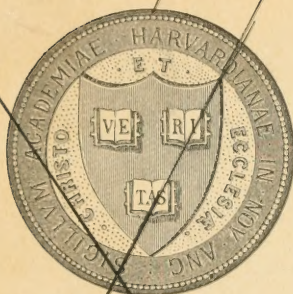

Dupl.

Harvard College Library

GIFT OF THE

DANTE SOCIETY

OF

CAMBRIDGE, MASS.

16 June, 1887.

132a
GR mu

D A N T E ' S
P A R A D I S O ,

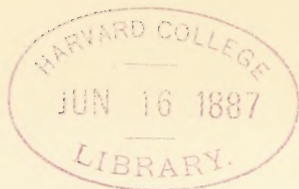
TRANSLATED INTO GREEK VERSE

BY

MUSURUS PASHA, D.C.L.

WILLIAMS AND NORGATE,
14, HENRIETTA STREET, COVENT GARDEN, LONDON;
AND 20, SOUTH FREDERICK STREET, EDINBURGH.

1885.

ΤΙΠΟΙΣ
STEPHEN AUSTIN AND SONS,
HERTFORD.

1494
LB

ΔΑΝΤΟΥ
Ο
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

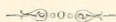
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΥΣΟΥΡΟΥ.

ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ.

WILLIAMS AND NORGATE,
14, HENRIETTA STREET, COVENT GARDEN;
20, SOUTH FREDERICK STREET, EDINBURGH.
1885.

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ .

Περάνας καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ Παραδείσου, τρίτου καὶ τελευταίου ᾠσματος τῆς Δαντείου Ἐποποιΐας, καὶ τοὺς αὐτοὺς τηρήσας κανόνας ἐν πᾶσιν, ὡς καὶ ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ ᾠδου καὶ τοῦ Καθαρηρίου, περιττὸν κρίνω λόγους ποιεῖσθαι περὶ τοῦ φραστικοῦ μέρους τοῦ πονήματος· ἀπόχρη μοι δὲ εἰπεῖν, ὅτι ὅσῳ δεινότερος καὶ μᾶλλον δυσνόητός ἐστιν ὁ ποιητὴς ἐν τῷ ᾠσματι τούτῳ, τοσούτῳ μείζονα ἐποηισάμην σπουδὴν, ὅπως ἡ μετάφρασις γένηται ἀκριβὴς καὶ οἶονεὶ κατὰ λέξιν· οὕτω γὰρ αἱ ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου διάφοροι ἐρμηνεῖαι τῶν

Σχολιαστῶν ἐφαρμοσθήσονται ἀπαράλλάκτως καὶ τῇ μεταφράσει.

Εἰσὶν οἱ προτιμῶσι τὸν Ἑῶθεν καὶ τὸ Καθαρτήριον τοῦ Παραδείσου, ὃν ἡγοῦνται κατάκορον τὰ πλείστα καὶ ἦττον ἐπιτερπῆ· ἄλλ' οὐκ οἶομαι αὐτοὺς ὀρθῶς λογίζεσθαι· ὥς γὰρ εἴθιστο τοῖς ποιηταῖς τῆς ἀρχαιότητος ὑμνεῖν καὶ ἐξηγεῖσθαι τὰ περὶ θεῶν καὶ τὰ δοξαζόμενα ὑπὸ τῶν τὴν πολυθείαν πρεσβευόντων λαῶν, οὕτως εἰκὸς ἦν καὶ Χριστιανὸν ποιητὴν, πραγματευόμενον μάλιστα ἰδίως περὶ μελλούσης ζωῆς, ἀφηγεῖσθαι τὰ περὶ θεότητος καὶ δογμάτων θρησκείας συγχρόνου θριαμβευούσης, ὥς καὶ νῦν, παρὰ πᾶσι τοῖς γνωστοῖς τότε ἔθνεσιν. Αἴτιον δὲ τῆς διαφορᾶς τῶν γνωμῶν ἐστίν, ὅτι τὰ μὲν περὶ θεῶν μυθολογούμενα, ὥς καὶ τὰ δραματουρούμενα ἔν τε τῷ Ἑῶθεν καὶ τῷ Καθαρτηρίῳ τοῦ Δάντου, διακινεῖ

ἡδέως ἢ ἐμπαθῶς τὸ αἶσθημα τῶν κρινόντων τὰ λεγόμενα κατὰ τὸν παρ' ἡμῖν πρακτικὸν βίον, αἱ δ' ἐν τῷ Παραδείσῳ θεολογικαὶ περιγραφαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι οὐδὲν ἔχουσιν ἐπαγωγὸν καὶ ἐμφαῖνον ὑλικὸν πάθος ἢ αἰσθητὴν ἡδονήν, καίτοι ἀνυψοῦσαι ἠθικῶς τὸν νοῦν καὶ κρατύνουσαι τὴν καρδίαν. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἡ ὑπέροχος ἰσχὺς καὶ ὁ ἔνθους οἶστρος τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ γίνονται καταφανεῖς ἔτι μᾶλλον ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἐν ᾧ πᾶς σπουδαῖος καὶ φιλόκαλος ἀναγνώστης εὐρήσει ἐκασταχοῦ τῷ ὕψει τοῦ λόγου συνεπανθοῦσαν τὴν ποιητικὴν χάριν.

Οἱ Ἱταλοὶ καὶ πάντες οἱ μεταφρασταὶ τῆς τριμεροῦς Ἑποποιΐας, ἀλλὰ καὶ Δάντης αὐτὸς οὗτος μετριοφρονῶν, ἀποκαλοῦσιν αὐτὴν Θεῖαν Κωμωδίαν. Καὶ θεῖον μὲν τὸ ποίημα· ἀλλ' ἐγώ, διστάζων περὶ τὴν παραδοχὴν τοιαύτης προσ-

η'.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

ηγορίας, ὡς οὐ πρεπόντως ἐχούσης ἑλληνιστὶ
τῆς λέξεως Κωμωδία, ἠρκέσθην τῇ ὀρισθείσῃ
ἐπιγραφῇ ἐκάστῳ τῶν τριῶν Ἀσμάτων. Εἰ δ'
ἐπετρέπετό μοι ὀνομάσαι τὸ ὅλον ποίημα διὰ
μίας λέξεως, ἐκάλεσ' ἂν αὐτὸ Θεοδίκειαν.

Ἐν Λονδίῳ,

Ὀκτωβρίου φθίνοντος, αῶπέ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΟΥΡΟΣ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΝ ΕΚΑΣΤΗι ΩΔΗι
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΩΔΗ Α'.—Ἐπὶ κλησεις τοῦ Ἀπόλλωνος.—Ἡ εἰς τὸν Πρῶτον Οὐρανὸν ἀνύψωσις	Σελ. 1
ΩΔΗ Β'.—Ὁ πρῶτος Οὐρανός, ἡ Οὐρανὸς τῆς Σελήνης. — Αἱ σκιώδεις κηλίδες τῆς Σελήνης	9
ΩΔΗ Γ'.—Πικάρδα καὶ Κωνσταντία	17
ΩΔΗ Δ'.—Περὶ Ψυχῆς καὶ παραβάσεως Εὐχῶν.	24
ΩΔΗ Ε'.—Ἡ φύσις τῶν Εὐχῶν.—Ἀνάβασις εἰς τὸν Δεύτερον Οὐρανόν, ἦτοι τὸν τοῦ Ἑρμοῦ	32
ΩΔΗ ΣΤ'.—Ἰουστινιανός.—Ὁ Ῥωμαϊκὸς Ἀετός, ἡ Ἱστορία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους.— Ῥωμαῖος	40
ΩΔΗ Ζ'.—Λόγος Βεάτρικος περὶ Ἐνσαρκώσεως, Ἀθανασίας τῆς Ψυχῆς καὶ Ἀναστάσεως τοῦ Σώματος	48

ΩΔΗ Η'.—Τρίτος Οὐρανός, ἡ ὁ τῆς Αἰφροδίτης.—	Σελ.
Κάρολος Μαρτέλλος	56
ΩΔΗ Θ'.—Κουνίσσα.—Φόλκος.—Ραάβ	64
ΩΔΗ Ι'.—Ο τέταρτος Οὐρανός, ἡ ὁ τοῦ Ἡλίου.—	
Θωμάς Ἀκουίνας	72
ΩΔΗ ΙΑ'.—Θωμάς Ἀκουίνας διηγείται τὸν βίον	
Φραγκίσκου, ἱδρυτοῦ τοῦ Τάγματος τῶν	
Φραγκισκανῶν	80
ΩΔΗ ΙΒ'.—Βοναυεντούρας διηγείται τὸν βίον	
Δομινικοῦ, ἱδρυτοῦ τοῦ Τάγματος τῶν	
Δομινικανῶν	88
ΩΔΗ ΙΓ'.—Ἡ Σοφία τοῦ Σολομῶντος	96
ΩΔΗ ΙΔ'.—Ο Πέμπτος Οὐρανός, ἡ ὁ τοῦ Ἄρεως.	
—Ο Οὐράνιος Σταυρός	104
ΩΔΗ ΙΕ'.—Κασσαγίδας.—Φλωρεντία ἐν τοῖς	
ἀρχαίοις χρόνοις	112
ΩΔΗ ΙΣΤ'.—Κασσαγίδου λόγος περὶ Ἀρχαίων	
πατριῶν Φλωρεντίας	120
ΩΔΗ ΙΖ'.—Κασσαγίδου προφητεία περὶ Δάντου	
ἐξορίας	128

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

ια'.

ΩΔΗ ΙΗ'.—'Ο Ἐκτος Οὐρανός, ἣ ὁ τοῦ Διός.— Σελ.
'Ο Οὐράνιος Ἀετός 136

ΩΔΗ ΙΘ'.—Τοῦ Ἀετοῦ λόγοι περὶ Θείας Δικαιο-
σύνης καὶ φαύλων Χριστιανῶν Βασιλέων. 144

ΩΔΗ Κ'.—'Ο Ἀετὸς ἐπαινεῖ τοὺς πάλαι Δικαίους
Βασιλεῖς 152

ΩΔΗ ΚΑ'.—'Ο Ἑβδομος Οὐρανός, ἣ ὁ τοῦ Κρόνου.
—'Η Οὐράνιος Κλίμαξ. — Πέτρος
Δαμιανός 160

ΩΔΗ ΚΒ'.—Βενέδικτος. — Οἶκος αὐτοῦ ἐπὶ τῇ
διαφθορᾷ τῶν Μοναχῶν. —'Ο ὄγδοος
Οὐρανός, ἣ ὁ τῶν Ἀπλανῶν Ἀστέρων . 168

ΩΔΗ ΚΓ'.—'Ο Θρίαμβος τοῦ Χριστοῦ. —'Η
Παρθένος Μαρία 176

ΩΔΗ ΚΔ'.—'Ο Ἅγιος Πέτρος ἐξετάζει τὸν Δάντην
περὶ Πίστεως 184

ΩΔΗ ΚΕ'.—'Ο Ἅγιος Ἰάκωβος ἐξετάζει τὸν
Δάντην περὶ Ἑλπίδος. —'Ο Ἅγιος
Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής 192

ΩΔΗ ΚΣΤ'.—'Ο Ἅγιος Ἰωάννης ἐξετάζει τὸν
Δάντην περὶ Ἀγάπης.—'Ο Ἀδάμ . 200

ΩΔΗ ΚΖ'.—ἙΑγίου Πέτρου ψόγος κατὰ φαύλων Παπῶν.—ἙΑνάβασις εἰς τὸν Ἑνατον Οὐρανόν, ἡ τὸ Πρῶτον Κινοῦν	Σελ. 208
ΩΔΗ ΚΗ'.—Αἱ Οὐράνιοι Ἱεραρχίαι	216
ΩΔΗ ΚΘ'.—Δημιουργία ἙΑγγέλων. — Πτώσις ἙΕωσφόρου. — ἙΑγγελικὴ Φύσις. — Πλάναι φιλοσοφικαὶ καὶ θεολογικαί	224
ΩΔΗ Λ'.—ἙΟ Δέκατος ἡ ἙΕμπύριος Οὐρανός.— ἙΟ Φωτὸς Ποταμός. — Αἱ δύο τοῦ Οὐρανοῦ Αὐλαί.—Τὸ Λευκὸν ἙΡόδον τοῦ Παραδείσου	232
ΩΔΗ ΛΑ'.—ἙΗ Παραδείσου Δόξα.—Βερνάρδος	240
ΩΔΗ ΛΒ'.—Οἱ ἙΑγιοὶ τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης	248
ΩΔΗ ΛΓ'.—Εὐχὴ πρὸς τὴν ἙΑγίαν Παρθένον.— ἙΟ τριφαῆς Κύκλος τῆς Τριάδος.—Θείας καὶ ἀνθρωπίνης Φύσεως Μυστήριον	256
Σημειώσεις	267

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ.

Ἐν ταῖς Ὠδαῖς.

Ωδ.	Στίχ.	ἀντί.	γραπτέον.
Δ',	25.	ταῦτ	ταῦτ'
	72.	ἀλήθειαν	ἀλήθειαν
ΣΤ',	24.	ὅλος,	ὅλος.
	26.	Ἐπέτρεψ'.	Ἐπέτρεψ',
	58.	ἀπὸ	ἀπ'
	140.	ἐγίνωσκ'	ἐγίνωσχ'
Ι',	66.	φωνήν θ'	φωνήν θ'
ΙΓ',	75.	σφραγίδος	σφραγίδος
	79.	τάκρεφνές	τάκραιφνές
ΙΕ',	18.	μικρόν τι.	μικρόν τι
	113.	ὅστοῦ τ'	ὅστοῦ τ',
ΙΣΤ',	1.	συγγενείας λαμπρότης	ἐγγενείας σμικρότης
Κ',	98.	νικᾶσθα,	νικᾶσθαι,
ΚΖ',	90.	ἀτενίζειν	ἀτενίζειν.
Λ',	58.	νεα	νέα
ΛΑ',	16.	ἐκ λευκοῦ εἰς λευκὸν	εἰς λευκὸν ἐκ λευκοῦ
ΛΒ',	47.	φρονήσεως	φωνήσεως

Ἐν ταῖς Σημειώσεσι.

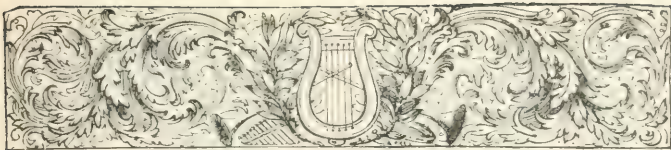
Σελ.	Στίχ.	ἀντί.	γραπτέον.
229,	23.	ὑαὸ	ὑπὸ
327,	5.	ἦνεσάν	ἦνεσάν με

Διόρθωσις παροραμάτων ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ
Καθαρτηρίου.

Ἐν ταῖς Ὠδαῖς.

Ὡδ. Στίχ.	ἀντί.	γραπτέον.
Θ', 117. τρεῖς		ὅν
ΚΒ', 106. „Εὐριπίδην ἔργων κεί καὶ Σιμωνίδην,		„Σὺν ἡμῖν εἰσιν Εὐριπί- δης, Ἀγάθων,
„Ἀνακρέοντ', Ἀγάθων',		„Σιμωνίδης, Ἀντιφῶν,
ἄλλους τε πλείους		ἄλλοι τε πλείους
„Ἑλληνας,		„Ἑλληνες,

ΔΑΝΤΟΥ
Ο
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ.

Ω Δ Η Α΄.

Ἐπίκλησις τοῦ Ἀπόλλωνος.—Ἡ εἰς τὸν πρῶτον
οὐρανὸν ἀνύψωσις.

Ἡ τοῦ Κινοῦντος πάντα παμφαῆς δόξα
Διὰ τοῦ Παντὸς διήκει κἀναλάμπει
Μᾶλλον μὲν εἰς τι μέρος, ἀλλαχοῦ δ' ἦττον.
Εἰς οὐρανόν, ἔνθ' αὐτοῦ φῶς πλεονάζει,
ὅ Ἀνέβην κ' εἶδον, ἃ διηγείσθ' οὐκ οἶδεν
Οὐδὲ δύναιτ' ἂν ὁ καταβὰς ἐκεῖθεν·
Προσπελάζων γὰρ τῷ πρὸς ὃν τείνει πόθῳ
Ὁ νοῦς ἡμῶν εἰς τόσον βυθὸν ἐμπίπτει,

- Ὡστε μὴ σθένειν ἐπανελθεῖν τὴν μνήμην.
 10 Ἄλλ' ὅμως ὅτιποτοῦν τοῦ Θείου Κράτους
 Ἐν φρεσὶν ἐμαῖς ἀπεταμιευσάμην,
 Τοῦτο τῆς ἐμῆς ὥδῃς ἔστω νῦν ὕλη.
 Ὡγάθ' Ἐπὶ πολλοῖς, ἐν ἐσχάτῳ τῷδ' ἔργῳ
 Ποίει μ' ἐμπνεύσεως σῆς προσφυὲς σκεῦος,
 15 Ὡς αἰτεῖς ἀπονέμων τὴν φίλῃν δάφνην.
 Ἀχρὶ τοῦδε τῶν ἀκρῶν τοῦ Παρνασοῦ μοι
 Μί' ἐξήρκεσεν, ἀλλὰ νῦν ἀμφοῖν χρήζω,
 Ἴνα τὸν ὑπόλοιπον ἀγῶν' εἰσέλθω.
 Εἴσιθ' εἰς στῆθος ἐμόν, ἐμπνευσόν τ' αὔρας
 20 Οὔτω μοι τὰς σάς, ὡς ὁπότε Μαρσύαν
 Τοῦ κολεοῦ τῶν αὐτοῦ μελῶν ἐξεῖλες.
 Θεία Δύναμις, ἣν μοι τὴν σὴν παράσχῃς
 Ἀρωγὴν, ὅπως τοῦ μακαρίου Κράτους
 Τὴν ἐν φρεσὶ μου σκιὰν φθάσω δηλώσας,
 25 Ὅψει μ' ἐλθόντ' εἰς τὸ σὸν προσφιλὲς δένδρον,
 Ἐστεμμένον τε τότε τοῖς φύλλοις κείνοις,
 Ὡν θήσετέ μ' ἄξιον σύ τε καὶ τοῦργον.
 Οὔτω σπανίως δρεπόμεθ' αὐτά, Πάτερ,

Ἐπὶ Καίσαρος ἡ ποιητοῦ θριάμβω,—

30 Σφάλμα τε καῖσχος θελήσεως ἀνθρώπων!—

Ὡστ' ἔδει φαιδρᾷ θεότητι γενέσθαι

Δελφικῇ χαράν, ὅτε τῆς Πηνειάδος

Φυλλάδος ἐχόμενος τύχοι τις δίψῃ·

Μικρὸς σπινθὴρ μεγάλην ἐγείρει φλόγα.

35 Ἴσως μετ' ἐμὲ σὺν ἡδυτέραις ἄλλος

Φωναῖς καλέσει σ', ὥστ' ἐπακουσαι Κίρραν.

Ἀντέλλει θνητοῖς ἐκ θυρῶν διαφόρων

Ὁ κόσμος λαμπτήρ· ἀλλ' ἐξ ἐκείνης, ἥτις

Σταυροῖς τρισὶ ζεύγνυσι τέσσαρας κύκλους,

40 Δρόμῳ κρείττονι καὶ κρείττοσιν ἀστράσι

Συζυγῆς ἔξεισ', ὅν τ' οἶδε τρόπον μᾶλλον

Τὸν τῆς γῆς κηρὸν συγκιρνᾷ καὶ σφραγίζει.

Πρωὶ 'ποίησ' ἐκεῖθεν, κἀνθένδ' ἐσπέραν

Τοιᾶδε θύρα, τὸ 'κεῖ τ' ἦν σχεδὸν ἅπαν

45 Ἡμισφαίριον λευκόν, τὸ δ' ἄλλο μέλαν,

Ὅτε Βεάτρικ' ἐκ πλευρᾶς εὐωνύμου

Εἶδον στραφείσαν, τὸν ἥλιόν θ' ὀρώσαν·

Οὐκ αὐτῷ ποτ' ἀετὸς ἡτένισ' οὕτως.

- 'Ως δ' εἴωθ' ἀκτὶς ἐξιέναι δευτέρα
 50 Ἀπὸ τῆς πρώτης κάξάλλεσθαι πρὸς τ' ἄνω,
 Καθά τις παλινოსτεῖν θέλων ὁδίτης,
 Οὕτως αὐτῆς ἡ στάσις δι' ὄψεών μου
 Ἐμὴν εἰσδύσα φρένα παρώτρυνέ με
 Ἀτενίσ' ἡλίῳ πλεῖν ἢ ζῶσιν ἔνι.
 55 Ἐξεστὶν ἐκεῖ πόλλ', ἅπερ ὑπερέχει
 Τῶν δυνάμεων ἡμῶν ᾧδ', ἐνθ' ὁ τόπος
 Ἐκτισται πρὸς ἀνθρώπων φύσιν ἀρμόζων.
 Ἐπὶ πολὺ μὲν οὐχ ὑπέστην, ἀλλ' ὅσον
 Ἰδεῖν προαλλομένους σπινθῆρας πέριξ,
 60 Ὡς σίδηρος ἔξεισι πυρὸς παφλάζων.
 Ἐφάνη τ' αἴφνης ἐπὶ φωτὶ φῶς ἄλλο
 Προστιθέμενον, ὥς ἂν ὁ Πανεργέτης
 Τὸν οὐρανὸν ἐκόσμησ' ἡλίῳ νέῳ.
 Βεάτριξ ὅλως πρὸς τὰς ἀφθίτους σφαίρας
 65 Ἀτενίζουσ' ἵστατο, καγὼ πρὸς ταύτην
 Τὰ βλέμματ' ἄρας κάτωθεν κἀνατείνας,
 Ὑπὸ τῆς θεάς τοιόσδ' ἔνδον κατέστην,
 Οἶος ὁ Γλαῦκος γευσάμενος τῆς πόας,

Ἄ Η θεὸν αὐτὸν ἐποίησ' ἐν θαλάσσῃ.

70 Ὑπεράνθρωπον τροπὴν τοιάνδε λόγοις

Οὐ δύναταί τις ἐκφράζειν· ὥστ' ἀρκείτω

Τὸ παράδειγμ' ᾧ περ ἂν χάρις δῶ πείραν.

Εἰ μόνον ἤμην ὁποῖον ἔπλασάς με

Νεόθεν, Ἔρωσ, οὐρανῶν Κυβερνήτα,

75 Σὺ τοῦτ' οἶσθ' αὐτός, ὁ φωτὶ σῶ μ' ὑψώσας.

Ὅτ' οὖν ὁ τροχός, ὃν ποθοῦντά σε στρέφεις

Αἰωνίως, εἴλκυσε τὴν προσοχήν μου

Δι' ἀρμονίας, ἣν κιρνᾷς καὶ διέπεις,

Τὸν οὐρανὸν τότε εἶδον αἶθοντα τόσον

80 Ἐκ τῆς ἡλίου φλογός, ὥστ' ὄμβρος λίμνην

Ἄ Η ῥεῦμ' οὐποτ' ἐποίησ' ἄπειρον οὕτως.

Ὁ καινοφανὴς ἦχος, τὸ μέγα φέγγος

Τῆς αἰτίας ἐν ἐμοὶ πόθον ἐξῆψαν,

Ὅποῖον οὕτως ὀξὺν οὐποτ' ἤσθόμην.

85 Ἐκείνη δ' οὕτως, ὥς ἐγώ, βλέπουσά με

Πρὸς κατευνασμὸν τῆς ἐμπαθοῦς φρενός μου

Ἦνοιξε στόμα, πρὶν αὐτὴν ἐρωτήσω,

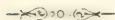
Ἦρξάτο τε· “Σὺ σεαυτὸν ἀπαμβλύνεις

- „Φαντασίαις σαῖς ψευδέσιν, ὥστ' οὐ βλέπεις,
 90 „Ὡς ἔβλεπες ἄν, εἰ γ' αὐτὰς ἀπηλάσω.
 „Ἐπὶ γῆς σὺ νῦν οὐκ εἶ, καθὰ νομίζεις,
 „Ἀλλὰ κεραννὸς φεύγων τὸν αὐτοῦ χῶρον
 „Οὐκ ἔδραμ', ὥς σὺ πρὸς τὸν σὸν ἐπανήκων.”
 Εἰ δ' ἀπηλλάγην ἐνδοιασμοῦ τοῦ πρώτου
 95 Τοῖς εὐμένεσι βραχέσιν αὐτῆς λόγοις,
 Πάλιν ἐν ἄλλῳ μᾶλλον περιεπλέχθην.
 Ὡστ' εἶπον· “Ἦδη χαίρων μὲν ἐπανσάμην
 „Τοῦ μεγάλου θαυμασμοῦ· νῦν δὲ θαυμάζω,
 „Πῶς ὑπὲρ λεπτῶν τῶνδ' ὑψοῦμαι σωμάτων.”
 100 Ἡ δὲ συμπαθῇ στεναγμὸν ἀφιεῖσα,
 Τὰς ὄψεις πρὸς ἔμ' ἔτεινε, παρομοία
 Μητρὶ τὸ τέκνον παραληροῦν ὀρώσῃ,
 Ἡρξάτο τε· “Τὰ πράγματ' ἐν αὐτοῖς πάντα
 „Ἐχει τάξιν· αὕτη δὲ σχῆμ' ἐστίν, ὅπερ
 105 „Ὅμοιον Θεῷ καθίστησι τὸ Σύμπαν.
 „Ὡδε τᾶνω πλάσματα βλέπει τὸν στίβον
 „Τῆς αἰωνίου Δυναμέως, ἣ τέλος
 „Ἔστι πρὸς ὃ τέθεται τάξις, ἣν εἶπον.

- „Πρὸς τὴν τάξιν, ἣν λέγω, κλίνουσι πᾶσαι
 110 „Αἱ φύσεις διὰ τρόπων διαφερόντων,
 „Μᾶλλον χ' ἥττον τῆς αὐτῶν ἀρχῆς γειτόνων·
 „Ὅθεν κινοῦνται πρὸς παντοίους λιμένας
 „Ἐν τῇ τῶν ὄντων εὐρυτάτῃ θαλάσσῃ
 „Καθ' ἣν ἐκάστη κέκτητ' ἔμφυτον τάσιν.
 115 „Αὕτη τὸ πῦρ ἐπάγει πρὸς τὴν σελήνην·
 „Αὕτη πρωτουργός ἐστι βροτῶν καρδίαις·
 „Αὕτη τ' εἰς ἐν ἐν αὐτῇ τὴν γῆν συνάγει.
 „Οὐ μόνον τὰ πλάσματα τὰ πεφυκότα
 „Νοὸς ἀνευ τοξεύει τὸ τόξον τοῦτο,
 120 „Ἀλλὰ καὶ τὰ μέτοχα νοῦ τ' ἔρωτός τε.
 „Ἡ πρόνοι', ἣτις εὐθετεῖ πάντ', οἰκείῳ
 „Ἐσαεὶ φωτὶ τὸν οὐρανὸν πραῖνει,
 „Ἐνθ' ἡ ταχίστη περιστρέφεται σφαῖρα.
 „Κάκει νῦν, ὥσπερ εἰς ὠρισμένον τόπον,
 125 „Ἡ τῆς νευρᾶς δύναμις ἡμᾶς ἐκπέμπει
 „Πρὸς εὐφρον' ἀφιεΐσης σκοπὸν τὸ βέλος.
 „Ἀληθές ἐστιν ὅτι, καθὼς πολλάκις
 „Σχῆμ' οὐ συμφωνεῖ τῇ προθέσει τῆς τέχνης,

- „Ὡς κωφευούσης τῆς ὕλης καὶ σιγώσης,
 130 „Οὕτως ἀφίστατ' ἀπὸ πορείας τῆσδε
 „Τὸ πλάσμ' ἔσθ' ὅτε, καθὰ δύναμιν ἔχον,
 „Καίπερ ἐξωσθέν, τοῦ τραπῆν' ἀλλαχόσε,
 „Εἰ, καθὼς ἐστὶν ἰδεῖν πίπτον ἐκ νέφους
 „Τὸ πῦρ, ἡ πρώτη φορὰ πρὸς τὴν γῆν κάτω
 135 „Παρεκτρέπεται ψευδεῖ τινι θελγήτρῳ.
 „Οὐ δεῖ σε γοῦν θαυμάζειν, εἰ καλῶς κρίνω,
 „Τῆς σῆς ἀνόδου πλέον ἢ ῥυακίου
 „Καταρρέοντος χαμᾶζ' ἐξ ὕψους ὄρους.
 „Θαυμαστὸν ἂν ᾔην, εἰ κωλυμάτων ἄνευ
 140 „Ὑπάρχων περιδέτος ἔμενες κάτω,
 „Ὡς ἀτρεμῆς ἐπὶ γῆς πυρὸς φλόξ ζῶσα.”
 Εἰτ' ἀνέτεινε πρὸς οὐρανὸν τὴν ὄψιν.

Ω Δ Η Β΄.

‘Ο πρῶτος οὐρανός, ἡ οὐρανὸς τῆς σελήνης.—
Αἱ σκιῶδεις κηλίδες τῆς σελήνης.

- ‘Υμεῖς, οἵτινες ἐντὸς μικρᾶς ἀκάτου
Ἀκουσείοντες ἀκολουθεῖτ’ ὀπίσω
Τῆς ἐμῆς νεώς, ἥπερ ἄδουσα βαίνει,
Ἐπάνιτ’ ὀψόμενοι τὰς ὑμῶν ὄχθας.
5 Μὴ δ’ εἰς πέλαγος ὀρμᾶσθε· καὶ γὰρ ἴσως
Στερηθέντες μου περιπλανεῖς μενεῖτε.
Ὑδατ’, ἔνθ’ εἴμ’, οὐποτε διέπλευσέ τις.
Ἀθηνᾶ πνέει κ’ Ἀπόλλων ὀδηγεῖ με,
Μοῦσαί τ’ ἐννέα δεικνῦσί μοι τὴν Ἄρκτον.
10 Ὑμεῖς δ’ ὀλίγοι, τὸν τράχηλον ἔσθ’ ὅτε
Τῷ τῶν ἀγγέλων ἀνατείνοντες ἄρτω,
Δι’ οὗ ζῇ τις ᾧδ’, ἀλλ’ οὐποτ’ ἄχρι κόρου,
Δύνασθ’ ἐπὶ πελάγους θεῖναι τὸ σκάφος
Ὑμῶν, τοῖς ἐμοῖς ὅλκοις ἀκολουθοῦντες

- 15 Ἐν ὕδασιν ἐξ ἴσου κυλινδομένοις.
 Τοὺς περικλεῶς εἰς Κόλχους διαβάοντας
 Οὐκ ἔσχε θάμβος, ὥς θύμέτερον ἔσται,
 Ὅτ' εἶδον Ἰάσωνα ζευγηλατοῦντα.
 Ἡ συμφυῆς τε κατελεύτητος δίψα
- 20 Τοῦ θεομόρφου Κράτους ἡμᾶς ἀνύψου
 Ὡκεῖς, ὥς τὸν οὐρανὸν δινοῦνθ' ὀράτε.
 Ἐβλεπ' ἄνω Βεάτριξ, ἐγὼ δὲ ταύτην.
 Καὶ σχεδὸν ὅσον πρὸς τόξῳ τεθὲν βέλος
 Ἰπτατ' ἐξαλλόμενον ἐκ τῆς γλυφίδος,
- 25 Τόσον τάχ' εἶδον ἐμαντὸν ἐλθόντ' ἔνθα
 Θάμβος προσείλκυς ἡμᾶς ὄψεις· κακείνη,
 Ἡ κρύπτειν ἡμᾶς οὐκ ἠδυνάμην φρένας,
 Πρὸς ἔμ' ἐστράφη κάλλιμος, ὅσον εὐφρων.
 “Νοῦν εὐγνώμον’,” εἶπέ μοι, “πρὸς Θεὸν τείνων
- 30 „Τὸν εἰς τὸ πρῶτον ἀγαγόνθ' ἡμᾶς ἄστρον.”
 Ἐδόκει μοι καλύπτειν ἡμᾶς νεφέλη
 Πυκνή, στερεά, στιλπνὴ καὶ φαεσφόρος,
 Ὡς ἀδάμας τις προσβληθεὶς ὑφ' ἡλίου.
 Ἐνδον αὐτοῦ τᾶφθιτον ἡμᾶς ἐδέχθη

- 35 Μάργαρον, ὥσπερ ὕδωρ δέχετ' ἀκτῖνα
 Φωτός, οὐδαμῶς αὐτὸ διαρρήγνυσαν.
 Εἰ σῶμ' ἦν ἐγώ (κάνταυθ' ἡμῖν οὐκ ἔνι
 Νοεῖν, πῶς διάστασις ἀνέχετ' ἄλλην,
 ὅο γίνετ', ἦν εἰσδύητ' εἰς σῶμα σῶμα),
- 40 Ἡμᾶς ἔδει φλέγεσθαι μᾶλλον τῷ πόθῳ
 Τοῦ τὴν οὐσίαν ἰδεῖν, ἐν ᾗ τις βλέπει,
 Πῶς φύσις ἡμῶν τῷ θεῷ συνενούται.
 Ἐκεῖ βλέπει τις ὃ δοξάζομεν πίστει
 Οὐ δεδειγμένον, ἀλλ' ὃν οἴκοθεν δῆλον,
- 45 Ὡς ὅπερ πιστεύομεν ἀληθὲς πρῶτον.
 Ἀπεκρινάμην· “Δέσποιν', εὐσεβῶς τόσον,
 „Ὅσον μᾶλλον δύναμαι, δοξάζω κείνον,
 „Ὅς μ' ἀπήγαγε τοῦ βροτησίου κόσμου.
 „Ἀλλά μοι λέγε, τί ποτ' εἶς' αἰ σκιώδεις
- 50 „Κηλίδες σώματος τοῦδ', αἱ περὶ Καίῃ
 „Ποιοῦσι μυθολογεῖν τοὺς ἐν γῇ κάτω;”
 Ἐμειδίασε μικρόν, κᾶτ'—“Εἰ πλανᾶται”
 Εἶπεν, “ἡ γνώμη τῶν θνητῶν οὐκ ἐχόντων
 „Τὴν ἀνοίγουσαν τῆς αἰσθήσεως κλεῖδα,

- 55 „Βεβαίως οὐκ ἔδει σε νύττειν τὰ βέλη
 „Θαυμασμοῦ τὸ νῦν· κατὰ γὰρ τὰς αἰσθήσεις
 „Καθορᾶς βραχύπτερον ὄντα τὸν λόγον.
 „Ἀλλὰ λέγε, τί φρονεῖς σὺ περὶ τούτου.”
 Κἀγώ· “Τὸ δοκοῦν ἡμῖν ἐνταῦθ’ ἀλλοῖον
 60 „Ποιεῖν τάραια καὶ πυκνὰ σώματ’ οἶμαι.”
 Ἦ δέ· “Βεβαίως βεβυθισμένην ὄψει
 „Ἐν τῷ ψεύδει σὴν γνώμην, εἰς ἀκούσης
 „Ὅν συλλογισμόν πρὸς αὐτὴν ἀντιτάξω.
 „Ὑμῖν πολλὰ δείκνυσιν ὀγδόη σφαῖρα
 65 „Φῶτα, τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιὸν ἀλλοίας
 „Ἀπεικονίζειν δυνάμενα προσόψεις.
 „Τοῦτ’ εἰ τάραιον πυκνόν τ’ ἐποίουν μόνον,
 „Ἐν ᾗ πασι δύναμις ἂν εἴη μία,
 „Πλείον ἡττόν τ’ ἐπίσης μεμερισμένη.
 70 „Καρποὺς εἶναι δεῖ τὰς ἀλλοίας δυνάμεις
 „Ἀρχῶν κατ’ εἶδος· ἐκτὸς δὲ μιᾶς, αὗται
 „Ὑπὸ τῆς σῆς ἂν κατεστρέφοντο γνώμης.
 „Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ τάραιον ἦν αἰτία
 „Τῶν κηλίδων, ἦν ζητεῖς, ἢ διὰ πάντων

- 75 „Τῶν μερῶν ἂν ᾗν ἐστερημένος ὕλης
 „Πλανήτης ὅδ', ἥ, καθὼς ἰσχυρὸν καὶ λίπος
 „Διαμίγνυτ' ἐν ζώοις, οὕτως ἐν βίβλῳ
 „Αὐτοῦ περιεῖχεν ἂν ἀλλοίους χάρτας.
 „Εἰ μὲν τὸ πρῶτον, τοῦτ' ἐγίνετ' ἂν δῆλον
 80 „Ἐν ἐκλείψεσιν ἡλίου, διαφάσει
 „Τοῦ φωτός, καθὼς γίνετ' ἀραιαῖς ἄλλοις.
 „Οὐκ ἔστι τοῦτο· διὸ θεωρητέον
 „Θάτερον· κῆν δυνηθῶ τοῦτ' ἀνατρέψαι,
 „Τότ' ἐψευσμένον ἔσεται τὸ δοκοῦν σοι.
 85 „Εἰ γοῦν τάραιδον τοῦτ' οὐ διαπερᾶται,
 „Εἶναι τέρμα τι δέον, ἐξ οὗ διήκειν
 „Πέραν οὐκ ἔᾶ τὸ πυκνὸν τὴν ἀκτῖνα,
 „Ἦπερ ἐκείθεν ἐφ' αὐτὴν ἐπανήκει,
 „Καθὼς ἀντανακλᾶται χρώμ' ἐξ ὕαλου
 90 „Ὅπισθ' ἐχούσης μόλυβδον κεκρυμμένον.
 „Ἄλλ' εἴποισ ἄν μοι φαίνεσθ' ἀμαυροτέραν
 „Ἐκεῖ τὴν ἀκτῖν' ἢ πρὸς τιν' ἄλλα μέρη,
 „Ὡς ἐκεῖ μᾶλλον ὅπισθ' ἀνακλωμένην.
 „Σαντὸν τῆς ἐνστάσεως τῆσδ' ἀπαλλάξαι

- 95 „Δύνασ', εἴ ποτέ πείραν λαβεῖν ἐθέλεις
 „Τῆς πηγῆς, ἐξ ἧς ἐκρέει πᾶσα τέχνη.
 „Λάβε τρία κάτοπτρα, θές δὲ μακράν σου
 „Τὰ δὺ' ἐξ ἴσου, τὸ δ' ἄλλο πορρῶτέρω,
 „Ὡστ' ἀμφοῖν μέσον σαυτὸν ἐν αὐτῷ βλέπειν.
- 100 „Εἶτα στραφεῖς πρὸς αὐτὰ θές ὀπισθὲν σου
 „Φῶς τὰ τρία κάτοπτρα διαφωτίζον,
 „Ἀντίτυπόν τ' ἐκ πάντων πρὸς σ' ἐπανήκον.
 „Αὐτά, καίτοι περ ἦττον ἐκτεινομένης,
 „Καθ' ὅσον ἀπωτέρα, τῆς θεάς, ὄψει
- 105 „Ὡς ἀναγκαῖον ἐπίσης ἀναλάμπειν.
 „Ὅθεν, καθὼς ταῖς βολαῖς θερμῶν ἀκτίνων
 „Πᾶν ὃ καλύπτει χιὼν ἀπογυμνοῦται
 „Τοῦ τε προτέρου χρώματος καὶ τοῦ ψύχους,
 „Οὕτω σε γυμνὸν γεγονότα τὴν φρένα
- 110 „Θέλω διδάξαι λαμπρῷ φωτὶ τοιούτῳ,
 „Ὡστ' ἀποστίλβειν αὐτοῦ πρὸς σὲ τὴν ὄψιν.
 „Ἐν οὐρανῷ τῆς θείας εἰρήνης σῶμα
 „Ἐμπεριστρέφετ', ἐν δ' αὐτοῦ τῇ δυνάμει
 „Ἐγκεῖται πᾶν ὄν, ὅπερ ἐμπεριέχει.

- 115 „Ὁ κατόπιν οὐρανὸς πλείστ' ὄμματ' ἔχων,
 „Διανέμει δύναμιν κείνην παντοίαις
 „Οὐσίαις διακρίτοις, ἅς περικλείει·
 „Αἱ δ' ἄλλαι σφαῖραι διὰ τρόπων ἀλλοίων,
 „Ἀς ἐν ἑαυταῖς ἔχουσι διακρίσεις
- 120 „Εὐθύνουσ' εἰς ἰδίας ἀρχὰς καὶ τέλη.
 „Οὕτως ὄργανα ταῦτα τοῦ κόσμου βαίνει
 „Εἰς βαθμὸν ἀπὸ βαθμοῦ, καθὼς νῦν βλέπεις,
 „Ὡς λαμβάνοντ' ἄνωθεν ὃ ποιεῖ κάτω.
 „Ἐμβλεπ' εἰς ἐμὲ καλῶς ὅπως βαδίζω
- 125 „Πρὸς τὰληθές, ὃ ποθεῖς, δι' ὁδοῦ τῆσδε,
 „Ἴν' εἶτα γνῶς τὸν πόρον κατέχειν μόνος.
 „Κίνησιν καὶ δύναμιν σφαιρῶν ἀγίων,
 „Ὡς ἐκ τοῦ σιδηρέως ἢ σφύρας τέχνη,
 „Ἀπορρέειν εἰκὸς ἐκ κινητῶν μακάρων.
- 130 „Ὁ δ' οὐρανός, ὃν τόσ' ὠραῖζει φῶτα,
 „Ἐκ τοῦ βαθέος Νοός, ὃς αὐτὸν στρέφει,
 „Τὴν εἰκόνα λαμβάνων, τηρεῖ τὸν τύπον.
 „Ὡς δ' ἡ σὴ ψυχὴ τῆς σῆς κόνεως ἔνδον
 „Διανέμεται διὰ μελῶν παντοίων

- 135 „Πρὸς ἐκτέλεσιν πράξεων διαφόρων,
 „Οὕτως ὁ Νοῦς τὴν αὐτοῦ διὰ τῶν ἄστρον
 „Πολυπληθοῦσαν ἀγαθότητ' ἐγχείει,
 „Ἐφ' ἐνότητα στρεφόμενος ἰδίαν.
 „Ἀλλοῖαι δὲ δυνάμεις μίγνυντ' ἀλλοίως
- 140 „Τοῖς τιμίοις σώμασιν, ἃ ζωγονοῦσιν,
 „Ἐν οἷς θ', ὥς ἐν σοὶ ζωή, συννοικειοῦνται.
 „Διὰ τῆς φαιδρᾶς φύσεως, ἐξ ἧς ῥέει,
 „Ἡ σύμμικτος δύναμις ἐν ἄστροις λάμπει,
 „Ὡς τέρψις ἐν ὀφθαλμοῦ φωσφόρῳ κόρη.
- 145 „Ἐκ ταύτης ἐστὶ τὸ δοκοῦν διαφέρειν
 „Φῶς φωτός, ἀλλ' οὐκ ἐξ ἀραιοῦ πυκνοῦ τε.
 „Ἥδ' ἐστὶν ἀρχὴ κατ' εἶδος, ἥ παράγει
 „Ἀγαθοτελῶς τὸ λαμπρὸν καὶ ζοφῶδες.”

Ω Δ Η Γ'.

Πικάρδα καὶ Κωνσταντία.

- Ἥλιος, ὁ πρὶν ἔρωτι τοῦμόν στήθος
Φλέξας, ἀπεκάλυψε τῆς ἀληθείας
Λόγοις κἀντιλογίαις τὴν τερπνὴν ὄψιν.
Ἐγὼ δ' ἔμαυτὸν ἰδόντα καὶ πεισθέντα
- 5 Ὅμολογῆσαι θέλων ὅσον προσῆκεν,
Ἦρ' ὑψίτερον κεφαλὴν τοῦ λαλῆσαι.
Ἄλλ' ἐπεφάνη θέα κατίσχουσά με
Πρὸς αὐτὴν οὔτω στενωὺς ἔν' ἵδοιμ', ὥστε
Ὅμολογίας ἐμῆς ἐπελαθόμεν.
- 10 Ὡς διὰ λαμπρῶν καὶ διαυγῶν κρυστάλλων,
Ἦ δι' ἡρέμων καὶ καθαρῶν ὑδάτων
Οὐ βαθέων ὡς τὸν πυθμένα θολοῦσθαι,
Ἐπάνεισ' ὄψις ἡμῶν ἀμυδρὰ τόσον,
Ὡστ' ἐπὶ λευκοῦ μετώπου μαργαρίτης

- 15 Οὐχ ἦττον τάχους ἡμῶν ἐξικνεῖτ' ὄμμα,
 Τοιαύτας εἶδον μορφὰς λαλεῖν προθύμους·
 Διόπερ πλάνη προσώκειλ' ἀντιθέτω
 Τῆς ἐμπνευσάσης ἔρωτ' ἀνδρὶ καὶ κρήνῃ.
 Ἄμα θεασάμενος αὐτάς, νομίζων
- 20 Ἀνακλωμένας εἶναι διὰ κατόπτρου
 Ὀφθαλμοὺς ἔτρεψ', ἵν' ἴδω, τίνων ἦσαν·
 Ἀλλ' οὐδὲν ἰδὼν ἐπανεστρεψα πρόσω
 Ἴθὺ πρὸς τὸ φῶς Ἑγέτιδος γλυκείας.
 Μειδιῶσα δ' ἀγίων ὀμμάτων λάμπει,
- 25 “Μὴ θαύμαζ', εἰ μειδιῶ,” Βεάτριξ εἶπεν,
 “Ἐνεκα τῆς σῆς παιδικῆς φαντασίας,
 „Τὸν πόδ' ἔτ' εἰς τάληθές οὐκ ἐρειδούσης,
 „Ἀλλ' εἰς τὸ κενόν, ὡς αἰεί, πλανωμένης.
 „Ὁ δὲ σὺ βλέπεις εἴς' ἀληθεῖς οὐσίαι,
- 30 „Ὡδ' ἀπόπεμπτοι δι' εὐχῶν παραβάσεις.
 „Δάλει γοῦν αὐταῖς, ἀκούων καὶ πιστεύων·
 „Τάληθές γὰρ φῶς τὸ διδὼν αὐταῖς χάριν
 „Ἐκποδὼν αὐτῷ γενέσθ' οὐκ ἐπιτρέπει.”
 Κἀγὼ πρὸς σκιὰν τὴν φθέγγεσθαι δοκοῦσαν

- 35 Μᾶλλον πρόθυμον ἀποταθεὶς ἡρξάμην,
 ὧς ἄνθρωπος, ὃν ἄκρος συγχέει πόθος.
 “ὦ πνεῦμ' ἐκλεκτόν, ὅπερ ἐν ταῖς ἀκτίσι
 „Ζωῆς ἀφθίτου τὴν ἡδύτητ' αἰσθάνη,
 „Τὴν ἀνέφικτον τῷ μήπω γευσασμένῳ,
 40 „Λίαν χαρίεν ἔσεται μοι τὸ γνῶναι
 „Τὸ σὸν ὄνομα καὶ μοῖραν ὑμετέραν.”
 Ἡ δὲ πρόθυμος ὄμμασί τε γελῶσιν·
 “Ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγάπη θύρας οὐ κλείει
 „Κατὰ δικαίων πόθων, καθὼς ἐκείνη
 45 „Ἡ θέλουσ' αὐτῇ πᾶσαν αὐλὴν ὁμοίαν.
 „Ἡμην ἐπὶ γῆς μονάστρια παρθένος·
 „Εἰ δέ μ' εἰς μνήμην καλῶς ἀναλαμβάνεις,
 „Οὐκ ἀπὸ σοῦ κρύψει με τὸ νῦν μοι κάλλος·
 „Ἀλλ' ἀναγνώρισεις με Πικάρδαν οὖσαν,
 50 „Ἡ, τεθεῖσ' ὧδε σὺν μάκαρσι τοῖσδ' ἄλλοις,
 „Εἰμὶ μάκαιρ' ἐν σφαιρῶν τῇ βραδυτάτῃ.
 „Εφέςεις ἡμῶν, αἱ φλεγόμεναι μόνον
 „Εἰσὶν ἐν τῇ Πνεύματος Ἀγίου τέρψει,
 „Χαίρουσ' ὑπὸ τὴν τάξιν αὐτοῦ τελοῦσαι·

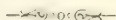
- 55 „Τῆς δὲ δοκούσης χθαμαλωτάτης μοίρας
 „Τῆσδ' ἐλάχομεν, ὡς εὐχῶν ἡμετέρων
 „Ἀμελήσαντες κενάς τέ πη λιπόντες.”
 Κἀγὼ πρὸς αὐτήν· “Ἐπὶ τῶν θαυμασιῶν
 „Υμῶν προσώπων ἀναλάμπει τι θεῖον
 60 „Τὰς πρώτας ὑμῶν προσόψεις μεταλλάσσουν·
 „Διὸ πρὸς ἀνάμνησιν ταχὺς οὐκ ἤμην·
 „Ἀλλ' ἀναλαμβάνω νῦν ἐξ ὧν μοι λέγεις,
 „Ὡστ' εὐμαρέστερόν μοι τὸ διαγνῶναι.
 „Ἀλλά μοι φράσον· ὑμεῖς καίπερ ᾧδ' ὄντες
 65 „Μάκαρες, θέσιν ποθεῖτ' ἄρ' ὑψιτέραν
 „Τοῦ πλείω βλέπειν ἢ πλέον ἀγαπᾶσθαι;”
 Ἐμειδίασε μικρὸν σὺν σκιαῖς ἄλλαις,
 Εἶτ' ἀπεκρίθη φαιδρὰ τοσοῦτον, ὥστε
 Ἐδόκει φλέγесθ' ἔρωτος πυρὶ πρώτῳ.
 70 “Ἀδελφέ, τὴν θέλησιν ἡμῶν πραῦνει
 „Ἡ δύναμις ἀγάπης, ἣ ποιεῖ θέλειν
 „Μόνον ὅπερ ἔχομεν, μὴ διψεῖν τ' ἄλλον.
 „Εἰ δ' ἐποθοῦμεν ὑψηλοτέραν θέσιν,
 „Ἀπάδοντες ἂν ἦσαν ἡμῶν οἱ πόθοι

- 75 „Πρὸς βουλὴν τοῦ Κλείοντος ἡμᾶς ἐνταῦθα,
 „Ὅπερ ὅψει μὴ γίνεσθ' ἐν σφαίραις ταῖσδε,
 „Ὡς ἀναγκαῖον ζῆν ἐνταῦθ' ἐν ἀγάπῃ,
 „Εἰ καλῶς περισκοπεῖς αὐτῆς τὴν φύσιν·
 „Οὐσιῶδες γὰρ μάκαρι βίῳ τούτῳ
- 80 „Ἐμμένειν ἐντὸς θελήσεως τῆς θείας,
 „Ὡστ' εἶναι μίαν καὶ τὰς ἡμῶν θελήσεις.
 „Ὅπως γοῦν ἐσμέν ἀπὸ σφαίρας εἰς σφαῖραν
 „Ἐν τῷ κράτει τῷδ', ἀρέσκει παντὶ κράτει,
 „Ἀνακτι θ' αὐτοῦ βουλὴν ἡμῶν ποιοῦντι.
- 85 „Ἡμῶν εἰρήνῃ κεῖτ' ἐν αὐτοῦ θελήσει·
 „Ἐστ' ὠκεανός, εἰς ὃν ῥέει πᾶν ὃ, τι
 „Δημιουργεῖ μὲν αὐτός, ποιεῖ δ' ἡ φύσις.”
 Τότ' ἔγνω σαφῶς πᾶν ἐν οὐρανῷ μέρος
 Ὃν παράδεισος, καίπερ χάριτος τᾶκρου
- 90 Καλοῦ τὸν αὐτὸν τρόπον οὐκ ἐπομβρούσης.
 Ἄλλ' ὥς συμβαίνει βρώματος κορεσθέντα
 Ἐτέρου τινὸς εἰσέτ' ὄρεξιν ἔχειν,
 Καὶ τὸ μὲν αἰτεῖν, τὸ δ' ἀρνεῖσθ' εὐγνωμόνως,
 Οὕτως ἔπραξα καὶ νεύματι καὶ λόγοις,

- 95 Μαθεῖν θέλων παρ' αὐτῆς, τίς ἦν ἡ πῆνη,
 Δι' ἧς τὴν κερκίδ' οὐκ ἤλασ' ἄχρις ἄκρας.
 „Βίος ἐντελής ἀξία τ' ἀνωτέρω
 „Οὐράνωσε δέσποιναν, καθ' ἧς τὴν τάξιν
 „Φέρουσ' ἐπὶ γῆς ἐσθῆτα καὶ καλύπτραν,
 100 „Ἴν' ἀγρυπνῶσ' εὐδωσί τ' ἄχρι θανάτου
 „Σὺν νυμφίῳ πᾶν εὖχος προσδεχομένῳ,
 „Ὅπερ ἀρέσκον αὐτῷ ποιεῖτ' ἀγάπη.
 „Ἀκολουθήσουσ' αὐτῇ νεᾶνις κόσμον
 „Ἐφυγον, καὐτῆς στολὴν ἡμφιεσάμην,
 105 „Τάξεως αὐτῆς ὁδὸν ὑποσχομένη.
 „Εἴτ' ἄνθρωποι τοῦ κακοῦ μάλλον ἐθάδες
 „Ἡ τάγαθοῦ μ' ἤρπασαν ἐκ μονῆς φίλης·
 „Θεὸς δ' οἶδ' οἶον ἔκτοτ' ἤγνυσα βίον.
 „Αὕτη δ' ἄλλη λαμπρότης, ἣ δείκνυταί σοι
 110 „Ἐκ δεξιῶν μου, διαλάμπουσα πάση
 „Τῇ φωταυγία τῆς ἡμετέρας σφαίρας,
 „Ἐννοεῖ δι' αὐτὴν ὃ δι' ἐμὲ λέγω.
 „Ἦν μονάστρια, καπίσης ἀφηρεῖθ
 „Κεφαλῆς σκιὰν σεμνῶν ἀναδημάτων.

- 115 „Ἀλλ' εἰς τὸν κόσμον ἔπειτ' ἐπανελθοῦσα
 „Παρά τὴν γνώμην αὐτῆς καὶ χρηστὸν ἔθος,
 „Τὸ κάλυμμ' οὐποτ' ἀπέσπασ' ἐκ καρδίας.
 „Τὸ φῶς ἔσθ' αὕτη μεγάλης Κωνσταντίας
 „Τῆς ἐξ ἀνέμου δευτέρου Σοηβίας
- 120 „Γεννησάσης τοῦσχατον καὶ τρίτον κράτος.”
 Τοιάδ' εἶπ'· εἶτ' ἤρξατο “Χαῖρε Μαρία”
 Ψάλλουσα, καὶ τῷ ψάλλειν ἐξηφανίσθη,
 Ὡς ἐν ὕδατι βαθεῖ βαρὺ τι πρᾶγμα.
 Τὰς ἐμὰς ὄψεις, αἰς, ὅσον ἠδυνάμην,
- 125 Εἰπόμην αὐτῇ μέχρ' ὁρᾶσθ' ἐπαύθη,
 Ἐτρεψα πρὸς σημεῖον μείζονος πόθου,
 Καὐτὰς πρὸς τὴν Βεάτρικ' ἤρειδον ὅλως.
 Ἀλλ' αὕτη τοῦμὸν ἐκεραύνωσε βλέμμα
 Οὕτως, ὥστ' οὐκ εἶχ' ἀντιστῆναι τὸ πρῶτον,
- 130 Ὁ βραδίον' ἐρωτᾶν ἐποίησέ με.

Ω Δ Η Δ'.

Περὶ ψυχῆς καὶ παραβάσεως εὐχῶν.

- Μέσον δὺ' ὄψων ἐπαγωγῶν κἀπίσης
Ἄφεστώτων τις ἀφεθεὶς ἂν τεθναίῃ
Λιμῶ, πρὶν ὁδοῦσιν ἐν προσαχθῇ τούτων·
Οὔτω τ' ἂν ἀμνὸς σταίῃ μέσον λυσσώντων
5 Δύο λιμωδῶν λύκων, ἐπίσης τρέμων·
Οὔτω τε κύων μέσον δύο δορκάδων.
Εἰ τοίνυν ἐσιώπων, οὐ μοι ψεκτέον,
Δισταγμοῖς ἐμοῖς ἐπίσης ὠθουμένῳ,
Οὔτ' ἐμavτὸν ἐπαινῶ· χρεὼν γὰρ ἦν μοι.
10 Ἐσιώπων μὲν, ἀλλ' ἐν ὄψει γραπτὸς μοι
Ἦν οὐμὸς πόθος, μᾶλλον θερμῶς ἐκφράζων
Τὰς ἐμὰς ἐρωτήσεις, ἣ διὰ λόγων.
Ἐπραξε δὲ Βεάτριξ, ὥς Δανιήλος
Ναβουχοδονόσορα τῆς ὀργῆς παύσας,

- 15 Καταστησάσης αὐτὸν ὦμὸν ἀδίκως·
 Εἰπέ τε· “ Καλῶς καθορῶ πῶς σ’ ἐφέλκει
 „Εἰς ἕτερός τε πόθος, καὶ πῶς ὁ νοῦς σου
 „Συνδέεθ’ οὕτως, ὥστ’ ἐκτὸς οὐκ ἐκπνέει.
 „Ἴδου τί φρονεῖς· εἰ θέλησις ἐμμένει
- 20 „Ἀγαθή, τίνι λόγῳ βιασμὸς ἄλλων
 „Τὸ μέτρον ἐμῆς ἀξίας ἐλαττώσει;
 „Πρὸς δ’ ἔτ’ αἰτίαν δισταγμοῦ σοι παρέχει
 „Τὸ ψυχὰς δοκεῖν ἐπανήκειν εἰς τὰστρα,
 „Κατὰ τὴν περὶ τούτου Πλάτωνος δόξαν.
- 25 „Τὰ ζητήματα ταῦτ’ ἔσθ’, ἃ τὸν σὸν πόθον
 „Ἐπίσης παροξύνει· διό σοι πρῶτον
 „Ἐρῶ περὶ τοῦ χολὴν ἔχοντος πλείω.
 „Τὸ τῶν Σεραφεῖμ Θεῶ μᾶλλον ἐγγίζον,
 „Μωσῆς, Σαμουήλ, ὅντινά τ’ Ἰωάννην
- 30 „Λαβεῖν ἐθέλεις, λέγω δέ, καὶ Μαρία,
 „Οὐκ ἔχουσ’ ἐν οὐρανῷ τὰς ἑδρας ἄλλω
 „Ἡ τὰ πνεύματα τὰ νυνὶ σοι φανέντα,
 „Οὐδ’ ἦττον’ οὐδὲ πλείον’ ὑπάρξουσ’ ἔτη·
 „Ἀλλ’ ὠραῖζει πάντα τὸν πρῶτον κύκλον,

- 35 „Καὶ ζῶν ἐχει διαφόρως γλυκεῖαν
 „Τῇ μάλλον χῆττον τέρψει πνοῆς ἀφθίτου.
 „Ἐπεφάνη σοι δ' ἐνταῦθ', οὐχ ὥς λαχόντα
 „Τῆς σφαίρας ταύτης, ἀλλ' ἵν' αὐτὴν σημήνη
 „ἦττον ὑψοῦ κειμένην τῶν οὐρανίων.
- 40 „Οὕτως ὑμετέρῳ νῶ λέγειν ἀρμόζει,
 „Ὡς αἰσθήσεσι κατανοοῦντι μόνον
 „Ὁ ποιεῖ νοήσεως ἄξιον εἶτα.
 „Τοῦδ' ἔνεκεν ἡ Γραφὴ συγκαταβαίνει
 „Εἰς τὰς δυνάμεις ὑμῶν, πόδας καὶ χεῖρας
- 45 „Ἀπονέμουσα Θεῷ, νοοῦσα δ' ἄλλο.
 „Ἀγία τ' Ἐκκλησία δι' ἀνθρωπίνου
 „Γαβριὴλ καὶ Μιχαὴλ παρίστησ' εἰδους,
 „Καὶ τὸν ἄλλον, ὃς ἰάσατο Τωβίαν.
 „Ὁ δὲ Τίμαιος περὶ ψυχῶν πρεσβεύει,
- 50 „Οὐκ ἔσθ' ὅμοιον τοῖς ἐνταῦθ' ὀρωμένοις,
 „Διότι δοκεῖ δοξάζειν ὅπως λέγει.
 „Φησὶν εἰς ἄστρον ἰδίου ἐπανήκειν
 „Τὴν ψυχὴν, φρονῶν ἐκεῖθεν χωρισθεῖσαν,
 „Ὅτ' ἔδωκ' αὐτῇ τὴν μórφωσιν ἡ φύσις.

- 55 „Ἡ δόξ' ἔστ' ἴσως αὐτοῦ κατ' ἄλλον τρόπον
 „Ἡ καθ' ἣν ἡχεῖ λέξιν, καὶ δύνατ' ἔχειν
 „Ἐν ἑαυτῇ σκοπόν τιν' οὐ χλευαστέον.
 „Εἰ γὰρ ἐννοεῖ τρέπεσθ' εἰς σφαίρας τάσδε
 „Τὴν ἐπιρροῆς τιμὴν καὶ μῶμον, ἴσως
- 60 „Πρὸς τάληθές πως ἔβαλ' αὐτοῦ τὸ τόξον.
 „Ἦδ' ἀρχὴ κακῶς νοουμένη τὸν κόσμον
 „Πάντ' ἤδη σχεδὸν ἐπλάνησ', ὥστε Δία
 „Ἑρμῆν τε κ' Ἄρην ὀνομάζειν συνέβη.
 „Ὁ δ' ἕτερος δισταγμός, ὅς σε ταρασσει,
- 65 „Ἡττόν ἐστ' ἰομιγής· ἡ γὰρ κακότης
 „Τούτου σ' ἀπ' ἐμοῦ μακρὰν οὐ δύνατ' ἄγειν.
 „Δοκεῖν τὴν ἡμῶν δικαιοσύνην ἀνθρώπων
 „Ὀμμασιν ὡς ἄδικον, τοῦτ' ἔστι λόγος
 „Πίστεως, ἀλλ' οὐχ αἰρετικὴ φανλότης.
- 70 „Ἀλλ' ἵν' ἡ κατάληψις ὑμῶν εἰσδύναι
 „Δυνηθῇ καλῶς εἰς ἀλήθειαν ταύτην,
 „Ὡς ἐπιθυμεῖς, ἀσμένως ἔσομαί σοι.
 „Εἰ γίγνεται βιασμός, καθ' ὃν ὁ πᾶσχω
 „Τῷ βιάζονται κατ' οὐδέν που συμπράττει,

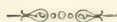
- 75 „Οὐκ ἂν εἶη πρόφασις ταῖς ψυχαῖς τοῦτο.
 „Ἡ γὰρ θέλησις οὐ σβέννυτ', εἰ μὴ θέλει,
 „Ἀλλὰ πράττει καθάπερ ἐν πυρὶ φύσις,
 „Κὰν αὐτὸ βία μυριάκις συστρέφῃ.
 „Διὰ μικρὸν δ' ἢ πολὺ κάμπτουσα, βία
- 80 „Συνέπεται καὶ μὴν τοῦτ' ἔπραξαν αὐται,
 „Δυνάμεναι τὸν πρῶτον κατασχεῖν τόπον.
 „Εἰ θέλησις ἦν αὐταῖς ἐντελὲς ὅλως,
 „Ὡς ἐπὶ τῆς ἐσχάρας ἢ Λαυρεντίου,
 „Ἡ τοῦ κατὰ τῆς χειρὸς σκληροῦ Μουκίου,
- 85 „Οὕτως ἂν αὐτὰς προσώθησ' εἰς τὴν τρίβον,
 „Ἀφ' ἧς ἀνηρπάσθησαν, ἅμ' ἀφεθείσας.
 „Ἀλλὰ θέλησις τοιάδ' ἐστι σπανία.
 „Καὶ διὰ λόγων τούτων, εἶπερ ἐδέξω,
 „Ὡσπερ ὀφείλεις, δισταγμὸς ἀνιρέθῃ,
- 90 „Ὡς ὅχλον ἂν σοι παράσχοι πλεονάκις.
 „Ἀλλὰ σοι νῦν παρίστατ' ἐμποδὼν ἄλλο
 „Πρὸ τῶν ὁμμάτων, ὁπόθεν οὐκ ἂν μόνος
 „Ἐξέλθοις, πρίν σε κατάκοπον γενέσθαι.
 „Ἐν σαῖς ἔβαλον ἐγὼ φρεσίν, ὥς δῆλον

- 95 „Μήποτ' ἂν ψυχὴν ψεύδεσθαι μακαρίαν,
 „Ὡς οὖσαν ἐγγὺς αἰὲς τάληθοῦς πρώτου.
 „Εἶτα δ' ἔφθης ἀκούσας παρὰ Πικάρδας
 „Τὴν Κωνσταντίας πρὸς τὸ κάλυμμ' ἀγάπην,
 „Ὡστε πρὸς ἐμὲ δοκεῖν ᾧδ' ἀντιλέγειν.
- 100 „Ἦδη πολλάκις, ἀδελφέ μου, συνέβη
 „Πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνου παρὰ γνώμην
 „Πράττειν, ὃ πράττειν ἀνθρώποις οὐ προσήκει
 „Ὡς Αλκμαίων, ὃς τῇ τοῦ πατρὸς δεήσει
 „Ἀπέκτειν' αὐτὸς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα,
- 105 „Ἀσεβὴς οὕτω γεγονὼς διὰ σέβας.
 „Ἐν νῶ δὲ περὶ τούτου βούλομαί σ' ἔχειν,
 „Ὅτι θέλησις ἔαν μιχθῇ τῇ βίᾳ,
 „Οὐ δύναται τὸ πταῖσμα τυχεῖν συγγνώμης.
 „Θέλησις ἀπόλυτος κακοπραγία
- 110 „Οὐ συναινεῖ, πλὴν καθ' ὅσον τις φοβεῖται
 „Ἀρνούμενος εἰς κακὸν ἐμπεσεῖν χεῖρον.
 „Ὁ περὶ θελήσεως φράζει Πικάρδα,
 „Τὴν ἀπόλυτον νοεῖ, ἐγὼ δὲ πάλιν
 „Τὴν ἄλλην, ὥστ' ἀληθὲς λέγομεν ἄμφω.”

- 115 Οὕτω τὸ κῦμ' ἔρρευσεν τοῦ σεπτοῦ ρείθρου
 Ἐκ κρήνης, παντὸς ἀληθοῦς πηγῆς οὔσης·
 Οὕτω τ' εἰρήνευσ' ἄμφω τοὺς ἐμοὺς πόθους.
 “ὦ φίλη πρώτης φιλότητος, ὦ θεία,”
 Εἶτ' εἶπον, “ἥς τὸ λέγειν πληροῖ φωτός με
- 120 „Καὶ θάλπον μ' ἀναψύχει μᾶλλον καὶ μᾶλλον·
 „Οὐκ ἔστ' ἐν ἐμοὶ σθένος τοσοῦτον, ὥστε
 „Χάριν ἀντὶ χάριτος ἀρκεῖν σοι δοῦναι·
 „Ἀλλ' ὁ Δυνατὸς πάνθ' ὀρών τ' ἀμειψάτω.
 „Ἐγνων, ὡς ἡμῶν οὔποτ' ἂν κορεσθεῖν
- 125 „Ὁ νοῦς, ἣν μὴ τ' Ἀληθὲς αὐτὸν φωτίσῃ,
 „Οὐ παρεκτὸς ἀληθὲς οὐδὲν ὑπάρχει.
 „Ἐν τούτῳ λωφᾶ, καθάπερ θῆρ ἐν ἄντρῳ,
 „Ἀμα φωτισθεῖς· δυνατὸν δ' αὐτῷ τοῦτο·
 „Εἰ δὲ μή, μάτην ἔσσιτ' ἂν πόθος ἅπας.
- 130 „Τοῦνεχ', ὡς παραφνᾶς, γεννᾶτ' εἰς πόδας
 „Τῆς ἀληθείας δισταγμός· ἡ δὲ φύσις
 „Ἀπ' ἄκρας ἡμᾶς ὠθεῖ μιᾶς εἰς ἄλλην.
 „Τοῦτό μ' ὀτρύνει, τοῦτ' ἐμβάλλει μοι θάρρος
 „Μετ' αἰδοῦς σε, Δέσποινα, προσερωτῆσαι

- 135 „Αλήθειαν ἄλλην με κατανεφούσαν.
„Εἰδέναι βούλομ', εἰ δύνατ' ἀποτίσαι
„Εὐχάς τις ἀτελέστους ἀγαθουργίαις
„Ἄλλαις ἰσοβαρέσιν ἐν πλάστιγγί σου.”
”Ομμασί με Βεάτριξ εἶδεν ἐμπλέοις
- 140 Λαμπηδόνων ἔρωτος, οὕτω τε θείοις,
”Ωστ', ἰσχύος μου νικηθείσης, ἐστράφην,
Καὶ σχεδὸν ἠφανίσθην, ὀφθαλμοὺς κλίνας.

Ω Δ Η Ε'.

Ἡ φύσις τῶν εὐχῶν.—Ἀνάβασις εἰς τὸν δεύτερον οὐρανόν, ἥτοι τὸν τοῦ Ἑρμουῦ.

- “Εἰ περιλάμπω πρὸς σ’ ἐν ἔρωτος ζέσει
,,Υπὲρ ὃν τρόπον ἐπὶ τῆς γῆς ὀράται,
,,Ὡστε νικᾶν τὸ σθένος τῶν σῶν ὀμμάτων,
,,Μὴ θαύμαζε· τοῦτο γὰρ ἀπὸ τελείας
5 ,,Γίνεται ὄψεως, ἥτις εὐθὺς μαθοῦσα
,,Πρὸς ὅπερ ἔμαθ’ ἀγαθὸν κινεῖ πόδα.
,,Καλῶς βλέπω, πῶς ἐν φρεσὶν ἀπανγάζει
,,Ἢδη σαῖς ταῖώνιον φῶς, ὅπερ μόνον
,,Θεαθὲν αἰώνιον ἔρωτ’ ἐξάπτει.
10 ,,Εἰ δ’ ὑμῶν ἔρωτ’ ἄλλο τι δελεάζει,
,,Οὐκ ἔστ’ εἰ μή τι τοῦ φωτὸς ἵχνος κείνου,
,,Κακῶς ἐννοούμενον, κακῇ διήκον.
,,Εἰδέναι θέλεις, εἴπερ δι’ ἔργων ἄλλων
,,Ἐπ’ εὐχῆς ἀτελέστου δύναιτ’ ἂν ἄρα

- 15 „Ἡ ψυχὴ τῆς εὐθύνης ἀπολυθῆναι.”
 Οὕτω τὴν ὥδὴν τήνδ' ἤρξατο Βεάτριξ·
 Καί, καθὼς τις ὃς οὐ διαλείπει λέγων,
 Παρέτειν' οὕτω τὴν σεμνὴν ὁμίλιαν.
 “Ἄ Ο Θεὸς μεγάδωρος μέγιστον δῶρον
- 20 „Παρέσχε δημιουργῶν, κάγαθωσύνη
 „Αὐτοῦ μᾶλλον ἀρμόζον, ἀξιοῖ μᾶλλον,
 „Ἦν ἡ τῆς θελήσεως ἐλευθερία,
 „Ἦσπερ τὰ νοητικὰ πλάσματα πάντα
 „Ὑπῆρξεν ὑπάρχει τε μέτοχα μόνα.
- 25 „Ὅρθως οὖν συμπεραίνων ἐκ τούτων γνώσει
 „Τὴν τῆς εὐχῆς ὑψηλὴν ἀξίαν, εἶγε
 „Συνήνεσ' αὐτῇ Θεός, σοῦ συναινούντος.
 „Συνθήκην γὰρ μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου
 „Ποιούμενός τις, τελεῖ θυσίαν οὐπερ
- 30 „Εἶπον θησαυροῦ, καὶ τοῦτ' οἰκεία πράξει.
 „Τί γοῦν τις ὡς ἀμοιβὴν δύναται δοῦναι;
 „Εἶπερ ᾧ προσήνεγκας φρονεῖς εὖ χρῆσθαι,
 „Θέλεις ἐκ κακοῦ κέρδους ἀγαθὸν ἔργον.
 „Σὺ τὸ μέγιστον κεφάλαιον νῦν ἔγνως·

- 35 „Ἀλλ' ὡς ἀφέσεις Ἀγίας Ἐκκλησίας
 „Δοκοῦσ' ἀντικεῖσθ' αἷς ἔφην ἀληθείαις,
 „Δεῖ σ' ἔτι μικρὸν ἐπιτράπεζον μένειν,
 „Ἄτε τῆς σκληρᾶς βρώσεως, ἧς ἐγέυσω,
 „Αἰτούσης ἔτι βοήθειαν πρὸς πέψιν.
- 40 „Πρόσχες τὸν νοῦν πρὸς ὅσα διακαλύπτω
 „Καὶ σαῖς θοῦ φρεσίν· οὐ γὰρ ἔστ' ἐπιστήμης
 „Ἴδιον ἀκοῦσαί τι καὶ μὴ φυλάττειν.
 „Δύο τινὰ σύνεισιν εἰς τὴν οὐσίαν
 „Τῆς θυσίας τῇσδ', ὧν τὸ μὲν περὶ τίνος
- 45 „Γίνετ' ἀφορᾶ, τὸ δ' ἄλλ' εἰς τὴν συνθήκην.
 „Ἀλλ' οὐδέποτε διαλύοιτ' ἂν αὕτη,
 „Μὴ τηρουμένη, καὶ περὶ ταύτης λόγος
 „Μετ' ἀκριβείας ἐγένετ' ἀνωτέρω.
 „Τοῦδ' ἔνεκ' ἐπάναγκες ἦν τοῖς Ἑβραίοις
- 50 „Προσφορὰς μενοῦν ποιεῖν, καίπερ τιν' ἄλλην
 „Ἀνταλλάσσειν ποτ' ἐξόν, ὡς δεῖ σ' εἰδέναι.
 „Τὸ δ' ἄλλο τὸ τῆς εὐχῆς φύσιν δεικνύν σοι
 „Εἶναι δύναται τοιόνδ', ὥστε μὴ πταίειν,
 „Ἐὰν εἰς ἄλλην ἀνθυπαλλαχθῇ φύσιν.

- 55 „Ἄλλ' ἄχθος μηδεὶς ἀπ' ὤμων μεταθέσθω
 „Κατ' ἰδίαν θέλησιν, πλὴν ἐὰν ἄμφω
 „Ἡ τε λευκὴ καὶ ξανθὴ στραφῶσι κλείδες·
 „Καὶ πᾶσαν μεταλλαγὴν μωρίαν φρόνει,
 „Ἐὰν μὴ περιέχῃτ' ἐν τῷ ληφθέντι,
- 60 „Ὡς τὰ τέσσαρ' ἐν τοῖς ἔξ, τάφεθ' ἐν πράγματι.
 „Καὶ γὰρ πᾶν ὅ, τι δι' ἰδίας ἀξίας
 „Βαρύνον ποιεῖ πᾶσαν πλάστιγγα κλίνειν,
 „Οὐ δύναταί ποτ' ἀναπληροῦσθ' ὑπ' ἄλλου·
 „Εὐχὰς οἱ θνητοὶ μὴ ποιείσθωσαν χλεύη.
- 65 „Ἔστ' ἐπιστοί, πλὴν μὴ πράττετ' ἀπροβούλως,
 „Ὡς Ἰεφθαὶ δι' εὐχῆς αὐτοῦ τῆς πρώτης.
 „Βέλτιον ἡμῖν λέγειν 'ἡμαρτον,' ἥπερ
 „Τηροῦντας πράττειν χεῖρον· ἄφρονά θ' οὕτως
 „Εὐρεῖν δύνασθε τὸν στρατάρχην Ἑλλήνων,
- 70 „Δι' ὃν Ἰφιγένεια κάλλιμον ὄψιν
 „Ἐκλαυσε καὶ δακρύειν μωροὺς σοφοὺς τε
 „Ἐποίησ' ἀκούοντας τοιόνδε θῦμα.
 „Ὡ Χριστιανοί, βραδυκίνητοι μᾶλλον
 „Ἔστε, χῶς πτερὸν κατὰ παντὸς ἀνέμου

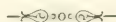
- 75 „Μὴ μένετε, φρονοῦντες πᾶν ὕδωρ πλύνειν.
 „Ἐχετ' Ἀρχαίαν καὶ Νέαν Διαθήκην,
 „Ἐκκλησίας τε τὸν ποιμέν' ὁδηγοῦντα·
 „Ἀρκείτω τοῦτο πρὸς ὑμῶν σωτηρίαν.
 „Εἰ καλοῦσ' ὑμᾶς ἀλλαχοῦ κακοὶ πόθοι,
 80 „Ἀνθρωποι καὶ μὴ μωρόφρον' ἔστε κτήνη,
 „Ἴν' Ἰουδαῖος ὁρῶν ὑμᾶς μὴ σκώπτῃ.
 „Ὡς ἀμνὸς μὴ γίνεσθ', ὃς ἔῶν τὸ γάλα
 „Τῆς αὐτοῦ μητρός, εὐήθης προπετῆς τε
 „Εὐαρεστεῖται καθ' ἑαυτοῦ παλαίων.”
- 85 Ταῦτα Βεάτριξ εἶπέ μοι, καθὼς γράφω·
 Ἐπειτα δὲ πρόθυμος ὅλως ἐστράφη
 Πρὸς ὃ μέρος φωταυγεί μαλλον ὁ κόσμος.
 Ἡ σιγὴ δ' αὐτῆς κάλλοίωσις προσώπου
 Σιωπᾶν ἐποίησαν ὃν εἶχον πόθον
- 90 Ἦδη τοῦ νέας προβάλλειν ἐρωτήσεις.
 Ὡς βέλος δ', ὅπερ ἐπὶ τὸν σκοπὸν ἔφθῃ
 Βάλλον, πρὶν ἢ τῆς νευρᾶς ὁ παλμὸς παύσῃ,
 Οὕτω δράμομεν εἰς τὸ δεύτερον κράτος.
 Ἐκεῖ τὴν ἐμὴν δέσποιναν φαιδρὰν εἶδον

- 95 Οὕτως, ὥστ' εἰσδύσ' εἰς φῶς τοῦρανοῦ κείνου
 Φωτεινότερον ἐποίει τὸν πλανήτην.
 Εἰ δὲ καὶ τᾶστρον ἀλλοιωθὲν ἐγέλα,
 Αὐτὸς τότε' ἐγὼ τίς ποτ' ἂν ἐγενόμην
 Ἄν' ἀλλοιωτὸς φύσει καὶ πᾶσι τρόποις!
- 100 Ὡς ἰχθῦς ἐντὸς ἀκραιφνοῦς ἀταράχου
 Ζωγρείου πρὸς πᾶν ῥιπτόμενον ὀρμῶσιν
 Ἐξωθεν, καὺτοῖς δοκοῦν χρηστὸν εἰς βρῶσιν,
 Οὕτως εἶδον πρὸς ἡμᾶς πλείους χιλίων
 Λαμπρότητας τρεχούσας κἀναφονούσας·
- 105 "Ἴδου τίς ἡμῶν ἔρωτας ἐπαυξήσει."
 Ὡς δὲ πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένης ἐκάστης,
 Ἡ σκιὰ πλήρης χαρμοσύνης ὠρᾶτο
 Ἐν ταῖς ἐξ αὐτῆς τηλαυγούσαις ἀκτῖσι.
 Σκέφθητ', Ἀναγνώστ', εἴπερ ὅ, τι νῦν λέγειν
- 110 Ἀρχομαί, μὴ ἔλεγετο, πόσον ἂν πόθον
 Θερμὸν εἶχες τοῦ γινῶναι τὰ περαιτέρω·
 Κἀπὸ σαυτοῦ νοήσεις, πόσον ἐπόθουν
 Τὰ περὶ τῆς τάξεως αὐτῶν ἀκοῦσαι,
 Ἀμα φανεισῶν πρὸ τῶν ἐμῶν ὀμμάτων.

- 115 “ὦ τρισεύδαιμον, ᾧ τὰ φθίτου θριάμβου
 „Ἰδεῖν τοὺς θρόνους ἀπενεμήθη χάρις,
 „Πρὶν ἔτι τὴν στρατείαν καταλελείφθαι
 „Τὸ διαλάμπον φῶς κατ’ οὐρανὸν πάντα
 „Ἡμᾶς ἐμφλέγει, καὶ τὴν καθ’ ἡμᾶς τάξιν
 120 „Μαθεῖν εἰ ποθεῖς, κορέσθητ’ ἀρεσκόντως.”
 Ταῦτ’ εἶπέ μοί τι τῶν εὐσεβῶν πνευμάτων
 Κείνων· ἡ δὲ Βεάτριξ· “Λέγε δή, λέγε
 „Εὐθαρσῶς, καὶ τοῖς πίστευ’ ὥς θεοῖς οὔσι.”
 —“Καλῶς οἰκείῳ σαντοῦ φωτί σε βλέπω
 125 „Εἰλυμένον, ὃ προχέεις ἐξ ὀμμάτων,
 „Ἄτε λαμπόντων, ὥσείπερ ἐμειδίας·
 „Ἀλλὰ τίς εἷς οὐκ οἶδα, καὶ πῶς κατέχεις,
 „Ἀξία ψυχὴν, βαθμὸν τῆς σφαίρας, ἥτις
 „Καλύπτεται τοῖς θνητοῖς ἀκτίσιν ἄλλου.”
 130 Ταῦτ’ εἶπον ἐγὼ στραφεὶς πρὸς τὸ φῶς, ὅπερ
 Ἐλάλησέ μοι πρῶτον· αὐτὸ δὲ μᾶλλον
 Λάμπον ἐγένετ’ ἔπειτ’ ἥπερ ἦν πρόσθεν.
 Ὡς δ’ ἥλιος, ὃς αὐτὸς ἑαυτὸν κρύπτει
 Ὑφ’ ὑπερμέτρον φωτός, ὅτε τὸ θάλλπος

135 Τοὺς κεραννύντας πυκνοὺς ἀτμοὺς ἐγείρει,
Οὕτως ὑπὸ πλείονος χαρᾶς ἐκρύβη
Ἐν ταῖς ἀκτίσιν αὐτοῦ τὸ σεπτὸν πνεῦμα,
Καὶ κλειστὸν κλειστὸν τότε ἀπεκρίνατό μοι
Καθ' ὅνπερ τρόπον ὧδ' προσεχὴς ᾄδει.

Ω Δ Η Σ Τ'.

Ἰουστινιανός.—Ὁ Ῥωμαϊκὸς Ἀετός, ἡ Ἱστορία τοῦ
Ῥωμαϊκοῦ Κράτους.—Ῥωμαῖος.

- “Ἀφ’ οὐπερ Κωνσταντίνος κατ’ οὐρανίου
„Φορᾶς ἔτρεψε τὸν αἰτόν, μεθ’ ἧς περ
„Ἐπτη κατόπιν ἄρπαγος Λαυϊνίας,
„Ἐμειν’ ἔτη πλεῖν ἑκατὸν ἑκατόν τε
5 „Ὁ Διὸς ὄρνις ἐπ’ ἄκρας τῆς Εὐρώπης,
„Πλησίον τῶν ὀρέων, ὅθεν ἀπέπτη.
„Υπὸ δὲ σκιὰν τῶν ἱερῶν πτερύγων
„Ἐκυβέρνησε τὸν κόσμον ἐπαλλήλως,
„Ἐως εἰς ἐμὴν περιῆλθ’ εἶτα χεῖρα.
10 „Εἴμ’ Ἰουστινιανός· Καῖσαρ ὑπῆρξα·
„Ὅς βουλῇ τοῦ φλέγοντός μ’ Ἐρωτος πρώτου
„Τῶν νόμων τὸ περιττὸν κενόν τ’ ἐξείλον.
„Πρὶν δ’ ἐπὶ τοῦργον ἑμαυτὸν ἐπιστήσω
„Ἐν Χριστῷ φύσιν εἶναι μίαν, οὐ πλείους,

- 15 „Ἐδόξαζον, καὶ τοιαῦδ' ἔστεργον πίστει.
 „Ἀλλ' Ἀγαπητὸς ὁ μακάριος, ὅστις
 „Μέγιστος ποιμὴν ἦν, ἡγαγέ μ' εἰς πίστιν
 „Τὴν ἀληθινὴν τοῖς σοφοῖς αὐτοῦ λόγοις.
 „Ἐπίστευσ' αὐτῷ· τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ῥηθέντα
- 20 „Βλέπω νῦν σαφῇ, καθάπερ καὶ σὺ βλέπεις
 „Ἀντίφασιν καὶ ψευδῇ κάληθῇ πᾶσαν.
 „Μετὰ τῆς Ἐκκλησίας βαδίζοντί μοι
 „Εὐδοκοῦσ' ἐνέπνευσεν ἡ θεία χάρις
 „Τὸ μέγ' ἔργον, ᾧ καθωσιώθην ὅλος,
- 25 „Τοῦ στρατοῦ δ' ἄρχειν ἐμῷ Βελισαρίῳ
 „Ἐπέτρεψ' ᾧ χεὶρ Θεοῦ συνήραθ' οὕτως,
 „Ὡστ' ἦν σημεῖον τοῦ δεῖν με σχολὴν ἄγειν.
 „Ἀπόκρισίς μου ταῦτ' ἐστὶν εἰς τὴν πρώτην
 „Σὴν ἐρώτησιν· ὅμως αὐτῆς ἡ φύσις
- 30 „Βιάζει μέ τι πρόσθεμα συνεπάγειν,
 „Ἰν' ἰδῆς μετὰ πόσου λόγου κινεῖται
 „Κατὰ τοῦ πανιέρου σήματος ἅμα
 „Ὁ τ' ἐξειδιούμενος ὁ τ' ἀντιστάτης.
 „Βλέπ' ἀρεταῖς ἡλίκαις σεβασμῶν οἶων

- 35 „Γέγον' ἄξιον, ἀρξάμενον ἐξ ὅτου
 „Πάλλας θνήσκων ἀπένειμ' αὐτῷ τὸ κράτος.
 „Οἶδας, ὥς διέτριψεν ἐν ᾿Αλβη πλέον
 „Τριακοσίων ἐτών, ἕως οὐ μάχην
 „Ἠγωνίσαντο τρεῖς πρὸς τρεῖς αὐτοῦ χάριν.
- 40 „Οἶδας οἱ' ἔπραξ' ἀπὸ Σαβίνων πάθους
 „Εἰς ἄλγος Λουκρητίας, ἐν βασιλείαις
 „Ἑπτὰ, νικῶν τὰ πέριξ γειτνιῶντ' ἔθνη.
 „Οἶδας οἱ' ἔπραξ' ὑπ' ἐξόχων Ῥωμαίων
 „Προαγόμενον κατὰ Βρέννου καὶ Πύρρου,
- 45 „Κατ' ἄλλων ἡγεμόνων καὶ δήμων· ὅθεν
 „Τορκουάτῳ Κυντίῳ θ', ὃς ἔσχ' ἐκ κόμης
 „Ὀνομ' ἀτάκτου, Δεκίοις καὶ Φαβίοις
 „Φήμην παρέσχε, ἣν ἀσμένως θαυμάζω.
 „Αὐτὸ καθεῖλε τὸν τύφον τῶν Ἀράβων
- 50 „Τῶν σὺν Ἀννιβᾶλ διαβάντων Ἀλπέιους
 „Κρημνωρείας, ἃς σὺ διαπλύνεις, Πάδε.
 „Υπ' αὐτ' ἐθριάμβευσαν κομιδῇ νέοι
 „Σκιπίων Πομπηϊός θ', ὃ δὴ τῷ λόφῳ,
 „Υφ' ὃν ἐγεννήθης σύ, πικρὸν ἐφάνη.

- 55 „Εἴτ' ἐγγίζοντος τοῦ καιροῦ, καθ' ὃν πάντα
 „Τὸν κόσμον Θεὸς ἠθέλησ' εἰρηνεῦσαι,
 „Καῖσαρ αὐτ' ἔλαβ' ἐν χερσὶ βουλῇ Ῥώμης.
 „Ἄ δ' ἐπραξ' ἀπὸ Οὐάρου μέχρι τοῦ Ῥήνου
 „Ἰσαρ κ' Ἀραρις εἶδον καὶ Σηκουάνας,
- 60 „Καὶ πᾶσα κοιλὰς τὸν Ῥοδανὸν πληροῦσα.
 „Ἄ δ', ὅτ' ἐξῆλθε Ῥανέννης καὶ διέβη
 „Ῥουβίκων', ἐπραξ', ἣν πτήσεως τοιᾶσδε,
 „Ὡς μὴ κάλαμον ἢ γλῶσσαν ἐξικέσθαι.
 „Πρὸς Ἰσπανίαν τοὺς στρατοὺς ἔστρεψ', εἶτα
- 65 „Πρὸς Δυρράχιον, καὶ Φάρσαλον πατάσσει
 „Οὕτως, ὥστε μέγ' ἦσθοντ' ἐν Νείλῳ πένθος.
 „Ἀντανδρον Σιμόεντά θ', ὅθεν ἀπῆρεν,
 „Εἶδεν αὖθις, καὶ χώραν ἔνθ' Ἐκτωρ κείται,
 „Κᾶτ' ἐπ' ὀλέθρῳ προέβη Πτολεμαίου.
- 70 „Ἐκεῖθεν κατ' Ἰούβα κεραυνοῦ δίκην
 „Ἦλθ', εἶτ' ἐτράπη πρὸς δύσιν ὑμετέραν,
 „Ὅθεν ἢ Πομπήειος ἀπήχει σάλπιγξ.
 „Ἀνθ' ὧν δ' ἐπραξεν ἐπ' ἀγχίστου φορέως
 „Ἐν Ἄδου Βροῦτος ὑλακτεῖ σὺν Κασσίῳ,

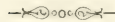
- 75 „Κωδύρεται Μοτίνη καὶ Περουσία.
 „Ἐτι μὴν θρηνεῖ τάλαινα Κλεοπάτρα,
 „Ἦν εἰς φυγὴν τραπεῖσαν ὄφεως δήξει
 „Θάνατος εἶλεν αἰφνίδιος σκληρός τε.
 „Σὺν αὐτῷ μέχρ' Ἐρυθρᾶς ἔδραμ' ὄχθης,
 80 „Σὺν αὐτῷ τ' ἔθ' ἐν εἰρήνῃ τοιᾶδε
 „Τὸν κόσμον, ὥστ' Ἰάνου ναὸς ἐκλείσθη.
 „Ἄλλ' ὅ,τιπερ σῆμα τόδ', οὐ πέρι λέγω,
 „Ἐπραξε πρῶτον, κάπειτ' ἔμελλε πράξειν
 „Ἐν τῷ θνητῶν ὑπ' αὐτὸ τελοῦντι κράτει,
 85 „Μικρὸν κάμυδρον δοκεῖ καθίστασθ', εἶπερ
 „Βλέπει τις ἐν ταῖς χερσὶ Καίσαρος τρίτου
 „Ὀμμασιν ἐναργέσιν ἀγνῇ τ' ἐφέσει.
 „Καὶ γὰρ Δικαιοσύνη ζῶσ', ἥ μ' ἐμπνέει,
 „Ἐν χερσὶν οὐπερ εἶπον ἔθετο δόξαν,
 90 „Ἴν' ἐκδίκησιν ὀργῆς αὐτῆς πληρώσῃ.
 „Θαύμαζε τοίνυν ὅπερ ἐπαναλέγω.
 „Εἰς ἐκδίκησιν εἴτ' ἔδραμε σὺν Τίτῳ
 „Ἐκδικήσεως ἀμαρτίας ἀρχαίας.
 „Ὡς δ' ὁδοὺς Λογγοβάρδος ἔδηξ' Ἀγίαν

- 95 „Ἐκκλησίαν, ὑπ' αὐτοῦ πτέρυγας τότε
 „Ἡμύνατ' αὐτὴν νικῶν Κάρολος Μέγας.
 „Νῦν ἄρα κρίνειν δύνασαι περὶ κείνων,
 „Ὡν πρόσθεν κατηγόρουν, πονηρῶν τ' ἔργων,
 „Αἰτίων πασῶν συμφορῶν ὑμετέρων.
- 100 „Ὁ μὲν πρὸς τὸ γενικὸν σῆμ' ἀντιτάσσει
 „Ξανθὰ κρίν', ὁ δ' οἰκειοῦτ' αὐτὸ φρατρίζων,
 „Ὡστ' οὐκ ἔστ' εἰπεῖν, τίς ἀμαρτάνει μᾶλλον.
 „Ποιείσθων Γιβελῖνοι, ποιείσθων τέχνας
 „Ὑπ' ἄλλο σῆμα· κακῶς γὰρ μετ' αὐτό τις
- 105 „Ἀεὶ βαίνει χωρίζων δικαιοσύνης.
 „Αὐτῷ μὴ συμβαλλέτω Κάρολος νέος
 „Μετὰ Γουέλφων· ἀλλ' ὄνυχας φοβείσθω,
 „Οἷ κρείττονος λέοντος δορὰν ἀφείλον.
 „Πολλάκις ἤδη πού νῦν ἔκλαυσαν παῖδες
- 110 „Διὰ πταίσματα πατρός· μηδεὶς δ' οἰέσθω
 „Θεὸν ἀλλάσσειν παράσημ' ἀντὶ κρίνων.
 „Τὸ μικύλον τοῦτ' ἄστρον ὑπὸ πνευμάτων
 „Οἰκείτ' ἀγαθῶν, ἐνεργῶν ὑπαρξάντων,
 „Ἵνα θανόντα τιμὴν ἔχοι καὶ φήμην.

- 115 „Ἀλλ' ὅταν παρεκτρέπωντ' ἡμῶν οἱ πόθοι
 „Χάριν φιλοδοξίας, εἰκὸς ἀκτῖνας
 „Ἀνιέν' ἦττον λαμπρὰς ἔρωτος θείου.
 „Σύγκρισις τῆς ἀμοιβῆς πρὸς τὴν ἀξίαν
 „Ἔστὶ μέρος τι τέρψεως ἡμετέρας·
- 120 „Οὔτε γὰρ ἦττον' οὔτε μείζον' ὀρώμεν·
 „Ὅθεν γλυκαίνει ζῶσα Δικαιοσύνη
 „Ἐν ἡμῖν τὴν καρδίαν, ὥστε μιγῆναι
 „Μήποτέ τινι δύνασθαι κακονοίᾳ.
 „Ποικίλαι φωναὶ ποιοῦσιν ἡδὺ μέλος·
- 125 „Οὔτω ποικίλαι πράξεις ἡμῶν ἡδεῖαν
 „Ποιοῦσιν ἁρμονίαν ἐν σφαίραις ταῖσδε.
 „Ἐνδον τοῦ μαργαρίτου τοῦδ' ἀναλάμπει
 „Τὸ Ῥωμαίου φῶς, οὔτινος ἡ μεγάλη
 „Ἀριπρεπῆς τε πρᾶξις κακῶς ἡμείφθη.
- 130 „Ἀλλ' οἱ κατ' αὐτοῦ δρῶντες Προβιγκιᾶλεις
 „Οὐκ ἐγέλασαν· καὶ γὰρ κακῶς βαδίζει
 „Ὁ φρονῶν βλάβην τὰς εὐποιῖας ἄλλων.
 „Θυγατέρας τέσσαρας, ἀνάσσας πάσας,
 „Ἔσχε Ῥαμουνδος Βερλιγγεῖρος, καὶ τοῦτο

- 135 „Ἦν ἔργον πτωχοῦ καὶ ταπεινοῦ Ῥωμαίου.
„Ἐκίνησαν εἰτ' αὐτὸν πανοῦργοι λόγοι
„Ἀπαιτεῖν λόγον παρὰ δικαίου τούτου,
„Ὅς ἐπτά καὶ πέντ' ἔδωκ' αὐτῷ τοῖς δέκα.
„Τότε δὴ τότε ἀπῆλθε πένης καὶ γέρων.
- 140 „Εἰ δ' ἐγίνωσκ' ὁ κόσμος οἷαν καρδίαν
„Εἶχεν ἐπαιτῶν βίον θρύμμασιν ἄρτου,
„Ἄλως ἐπαινῶν πλέον ἢ ἐπαινοίῃ.

Ω Δ Η Ζ'.

Λόγος Βεάτρικος περὶ Ἐνσαρκώσεως, Ἀθανασίας τῆς
ψυχῆς καὶ Ἀναστάσεως τοῦ σώματος.

- „Ὡσαννά, Θεὲ Σαβαώθ, Ἅγι, ὅστις
„Ὑπερλάμπεις σαῖς λαμπρανγέσιν ἀκτίσι
„Τὰ βασιλειῶν τούτων ὄλβια φῶτα!”
Οὕτω πρὸς μέλος ἑαυτῆς στρεφομένη
5 Ἐφάνη μοι προσάδουσ’ οὐσία κείνη,
Ἐφ’ ἧς φῶς διπλάσιον ἐπιδιπλοῦται.
Αὕτη δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἤρξατ’ ὀρχεῖσθαι,
Καὶ δίκην ὠκυτάτων σπινθήρων αἵφνης
Μακρὰν ἀπεκρύβησαν ἐμῶν ὀμμάτων.
10 Διστάζων κατ’ ἐμαντόν, αὐτὴν ἐρώτα,
Αὐτήν, αὐτήν, ἔλεγον, τὴν Δέσποινάν μου,
Τὴν δίψαν μοι σβεννῦσαν ἡδέσι λόγοις.
Ἀλλὰ τὸ κατέχον με σέβας ἐκείνο
Ὅλον καὶ μόνον πρὸς τὸ ΒΕ καὶ πρὸς τ’ ΑΤΡΙΞ,

- 15 Ὡς ἄνθρωπον νυστάζοντ', ἀπέκλινέ με·
 Μικρὸν Βεάτριξ τοιόνδ' ἠνέσχετό με,
 Καί μοι προσφθέγγεσθ' ἥρξατο μειδιῶσα
 Οὕτως, ὥς τιν' ἐν πυρὶ μάκαρα θεῖναι.
 “Κατὰ τὴν ἐμὴν ἀδιάπτωτον γνώμην,
- 20 „Πῶς ἐκδίκησις δικαία τις δικαίως
 „Τιμωρηθείη, κατὰ σαυτὸν λογίζῃ·
 „Ἀλλ' ἐγὼ τάχος σὴν ἀπαλλάξω φρένα.
 „Ἄκουε τοίνυν· οἱ γὰρ λόγοι μου δῶρον
 „Μεγάλου του δόγματος παρέξουσί σοι.
- 25 „Ἵνα μὴ θῇ χαλινὸν αὐτοῦ θελήσει
 „Σωτήριον, ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἐτέχθη,
 „Αὐτοῦ καταγνούς, γένους αὐτοῦ κατέγνω.
 „Ὅθεν ἀνθρώπων φύλον νοσηρὸν κάτω
 „Ἦν ἐπ' αἰῶνας πολλοὺς ἐν μέσῳ πλάνης;
- 30 „Ἔως κατελθεῖν ἤρεσε Θεοῦ Λόγῳ
 „Ἐνθα τὴν φύσιν, ἀποστᾶσαν τοῦ Πλάστου
 „Αὐτῆς, συνήνωσ' ἐν ἰδίῳ προσώπῳ,
 „Ἐργῷ μόνῳ τῆς αὐτοῦ στοργῆς ἀφθίτου.
 „Νυνὶ δὲ πρόσχες τὸν νοῦν πρὸς ὅ,τι λέξω.

- 35 „Ἡ φύσις αὕτη συμμιγείσα τῷ Πλάσῃ,
 „Οἷα πλασθεῖσ' ἦν, ἀκραιφνὴς ἦν χρηστή τε·
 „Ἀλλ' ἀφ' ἐαυτῆς μόνης τοῦ Παραδείσου
 „Ἐξέπεσεν, ἅτε δὴ παρεκτραπέισα
 „Τῆς ἀληθινῆς ὁδοῦ ζῶης τ' ἰδίας.
- 40 „Τῆς ποινῆς, ἣν ἐπέβαλ' ὁ σταυρός, τοίνυν
 „Λογιζομένης πρὸς τὴν ληφθεῖσαν φύσιν,
 „Οὐδεμί' ἦν ποτ' ἄλλη δικαιοτέρα.
 „Ἐπίσης δ' οὐδεμί' ἦν ἀδικωτέρα,
 „Λογιζομένου τοῦ παθόντος προσώπου,
- 45 „Ἐν ᾧ φύσις τοιάδ' ἦν συγκεκραμένη.
 „Ἄλλοι' ἐξ ἐνὸς πράγματα προῆλθ' ἔργον.
 „Εἰς θάνατος ἤρεσε Θεῷ χ' Ἑβραίοις,
 „Ἐφ' ᾧ σείσθη γῇ κούρανὸς ἀνεψύχθη.
 „Ἄρ' οὖν οὐ χρὴ τοῦ λοιποῦ ξένον δοκεῖν σοι
- 50 „Τὸ λέγειν ἐκδίκησιν δικαίαν εἶτα
 „Ἐκδικηθεῖσαν ὑπὸ κριτοῦ δικαίου.
 „Ἀλλ' ὁρῶ σὴν φρέν' ἐκ σκέψεως εἰς σκέψιν
 „Ἐν ἐνὶ συνάμματι συσφιγγομένην
 „Καὶ τούτου λύσιν θερμῶς ἐπιθυμοῦσαν.

- 55 „Λέγεις· ἐννοῶ καλῶς ὅπερ ἀκούω·
 „Ἀλλ' οὐ μοι δῆλον, πῶς Θεὸς σωτηρίαν
 „Ἡθέλησ' ἡμῶν τῷ τρόπῳ μόνον τῷδε.
 „Ἀδιόρατον, ἀδελφέ, μένει τοῦτο
 „Τὸ δόγμ' ὅμμασι παντός, οὐπερ τὸ πνεῦμα
 60 „Ἐντὸς φλογὸς ἔρωτος οὐκ ἀνετράφη.
 „Ἀλλ' ὅμως, ἐπεὶ πρὸς μυστήριον τοῦτο
 „Μᾶλλον ὁρῶν τις ἦττον ἐν νῷ λαμβάνει,
 „Ἐρῶ, πῶς μάλ' ἄξιός τοιόσδε τρόπος.
 „Ἀγαθωσύνη θεία μνησικακίαν
 65 „Ἀπωθεῖ πᾶσαν, καὶ φλέγουσ' ἀπαστράπτει,
 „Τὰς ἀφθόρους καλλονὰς ἐκσκεδαννῦσα.
 „Ὅπερ ἐξ αὐτῆς ἀμέσως ἀποστάζει,
 „Οὐκ ἔχει πέρας, ὥς οὐκ ἀλλοιουμένου
 „Τοῦ τυπώματος ἅπαξ ἐνσφραγισθέντος.
 70 „Ὅπερ ἐξ αὐτῆς ἀμέσως καταρρέει,
 „Ἔστι πᾶν ἐλεύθερον, ὥς οὐχ ὑπεῖκον
 „Τῇ μεταβλητῶν πραγμάτων ἐνεργείᾳ.
 „Ὅσον σύμμορφον αὐτῇ, τόσον ἀρέσκει·
 „Τὸ γὰρ ἅγιον Θάλπος, τὸ παντὶ στίλβον,

- 75 „Ω μᾶλλον παρόμοιον ἀνγάξει μᾶλλον.
 „Φύσις οὖν ἀνθρώπινος ἐπωφελεῖται
 „Ἐκ πάντων τούτων· εἰ δ' ἐν αὐτῶν ἐλλείπει,
 „Δέον ἐκπίπτειν τῆς αὐτῆς εὐγενείας.
 „Τὸ πταῖσμα μόνον ἐστὶ τὸ ποιοῦν δούλην
- 80 „Αὐτὴν καὶ δυσόμοιον Καλῷ Μεγίστῳ,
 „Ὡς πληρὲς αὐτοῦ τὸ φῶς οὐκ ἀνακλῶσαν·
 „Καξίαν αὐτῆς οὐποτ' ἀναλαμβάνει,
 „Ἦν μὴ τὸ κενὸν τοῦ πταίσματος πληρώσῃ
 „Κατὰ πονηρῶν πόθων ποιναῖς δικαίαις.
- 85 „Ἡ φύσις ἡμῶν ἀμαρτήσασα πᾶσα
 „Ἐν ἰδίῳ σπέρματι τῶνδε μετέστη
 „Αἰσιμάτων, καθὼς τοῦ Παραδείσου.
 „Οὗτ' ἀναλαβεῖν τὴν ἀξίαν, εἰ σκέπτῃ
 „Ἐπισταμένως, ἡδύνατ' ἄλλῳ τρόπῳ,
- 90 „Εἰ μὴ δι' ἐνὸς τῶν δύο τούτων πόρων·
 „Ἡ Θεὸν μόνον ἐξ ἰδίας ἀφεῖναι
 „Ἀγαθωσύνης, ἢ τὸν ἄνθρωπον δίκην
 „Διδόναι πλήρη τῆς ἑαυτοῦ μωρίας·
 „Ἐμβύθισον ὄμμα νῦν ἐν ταῖς ἀβύσσοις

- 95 „Τῆς αἰωνίου βουλῆς, καθ' ὅσον λόγοις
 „Δύνασ' ἐμοῖς προσέχειν συνεστηκότως.
 „Ἄνθρωπος οὐκ ἡδύνατ' ἐν τοῖς ὁρίοις
 „Αὐτοῦ διδόναι δίκην, ὥς ταπεινώσει
 „Οὐ δυνάμενος καταβῆν' ὑπακούων,
 100 „Ὅσον ἀπειθῶν ἐβούλετ' ἀναβῆναι.
 „Τούτου δ' ἔνεκεν ἄνθρωπος ἀπεκλείσθη
 „Τοῦ δύνασθ' ἀφ' ἑαυτοῦ δίκην διδόναι.
 „Ἐχρῆν ἄρα τὸν Θεὸν ἰδίῳ τρόποις
 „Τὸν ἄνθρωπον ἀγαγεῖν εἰς ζῶν πρῶτην,
 105 „Λέγω δι' ἐνὸς ἢ καὶ δι' ἀμφοτέρων.
 „Ἀλλ' ἐπεὶ τοῦργον τόσῳ μᾶλλον ἀρέσκει
 „Τῷ πράττοντι, καθ' ὅσον δείκνυσι μᾶλλον
 „Τὴν χρηστότητα καρδίας, ἧς ἐξῆλθεν,
 „Ἀγαθωσύνη θεία, τῷ κόσμῳ τύπον
 110 „Αὐτῆς ἢ τιθεῖσ', ἐπανόρθωσιν τρόποις
 „Ἀπασιν ὑμῶν διενεργοῦσα χαίρει.
 „Οὔτ' ἀφ' ἡμέρας πρώτης εἰς νύκτ' ἐσχάτην
 „Ἦν ἢ γενήσεται ἔργον λαμπρὸν καὶ μέγα
 „Οὔτω δι' ἐνὸς ἢ θατέρου τῶν τρόπων·

- 115 „Γενναιότερος γὰρ ἦν Θεὸς παρέχων
 „Αὐτὸν εἰς ἀνόρθωσιν γένους ἀνθρώπων,
 „Ἡ συγχώρησιν διδοὺς ἀφ' αὐτοῦ μόνον.
 „Ἐλλιπείς τ' ἦσαν οἱ τρόποι πάντες ἄλλοι
 „Πρὸς τὴν δικαιοσύνην, εἰ μὴ γ' ὁ Θεῖος
- 120 „Υἱὸς Θεοῦ σαρκωθεὶς ἐταπεινοῦτο.
 „Νῦν τοῦ πληρῶσαι καλῶς πάντα σου πόθον
 „Ἐπάνειμ' ἄλλο σαφηνιοῦσα μέρος,
 „Ἴνα σύ γ' αὐτός, ὥσπερ ἐγώ, νοήσης.
 „Λέγεις· ἀέρα βλέπω, βλέπω πῦρ, ὕδωρ
- 125 „Καὶ γῆν καὶ πάντα τὰ τούτοις μεμιγμένα
 „Πίπτοντ' εἰς φθορὰν καὶ διαρκοῦντ' ὀλίγον·
 „Δημιουργήματα δ' ἦν πράγματα ταῦτα.
 „Ὅθεν, εἶποτ' ἦν ἀληθὲς ὅπερ εἶπον,
 „Ἐπρεπε πρὸς τὴν φθορὰν ἀσφαλῶς ἔχειν.
- 130 „Τοὺς Ἀγγέλους, ἀδελφέ, χάρας ἀγνάς τε,
 „Ἐνθ' εἶ, δημιουργήματ' ἔξεστι λέγειν,
 „Ὡς ὄντως εἰσὶν, ἄφθαρτα τὴν οὐσίαν·
 „Ἀλλ' ἅπερ ὠνόμασας ἄρτι στοιχεῖα,
 „Ὡς καὶ τὰκ τούτων παραγόμενα πάντα

- 135 „Ἐκ δημιουργηθείσης ἀρχῆς μορφοῦται.
 „Δεδημιούργηται γὰρ ἦν ἔχουσ' ὕλην,
 „Δεδημιούργητ' ἀρχὴ μορφὴν διδοῦσα
 „Ἐν ἄστροις τοῖσδε πέριξ αὐτῶν δινοῦσιν.
 „Ἡ ψυχὴ ζῶου καὶ φυτοῦ παντὸς ἔλκει,
- 140 „Καθ' ἣν ἕκαστον κέκτητ' ἰδίαν κρᾶσιν,
 „Τὴν κίνησιν κακτῖνα τῶν θείων φώτων.
 „Ἀλλ' ἐμπνέει τὴν ζωὴν ὕμῶν ἀμέσως
 „Ἀκρα χρηστότης, αὐτὴν ἐρᾷ ποιοῦσα
 „Αὐτῆς, ὥστ' αἰὲν ταύτης ἐφίεσθ' εἶτα.
- 145 „Κἀντεῦθεν ἔτι δύνασαι συμπερᾶναι
 „Τὴν ἀνάστασιν ὕμῶν, εἰ διασκέπτῃ,
 „Πῶς τ' ἀνθρώπινον παρήχθη σῶμ', ὁπότε
 „Οἱ πρῶτοι γεννήτορες ἐγένοντ' ἄμφω.”

Ω Δ Η Η΄.

Τρίτος Οὐρανός, ἣ ὁ τῆς Ἀφροδίτης.—
Κάρολος Μαρτέλλος.

- Εἴωθ' ὁ κόσμος τυφλώττων φρονεῖν, ὅτι
Τὸν κουφόνουν ἔρωτα κάλλιμος Κύπρις
Ἐπεμπ' ἀκτίσι, στρέφουσ' ἐν τρίτῃ σφαίρᾳ·
Ἀνθ' ὧν οὐ μόνον αὐτὴν ἐν τιμαῖς εἶχον
5 Διὰ θυσιῶν, δι' ἐπωδῶν τ' εὐκταίων
Φῦλ' ἀρχαῖ' ἐν ἀρχαίᾳ τελούντα πλάνῃ,
Ἀλλ' ἔτ' ἔσεβον Ἐρωτα καὶ Διώνην,
Τὴν μὲν ὥς μητέρ' αὐτῆς, κείνον δ' ὥς τέκνον,
ἌΟ καθεσθῆν' ἔλεγον ἐν Διδουῖς κόλπῳ.
10 Ἀπ' αὐτῆς δ', ἐξ ἧς ἀρχὴν ὧδε ποιοῦμαι,
Ἐσχε τὴν κλῆσιν τᾶστρον, ὅπερ θεᾶται
Ἥλιον νῦν κατ' ὄψιν, νῦν κατὰ νῶτα.
Οὐκ ἡσθόμην εἰς τᾶστρον τόδ' ἀναβαίνων·
Ἀλλ' ἐντὸς ὄντι δῆλον ἐποίησέ μοι

- 15 Ἡ μὴ Δέσποιν', ἣν εἶδον ὠραιότεραν.
 Ὡς δὲ σπινθήρ ἐν φλογὶ φαίνεται, κῆχος
 Ἐν ἥχῳ διακρίνεθ', ὁπότεν μένη
 Ὁ μὲν στερρός, ὁ δ' ἄνω καὶ κάτω βαίνη,
 Ἐνδον τοῦ φωτὸς τοῦδ' εἶδον λάμπεις ἄλλας
- 20 Περιδινούσας μᾶλλον ἡπτόν τ' ὠκείας,
 Κατὰ τὴν ἐκάστης, οἶμ', ἄφθιτον ὄψιν.
 Οὔποτ' ἄνεμοι κατῆλθον ἐκ νεφέλης
 Ψυχρᾶς, ὄρατοὶ καὶ μή, ῥαγδαῖοι τόσον,
 Ὡστε μὴ δοκεῖν βραδείας καὶ ναρκώδεις
- 25 Τῷ τὰς θείας ἐκείνας βλέποντι λάμπεις
 Πρὸς ἡμᾶς ἐρχομένας, καταλιπούσας
 Ἦν ἐν ὕψει Σεραφεῖμ ἥρξαντο δίνην.
 Ἐν ταῖς ἐπιφανείσαις δὲ προσωτέρω
 Οὕτως Ὡσαννὰ διηχεῖθ', ὥστ' οὐδέπω
- 30 Ἐκτοτ' ἀκοῦσαι πάλιν ἦν ἄνευ πόθου.
 Εἶτα μί' αὐτῶν ἐγγύτερον ἐλθοῦσα
 Ἦρξατο μόνη· " Πάντες ἐσμὲν ἐτοιμοί
 ,,Κᾶσμενοι πρὸς πᾶν ἐν ἡμῖν σοι χαρίεν.
 ,,Ὡδε σὺν Ἀρχαῖς στρεφόμεθ' οὐρανίαις

- 35 „Ἐν ταύτῳ κύκλῳ, ταχύτητι καὶ πόθῳ,
 „Ὡς αὐτὸς ἤδη σύγ' εἶπας ἐν τῷ κόσμῳ.
 „Ἕμεῖς οἱ νῶ κινοῦντες οὐρανὸν τρίτον.
 „Ἐσμέν τ' ἔρωτος πλήρεις, καὶ πρὸς σὴν χάριν
 „Οὐχ ἦττον ἢδὲ μικρὸν ἡρέμας ἔχειν.”
- 40 Εἶτ' ὄμματ' ἐμὰ προσκύψαντ' αἰδημόνως
 Πρὸς τὴν ἐμὴν Δέσποιναν, ὑπὸ δὲ ταύτης
 Ἀσμένως συναινούσης λαβόντα θάρρος
 Ἐτράπη πάλιν πρὸς τὴν λάμψιν, ἥ τόσα
 Ἦν ἐπαγγελλομένη, καί, “Τίς εἶ, λέγε,”
- 45 Ἦν ἐμὴ φωνή, λίαν συγκινηθέντος.
 Ὡ, πόσῃν εἶδον καὶ ποίαν εὐφροσύνην
 Ἐν αὐτῇ νέαν, αὔξουσαν ἔτι μᾶλλον
 Τὰς αὐτῆς εὐφροσύνας ἐν τῷ λαλεῖν με!
 Οὕτω γεγονυῖ εἶπεν· “Ὁ κάτω κόσμος
- 50 „Ἐσχε μ' ὀλιγόχρονον· εἰ δ' ἔζων πλέον,
 „Μεῖον ἂν κακὸν συνέβαιν' ἐσομένου.
 „Κρύπτει μ' ἀπὸ σοῦ χάρμα τοῦμὸν τᾶστράπτου
 „Πέριξ ἐμοῦ, καί με δὴ περικαλύπτου
 „Ὡς κλειστὸν βόμβυκ' ἐν σπαργάνοις μετάξης.

- 55 „Πολύ μ' ἐφίλεις, τὸ διὰ τί δ' εὖ οἶδας.
 „Εἰ γὰρ ἦν κάτω, ἐδείκνυνον ἄν σοί τι
 „Ἐρωτος ἐμοῦ πλέον ἢ τὰς φυλλάδας.
 „Ὅχθη λαιὰ κείνη γοῦν, ἦν περιλούει
 „Ῥοδανός, ἀναμιγείς ὕδατι Σούλγα,
 60 „Ἡλπιζ' ἔσεσθαι ποτέ μ' αὐτῆς Δεσπότην,
 „Αὐσονίας τε κέρας, οὐτινος ὄροι
 „Εἰσὶ Βάριον, Καιήτη τε καὶ Κρότων,
 „Ὅθεν τ' ἐκχεῖται Τρουεντῖνος καὶ Λεῖρις·
 „Ἦδη τ' ἂν ἔλαμπ' ἐπὶ τοῦμοῦ μετώπου
 65 „Τὸ στέμμα τῆς γῆς, ἦν Δούναβις ἀρδεύει,
 „Τὰς Τευτονικὰς ἀπολιμπάνων ὄχθας·
 „Καὶ καλὴ Τρινάκρια, καλυπτὴ ζόφοις
 „Παχύνου καὶ Πελώρου μέσον ἐν κόλπῳ,
 „Ὅν συνταράσσουσ' αἱ πνοαὶ μάλιστ' Εὐῖρου,
 70 „Οὐκ ἐκ Τυφῶνος, ἀλλ' ἐξ ἀτμίδων θείου,
 „Ἡλπιζ' ἂν ἔχειν βασιλεῖς αὐτῆς ἔτι
 „Ἐκ γόνων ἐμῶν Καρόλου καὶ Ῥοδόλφου,
 „Εἰ δεσποτεία κακὴ, τοὺς ὑπηκόους
 „Ἀγριοῦσ' αἰεὶ λαούς, μὴ παρεκίνει

- 75 „Πανορμίτας ‘θανέτων, θανέτων’! κράζειν.
 „Εἰ δέ γ’ ἀδελφὸς ἐμὸς τοῦτο προῶρα,
 „Ἡ τῆς Καταλαυνίας γλίσχρα πενία
 „Ἐφευγ’ ἂν εὐθύς, ὥστ’ αὐτὸν μὴ βλαβῆναι.
 „Ἐδει γὰρ ὄντως ἀφ’ ἑαυτοῦ φροντίζειν,
- 80 „Ἡ δι’ ἄλλων, μὴ θεῖναι πλέον τι φόρτου
 „Ἐντὸς τοῦ σκάφους αὐτοῦ γέμοντος ἤδη.
 „Ἡ φύσις αὐτοῦ, μικρόφρων ἐξ εὐρείας
 „Γεγονυῖ, ὥφειλ’ ἔχειν ὡς στρατιώτας
 „Ἄνδρας οὐ μεριμνῶντας πληροῦν τὴν γάζαν.”
- 85 —“Ἐπεὶ πέποιθ’, ὥς τὸ χάρμ’, ὅπερ ἐγχείει
 „Ἐν ἐμοὶ τὸ σὸν λέγειν, ὃ Δέσποτά μου,
 „Ἐνθα πᾶν καλὸν τελευτᾷ καὶ γεννᾶται,
 „Βλέπεις αὐτὸς σύ, καθάπερ ἐγὼ βλέπω,
 „Τοῦτ’ ἔτι μᾶλλον χαρίεν μοι καὶ φίλον.
- 90 „Συναισθάνη γὰρ εἰς Θεὸν ἀτενίζων.
 „Κατεύφρανάς μ’. ἀλλὰ νῦν σαφήνισόν μοι.
 „Οἱ γὰρ σοὶ λόγοι ποιουσί με διστάζειν,
 „Πῶς πικρὸν ἐκ γλυκέος φύοιτ’ ἂν σπόρου.”
 Ταῦτα μὲν εἶπον· αὐτὸς δ’· “Εἰ δύναμαί σοι

- 95 „Δεῖξαι τὰ ληθές, πρὸς ὅπερ μου πυνθάνη
 „Τρέψεις τὴν ὄψιν, ὥς νῦν τρέπεις τὰ νῶτα.
 „Τᾶκρον Ἀγαθόν, κινοῦν καὶ τέρπον ἅπαν
 „Τὸ κράτος, εἰς ὃ νῦν ἀνέρχῃ, παρέχει
 „Σθένος αὐτοῦ μεγάλοις σώμασι τοῖσδε.
- 100 „Οὐ μόνον δὲ κήδεται τῶν ὄντων πάντων
 „Ἐν αὐτοτελεῖ πάντως αὐτοῦ προνοία,
 „Ἀλλὰ σὺν τούτοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας·
 „Ὅτι περ γὰρ ἂν τόξον τόδ' ἀκοντίζῃ,
 „Ἐπὶ τὸν σκοπὸν τὸν προβληθέντα πίπτει,
- 105 „Ὡς βέλος πρὸς ὃ διηυθύνθη σημεῖον.
 „Εἰ μὴ τοῦτ' ἦν, οὐρανός, ὅν διοδεύεις,
 „Ἐνεργήματα παρεῖχεν ἂν τοιαῦτα,
 „Ὡστ' ἀντὶ τεχνῶν ὄλεθρος ἦν τὰ πάντα.
 „Τοῦτο δ' οὐκ ἂν γένοιτο, πλὴν εἴ γ' οἱ νόες
- 110 „Ἐλλιπεῖς ἦσαν οἱ κινοῦντες τὰδ' ἄστρο,
 „Ἐλλιπὴς θ' ὁ πρῶτος ταῦτ' ἀτελῇ κτίσας.
 „Θέλεις μ' ἀληθὲς τόδ' ἔτι σαφηνίσαι ; ”—
 “Οὐμενοῦν γ' ” εἶπον· “ἀδύνατον γὰρ οἶμαι
 „Ἀπαυδαῖν, ἐν οἷς ἀναγκαῖον, τὴν φύσιν.”

- 115 Ὁ δ' ἐπέειπε· “Λέγε νῦν· ἔσσιτ' ἂν χεῖρον
 „Ἀνθρώποις ἐν γῇ τοῦ μὴ πολίτας εἶναι;”—
 “Πάνυ γ',” ἀπεκρινάμην, “κοῦ ζῆτῶ λόγον.”—
 “Ἄλλ' εἶναι δύναντ', ἣν μὴ κάτω βιώσι
 „Ποικίλοις τρόποις ἐν τάξεσι ποικίλαις;
 120 „Οὐ δῆτ', εἰ διδάσκαλος σὸς ὀρθῶς γράφει.”
 Προβὰς δ' εἰς συλλογισμῶν σειρὰν τοιούτων,
 Εἶτα συνεπέρανε· “Ποικίλας ἄρα
 „Τῶν ἐνεργειῶν ἡμῶν δεῖ ρίζας εἶναι
 „Ὁ μὲν γὰρ Σόλων γεννᾷτ', ἄλλος δὲ Ξέρξης,
 125 „Ἄλλος τις Μελχισεδέκ, ἄλλος τ' ἐκείνος,
 „Ὅς δι' αἴρος πτάντ' ἀπώλεσε παῖδα.
 „Ἡ κυκλοφόρος φύσις, ἣ σφραγὶς οὖσα
 „Τοῦ θνητοῦ κηροῦ, τελεῖ τὴν αὐτῆς τέχνην,
 „Οὐ διακρίνουσ' οἰκίαν μίαν ἄλλης.
 130 „Ἐνθεν συμβαίνει τὸν Ἡσαῦ χωρισθῆναι
 „Ἀπ' Ἰακῶβ σπέρματι, τὸν δὲ Κυρίνον
 „Φλαύρου πατρὸς ὄντ' Ἀρεῶς λογισθῆναι.
 „Φύσις γεννητὴ τὸν αὐτῆς ἀεὶ δρόμον
 „Ὅμοιον ἂν ἐποίει τῷ γεννητόρῳ,

- 135 „Εἰ μή γέ πως ἐνίκα πρόνοια θεία.
 „Νῦν πρόσθ' ἐγένετό σοι τὸ πρὶν ὀπίσω.
 „Ἀλλ' ἵνα γνῶς, ὅποσον ἐπὶ σοὶ χαίρω,
 „Βούλομαί τινί σ' ἐπενδῦσαι προσθήκη.
 „Ἀεὶ φύσις, τῆς τύχης διαφωνούσης
- 140 „Αὐτῆς πρὸς αὐτήν, ὥσπερ πᾶν ἄλλο σπέρμα
 „Ἐκτὸς αὐτοῦ κλίματος, ἀποτυγχάνει.
 „Εἰ δ' ἐνεβάλλετ' εἰς νοῦν ὁ κάτω κόσμος
 „Τὸ θεμέλιον, ὃ κατέθετο φύσις,
 „Οὔτω πράττων, χρηστοὺς ἂν εἶχε κατοίκους.
- 145 „Ἀλλ' ὑμεῖς μεταβάλλετ' εἰς ἱεράρχην
 „Τὸν γεννηθέντα πρὸς τὸ ζῶννυσθαι ξίφος,
 „Καὶ τὸν ἱεροκήρυκ' εἰς βασιλέα
 „Τοῦνεκεν ὁδοῦ παρεκτρέπεσθ' εὐθείας.”

Ω Δ Η Θ΄.

Κουνίσσα.—Φόλκος.—Ραάβ.

Ὁ σὸς Κάρολος, ὡραία Κλημεντία,
Διαφωτίσας μ' οὕτως ἐδήλου δόλους,
Οὐς ἔμελλ' αὐτοῦ τὸ γένος ὑποστήναι.
Εἰπέ μοι· “Σίγα, καὶ φες χρόνον προβαίνειν.”

5 Ὡστ' οὐ δύναμαι λέγειν, πλὴν ὅτι δάκρυ
Δίκαιον μετὰ τὰς σὰς ρεύσεται βλάβας.
Τὸ πνεῦμα δ' ἤδη φωτὸς ἀγίου κείνου
Ἐτράπη πρὸς Ἥλιον αὐτὸ πληροῦντα,
Ὡς πρὸς ἀγαθὸν ἀρκοῦν ἐπὶ πᾶν πρᾶγμα.

10 Αἰ! ψυχὰι περιπλανεῖς, ἀσεβεῖς, μῶροι,
Αἰ τρέπετ' ἀπὸ τοιοῦδ' ἀγαθοῦ φρένας,
Ἀτενίζουσαι πρὸς μάταια τὰς ὄψεις!
Ἴδου δ' ἄλλη τις τῶν λάμπσεων ἐκείνων
Παρέστη πρὸς με, χαρίεσσά μοι θέλιν

- 15 Εἶν' ἐκ τῆς φαιδρότητος αὐτῆς δοκοῦσα.
 Ὅμματα Βεάτρικος ὄντ' ἠρυσμένα
 Ἐπ' ἔμ', ὥσπερ πρίν, βεβαίαν τῷ ἡμῶ πόθῳ
 Τὴν φίλην συναίνεσιν αὐτῆς ἐποίει.
 “Ἄγ' ἀνταμείβου τάχος τῇ ἡμῇ θελήσει,
- 20 „Μακάριον πνεῦμ'”, εἶπον, “καὶ δός μοι γινῶναι,
 „Πῶς ἐν σοὶ δύναμ' ἀνακλᾶν ἐμὴν φρένα.”
 Τότε τὸ φῶς, ὅπερ ἦν ἔτι μοι νέον,
 Ἐκ βαθέων ἀγίων, ἔνθα πρὶν ἦδεν,
 Ἀπεκρίθη, καθὼς τις εὖ ποιῶν χαίρει.
- 25 “Ἐν μέρει κείνῳ γῆς τῆς διεφθαρμένης
 „Τῆς Ἰταλίας, τῷ κειμένῳ Ῥιάλτου
 „Μέσον καὶ πηγῶν Πλαυέως τε καὶ Βρέντας,
 „Υψοῦται λόφος, οὐ μὲν ὕψους μεγάλου,
 „Ὅθεν κατῆλθέ ποτε μικρὰ φλόξ, ἥτις
- 30 „Μεγίστην φθορὰν ἐπήγαγ' εἰς τὴν χώραν·
 „Ἐκ μιᾶς ρίζης ἐγεννήθημεν ἅμφω.
 „Ἐκαλούμην Κουνίσσα, κἀνταῦθα λάμπω,
 „Ὡς ὑπὸ φωτὸς τοῦδ' ἄστρου νικηθεῖσα.
 „Ἀλλ' ἐν ἐμαυτῇ χαίρουσα συγγινώσκω

- 35 „Αἰτίαν ἐμῆς τύχης, κοῦδέν μοι μέλει·
 „Ὁ τοῖς χύδην παρ' ὑμῖν δόξει που ξένον.
 „Δαμπροῦ τιμαλφοῦς τ' ἀδάμαντος ἐν τῷδε
 „Ἡμῶν οὐρανῷ, τοῦ παρόντος ἐγγύς μου,
 „Ἐμεινε μέγα κλέος, ὃ πρὶν ἢ θάνῃ,
- 40 „Διαδέξονται τὸν νῦν αἰῶνες πέντε.
 „Βλέπ', εἰ γενέσθ' ἄνθρωπον ἔξοχον δέον,
 „Ὡστ' ἄλλην ζωὴν λιπεῖν μετὰ τὴν πρώτην!
 „Οὐ φρονεῖ μενοῦν οὕτως ὁ παρὼν ὄχλος,
 „Ὀν ἐγκλείουσ' Ἀτισὼν καὶ Τιλανέμπτos,
- 45 „Οὔτε μαστιχθεὶς μεταμέλετ' εἰσέτι.
 „Ἄλλ' ἔσται τάχος τὴν Πάδουαν εἰς ἔλος
 „Μεταβαλεῖν νᾶμ' ἀρδεῦον Βικεντίαν,
 „Ὡς ὄντος σκληροῦ τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ χρέος.
 „Ἐνθα δὲ Σίλις καὶ Κανανὸς ἐνοῦνται,
- 50 „Δεσπόζει τις ὑψαύχην, ἐν ᾧ τὸ πλέγμα,
 „Ὡπερ τάχ' ἀλώσεται, σκευάζετ' ἤδη.
 „Κλαύσετ' ἔτι μὴν Φέλτρον τὴν ἀπιστίαν
 „Ἀσεβοῦς αὐτοῦ ποιμένος, αἰσχροὺς οὕτως,
 „Ὡστ' οὐδεὶς δι' ὁμοίαν εἰσῆλθ' εἰς Μάλταν.

- 55 „Υπερμέγεθες ἔσοιτ' ἂν δὴ τὸ σκεῦος
 „Τὸ δεξιόμενον τὸ Φερῤῥάρειον αἶμα,
 „Ἐκκοπος θ' ὅς ἂν κατὰ δραχμὴν σταθμήσῃ,
 „Ὁ δωρήσεται πρόφρων ἱερεὺς οὗτος,
 „Ἴνα φράτριος δειχθῇ, τοιούτων δώρων
 60 „Συμφώνων ὄντων τοῖς ἡθεσι τῆς χώρας.
 „Ἔστ' ἄνω κάτοπτρ', ἅπερ καλεῖτε Θρόνους,
 „Ὅθεν ἡμῖν ἀστράπτει Θεὸς δικάζων,
 „Ὡσθ' ἡμῖν ὀρθοὶ δοκοῦσ' ἡμῶν οἱ λόγοι.”
 Τότ' ἐσίγησεν, ἀλλαχοῦ δ' ἔδοξέ μοι
 65 Στρέφεισθαι προβαίνουσα διὰ τῆς σφαίρας,
 “Ἐνθ' ἐκαθέσθη, καθάπερ ἦν τὸ πρῶτον.
 “Ἡ δ' ἐτέρα λαμπρότης, ἥδη γνωστή μοι,
 Φωταυγές τι πρᾶγμ' ὄμμασί μου παρέστη,
 Οἶος λυχνίτης λάμπων βολαῖς ἡλίου.
 70 Φωταύγει' ἄνω χαρᾶς ἐστι σημεῖον,
 “Ὡς παρ' ἡμῖν ὁ γέλως· σκιαὶ δὲ κάτω
 Μελαίνοντ' ἐκτός, καθὰ βαρυθυμοῦσι.
 “Πάνθ' ὀρᾷ Θεός· ἡ σὴ δ' ὄρασις,” εἶπον,
 “Ἔστιν ἐν αὐτῷ, μακάριον πνεῦμ', ὥστε

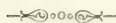
- 75 „Τῆς αὐτοῦ βουλῆς οὐδέν σε διαφεύγει.
 „Ἡ σὴ φωνὴ γοῦν, ἣ τὸν οὐρανὸν τέρπει
 „Ἀεὶ τοῖς ὕμνοις τῶν σεπτῶν πυρῶν κείνων,
 „Ἀ πτέρυξιν ἐξ ποιοῦνθ' αὐτοῖς καλύπτραν,
 „Τοῦ χάριν ἐμοῖς οὐ χαρίζεται πόθοις ;
- 80 „Οὐκ ἂν περιέμενον ἐρώτησίν σου,
 „Εἰ γ' ἥδειν τὰς σάς, ὥς σὺ τὰς ἐμὰς φρένας.” —
 “Ἡ πελώριος κοιλάς, ἐν ἣ προχεῖται,”
 Ἡ φωνὴ τότε ἤρξατο προσφθεγγομένη,
 “Υἷωρ τῆς τὴν γῆν στεφανούσης θαλάσσης,
- 85 „Μεσηγυὺς ἀκτῶν ἀντιπάλων προβαίνει
 „Τόσον πρὸς τὸν ἥλιον, ὥστε γενέσθαι
 „Μεσημβρινόν, ἔνθ' ἦν πρότερον ὀρίζων.
 „Τῆς κοιλάδος τῆσδ' ἤμην παραλιώτης,
 „Μέσον Ἰβηρος καὶ Μάκρας, χωριζούσης
- 90 „Ὀδῶ βραχεῖα Γένοαν τῆς Τουσκίας.
 „Ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν μακρὰν ἐπίσης
 „Κεῖται Βουγία καὶ γῆ γεννήσασά με
 „Καὶ τὸν λιμέν' αἵματι θερμάνασ' ἤδη.
 „Φόλκον μ' ἐκάλουν οἱ τότε ζῶντες, οἷσπερ

- 95 „Τοῦνομ' ἐμὸν ἦν γνωστόν· οὐρανὸς δ' οὗτος
 „Ἐντυποῦτ' ἐμοί, καθάπερ ἐγὼ τούτῳ·
 „Οὐ γὰρ πλέον ἐφλέχθη θυγάτηρ Βήλου,
 „Παρενοχλοῦσα Κρέουσαν καὶ Συχαῖον,
 „Ἐμοῦ, μέχρ' ἱούλος ἐπέτρεπέ μοι·
- 100 „Οὔτε Φύλλις Ῥοδόπει', ἦν Δημοφῶν
 „Ἡπάτησεν, οὔτε μὴν αὐτὸς Ἀλκείδης,
 „Ὅποτε διὰ στέρνων ἔσχεν Ἰόλην.
 „Ὡδ' οὐ μετανοεῖ τις περὶ πταισμάτων,
 „Ὡν οὐκέτ' ἐστὶ μνήμων, ἀλλ' ἔχει τέρψιν
- 105 „Τοῦ κελεύσαντος καὶ προνοοῦντος Σθένους.
 „Ὡδε θεᾶται τὴν τέχνην τὴν τελοῦσαν
 „Τηλिकाῦτ' ἔργα καὶ τάγαθόν, δι' οὐπερ
 „Ὁ κόσμος ἄνω διευθετεῖ τὸν κάτω.
 „Ἀλλ' ἔν' ἀπέλθης φέρων πεπληρωμένους
- 110 „Πόθους σου πάντας περὶ τῆς σφαίρας ταύτης,
 „Εἰπεῖν τι πρὸς γε τούτοις ἐμοὶ προσήκει.
 „Εἰδέναι βούλει, τίς ἔσθ' ὁ σπινθηρίζων
 „Ἐν φωτὶ τῷδ' ἐγγύς μου τοσοῦτον, ὥσπερ
 „Ἐφ' ὕδατος διαυγοῦς ἀκτὶς ἡλίου.

- 115 „Γνῶθι τοίνυν, ὡς ἐκεῖ ἔστιν ἐν εἰρήνῃ
 „Ραάβ, καὶ τάξει συναφθεῖς ἡμετέρα
 „Ἐπ' ἄκρου βαθμοῦ παρ' ἡμῖν διαλάμπει.
 „Εἰς οὐρανὸν τόνδ', ἔνθ' ἡ σκιὰ τοῦ κόσμου
 „Υμῶν λαμβάνει τέλος, πρὸ ψυχῆς ἄλλης
- 120 „Μετὰ τὸν Χριστοῦ θρίαμβον ἀνελήφθη.
 „Ἐπ' οὐρανοῦ γάρ τινος ἔαν προσῆκεν
 „Αὐτὴν ὡς ἄθλον τῆς ὑπερφαοῦς νίκης,
 „Ἦνπερ ἦρατο ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις.
 „Συναντελάβετο γὰρ αὕτη τῆς πρώτης
- 125 „Ἰησοῦ δόξης ἐπὶ Γῆς τῆς Ἀγίας,
 „Ὅπερ μικρὸν ὁ Πάπας ἐν μνήμῃ φέρει.
 „Ἡ σὴ πόλις, ἣ βλάστημ' ἐστὶν ἐκείνου,
 „Ὡς πρῶτος ἐπανέστη κατὰ τοῦ Πλάστου,
 „Οὐπὲρ θ' ὁ φθόνος ἦν πηγὴ κλαυθμῶν τόσων,
- 130 „Φύει καὶ σπείρει τὸ κατάρατον ἄνθος
 „Τὸ πρόβατά τε κάρνας ἀποπλανῆσαν,
 „Ἄτε δὴ λύκον ποιῆσαν τὸν ποιμένα.
 „Τοῦνεκ' Εὐαγγέλιον καὶ διδασκάλους
 „Σοφοὺς παραλιπόντες, τὰς ἐγκυκλίους

- 135 „Μόνας μελετῶσ', ὡς δεικνῦσ' ἄκραι βίβλων.
 „Τούτου κήδεται Πάπας καὶ Καρδινάλεις,
 „Ὡν ὁ λογισμὸς εἰς Ναζαρέτ οὐ βαίνει,
 „Ἐνθ' ἀνέφξε πτέρυγας Γαβριήλος.
 „Οὐατικανὸς μέντοι γ' ἱερά τ' ἄλλα
- 140 „Μέρη τῆς Ῥώμης, τὰ γενόμενα τάφος
 „Τῆς στρατιᾶς, ἥσπερ ἦν ἡγεμὼν Πέτρος,
 „Ἐλεύθερα τάχ' ἔσονται τῆς μοιχείας.”

Ω Δ Η Ι'.

‘Ο τέταρτος οὐρανός, ἢ ὁ τοῦ Ἥλιου. — Θωμᾶς
Ἀκουῖνας.

- Υἱὸν ἑαυτοῦ σὺν Ἑρωτι προσβλέπον
Τῷ δι' αἰῶνος ἐξ ἀμφοῖν πνεομένῳ
Πατρὸς τὸ πρῶτον κἀνεκκλάλητον Σθένος,
Πᾶν ὃ στρέφεται πρὸ νοός τε κώμμάτων
5 Τάξει τοιᾶδ' ἐποίησ', ὥστ' ἄνευ θάμβους
Τὸν θεώμενον αὐτὴν μὴ δύνασθ' εἶναι.
ἅ Αρον τοίνυν, Ἀναγνώστ', εἰς τὰς ὑψίστας
Σφαίρας σὺν ἐμοὶ τὰς ὅψεις πρὸς τὸ μέρος,
Ἐνθα κίνησις συγκρούεται κινήσει·
10 Ἐκεῖ τ' ἄρχου θαυμάζων τὴν τέχνην κείνου
Τοῦ Τέκτονος, ὃς ἔνδοθι φιλεῖ τόσον,
Ὡστ' ὅμμι' ἀπ' αὐτῆς οὐδέποτ' ἀποτρέπει.
Βλέπε, πῶς κεῖθεν τρέπεται κλωνὸς δίκην
Ἄλοξός κύκλος ὁ φέρων τοὺς πλανήτας

15 Πρὸς χαρμοσύνην τοῦ προσκαλοῦντος κόσμου.

Εἰ μὴ δὲ καμπτὸς ἦν ἐν αὐτοῖς ὁ δρόμος,

Μάτην ἂν πολλὴν δρᾶσις ἦν οὐρανόθι,

Νεκρά τ' ἐπὶ γῆς σχεδὸν δύναιμις πᾶσα.

Εἰ δ' ἦττον μακρὰν ἢ πλέον τῆς εὐθείας

20 Ἐκλινε, λίσαν ἐλλιπὴς ἢ τοῦ κόσμου

Τάξις ἂν ἀπέβαινεν ἄνω καὶ κάτω.

Ἀναγνώστα, νῦν ἐπὶ σοῦ μένε θράνου,

Σκοπῶν σύννους πρὸς ὅπερ ἤδη προὔγεύσω,

Εἰ θέλεις εἶν' εὐθυμος, πρὶν ἀπαυδήσης.

25 Παρεθέμην τράπεζαν· δαίνυσο τοῖνυν·

Πᾶσαν γὰρ σπουδὴν ποιοῦμαι περὶ ταύτην

Τὴν ὕλην, ἥσπερ αὐτὸς γραφεὺς τυγχάνω.

Ὅ τῆς φύσεως μείζων λειτουργός, ὅστις

Ἐντυποῖ τὸ τοῦρανοῦ σθένος τῷ κόσμῳ,

30 Καὶ μετρεῖ διὰ φωτὸς αὐτοῦ τὸν χρόνον,

Μετὰ τοῦ μέρους, οὐπερ ἐμνήσθην ἄνω,

Συζευχθεῖς, ἐστρέφετο σπειρηδὸν ἔνθα

Ἐκάστη παρίσταται πρότερον ὥρα·

Κἀγὼ μετ' αὐτοῦ περ ὧν οὐκ ἦσθανόμην

- 35 Τὴν ἄνοδον, πλὴν καθὼς αἰσθάνεται τις
 Τὴν ἐπὶ νοῦν ἐλθοῦσαν πρώτην ἰδέαν.
 Βεάτριξ δ' ἐστὶν ἡ μεταλλοιωθεῖσα
 Ἐκ κάλλους εἰς κάλλιον ἐξαίφνης οὕτως,
 Ὡστ' οὐκ ἂν ἐνέφηνε τὴν πρᾶξιν χρόνος.
- 40 Πόσον φαινὸν εἶναι προσῆκεν, ὅπερ
 Εἶδον ἐντὸς ἡλίου τότε, ἔνθ' εἰσῆλθον,
 Οὐ χρώματι μὴν, ἀλλὰ φωτὸς ἐκλάμψει,
 Οὐδ' εἰ νοῦν, τέχνην, ἐμπειρίαν τ' ἐξήντλουν,
 Εἴποιμ' ἂν ἄλλοις, ὅπως ἂν φαντασθῇ τις.
- 45 Ἀλλ' ἔξεστι πιστεύειν, καὶ ποθεῖν βλέπειν.
 Εἰ δὲ τὸ φανταστικὸν ἡμῶν πρὸς τόσον
 Ὑψος ἐστὶ χθαμαλόν, οὐ δεῖ θαυμάζειν.
 Πρὸς ἥλιον γὰρ ὅμμ' οὐκ ἂν ἐξικνοῖτο.
 Ἐκεῖ πατριὰ τοιάδ' ἦν ἡ τετάρτη,
- 50 Ἦν κορέννυσ' ὕψιστος Πατὴρ ἀφθίτως,
 Πῶς πνέει καὶ πῶς γεννᾷ δεικνὺς ἐκδήλως.
 Ἦρξατο δὲ Βεάτριξ· “Χάριτας ἄγε,
 „Ἀγε χάριτας Ἠλίῳ τῶν Ἀγγέλων,
 „Χαριτί σ' εἰς αἰσθητὸν ἄραντι τόνδε.”

- 55 Οὐποθ' οὕτως ἐπλήσθη θνητοῦ καρδία
 Θεοσεβείας, οὐδ' οὕτως ἦν ἐτοίμη
 Ὅλη τ' εὐγνώμων ἐαυτὴν Θεῷ δοῦναι,
 Οἶος ἐγὼ κατέστην τοῖς λόγοις τούτοις·
 Οὕτω τ' ἔρως πᾶς ἐμὸς Αὐτὸν εἰσέδν,
- 60 Ὅστε Βεάτριξ ἐξέλιπεν ἂν λήθῃ.
 Αὐτῇ δ' οὐκ ἀπήρεσ'· ἀλλ' οὕτως ἐγέλα,
 Ὅστ' αὐτῆς μειδιῶντων ὁμμάτων λάμπει
 Ἠνωμένη φρὴν ἐμὴ διεμερίσθη.
 Εἶδον πολλὰς στεροπὰς ζώσας, νικώσας,
- 65 Ποιούσας ἡμᾶς κέντρον, αὐτὰς δὲ στέμμα,
 Τὴν φωνὴν θ' ἡδίους ἢ λαμπρὰς τὴν θέαν.
 Οὕτως ἔσθ' ὅτε περίσεπτον ὀρώμεν
 Λητοῦς θυγατέρ', ὅπότ' ἀὴρ ἀτμώδης
 Κατίσχει τὸ νῆμ', ὅπερ ποιεῖ τὴν ζώνην.
- 70 Ἐν αὐλαῖς, ὅθεν ἐπάνειμ', οὐρανίαις
 Εἶσ' ἀδάμαντες τίμιοι λαμπροί θ' οὕτως,
 Ὅστ' ἐξαχθῆναι μὴ δύνασθαι τοῦ κράτους·
 Τᾶσμα τῶν φώτων τούτων ἦν ἐξ ἐκείνων·
 Ὅ μὴ πτερωτὸς ὥσθ' ἵπτασθαι κείσ' ἄνω

- 75 Ἀγγελίας ἐκ κωφοῦ κεῖθεν δεχέσθω.
 Ἐπεὶ δ' ἄδοντες ἥλιοι λαμπροὶ κεῖνοι
 Συμπεριεστράφησαν τρὶς ἡμῶν πέριξ,
 Ὡς ἄστρον γειτνιῶντα πόλοις ἐδραίοις,
 Ἐδόκουν μοι γυναιῖκες οὐ μὴν ὀρχεῖσθαι
- 80 Πανσάμεναι, πλὴν ἐστῶσαι σιγηλῶς τε
 Ἀσμάτων ἀκούουσαι τοὺς νέους τόνους·
 Ἐνὸς δ' ἐνδον ἤκουσα λέγοντος· “Ὅτε
 „Ἡ τῆς χάριτος ἀκτίς, ἥτις ἐκφλέγει
 „Ἐρωτ' ἀληθῆ, δι' ἔρωτός τ' εἶτ' αὖξει,
 85 „Πληθυνθεῖς ἐν σοὶ τοσοῦτον διαλάμπει,
 „Ὡστ' ἄγει σ' ἄνω διὰ κλίμακος κείνης,
 „Ὅθεν οὐδεὶς κάτεισιν οὐκ ἐπανήξων,
 „Ὅς ἂν οἶνον τῆς αὐτοῦ φιάλης δίψῃ
 „Τῇ σῇ βούλῃτ' ἀρνεῖσθαι, τοῦτ' οὐκ ἂν πράξοι
- 90 „Ἄλλως ἢ γ' εἰς θάλασσαν ρεῖν ὕδωρ εἵργων.
 „Εἰδέναι θέλεις ἐξ οἶων ἔστ' ἀνθέων
 „Τὸ στέμμα τόδ', ὃ πέριξ τὴν ἄγουσάν σε
 „Εἰς οὐρανὸν δέσποιναν καθορᾷ χαῖρον.
 „Ἐγὼ τῶν ἀμνῶν ἦν τῆς ἀγίας ποιμνης,

- 95 „Ἦν Δομινικὸς καθοδηγεῖ πρὸς τρίβον,
 „Ἐνθ' εὖ πιαίνεται, εἰ μὴ περιπλανᾶται.
 „Οὗτος ὁ πρὸς δεξιὰ μᾶλλον μοι γείτων
 „Ἀδελφὸς ἦν μοι διδάσκαλός τ'. Ἀλβέρτος
 „Ἐκ Κολωνίας ἔστ', ἐγὼ δ' Ἀκουῖνας
- 100 „Εἰμὶ Θωμᾶς· Εἰ δέ γε τοὺς ἄλλους πάντας
 „Γνῶναι βούλει, τοῖς ἐμοῖς ἔπου δὴ λόγοις,
 „Περιβλέπων πρὸς τὸ μακάριον στέφος.
 „Ἐκ Γρατιανοῦ μειδιάματος ἄλλη
 „Ἦδ' ἀκτὺς ἔξεισ', ὃς οὕτω νόμους ἄμφω
- 105 „Συνήρμωσεν, ὥστ' ἤρεσ' ἐν Παραδείσῳ.
 „Ὀν δ' ὀράς ἐγγὺς χορὸν ἡμῶν κοσμοῦντα,
 „Ἔστί Πέτρος, ὃς θησαυρόν, ὡς ἡ χήρα,
 „Αὐτοῦ τῇ σεπτῇ προσήνεγκ' Ἐκκλησίᾳ.
 „Τὸ πέμπτον φῶς, ὃ μάλιστ' ἐν ἡμῖν λάμπει,
- 110 „Ἐρωτ' ἐμπνέει τοιόνδ', ὥσθ' ἡ γῆ πᾶσα
 „Αὐτοῦ ποθεὶνὰς ἐκδέχεται ἀγγελίας.
 „Ἐν τῷδ' ἔσθ' ὁ μέγας νοῦς, ἐνθ' οὕτω γινώσις
 „Βαθεῖ ἔνεστιν, ὥστ' εἰδὼς τόσ' οὐκ ἤρθη,
 „Εἰ τάληθές ἀληθές, δεύτερος ἄλλος.

- 115 „Σύνεγγυς αὐτοῦ βλέπεις τὸ φῶς λαμπτήρος,
 „Ὅς, καίτοι σὰρξ ὢν, διείδε μᾶλλον βάθος
 „Ἀγγελικῆς φύσεως καὶ λειτουργίας.
 „Ἐν τῷ μικύλῳ φωτὶ μειδιᾷ τ᾽ ἄλλῳ
 „Ὁ συνήγορος χριστιανικῶν χρόνων,
 120 „Οὐ ῥητορείαν ἐσπούδασ' Αὐγουστίνος.
 „Ἦν τὸ τοῦ νοὸς νῦν περιστρέψῃς ὄμμα
 „Ἐκ φωτὸς εἰς φῶς, μετιῶν τοὺς ἐπαίνους
 „Ἐμούς, ἥδη τοῦ γδοον ποθήσεις γνῶναι.
 „Ἐν τῷδε παντὸς ἀγαθοῦ θέα χαίρει
 125 „Ἡ σεπτὴ ψυχὴ, τὸν ἀπατηλὸν κόσμον
 „Δῆλον ἢ ποιοῦσ' οἶσπερ καλῶς ἠκούσθη.
 „Τὸ δὲ σῶμ', ὅθεν σκληρῶς ἐξήχθη, κάτω
 „Κεῖτ' ἐν οὐρανοχρύσῳ, κακ μαρτυρίου
 „Ἐξορίας τ' ἀνῆλθεν εἰς τήνδ' εἰρήνην.
 130 „Βλέπε λάμποντ' ἔμπυρα πνεύματα πόρρῳ
 „Τοῦ τ' Ἰσιδώρου καὶ Βέδου καὶ Ριχάρδου,
 „Οὐπερ ὑπὲρ ἄνθρωπον αἱ θεωρίαι.
 „Οὗτος, μεθ' ὃν πρὸς ἐμὲ τρέψεις τὸ βλέμμα,
 „Φῶς πνεύματος ἔσθ', ᾧπερ ἐν ἐμβριθέσι

- 135 „Λογισμοῖς ὁ θάνατος βραδὺς ἐδόκει.
 „Ταῖδιον φῶς ἐστι τοῦ Σιγιέρου,
 „Ὅστις διδάσκων ἐν ὁδῷ τῶν ἀχύρων
 „Ἀπέδειξ' ἀληθείας μίσους προξένους.”
 Εἶθ' ὥς ὠρολόγιον καλοῦν τὴν ὥραν,
 140 Ὅτ' ἐγείρεσθ' εἴωθεν ἡ Θεοῦ σύζυξ,
 Τὸν σύζυγον πρωϊνοῖς ἰλεοῦς ὕμνοις,
 Τὰ ρόπτρα δ' αἶρετ' ἀμοιβαδὸν καὶ πίπτει,
 Τιν τιν ἡχοῦντα τόνοις οὕτως ἡδέσιν,
 Ὡστε τὴν ψυχὴν ἔρωτος ἐμπλησθῆναι
 145 Οὕτω γὰρ τὴν ἔνδοξον σφαῖραν κατεῖδον
 Κινουμένην καὶ γλυκεῖς ἐμμελεῖς τ' ἦχους
 Ἀφιεῖσαν, οὐς οὐκ ἔνεστιν ἀκοῦσαι,
 Εἰ μὴ κεῖθ' ἔνθ' ἡ χαρὰ διαιωνίζει.

Ω Δ Η ΙΑ'.

—~~~~~—

Θωμάς Ἀκουίνας διηγεῖται τὸν βίον Φραγκίσκου,
ἱδρυτοῦ τοῦ τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν.

- ᾽Ω μέριμνα τῶν θνητῶν ἄφρον, ᾧ, πόσον
᾽Ελλιπεῖς εἰσιν οἱ συλλογισμοὶ κεῖνοι,
Οἱ πρὸς τὴν γῆν σε πτερύσσεσθαι ποιοῦντες!
᾽Ο μὲν ἑαυτὸν ἐδίδου σπονδαῖς νόμων,
5 ᾽Ο δ' ἀφορισμοῖς, ὁ δ' αὖ ἱερωσύνη,
᾽Ο δ' ἦν ἀνάσσω σοφίσμασι καὶ βία,
᾽Η κλέπτων, ἥ τὰ κοινὰ διαχειρίζων,
᾽Αλλος εἰς σαρκὸς ἡδονὰς κεχυμένος
᾽Ην ἐκκεκμηκώς, ὁ δ' ἔκδοτος ἀργία,
10 ᾽Οτ' ἐλεύθερος ἐγὼ τούτων ἀπάντων
Σὺν Βεάτρικι τόσον ἐνδόξως ἄνω
᾽Εν τοῖς οὐρανοῖς προσδεκτὸς ἐγενόμην.
᾽Επεὶ δ' ἕκαστον ἐπέστρεψ' εἰς τοῦ κύκλου
Τὸ σημεῖον, ἔνθα περ ἔκειτο πρῶτον,

- 15 Ἔστηκε, καθὼς λαμπὰς ἐπὶ λυχνούχου.
 Τοῦ φωτὸς δ' ἐντός, ὃ πρὶν ἐλάλησέ μοι,
 Ἥσθόμην μειδιῶντος κἀκραιφνοῦς μᾶλλον
 Φωνὴν εἰσαῦθις ἀρξαμένην μοι λέγειν·
 “ὦς ἔγωγ' ἐκ τῆς αὐτοῦ φλέγομ' ἀκτῖνος,
- 20 „Οὕτωςι τᾶφθιτον φῶς ἐνατενίζων
 „, Ἐννοῶ τῶν σῶν λογισμῶν τὰς αἰτίας.
 „, Ἀμφιβάλλεις καὶ ποθεῖς ἵν' αὖθις φράσω
 „, Διὰ λέξεων σαφῶν εὐκρινῶν θ' οὕτως
 „, Τοὺς ἐμοὺς λόγους, ὥστε σὸν νοῦν συνεῖναι
- 25 „, Τὸ χωρίον, ἔνθ' Ἐὐ πιαίνεται' πρῶτον
 „, Εἶπον, πρὸς δ' ἔτι Δεύτερος οὐποτ' ἦρθη·
 „, Κἀνταῦθα διακρίναι καλῶς ἀνάγκη.
 „, Ἡ πρόνοια γοῦν, ἥ κυβερνᾷ τὸν κόσμον
 „, Ταῖς βουλαῖς, ἐν αἷς ἅπαντα κτισθεῖς' ὄψις
- 30 „, Νενίκηται πρὶν ἀφίκητ' εἰς τὸ βάθος,
 „, Ἴνα πρὸς τὸν φίλτατον αὐτῇ προσέλθῃ
 „, Ἡ σύζυγος τοῦ ταύτην φωνῇ μεγάλη
 „, Καταστήσαντος δι' αἵματος ἀγίου
 „, Αὐτῇ βεβαίαν, αὐτῷ τε πιστοτέραν,

- 35 „Χάριν αὐτῆς διέταξ' ἄρχοντας δύο,
 „Ὅπως ἐκατέρωθεν ὥσ' ἰθυντῆρες·
 „Ὁ μὲν πᾶς σεραφικὸς ἦν ὁρμῇ πάσῃ,
 „Ὁ δ' ἕτερος ἐπὶ γῆς διὰ σοφίας
 „Τοῦ χερουβικοῦ φωτὸς ἦν ἡ λαμπρότης.
- 40 „Ἐνὸς πέρι λέξω νῦν· ἀμφοῖν γὰρ πέρι
 „Λέγει τις, εἴν' ἐπαινῶν, ὃν ἂν ἐκλέξῃ,
 „Ὅντων πρὸς σκοπὸν εἴν' ἔργων ἐκατέρου.
 „Μέσον Τουπίνου καὶ ρείθρου κατιόντος
 „Ἐξ οὐπερ σεπτὸς εἴλετ' Οὐβάλδος λόφου
- 45 „Κρέματ' εὐφορος ἀκτὴ προμήκους ὄρους,
 „Ὅθεν ἐκ Πύλης Ἡλίου Περουσία
 „Ψυχὸς θάλπος τ' αἰσθεται· κλαίει δ' ὀπίσω
 „Τὸν βαρὺν ζυγὸν Νουκρία σὺν Βαλίδῳ.
 „Ἐξ ἀκτῆς ταύτης, εἴν' ὁ κρημνὸς μειοῦται
- 50 „Μᾶλλον, ἥλιος ἐγεννήθη τῷ κόσμῳ,
 „Ὡς οὗτος ἐκ τοῦ Γάγγου πότ' ἀνατέλλει.
 „Διὸ λέγων τις περὶ τοῦ χώρου τούτου
 „Ἄϊσιον μὴ καλείτω· μικρὸν γὰρ ἂν πού·
 „Ἄλλ' Ἀνατολήν, εἴγ' ὀρθῶς θέλει λέγειν.

- 55 „Τῆς ἡοῦς αὐτοῦ μακρὰν μάλ' οὐκ ἦν ἔτι,
 „Ὅτ' αἰσθητὰς ἤρξατο τῇ γῇ ποιεῖσθαι
 „Εὐποιΐας ἀρετῆς αὐτοῦ μεγάλης.
 „Πατρὶ γὰρ αὐτοῦ, νέος ἔτ' ὢν, ἀντέστη
 „Χάριν γυναικός, ἥπερ, οἷα θανάτω,
 60 „Οὐδείς τὴν θύραν ἀνοίγει πότ' ἀσμένως.
 „Ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ δὲ κριτηρίου,
 „Πατρὸς παρόντος, μετ' αὐτῆς συνεζεύχθη,
 „Σφοδρῶς τ' ἠγάπησ' εἶτα μᾶλλον καὶ μᾶλλον.
 „Αὕτη, χήρα τοῦ πρώτου σύζυγος, ἔτη
 65 „Χίλι' ἑκατὸν καὶ πλεῖν ἐρημάς, τλήμων,
 „Ἀμνήστευτος ἔμεινε πρὶν αὐτοῦ τύχη·
 „Οὐδὲν ὥνησ' ὡς αὐτὴν ἄφοβον εὔρε
 „Σὺν Ἀμύκλαντι, πρὸς τὸν τῆς φωνῆς ἦχον,
 „Ἐκεῖνος, ὃς ἐποίει τρέμειν τὸν κόσμον.
 70 „Οὐδὲν ὥνησ' ὡς εὐσταθῆς ἄτρομός τε
 „Ὑπῆρξ' ἔνθ', ὅτ' ἔμενε Μαρία κάτω,
 „Μετὰ Χριστοῦ τότε ἐπὶ σταυρὸν ἀνήρθη.
 „Ἄλλ' ἵνα μὴ σκοτεινὸς ἄγαν προβαίνω,
 „Ὡς συνεραστὰς Φραγκίσκον καὶ Πενιάν

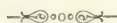
- 75 „Νόει τὸ λοιπὸν ἐν ἑμοῖς μακροῖς λόγοις·
 „Αὐτῶν ἡ συμφροσύνη καὶ φαιδρὸν εἶδος,
 „Ἐρως τε καὶ θαυμασμὸς καὶ γλυκὺ βλέμμα
 „Ἐποίουν εἰν' αἰτίαν λογισμῶν θείων
 „Τόσον, ὥσθ' ὁ γεραρὸς Βερνάρδος πρῶτος
 80 „Ἀνυπόδητος ἔδραμ' εἰς τὴν εἰρήνην,
 „Τρέχων θ' ἑαυτὸν ᾤετο βραδὺν εἶναι.
 „ὦ! πλοῦτος ἀγνώς! ἀληθὴς ἀγαθότης!
 „Σίλβεστρος ὑπολύετ' Αἰγίδιός τε
 „Πρὸς τὸν σύζυγον· τόσον ἡ νύμφη θέλγει.
 85 „Εἴτ' ἀπέρχεται πατὴρ διδάσκαλός τε
 „Σὺν τῇ γυναικὶ τῇ πατριᾷ τ' ἐκείνῃ,
 „Ἦν ὁ ταπεινὸς ἤδη συνέδει σχοῖνος·
 „Οὔτ' ἀψυχία καθεῖλ' αὐτοῦ τὰς ὀψεις,
 „Ὡς ὄντος υἱοῦ τοῦ Πέτρου Βερναρδώνου,
 90 „Οὐδ' ὥς ἀμέτρως οὐτιδανοῦ δοκοῦντος.
 „Ἄλλ' ὥς ἄναξ ἐδήλωσ' Ἰννοκεντίῳ
 „Τὸν αὐτοῦ τραχὺν σκοπόν, παρ' αὐτοῦ τ' ἔσχε
 „Τὴν τοῦ τάγματος αὐτοῦ πρώτην σφραγίδα·
 „Ὡς δ' ἡ πενιχρὰ συνοπαδὸς ἀγέλη

- 95 „*Ἡὔξησεν, ἥσπερ ὁ θαυμάσιος βίος*
 „*Κρεῖττον ἂν ὑμνεῖτ' ἐν οὐρανία δόξῃ,*
 „*Δευτέρῳ δὴ στέμματι διεκοσμήθῃ*
 „*Δι' ἀφθίτου Πνεύματος ὑφ' Ὀνωρίου*
 „*Ὁ θεῖος πόθος ἀρχιμανδρίτου τοῦδε.*
- 100 „*Μετὰ δὲ ταῦτα τῇ μαρτυρίῳ δέψῃ*
 „*Κατενώπιον ἀγερώχου Σουλτάνου*
 „*Χριστὸν ἐκήρυξ', αὐτοῦ τ' ὁπαδοὺς ἄλλους.*
 „*Τὸν λαὸν δ' εὐρὼν λίαν πεπηρωμένον*
 „*Πρὸς τὸν φωτισμόν, ἵν' ἄεργος μὴ μένῃ,*
- 105 „*Εἰς καρποὺς Ἰταλικῆς γῆς ἐπανῆλθε.*
 „*Μέσον δ' Ἄρνου Θύμβριδός τ' ἐπὶ κρημνώδους*
 „*Πέτρας, ἐκ Χριστοῦ τᾶσχατα στίγματ' ἔσχεν,*
 „*Ἄπερ αὐτοῦ σῶμ' ἔφερ' ἐπὶ δύ' ἔτη.*
 „*Ὅτε δὲ τῷ πρὸς τοιόνδ' ἐκλεξαμένῳ*
- 110 „*Καλὸν ἤρεσεν ἀνελκύσ' εἰς τὸ γέρας*
 „*Αὐτόν, οὗ γέγον' ἄξιος πενητεῦον,*
 „*Ἀδελφοῖς αὐτοῦ, κληρονόμοις νομίμοις,*
 „*Τὴν φίλην αὐτῷ συνέστησε γυναῖκα,*
 „*Αὐτὴν ἀγαπᾶν πιστῶς αὐτοῖς προστάξας.*

- 115 „Ἡ ψυχὴ δ' αὐτοῦ θέλουσ' ἐξελθεῖν κόλπου
 „Πενίας, ἔν' εἰς κράτος ἀναβῇ τόδε,
 „Οὐκ ἤθελ' ἄλλην ταφὴν διὰ τὸ σῶμα.
 „Σκόπει νῦν, τίς ἦν κείνος, ὃς ἠξιώθη
 „Ὅμηλυσ αὐτῷ γενέσθ', ἵνα τὸ σκάφος
- 120 „Πέτρου πρὸς τὸ πέλαγος ἰθὺ συνάρη.
 „Ἡμέτερος δῆτ' ἦν οὗτος πατριάρχης·
 „Ὅθεν πᾶς ἀκολουθῶν ἐντολαῖς τούτου
 „Αἰσθάνετ' ἐμπόρευμα κάλλιστον φέρων.
 „Ἀλλ' αὐτοῦ τὸ ποίμνιον ὀρέγεθ' οὕτω
- 125 „Νέας τροφῆς, ὥστ' οὐ δύνατ' ἄλλως πράττειν
 „Ἡ σκεδάννυσθαι πρὸς νομας διαφόρους·
 „Ὅσον τε μακρὰν αὐτοῦ πεπλανημένα
 „Κάφεστηκότα τὰ πρόβατ' ἔρρει, τόσον
 „Κενὰ γάλακτος ἐπάνεισ' εἰς τὴν μάνδραν.
- 130 „Ναὶ μέν, ἔστιν ἃ φοβούμενα τὴν βλάβην
 „Τῷ νομῇ πρόσκειτ'· ἀλλ' ἔσθ' οὕτως ὀλίγα,
 „Ὅστ' οὐ πολλοῦ τρίβωνες χρήζουσι ράκους.
 „Εἰ μὴ τοίνυν ἀσαφεῖς εἴσ' οὐμοὶ λόγοι,
 „Εἰ τοῖς σοῖς ὥσιν αὐτοῖς καλῶς προσέσχες,

- 135 „Εἰ φρεσὶν ἔθου πάνθ' ὅσ' ἀπεφηνάμην,
„Ἐν μέρει πλήρης ὁ σὸς ἔσεται πόθος,
„Τὸ φυτόν τ' ἔνθα διαμερίζετ' ὄψει,
„Ὁ Βυρσινίτης τ' ὄψεται, τί σημαίνει—
„Ἐνθ' εὖ πιαίνειτ', εἰ μὴ περιπλανᾶται.”

Ω Δ Η Ι Β'.

*Βοτανεντούρας διηγείται τὸν βίον Δομινικοῦ, ἱδρυτοῦ τοῦ
τάγματος τῶν Δομινικανῶν.*

- Ἦς θᾶσσον ἐπαύσατο τὸν τελευταῖον
Ἡ μακαρία φλόξ ἐκφέρουσα λόγον,
Ἦρξατο περιστρέφεισθ' ἡ σεπτὴ μύλη,
Καὶ πρὶν ἢ συμπληρώσῃ τὴν στροφὴν πᾶσαν,
5 Αὐτὴν ἔκλεισεν ἄλλη κύκλῳ, προσθεῖσα
Τῇ κινήσει κίνησιν, ἄσματί τ' ἄσμα·
Ἄσμα τὰς Μούσας ἡμῶν καὶ τὰς Σειρῆνας
Νικῶν τόσον τοῖς αὐλοῖς ἡδέσι κείνοις,
Ἵπόσον πρώτη λάμψις ἀνακλωμένην·
10 Ἦς διὰ νέφους λεπτοῦ κυρτοῦται δύο
Ἵμόχροά τε καὶ παράλληλα τόξα,
Ἵπότε θεραπείδ' αὐτῆς Ἦρα κελεύει,
Ἦν γεννᾶται τοῦκτοσθεν ἐκ τοῦνδοτέρου,
Καθ' ὃν τρόπον ἡ φωνὴ τῆς Νύμφης, ἥνπερ

- 15 Ἔρως ἔτηξεν, ὥς ἥλιος ἀτμίδας,
 Προγινώσκειν δὲ τοῖς ἀνθρώποις παρέχει,
 Κατὰ τὴν Θεοῦ πρὸς Νῶε διαθήκην,
 Τὴν γῆν οὐκέτι κατακλυσθησομένην·
 Οὕτω τὰ ῥόδα τὰειχρόνια κεῖνα
- 20 Δυσὶ στέμμασιν ἐστρέφεθ' ἡμῶν πέριξ,
 Τὸ πέραν τε πρὸς τοῦγγυς ἡμείβεθ' οὕτως.
 Ἐπεὶ δ' ὁ χορὸς καὶ λοιπὸς μέγας κῶμος
 Ἀσμάτων τε κακτίνων, ἄσπερ ἀλλήλοις
 Ἀνέπεμπε τὰ φαιδρὰ καὶ φίλα φῶτα,
- 25 Ἐπαυσε μιᾷ κινήσει καὶ θελήσει,
 Ὡς κινήσει τέρψεως ὀφθαλμοὶ δύο
 Κλείοντ' ἐκ μιᾶς ῥιπῆς αἶρονταί θ' ἅμα,
 Ἐκ στέρνων ἐνὸς τῶν νέων φώτων κείνων
 Ἐξῆλθε φωνή, καὶ πρὸς αὐτὴν ἐστράφην,
- 30 Ὡς πρὸς τὸν πόλον ἢ μαγνήτις βελόνη·
 Ἦρξατό τ'· “Ἔρως ὁ καλλύνων με λόγον
 „Ὡθεῖ με ποιεῖσθ' ἀρχιποιμένος ἄλλον,
 „Ὅστις ἄρτι τῶν τοῦμοῦ μετέσχ' ἐπαίνων.
 „Δεῖ γὰρ ἔνθ' ἔσθ' εἰς τὸν ἕτερον παρεῖναι,

- 35 „Ὡς πρὸς σκοπὸν ἔν' ἀμφοῖν ἀγωνισθέντων,
 „Ὡστε τὴν δόξαν αὐτῶν σύναμα λάμπειν.
 „Ὁ Χριστοῦ στρατός, ὃν ἐξοπλίσαι πάλιν
 „Τόσων ἐδέησ' ἀγώνων, τῆς σημαίας
 „Ὅπισθ' ἔβαινε βραδύς, δειλός, ὀλίγος,
 40 „Ὅτ' Αὐτοκράτωρ, αἰὲ πάντων ἀνάσσων,
 „Προῦνόησ' ὑπὲρ στρατιᾶς τῆς ἀστάτου,
 „Χάριτι μόνον, οὐχ ὡς ἀξίας οὔσης.
 „Καὶ τῇ συζύγῳ παρέσχ', ὡς εἶπον, δύο
 „Συναγωνιστάς, ὧν ἔργοις τε καὶ λόγοις
 45 „Ὁ περιπλανὴς λαὸς συνῆλθε πάλιν.
 „Ἐντὸς τῆς χώρας, ἔνθ' ἐκθρώσκων ἀνοίγει
 „Ζέφυρος ἡδὺς τὰς νεαρὰς φυλλάδας,
 „Αἶς αὐθις ἐνδυθεῖσα βλέπετ' Εὐρώπῃ,
 „Οὐ πολὺ μακρὰν τοῦ κρουσμοῦ τῶν κυμάτων,
 50 „Ὡν ἐξόπισθεν διὰ μακρᾶς πορείας
 „Ἥλιος παντὶ κρύπτεται ποτ' ἀνθρώπῳ,
 „Κεῖται Καλαγουρέων εὐδαιμον ἄστνυ,
 „Υπὸ τὸ κράτος τῆς μεγάλης ἀσπίδος,
 „Ἐφ' ἧς λέων ὑπείκει σύναμα κᾶρχει.

- 55 „Ἐνταῦθ' ὁ φίλος ἐραστὴς ἐγεννήθη
 „Τῆς τοῦ Χριστοῦ πίστεως, ἀθλητὴς μέγας,
 „Εὐνους οἰκείοις κἀπηνὴς πολεμίοις.
 „Μόλις τε πλασθεὶς ὁ νοῦς αὐτοῦ τοσούτου
 „Ἐπλήσθη θερμοῦ σθένους, ὥστε προφήτιν
- 60 „Κατέστησ' ἔτ' ὦν ἐν γαστρὶ τὴν μητέρα.
 „Ἐπεὶ δ' ὁ γάμος ἐν τοῖς ἀγίοις ρείθροις
 „Αὐτοῦ μεταξὺ πίστεώς τ' ἐτελέσθη,
 „Ἐνθ' ἔσχον προῖκα κοινὴν τὴν σωτηρίαν,
 „Ἡ συναινοῦσ' ἀντ' αὐτοῦ γυνὴ κατ' ὄναρ
- 65 „Εἶδε θαυμαστὸν καρπὸν, ὃς ἐξ αὐτοῦ τε
 „Ἐμελλ' ἐξελθεῖν ἔκ τε τῶν κληρονόμων.
 „Ἰνα δὲ γνωσθῇ, τίς τὴν ἐπωνυμίαν
 „Ἦν, ἔδωκ' αὐτῷ καταβὰν πνεῦμ' ἐντεῦθεν
 „Τὸ κτητικὸν ὄνομ', οὗ κτήσις ἦν ἅπας.
- 70 „Ἐκλήθη Δομινικός, καὶ περὶ τούτου
 „Ὡς περὶ τοῦ γεωργοῦ ποιοῦμαι λόγον,
 „Ὁν Χριστὸς ἐξελέξατ' ἐν αὐτοῦ κήφῳ·
 „Τοῦ Χριστοῦ κήρυξ οἰκεῖός τ' ἀνεφάνη.
 „Ὁ πρῶτος γὰρ ἐν αὐτῷ δηλωθεὶς ἔρως

75 „Ἦν δοθεῖς ὑπὸ Χριστοῦ συμβουλὴ πρώτη.

„Πολλάκις αὐτὸν σιγηλόν, ἀγρυπνοῦντα,

„Γονυπετοῦντ' ἐπὶ γῆς ἢ τροφὸς εὔρεν,

„Ὡς ἂν ἔλεγεν· ‘Ἦλθον ἐγὼ πρὸς τοῦτο.’

„Ὡ πάτερ αὐτοῦ Φῆλιξ, ὄντως εὐδαίμων!

80 „Ὡ σύ τε μήτερ, ἀληθῶς Ἰωάννα,

„Εἴ γ' ἡρμήνευται κατ' ἔννοιαν ἢ κλῆσις!

„Οὐχὶ δι' ἐγκόσμια, δι' ἃ μοχθεῖ τις

„Νῦν Ὡστιανοῦ κατόπιν καὶ Θαδδαίου,

„Ἀλλὰ διὰ τὸν ἔρωτ' ἀληθοῦς μάννα

85 „Μέγας ἐν βραχεὶ διδάσκαλος ἐφάνη,

„Καὶ περιβαίνειν ἤρξατο τῆς ἀμπέλου,

„Τάχος φθινούσης ὑπ' ἀμπελουργὸν φαῦλον.

„Παρὰ τῆς ἔδρας, οὔσης τότε' εὐνουστέρας

„Πτωχοῖς δικαίοις, οὐ δι' αὐτῆς τι σφάλμα,

90 „Ἀλλὰ τοῦ παρ' ἀξίαν προκαθημένου,

„Οὐ τὴν ἄφεσιν ἡμίσεος ἢ τρίτου,

„Οὐ προνομίαν τὴν χηρεύουσαν πρώτην,

„Οὐ τὰς οὔσας τῶν πτωχῶν Θεοῦ δεκάτας

„Ἠτήσατ', ἀλλὰ κατὰ πλάνητος κόσμου

- 95 „Ἀδειαν τοῦ μάχεσθαι διὰ τοῦ σπόρου,
 „Οὐ φύτ' εἴκοσι καὶ τέσσαρα κυκλοῖ σε.
 „Εἴτα διδάξει καθοπλισθεὶς καὶ ζήλω,
 „Εἰς τὸν Ἀποστολικὸν ὥρμησ' ἀγῶνα,
 „Ὡς χεῖμαρρος, ὃν ὠθοῦς' ἀφ' ὕψους ὄμβροι·
- 100 „Καὶ καταπατῶν αἵρετικὰς ἀκάνθας,
 „Ὅρμην ἔδειξε τολμηροτέραν ὅπου
 „Ἀντιστάσεσιν ἀπήντα σφοδροτέrais.
 „Τούτου ρύακες εἴτ' ἐξῆλθον ποικίλοι,
 „Οἷς ἀρδεύεται Καθολικῶν ὁ κήπος,
- 105 „Αὐτοῦ θ' οἱ θάμνοι γίνοντ' εὐρωστοὶ μάλλον.
 „Εἰ τοιόσδ' ἦν εἰς τροχὸς ἀμάξης τῆσδε,
 „Ἐφ' ἧς ἡ σεπτὴ προμάχετ' Ἐκκλησία,
 „Συστάδην τὴν ἔμφυλον νικῶσα μάχην,
 „Πάντως ἂν ἦν σοὶ δῆλον ὅσον ἐξέχει
- 110 „Ἄτερος τροχός, ὑπὲρ οὗ Θωμᾶς τόσους
 „Εἶπεν ἐπαίνους πρὸ τῆς ἀφίξεώς μου.
 „Ἄλλ' ἡ διὰ τῆς ἄνω περιφερείας
 „Χαραχθεῖσα τροχιά τόσον ἀφέθη,
 „Ὡστ' εὐρὼς νῦν ἔστ' ἐνθ' ἦν ἡ τρὺξ τὸ πρῶτον.

- 115 „Αὐτοῦ δ' ἡ ποσὶ βαδίσασα κατ' ἵχνος
 „Πατριὰ παρετράπη τοσοῦτον, ὥστε
 „Τίθησι πτέρναν ἐνθ' ἦν τὸ ποδὸς ἄκρον·
 „Ἀλλ' ἐν ἀμητῷ τάχ' ὄψεται τὴν φαύλην
 „Καλλιέργειαν, ὅταν θρῆνοι τῆς αἶρας
- 120 „Ἀκουσθῶσ' ὡς οὐ δεκτῆς ἐν ἀποθήκαις.
 „Λέγω δ' ὅτι τοῦ τεύχους ἡμῶν τοὺς χάρτας
 „Ἀναδιφῶν τις, ἔτι σελίδ' εὐρήσει,
 „Ἐν ᾗ γέγραπται· 'Τοιόσδ' εἴμ', οἷος ἦμην.'
 „Οὗτ' ἐν Κασάλῳ μέντοι γ', οὗτ' Ἀκκασπάρτα·
- 125 „Ἐξηγοῦνται γὰρ τὴν Γραφὴν ἀντιθέτως,
 „Ὁ μὲν παρερμηνεύων, ὁ δ' ὑπεκφεύγων.
 „Βοναυεντούρα τοῦκ Βαλνορρήγου πνεῦμα
 „Ζῶν εἴμ', ὃς αἰὲν μεγάλαις ἐν ἀξίαις
 „Τὰς ἀπαισίους ἀνέβαλλον μερίμνας.
- 130 „Ἰλλουμινᾶτος κ' Αὐγουστῖνος εἶσ' ὧδε,
 „Οἷ, γυμνόποδες πτωχοὶ ζήσαντες πρῶτοι,
 „Σχοινόζωστοι ἔγοντο τῷ Θεῷ φίλοι.
 „Σὺν αὐτοῖς ὧδ' εἶσ' ἐκ Σαμβίκτωρος Οὐγος,
 „Πέτρος Μαγκιαδῶρος, Ἰσπανὸς Πέτρος,

- 135 „Ὡς ἐν δώδεκα βίβλοις ἐπὶ γῆς λάμπει,
 „Νάθαν προφήτης, ὃ τε μητροπολίτης
 „Χρυσόστομος, Ἀνσέλμος ἅμα Δωνάτω,
 „Ὡς ἠξίωσ' ἄψασθαι τῆς τεχνῶν πρώτης.
 „Ἐνταῦθ' ἐστι Ῥαβανός· λάμπει δ' ἐγγύθεν
- 140 „Ὁ Κалаβρὸς ἀββάτης Ἰωακεῖμος,
 „Προφητικῷ πνεύματι κεκοσμημένος.
 „Ἐπευφημεῖν με τοιοῦτον Παλατῖνον
 „Ἐκίνησ' ἡ θερμουργὸς φιλοφροσύνη
 „Τοῦ φρατρὸς Θωμᾶ νουνεχῆς τ' εὐγλωττία,
- 145 „Σὺν ἐμοί τ' ἐκίνησε χορείαν τήνδε.”

Ω Δ Η Ι Γ'.

Ἡ σοφία τοῦ Σολομῶντος.

- Φαντασθήτω τις ποθῶν καλῶς νοῆσαι
Ὅτι νῦν εἶδον, τηρῶν δ' ὥς στερβῶν πέτραν
Ἦν ἐν τῷ λέγειν εἰκόνα περιγράψω,
Δεκαπένθ' ἄστρα λαμπρύνοντ' εἰς παντοίας
5 Ἐκτάσεις τὸν οὐρανὸν αἰθρία τόση,
Ὅστε νικᾶν πύκνωσιν πᾶσαν ἀέρος·
Φαντασθήτω δὴ τὴν ἄμαξαν, ἥ θόλος
Οὐρανοῦ τοῦδ' ἐξαρκεῖ νυκτὸς χημέρας,
Ὅστε μὴ τὴν τοῦ ῥυμοῦ στροφὴν μειοῦσθαι·
10 Φαντασθήτω στόμιον κέρατος κείνου
Τοῦ πρὸς τὴν ἄκραν ἄξονος ἀρχομένου,
Πέριξ οὐπὲρ ἡ πρώτη στρέφεται σφαῖρα,
Ποιοῦντος ἐν οὐρανῷ σημεῖα δύο,
Ὅποι' ἐποίησεν ἡ Μίνως θυγάτηρ,

- 15 Ὅπότ' ἦσθετο τὸν τοῦ θανάτου πάγον,
 Ἔχοντ' ἀκτῖνας ἕτερον ἐν θατέρῳ,
 Κᾶμφω στρεφόμεν' εἰς τρόπον τοιόνδ', ὥστε
 Τὸ μὲν ἔμπροσθεν βαίνειν, τὸ δὲ κατόπιν·
 Καὶ μόλις ἀστερισμοῦ τάληθοῦς τότε
- 20 Σκιάν τιν' ἔξει καὶ τῆς διττῆς χορείας
 Τῆς κύκλῳ κινουμένης ἔνθα περ ἦμην.
 Τόσον γὰρ ὑπερβαίνει τὰς ἡμῶν γνώσεις,
 Ὅσον οὐρανὸς τὸ τοῦ Κλάνεως ρεῦμα,
 Κινούμενος τάχιον τῶν ἄλλων πάντων.
- 25 Ἐκεῖ δ' οὐκ ἦδον Βάκχον, οὐδὲ Παιᾶνα,
 Ἀλλὰ δὴ τρία Πρόσωπ' ἐν θείᾳ φύσει,
 Ἐν τε Πρόσωπον ἐν φύσει θεανθρώπῳ.
 Μετὰ δ' ἁσμάτων καὶ ῥυθμῶν χοροῦ παῦλαν
 Ἡμῖν προσέσχε τὰ σεπτὰ φῶτα κείνα,
- 30 Ἡδόμεν' ἐπὶ τέρψει μετ' ἄλλην τέρψιν·
 Διέκοψ' εἶτα τὴν σιγὴν συμφρονήσει
 Τῶν θεοτήτων τὸ φῶς, ὃ διηγῆθη
 Τὸν τοῦ πένητος θεοῦ θαυμαστὸν βίον,
 Λέγον· “ Νῦν τῶν στάχυν ἀλοαθέντος

- 35 „Ἐνός, κάποτεθέντος ἤδη τοῦ σπόρου,
 „Τὸν ἄλλον μ' ἡδὺς ἔρωσ ὠθεῖ λικμῆσαι
 „Φρονεῖς, ὡς ἐν τοῖς κόλποις, ὅθεν ἐξήχθη
 „Πλευρὰ λαβοῦσα τὴν τῆς Καλλιπαρείου
 „Μορφήν, δι' ἣς τὴν γεῦσιν ὁ κόσμος πάσχει,
- 40 „Ἐν τε τοῖς κόλποις διαπαρεῖσι λόγχῃ,
 „Οἱ πρὶν κᾶπειτα τοιάνδ' ἔδωκαν δίκην,
 „Ὡσθ' ὑπερνικᾷ πᾶν ἀμάρτημ' ἢ πλάστιγξ,
 „Ὅσον ἂν φωτὸς ἦν ἀνθρωπίνῃ φύσει
 „Θεμιτόν, ἅπαν ἐνέχυσε τὸ Σθένος,
- 45 „Ὅπερ ἐπλάσε τοὺς κόλπους ἀμφοτέρους.
 „Διὸ θαυμάζεις ὃ πρὶν ἀπεφηνάμην,
 „Ὅτ' εἶπον, ὅτι δεύτερον οὐχ ὑπῆρξεν
 „Ἀγαθόν, ὃ τὸ πέμπτον φῶς περικλείει
 „Ἀνοιξον ὄμματ' εἰς ὅσ' ἀποκρινοῦμαι,
- 50 „Καὶ τὰς σὰς φρένας ἐμούς τε λόγους ὄψει
 „ὄντας ἀληθεῖς, ὥσπερ κέντρον ἐν κύκλῳ.
 „Τὸ δυνάμενον θνήσκειν καὶ τὸ μὴ θνήσκον
 „Οὐκ ἔστιν εἰ μὴ λαμπρότης τῆς ἰδέας,
 „Ἦν ἐξ ἀγάπης Κύριος ἡμῶν τίκτει.

- 55 „Τὸ γὰρ ζῶν φῶς, ὃ προχέετ' ἐξ ἰδίου
 „Φωτός, οὐδέποτ' ἀποχωριζομένου
 „Ἀπ' αὐτοῦ, μήτ' ἔρωτος ἐν ᾧ τρισσοῦται,
 „Ἀγαθότητι συνάγει τὰς ἀκτῖνας,
 „Ὡς ἐν κατόπτροις, ἐν οὐσίαις ἐννέα,
 60 „Ἐν διαμένον ἐῖς αἰῶνας αἰώνων.
 „Ἐκεῖθεν κάτεισ' εἰς ἐσχάτας δυνάμεις
 „Κάτω, τοιαύτας βαθμηδὸν γινομένας,
 „Ὡστε μὴ ποιεῖν πλὴν βραχείας συμπτώσεις.
 „Εἶναι δὲ τὰς συμπτώσεις ἐννοῶ ταύτας
 65 „Γεννητὰ πράγματά τιν', ἅπερ παράγει
 „Ἡ κίνησις οὐρανοῦ σπέρματι κᾶνευ.
 „Ὁ κηρὸς τούτων, ὅ τε μάσσων, οὐκ ἔστι
 „Μονότροπος, διόπερ ὑπ' ἰδεῶδες
 „Σχῆμ' εἶτα μᾶλλον ἡττόν τε διαλάμπει.
 70 „Ὅθεν συμβαίνει ταῦτ' ὁ δένδρον κατ' εἶδος
 „Καρπὸν χείρονα καὶ βελτίονα φέρειν,
 „Ποικίλοις θ' ἡμᾶς χαρακτῆρσι γεννᾶσθαι.
 „Εἰ τελέως ὁ κηρὸς ἦν πεφυρμένος,
 „Ἐν ὑψίστῳ τ' ἦν οὐρανὸς αὐτοῦ σθένει,

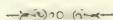
- 75 „Τὸ τῆς σφραγίδος φῶς ἐφαίνεται ἂν ἅπαν.
 „Ἀλλ' ἡ φύσις τὸν τύπον αἰὲν παρέχει
 „Ἐλλιπῇ, πράττουσ' οἷά τις καλλιτέχνης
 „Εἰδὼς τὴν τέχνην, ἀλλὰ τρέμων τὴν χεῖρα.
 „Εἰ γοῦν ὁ θερμὸς ἔρως, τὰ κρεφνὲς ὄμμα
 80 „Τοῦ πρώτου Σθένους ἐνθετεῖ καὶ σφραγίζει,
 „Τελειότης τότ' ἐκεῖ πᾶσ' ἐκπληροῦται.
 „Οὕτω τελειότητος ἀξία πάσης
 „Ζωϊκῆς ἡ γῆ ποτ' ἐδημιουργήθη
 „Οὕτω τ' ἐγένετ' ἐγκύμων ἡ Παρθένος.
 85 „Διὰ δὲ ταῦτα τὴν σὴν ἐπαινῶ γνώμην
 „Ἡ γὰρ ἀνθρώπων φύσις οὐκ ἦν οὗτ' ἔσται
 „Ὅποια τις ἦν τοῖσδ' ἐν δυσὶ προσώποις.
 „Εἴπερ νῦν ἐπέραινον ᾧδε τὸν λόγον,
 „Πῶς οὖν οὗτος ὑπῆρξεν ἄνευ ὁμοίου;
 90 „Ἡ νέα πρὸς μ' ἂν ἔσσιτ' ἐρώτησίς σου.
 „Ἀλλ' ἔν' ἴδῃς τάσαφές ἔτι δοκοῦν σοι,
 „Σκόπει, τίς ἦν, τίς τ' αὐτὸν ὥθησ' αἰτία
 „Αἰτεῖν, ὅπότ' Ἀΐτησαι Κύριος εἶπεν.
 „Οὐκ ἐλάλησ', ὥστε σε μὴ καλῶς γινῶναι

- 95 „Ἀνακτ' εἰν' αὐτὸν αἰτήσαντα σοφίαν,
 „Πρὸς τὸ διέπειν σοφῶς τὴν βασιλείαν·
 „Οὐ πρὸς τὸ γινῶναι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἄνω
 „Κινητήρων, οὔτ' εἴ ποτε τάναγκαῖον
 „Σὺν τῷ τυχαίῳ τάναγκαῖον ἐπάγει·
- 100 „Οὔτ' εἰ δεκτέον πρῶτην κίνησιν εἶναι
 „Οὔτ' εἰ δυνατὸν ἐγγράψ' ἐν ἡμικύκλῳ
 „Τρίγωνον ὀρθὴν οὐκ ἔχον τὴν γωνίαν.
 „Ὅθεν, ἣν προσθήῃς καὶ ταῦθ' οἷς τὸ πρὶν εἶπον,
 „Τἀνόμοιον ἔστ' ἀνασπόντων σοφία,
- 105 „Εἰς ἣν ἀπέβλεπ' ἐμοῦ σκοποῦ τὸ βέλος.
 „Ἦν τείνῃς δ' ὅμμ' εὐδερκέες εἰς λέξιν ‘ἦρθη,’
 „Εἰς βασιλεῖς τείνουσαν μόνον εὐρήσεις,
 „Οἱ πολλοὶ μὲν εἶσ', ἀγαθοὶ δὲ σπανίως.
 „Ἄ λέγω νόει τῇ διακρίσει ταύτη,
- 110 „Οὔτω θ' ὁ φρονεῖς δυνήσεται συνᾶδειν
 „Περὶ τοῦ πρώτου πατρὸς καὶ τοῦ Σωτήρος.
 „Τοῦτό τ' αἰὲ μόλυβδος ἔστω ποσί σου,
 „Ἵνα βαδίζῃς βραδύς, ὥς κεκμηκώς τις,
 „Καὶ πρὸς τὸ Ναὶ καὶ τ' Οὐχί, τὰόρατόν σοι.

- 115 „Μωρότατος γὰρ τῶν μωρῶν ἐστὶν ὅστις
 „Ἄνευ διακρίσεως νεύει κάρνειται,
 „Ἐν ἐνὶ τόσον, ὅπόσον ἐν θατέρῳ.
 „Διὸ συμβαίνει πολλάκις τὴν χυδαίαν
 „Γνώμην σφαλερὰν ποιείσθαι τὴν πορείαν,
 120 „Τὴν δ' ἐμπάθειαν τὴν νόησιν δεσμεύειν.
 „Πλέον ἢ μάτην τῆς ὄχθης τις ἀπαίρει,
 „Οἷος ἀπέπλευσ' οὐδαμῶς ἐπανήκων,
 „Ὅτ' ἀγρεύει τάληθές οὐκ εἰδὼς τέχνην·
 „Τούτου δ' ἐνδείξεις ἐναργεῖς εἴσ' ἐν κόσμῳ
 125 „Παρμενίδης, Μέλισσος, Βρύσων καὶ πλείστοι,
 „Προβαίνοντες μέν, ἀλλ' οὐκ εἰδότες ὅποι·
 „Σαβέλλιός τε κ' Ἄρειος μωροί τ' ἄλλοι,
 „Οἱ γεγόνασι πρὸς τὰς Γραφὰς ὡς ξίφη,
 „Ὅπερ ἦν εὐθὲς διάστροφον ποιοῦντες·
 130 „Μηδ' ἔστωσαν ἄνθρωποι προπετεῖς λίαν
 „Ἐν ταῖς κρίσεσιν αὐτῶν, ὥς ὁ τὸν σῖτον
 „Ἐκτιμῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς πρὶν πεπανθῆναι.
 „Εἶδον γὰρ πρῶτον δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος
 „Τὴν ἄκανθαν τραχεῖαν ὀξεῖάν τ' οὖσαν,

- 135 „Ἀλλ' εἴτ' ἐπὶ κορυφῆς φέρουσιν ῥόδον·
„Καὶ πλοῖον εἶδον ὠκέως κάξ οὐρίας
„Τρέχον ἐπὶ θαλάσσης δι' ὅλου δρόμου,
„Ἀλλ' ἐν εἰσόδῳ λιμένος ναυαγῆσαν.
„Μηδέ γε Βέρτα καὶ Μαρτῖνος οἰέσθων,
140 „Τὸν μὲν κλέπτουθ' ὀρώντες, τὸν δ' εὐσεβοῦντα,
„Ὅψεσθαι τοιούσδ' ἐν θείῳ κριτηρίῳ.
„Ἐνὶ γὰρ τὸν μὲν ὀρθοῦσθαι, τὸν δὲ πίπτειν.”

Ω Δ Η Ι Δ'.

‘Ο πέμπτος οὐρανός, ἢ ὁ τοῦ Ἀρεως.—
‘Ο Οὐράνιος Σταυρός.

- Ἐκ κέντρου πρὸς τὸν κύκλον ἀνάπαλιν τε
Ὑδωρ ἔγκλειστον ἐν σφαιρικῇ δοχείῳ
Φέρεται καθὰ πάλλετ’ ἐντὸς ἐκτός τε.
Οὕτως ἐμοὶ κατὰ νοῦν αἴφνης ἐπῆλθεν
5 Ὅπερ λέγω νῦν, ἅμα σιωπησάσης
Τῆς περικλεοῦς Θωμᾶ ψυχῆς ἐκείνης,
Ἐνεχ’ ὁμοιότητος ἐμφαινομένης
Ἐν τε τοῖς αὐτοῦ καὶ Βεάτρικος λόγοις,
Ἡ μετ’ αὐτὸν ἤρεσεν ἄρξασθαι λέγειν.
10 “ Οὗτός ἐστιν ἐν χρειᾷ, καίτοι μὴ λέγων
,,Μήτ’ ἐκ στόματος, μήτε κατὰ φρέν’ ἔτι,
,,Ἰκέσθαι μέχρι ρίζης ἀληθοῦς ἄλλου.
,,Αὐτῷ γοῦν λέγετ’, εἰ τὸ φῶς τὰ παστράπτει
,,Ἐφ’ ὑμετέρας οὐσίας αἰωνίως

- 15 „Διαμενεῖ σὺν ὑμῖν οἶόν ἐστ' ἤδη.
 „Κὰν διαμένῃ, λέγετε, πῶς, ὁπότεν
 „Ἀναστάντες ὁρατοὶ γένησθε πάλιν,
 „Μὴ παρενοχλεῖν ὅψεις ὑμῶν ἐξέσται.”
 Ὡς ὠθούμενοι καγόμενοι καθάπαξ
- 20 Ἐκ πλείστης χαρᾶς οἱ χορεύοντες κύκλῳ
 Φωνὴν ὑψοῦσι καὶ φαιδρύνουσι σχῆμα,
 Οὕτως εἰς τούσδ' εὐσεβεῖς προθύμους λόγους
 Οἱ σεπτοὶ κύκλοι χαρὰν ἔδειξαν νέαν
 Διὰ συστροφῶν καὶ θαυμασίων ὕμνων.
- 25 Ὁ λυπούμενος ὡς θανούμενος ὦδε,
 Ἴν' ἄνω ζήσῃ, πάντως οὐκ εἶδ' ἐκείθι
 Τὴν ἀναψυχὴν τῆς αἰωνίας δρόσου.
 Εἰς, Δύο καὶ Τρεῖς, ὃν ζῶν ἀτελευτήτως,
 Ἀεὶ δ' ἐν Τρισί, Δυσίν, Ἐνί τ' ἀνάσσον,
- 30 Ἀπερίγραπτον καὶ τὸ πᾶν περιγράφον,
 Ἀνυμνήθη τρὶς ὑφ' ἐκάστου πνευμάτων
 Ἐκείνων μελωδίαις τοιαύταις, ὥστε
 Εἶν' ἀμοιβὴν δικαίαν ἀρετῆς πάσης.
 Εἰτ' ἤκουσ' ἐν τῷ φωτὶ τῷ θειοτέρῳ

- 35 Τοῦ μικροτέρου κύκλου φωνὴν αἰδοίαν,
 Οἷα τάχ' ἂν ἦν Ἀγγέλου τῇ Μαρίας,
 Ἀποκριθεῖσαν. “Ὅσον ἡ Παραδείσου
 „Διαρκεῖ τέρψις, ἐπὶ τοσοῦτον ἔρωσ
 „Ἡμῶν ἐσθῆτος πέριξ συναπολάμπει.
- 40 „Τῇσδ' ἡ λαμπρότης συνέπεται τῇ ζέσει,
 „Ἡ ζέσις δ' ὄψει, καὶ τόσην ὄψις ἔξει
 „Χάριν, ὁπόσῃν αὕτη κέκτητ' ἀξίαν.
 „Τὴν ἔνδοξον ἀγίαν προτέραν σάρκα
 „Ἐνδύσα πάλιν, ἡμῶν ἐκάστη μᾶλλον
- 45 „Ἔσται χαρίεσσ', ὥς μέλλουσ' εἶναι πλήρης.
 „Καὶ γὰρ αὐξηθήσεται τὸ φῶς, ὃ τ' Ἄκρον
 „Ἀγαθὸν ἡμῖν ἐν χάριτι δωρεῖται.
 „Φῶς, οὐ προτέρημ' ἐστὶν εἰς Αὐτὸ βλέπειν.
 „Διὰ ταῦτα τὴν ὄψιν αὖξιν προσήκει,
- 50 „Αὖξιν τὴν ἐκ τῇσδ' ἀναπτομένην ζέσιν,
 „Αὖξιν τὴν ἐνθένδ' ἐξιούσαν ἀκτῖνα.
 „Ἀλλ' ὥς ἄνθραξ, ὃς περιβέβληται φλόγα,
 „Ζωηρᾶ λάμπει ταύτης ὑπερισχύων,
 „Τὴν θέαν αὐτοῦ παρέχει καθορᾶσθαι,

- 55 „Οὕτω λάμψεως κυκλούσης ἡμᾶς ἤδη
 „Ἡ τῶν σωμάτων ὑπερισχύσει θέα,
 „Τῶν τέως ὑπὸ τὴν γῆν καλυπτομένων·
 „Οὔτε τόσον φῶς ὅχλον ἡμῖν παρέξει·
 „Τὰ γὰρ ὄργανα τῆς σαρκὸς εὔτον' ἔσται
- 60 „Πρὸς πᾶν, ὅπερ ἂν ἡμᾶς δύνηται τέρπειν.”
 Οὕτω φαιδραὶ πρόθυμοί τ' ἐφάνησάν μοι
 Πρὸς τὰναφωνεῖν Ἀμὴν ἄμφω χορεῖται,
 Ὡστ' ἔδειξαν τῶν νεκρῶν σωμάτων πόθον·
 Ἴσως οὐ δι' ἐαυτάς, ἀλλὰ μητέρων,
- 65 Πατέρων κάλλων προσφιλῶν αὐταῖς χάριν,
 Πρὶν οὗτοι γένωντ' ἀειχρόνιοι φλόγες.
 Ἴδου δὴ κύκλῳ λαμπρότητος ὁμοίας
 Ἐξήφθη λάμψις ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης,
 Οἷός τις νέος ἀναλάμπων ὀρίζων.
- 70 Ὡς δ' ἐν ταῖς ἀνατολαῖς πρώτης ἑσπέρας
 Ἀρχονται δι' οὐρανοῦ λαμπτήρες νέοι,
 Ὡστε φαίνεσθ' ἀληθῆ καὶ μὴ τὴν θέαν,
 Οὕτως ἐδόκουν ὀρᾶν οὐσίας νέας
 Κεῖθ' ἀρχομένας συναποτελεῖν κύκλον

- 75 Ἐκτὸς τῶν δύο περιφερειῶν ἄλλων.
 Ὡ φωταύγει' ἀληθῆς πνεύματος θείου,
 Ὡς ὄμματ' ἐμὰ διελάμπρυνας αἴφνης,
 Ἄ νικηθέντα τὴν λάμψιν οὐχ ὑπέστη!
 Ἀλλ' ἐφάνη μοι κάλλιμος μειδιῶσα
- 80 Βεάτριξ οὕτως, ὥστε παραλειπτέον
 Σὺν θέαις ἄλλαις τὴν μνήμην ἐκφυγούσαις.
 Ὡς δ' ἀναλαβὼν σθένος ὀφθαλμοὺς ἦρα,
 Εἶδον ἐμαυτὸν ἅμα τῇ μῇ Δεσποίνῃ
 Εἰς ἀνωτέραν μετενεχθέντα σφαίραν
- 85 Καλῶς ἡσθόμην ἐμαυτὸν ὑψωθέντα,
 Ὡς ἐκ τῆς πυροέσεως θεάς τ' ἀστέρος,
 Ὅστις ἐρυθρότερος ἢ πρὶν ἐδόκει.
 Καρδία πάσῃ, λαλιᾷ τ' οὔσῃ πᾶσιν
 Ὅμοφώνῳ, πρὸς Θεὸν ὀλοκαυτώσεις
- 90 Προσήνεγκ' ἐπὶ νέᾳ χάριτι ταύτῃ.
 Οὔπω δ' ἐξ ἐμῆς καρδίας ἐξηντλήθη
 Ἡ τῆς θυσίας ζέσις, ὅτ' ἔγνων ταύτην
 Κεχαρισμένως πρόσθετον γενομένην
 Φωτεινὴ μοι γὰρ ἐρυθρά τ' ἐπεφάνη

- 95 Οὕτω λάμψις ἐν δυσὶν ἀκτῖσιν, ὥστε
 Ἔκραξ· “Ἥλιος, ὦ πῶς αὐτὰς καλλύνεις!”
 Ὡς δ’ ἐκ μειόνων μειζόνων τ’ ἐσπαρμένος
 Φώτων λευκαίνει πόλους ἄμφω τοῦ κόσμου
 Ὁ Γαλαξίας, ποιῶν σοφοὺς διστάζειν,
- 100 Οὕτως αἱ διάστεροι τέλουν ἀκτῖνες
 Ἐντοσθ’ Ἀρεως τὸ πάνσεπτον σημεῖον,
 Ὁ γνωμόνων συνάψει γίνετ’ ἐν κύκλῳ.
 Ὡδ’ ἢ μὴ μνήμη νικᾷ τὴν ἐμὴν φρένα·
 Οὕτω γὰρ Χριστὸς ἔλαμπ’ ἐν σταυρῷ κείνῳ,
- 105 Ὡστε σύγκρισιν οὐκ ἂν εὔροιμ’ ἀξίαν.
 Ἀλλ’ ὁ κατόπιν Χριστοῦ τὸν σταυρὸν αἶρων
 Ὅ,τιοῦν παραλείπω συγγνώσεταιί μοι,
 Βλέπων τὸν Χριστὸν αὐγάζοντ’ ἐπὶ ξύλου.
 Ἐκ κέρατος εἰς κέρας κᾶκροθεν κάτω
- 110 Φῶτ’ ἐκινεῖτο σπινθηροβόλα σφόδρα,
 Συμπλεκόμεν’ ἀλλήλοις καὶ διῶντα.
 Οὕτως ἐν γῇ βλέπομεν ὀρθὰ καμπτά τε,
 Βραδέ’ ὠκέα τ’, ἀειπλανῇ τὴν θέαν,
 Ἀτομα μακρῶν καὶ βραχέων σωμάτων,

- 115 Κινούμεν' ἐν ἀκτῖνι ταινίας δίκην,
 Εἰσδύσῃ πότ' εἰς σκιὰν κτισμάτων, τέχνη
 Νῶ τε κτισθέντων εἰς ἄμυναν ἀνθρώπων.
 Ὡς δὲ λύρα καὶ φόρμιγξ ἐν τεταμέναις
 Ποικίλαις χορδαῖς ἡδὺν ποιοῦσι βόμβον
- 120 Τοῖς οὐκ εὐκρινῶς τοὺς τόνους ἐννοοῦσιν,
 Οὕτως ἐκ φώτων τῶν ἐκεῖ φαινομένων
 Διὰ τοῦ σταυροῦ διήχει μελωδία
 Θέλγουσά με, τὸν ὕμνον οὐκ ἐννοοῦντα.
 Ἡσθόμην δ' ὄντας αἶνους σεπτούς, διότι
- 125 Ἦκουον ἄδειν. “Ἀνάστηθι καὶ νίκα,”
 Ὡς ἐκεῖνος, ὃς οὐκ ἐννοῶν ἀκούει.
 Ἐκ τούτου δ' οὕτως ἔρωτι συνεσχέθην,
 Ὡστε τέως πρᾶγμ' οὐδὲν ὑπῆρξεν, ὅπερ
 Ἐπέδησέ με δεσμοῖς οὕτω γλυκέσι.
- 130 Τάχ' ἴσως θρασύστομος δόξω, δευτέραν
 Τιθέμενος τὴν τέρψιν φίλων ὁμμάτων,
 Ἄ πόθον ἐμὸν πραῦνει θεωμένου.
 Ἀλλὰ σκοπῶν τις ὅσον οἱ ζῶντες τύποι
 Πάσης καλλονῆς αὔξουσ' ἄνω χωροῦντες,

135 Ὅτι τ' οὐκ ἤμην πρὸς ἐκεῖν' ἐστραμμένος,
Συγγνώσοιτ' ἄν μοι, μεμφόμενον ὀρώων με
Ἐμαυτὸν καὶ τάληθές ὁμολογοῦντα.
ᾧ Ωδε γὰρ χαρὰ οὐκ ἀπείργεται θεία·
Ἀγνοτέρα γὰρ γίνετ' ἀνυψουμένη.

Ω Δ Η Ι Ε΄.

Κασσαγίδας.—Φλωρεντία ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις.

- Πρόφρων θέλησις, ἐν ᾗπερ ὁ δικάίως
Πνέων ἔρως ἔσαεὶ γίνεται δῆλος,
Ὡς ἐν τῇ κακόφρονι Πλεονεξία,
Σιωπὴν τῇ γλυκεία τάξασα λύρα,
5 Ἡρεμεῖν ἐποίησε χορδὰς ἀγίας,
ἥ Ἀς τείνει κἀναχαλᾶ δεξιὰ θεία.
Πῶς ἂν κωφαὶ γένοιντο πρὸς ἱκεσίας
Δικαίας αἱ σιωπῇ σύμφωνοι δοῦσαι
Τοῦ δέεσθαί μοι θάρρος οὐσίαι κεῖναι;
10 Ἄξιός ἐστιν ἀτελευτήτου λύπης
ἥ Ὅς δι' ἔρωτα πραγμάτων αἰωνίως
Μὴ διαρκούντων γυμνοῦτ' ἔρωτος θείου.
Οἷον αἶφνης πῦρ ἔσθ' ὅτε διατρέχει
Δι' ἡρεμοῦντος γαληνίου τ' αἰθέρος,

- 15 Κινοῦν ὀφθαλμοὺς ἀμερίμνως ἐστῶτας,
 Ὅμοιον ἄστρον μεταλλάσσουντι τόπον,
 Οὐδεμιᾶς λάμψεως ὅθεν ἐξήφθη
 Σβεννυμένης, διαρκεῖ δ' αὐτὸ μικρόν τι.
 Τοιόνδ' ἐκ τοῦ δεξιοῦ κέρατος κάτω
- 20 Πρὸς τοὺς τοῦ σταυροῦ πόδας ὥρμησεν ἄστρον
 Τῆς ἐκεῖ φωταυγούσης ἀστροθεσίας.
 Οὐ μὲν ὁ μαργαρίτης ἐξεκοκκίσθη,
 Ἀλλὰ διέβη δι' ἀκτινώδους ὅρμου
 Λάμπων, ἅτε πῦρ ὅπισθεν ἀλαβάστρου.
- 25 Τοιάδ' εὐσεβὴς Ἀγχίσου σκιὰ δείχθη,
 Εἰ πιστευτέα Μουσῶν ἡμῶν ἢ πρώτη,
 Ὅπότ' εἶδε τὸν υἱὸν ἐν Ἡλυσίοις.
 “ὦ σύγ' αἶμ' ἐμόν, ὦ χάρις ἐγχυθεῖσα
 „Ἐπὶ σὲ Θεοῦ, τίνι, παρεμφερῶς σοι,
- 30 „Δίς ποτ' ἀνέφχθησαν οὐρανοῦ πύλαι ;”
 Οὔτω τὸ φῶς ἐλάλησ', ᾧ δὴ προσέσχον·
 Εἶτα πρὸς ἐμὴν Δέσποιναν ἔτρεψ' ὄψιν,
 Ὅλος ἔκθαμβος ἐντεῦθεν τε καέκειθεν·
 Ἐφλεγε γὰρ ἐν αὐτῆς ὄμμασι γέλως

- 35 Τοιοῦτος, ὥστ' ῥόμην εἶν' ἐγγὺς ἄκρου
 Χάριτος ἐμῆς ἐμοῦ τε Παραδείσου.
 Ἐπειτα, τερπνὸν πρὸς τὰκούειν καὶ βλέπειν,
 Τὸ πνεῦμ' ἀρκτικοῖς λόγοις προσέθετ' ἄλλους,
 Οὓς οὐκ ἐνόησ'· οὕτως ἦσαν βαθύνους.
- 40 Οὐδ' αὐτοὺς ἔκρυψέ μοι βεβουλευμένως,
 Ἄλλ' ἐξ ἀνάγκης· αἱ γὰρ αὐτοῦ νοήσεις
 Τὴν ἀνθρωπίνην ὑπερέβαινον στάθμην.
 Ὅτε δ' ἐμπύρου συμπαθείας τὸ τόξον
 Ἐχαλάσθη τοσοῦτον, ὥστε τοὺς λόγους
- 45 Εἰς στάθμην ἡμῶν λογισμοῦ καταβῆναι,
 Ἄπερ ἡκροασάμην πρῶτον ἦν τάδε·
 “Εὐλογητὴ σύ, Τριάς καὶ Μονάς, εἵης,
 „Ἡ τόσον οὐδ' εὐμενὴς ἐν σπέρματί μου!”
 Εἶτ' ἐπεῖπεν· “Ἀρεστὸν καὶ μακρὸν πόθον
- 50 „Προελθόντ' ἐξ ἧς ἀνέγνων σεπτῆς βίβλου,
 „Ἐνθ' οὐποτ' ἀλλοιοῦται λευκὸν ἢ μέλαν,
 „Εὐνάσας, τέκνον, ἐντὸς τοῦ φωτὸς τούτου,
 „Ὅθεν προσφθέγγομαί σοι, χάριτι κείνης,
 „Ἡ πτερά σ' ἐνέδυσεν εἰς πτῆσιν τήνδε.

- 55 „Πιστεύεις, ὅτι πρὸς ἔμ' ὁ λογισμός σου
 „Ἐκ τοῦ Πρώτου πρόεισιν, ὡς ἐκ μονάδος,
 „Ταύτης γνωσθείσης, ἐξ ἧ πέντε προκύπτει
 „Τούτου θ' ἔνεκα, τίς εἴμ', ἡ διὰ τί σοι
 „Δοκῶ χαριέστερος ἢ περ τις ἄλλος
- 60 „Φαιδρᾶς τῇσδε χορείας, οὐκ ἐρωτᾶς με.
 „Πιστεύεις ὀρθῶς· μικροὶ γὰρ καὶ μεγάλοι
 „Τοῦ βίου τοῦδε βλέπουσ' ἐν τῷ κατόπτρῳ,
 „Ἐνθ' ἐγχείεις, πρὶν σκεφθῆς, τοὺς λογισμούς σου.
 „Ἀλλ' ἵν' ἱερὸς ἔρως, ᾧ περιβλέπων
- 65 „Ἀγρυπνῶ διηνεκῶς, δίψῃ γλυκεία
 „Συνεχόμενος, κάλλιον πληρωθείη,
 „Ἡ σὴ φωνὴ τολμηρά, φαιδρά, βεβαία,
 „Ἡ χεῖτω σὴν θέλησιν, ἡ χεῖτω πόθον,
 „Πρὸς ὃν ἀποκρίνασθαι νῦν εἴμ' ἐτοιῖμος.”
- 70 Πρὸς Βεάτρικ' ἐστράφην· ἡ δέ μοι νεῦμα
 Μειδιῶσ' ἐποίησε πρὶν ἢ λαλήσω,
 Ὅ μοι πτέρυγας ἐπηύξησε τοῦ πόθου.
 Ἐπειτ' ἠρξάμην· “Ἀγάπη καὶ σοφία,
 „Ἐξ οὐπερ ἔφην' ὑμῖν Ἰσότης πρώτη,

- 75 „Εγένοντ' ἰσοβαρεῖς ὑμῶν ἐκάστω·
 „Ἐν ἡλίῳ γὰρ ὑμᾶς φωτὶ καὶ θάλπει
 „Φλέξαντι καὶ λάμπαντι, τόσον εἶς' ἴσαι,
 „Ὡσθ' ὑποδεῆς ἔσθ' ὁμοιότης πᾶσα.
 „Ἀλλὰ θέλησις καὶ δύναμις ἀνθρώπων,
 80 „Διὰ λόγον, ὃς ὑμῖν ὑπάρχει δῆλος,
 „Πτέρυγας καθ' ἑαυτὰς ἔχουσ' ἀνίσους.
 „Διὸ θνητὸς ὢν ἀνισότητα ταύτην
 „Συναισθάνομαι, κἀπὸ καρδίας οἶδα
 „Χάριν ἐφ' ὑποδοχῇ πατρικῇ τηῆδε.
 85 „Δέομαί σου γοῦν, τοπάξιον ζῶν, ὅπερ
 „Τὸ τιμῆεν κόσμημα τόδ' ὡραΐζεις,
 „Ὡπως ὄνομα σὸν γνῶναί μ' ἀξιώσης.”
 —“ Ω βλάστημ' ἐμόν, ὃ περιμένων μόνον
 „Ὑπερέχαιρον, ἐγὼ σὴ ρίζ' ὑπῆρξα,”
 90 Ἦρξατο λέγειν ἀποκρινόμενός μοι
 Ἐπειτ' ἐπέειπεν· “Ἐκεῖνος, οὗ σὴν ἔλκεις
 „Ἐπωνυμίαν, ὃς ἑκατὸν καὶ πλέον
 „Ἐτη τοῦρος περιῆλθ' ἐν πρώτῳ κύκλῳ,
 „Ἐμὸς ἦν υἱός, σὸς δὲ πρόπαππος ἄμα.

- 95 „Προσῆκει σοὶ πάννυγε τὸν μικρὸν κείνου
 „Κάματον ἐπιτεμεῖν διὰ σῶν ἔργων.
 „Φλωρεντία παλαιῶν ἐντὸς ὁρίων,
 „Ἐνθα τὴν τρίτην ἐνάτην τ' ἔτ' ἀκούει,
 „Εἰρήνην ἦγεν αἰδήμων τε καὶ σώφρων.
- 100 „Οὐκ εἶχε περιδερίδ', ἀλλ' οὔτε στέμμα,
 „Οὐ γυναικάς κοσμητάς, ἀλλ' οὔτε ζώνην
 „Ὀλβον δεικνῦσαν μᾶλλον ἢ τὴν φοροῦσαν.
 „Οὐκέτι φόβον παρεῖχε τικτομένη
 „Ἡ κόρη πατρί· προῖξ γὰρ καὶ γάμου χρόνος
- 105 „Οὐχ ὑπερῆρον μέτρον τῇδε κάκείσε.
 „Οὐκ εἶχεν οἴκους κενοὺς ὄντας συγγόνων.
 „Οὐχ ἴκετ' ἐκεῖ Σαρδανάπαλος ἔτι
 „Δεῖξων, τί πράττειν δυνατὸν ἐν κοιτῶνι.
 „Οὐκέτι Μοντέμαλον ἦν ἡττημένον
- 110 „Ὑπ' Οὐκελλάτου γ' ὑμῶν, ὃ καταβαῖνον
 „Ἡττηθήσεται, καθὼς νῦν ἀναβαῖνον
 „Βελλιγκιώνα Βέρτην βαδίζοντ' εἶδον
 „Ζώνη δέρματος ὅστοῦ τ'· ἀβάφω τ' ὄψει
 „Τὴν αὐτοῦ σύζυγ' ἤκουσαν ἐκ κατόπτρου.

- 115 „Καὶ τοὺς Νερλίουσ καὶ τοὺς Βεκκίουσ εἶδον
 „Ταῖσ δερματίναισ ἀρκουμένουσ ἐσθῆσι,
 „Γυναικάσ τ' αὐτῶν ἡλακάτη κἀτράκτω.
 „ὦ γυναῖκεσ εὐτυχεῖσ ! αὐτῶν ἐκάστη
 „Εἶχε τάφον βέβαιον, κούδεμί' ἔτι
- 120 „Γαλλίας ἔνεκ' ἔλιπ' ἴδιον λῆχος.
 „Ἡ μὲν ἡγρύπνει τῇ τοῦ βρέφουσ κοιτίδι,
 „Αὐτὸ παραμυθοῦσα γλυκέσι λόγοισ
 „Εὐφραίνουσι πρὶν πατέρασ καὶ μητέρασ.
 „Ἡ δ' ἔλκουσα πλοκάμους ἐξ ἡλακάτης
- 125 „Ἐμυθολόγει τοῖσ αὐτῆσ συγγενέσι
 „Περὶ Τρωάδος, Φαισουλάνων καὶ Ῥώμης.
 „Τοιόνδε νομίζοιτ' ἂν θαύμασμα τότε
 „Κιαγγέλλα τισ, Λάπος καὶ Σαρτερέλλοσ,
 „Οἶον νῦν Κιγκιννᾶτοσ καὶ Κορνηλία.
- 130 „Ἐν τοιᾷδ' ἀναπαύσει, τοιῷδ' ἐν βίῳ
 „Καλῷ πολιτῶν, τοιοῖσδ' ἐν συνδημόταισ
 „Πιστοῖσ, τοιᾷδε γλυκεῖᾳ τε πατρίδι,
 „Μαρία κραυγαῖσ μ' ἔδωκ' ἐπικληθεῖσα,
 „Κὰν τῷ πάλαι ᾿γενόμην βαπτιστηρίῳ

- 135 „Υμῶν Χριστιανός τε καὶ Κασσαγίδας.
 „Μορόντον Ἐλισαῖόν τ' ἀδελφοὺς ἔσχον.
 „Ἐκ τῆς Πάδου κοιλάδος ἦλθ' ἡ γυνή μου,
 „Ἐξ αὐτῆς τ' ἔσχες τὴν σὴν ἐπωνυμίαν.
 „Αὐτοκράτορι δ' εἶθ' εἰπόμεν Κορράδω,
 140 „Στρατιωτικῷ δ' οὗτος μ' ἔζωσε ξίφει·
 „Οὕτως αὐτῷ τοῖς ἐμοῖς ἤρεσκον ἔργοις.
 „Ἐβην μετ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ νόμου κείνου
 „Τάσεβους, οὐπερ ὁ λαὸς σφετερίζει
 „Τὰ δίκαι' ὑμῶν, σφάλματι τοῦ Ποιμένου.
 145 „Ἐκεῖ δ' ὑπὸ τῆς αἰσχρᾶς φυλῆς ἐκείνης
 „Ἀπηλλάγην τῶν δεσμῶν τοῦ ψευδοῦς κόσμου,
 „Οὐδ' τὰ θέλγητρα ψυχὰς μολύνει πλείστας·
 „Ἐκ μαρτυρίου τ' ἦλθον εἰς τὴν εἰρήνην.”

Ω Δ Η Ι Σ Τ'.

Κασσαγίδου λόγος περὶ ἀρχαίων πατριῶν Φλωρεντίας.

- ὦ τῆς αἵματος συγγενείας λαμπρότης,
Εἴγ' ἐγκαυχᾷτ' ἐπὶ σοὶ πλήθη τοῦ κόσμου
Τοῦ κάτω τοῦδ', ἐνθ' ἡμῶν τήκοντ' ἐφέσεις,
Οὐδέποτε θαυμαστὸν ἔσται μοι πρᾶγμα.
- 5 Ὅπου γὰρ οὐκ ἐκκλίνουσ' ὀρέξεις, λέγω
Ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἔγωγ' ἐνεκαυχήθην.
Οὕτως εἰ πέπλος βραχυνόμενος τάχος,
Ὡστ', εἰ μὴ καθ' ἡμέραν ἐπιρράφῃ τι,
Χρόνος ταῖς αὐτοῦ περιτέμνει ψαλίσιν.
- 10 Ἐκ τῆς λέξεως Ὑμεῖς, ἦν πρώτη Ῥώμη
Ἠνέσχετ', ἀλλ' οὔσαν νῦν ἦττον ἐν χρήσει,
Ἐκ δευτέρου τῶν ἐμῶν ἡρξάμην λόγων.
Ἡ δὲ Βεάτριξ μικρὸν οὔσ' ἀπωτέρω,
Μειδιῶσ' ἦν, ὡς ἡ βήξασ' ἅμα πρώτῳ
- 15 Σφάλματι, καθὰ γέγραπται, τῆς Γινεύρας.

- Ἐγὼ δ' ἡρξάμην· “Ὑμεῖς ἐστὲ πατήρ μου·
 „Ὑμεῖς πᾶν θάρρος τοῦ λαλεῖν ἔδοτέ μοι,
 „Ὑμεῖς αἵρετέ μ', ὥστ' εἴμ' ἐμαυτοῦ κρείττων.
 „Τόση ρέουσα πάντοθεν εὐφροσύνη
 20 „Ψυχὴν ἐμὴν πίμπλησιν, ὥστ' αὐτὴν χαίρει
 „Συνέχειν δυναμένη ῥήξεως ἄνευ.
 „Ἄλλ' εἶπατέ μοι, φίλη γένους μου ρίζα,
 „Ὑμῶν οἱ πάλαι τίνες ἦσαν, καὶ ποῖα
 „Τὰ παιδὸς ὑμῶν ὄντος διάσημ' ἔτη.
 25 „Εἶπατε, πόση τις ἦν ἡ μάνδρα τότε
 „Ἰωάννου τοῦ σεπτοῦ, καὶ τίνες ἦσαν
 „Ἀξιοὶ τῶν πρωτίστων ἐν αὐτῇ θρόνων.”
 Ὡς ἀνθραξ ἐντὸς φλογὸς πνοαῖς ἀνέμου
 Ζωπυρεῖτ', εἶδον οὕτω τὸ φῶς ἐκείνο
 30 Λαμπρυνόμενον ἐμαῖς ἡδυλογίαις.
 Ὅσῳ τε λαμπρότερον ἦν ὄμμασί μου,
 Τοσοῦτ' ἡδυλογίᾳ φωνῇ καὶ γλυκυτέρᾳ,
 Ἄλλ' οὐχὶ διαλέκτῳ νῦν λαλουμένη,
 Εἶπεν· “Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐρρέθη Χαῖρε
 35 „Ἀχρι τοκετοῦ μητρὸς ἐμῆς τῆς τότε

- „Φερούσης μ' ἐν γαστρὶ, νῦν δ' οὔσης ἀγίας,
 „Τὸ πῦρ τόδε, κυκλικὰς πεντακοσίας
 „Πεντήκοντα τρεῖς φορὰς τελέσαν ἤδη,
 „Ὑπὸ Λέοντος αὐτοῦ πόδ' ἀνεφλέχθη.
 40 „Ἐμοὶ πρόγονοι καὶ γὰρ γεννήθην ἔνθα
 „Πόλεως τοῦσχατον τμῆμ' εὐρίσκει πρῶτον
 „Ὁ τὸν ἔτειον ὑμῶν τρέχων ἀγῶνα.
 „Περὶ προγόνων ἐμῶν τοσαῦτ' ἀρκέτω.
 „Τίνες πότ' ἦσαν, καὶ πόθεν ἐκείθ' ἦλθον,
 45 „Ἐντιμότερον τὸ σιωπᾶν τοῦ λέγειν.
 „Οἱ δυνάμενοι τότε ἐκεῖ φέρειν ὅπλα
 „Μέσον Ἄρεως καὶ τοῦ Βαπτιστηρίου
 „Πάντες ἦσαν τὸ πέμπτον τῶν ἤδη ζώντων.
 „Ἀλλ' οἱ δημόται, σύμμικτοι νῦν κατοίκους
 50 „Κάμπου, Κερτάλδου καὶ Φιγγίνης, ὑπῆρξαν
 „Καθαροὶ μέχρις ἐσχάτου χειροτέχνου.
 „ὦ, πόσῳ κάλλιον ἦν γείτονας ἔχειν
 „Τοὺς κατοίκους, οὓς λέγω, καὶ σύνορ' εἶναι
 „Ὑμῖν Γαλλοῦζον καὶ Τρεσπιανὸν ἥπερ
 55 „Ἐχειν αὐτοὺς ἐν ὑμῖν, καὶ κακοσμίαν

- „Υφίστασθ' Ἀγούγλωνος Σίγνης τ' ἀγρότου
 „Ὅξ' ὑπὸς σκευωρίαν ἔχοντος ὄμμα!
 „Εἰ μὴ δ' ἢ μάλλον ἐκπίπτουσ' ἐν τῷ κόσμῳ
 „Φυλὴ μητρὶνὰ πρὸς Καίσαρ' ἦν, ἀλλ' ἄτε
 60 „Φιλόστοργος πρὸς τέκνον ἐτέλει μήτηρ,
 „Τῶν δῆθεν Φλωρεντίνων κολλυβιστῶν τις
 „Καπήλων τ' ἐτρέπετ' ἂν εἰς Σιμιφόντην,
 „Ἐνθ' αὐτοῦ πάππος περιέβαιν' ἐπαίτης·
 „Εἶχεν ἂν ἔτι Κόμητας Μοντεμοῦρλον,
 65 „Οἱ Κέρκοι τ' ἦσαν τῶν παροίκων Ἀκόνου,
 „Ἐν Βαλγριεύῃ τ' ἴσως οἱ Βονδελμόντοι.
 „Ἡ τῶν κατοίκων ἐπίμιξις κατέστη
 „Ἀεὶ τῶν κακῶν ἀρχὴ τῇ πόλει πρότῃ,
 „Ὡς ἐπισωρευθεῖσα σώματι βρῶσις.
 70 „Καὶ ταῦρος τυφλὸς προσηνέστερος πίπτει,
 „Ἡ τυφλὸς ἀμνός, καὶ κάλλιον πολλάκις
 „Θᾶσσόν τε κόπτει φάσγανον ἐν ἡ πέντε.
 „Εἰ πῶς Οὐβαρσιλία σκοπεῖς καὶ Λοῦνα
 „Ῥχοντο, καὶ πῶς οἴχονται μετὰ ταύτας
 75 „Τό τε Κλούσιον ἢ τε Σινιγαλία,

- „Ἀκούειν αἱ γενεαὶ πῶς ἐξαντλοῦνται
 „Οὐ δόξει σοι καινόν τι καὶ μέγα πρᾶγμα
 „Ἐπικείται γὰρ πόλεσι πάσαις πέρας.
 „Πράγμασιν ὑμῶν θάνατός ἐστι πᾶσιν,
 80 „Ὡς ὑμῖν αὐτοῖς· ἀλλ' ἐν τοῖς διαρκούσι
 „Μᾶλλον κρύπτεται· βραχὺς δ' ἐστὶν ὁ βίος.
 „Ὡς δ' ἡ κίνησις τῆς Σελήνης ἀπαύστως
 „Καλύπτει κάπογυμνοῖ τὰς παραλίας,
 „Ἡ τύχη τοιῶσδ' ἐπιδρᾷ Φλωρεντία.
 85 „Διόπερ οὐ χρὴ θαυμαστὸν δοκεῖν πρᾶγμα
 „Ὅ περὶ τῶν πρὶν ἐρῶ σοι Φλωρεντίνων,
 „Ὡν ἐν τῷ χρόνῳ τὸ κλέος ὑπεκρύφθη.
 „Εἶδον τοὺς Οὔγους, εἶδον τοὺς Κατελλίνους,
 „Φιλίππους, Γραίκους, Ὀρμανοὺς κ' Ἀλβερίκους
 90 „Παρηκμακότας ἤδη, κλεινοὺς πολίτας.
 „Εἶδον τόσον μεγάλους ὅσον ἀρχαίους
 „Τοὺς τῆς Σαννέλλας ἅμα καὶ τοὺς τῆς Ἀρκας,
 „Καὶ Σολδανείρους, Ἀρδίγγους καὶ Βοστίκους.
 „Ἐγγὺς τῆς πύλης τῆς νῦν πεφορτισμένης
 95 „Προδοσίᾳ προσφάτῳ τοσούτου βάρους,

„Ὡστε ταχέως καταδῦσαι τὸ σκάφος,
 „Ἦσαν οἱ Ῥαυϊγνάνεις, ἐξ ὧν ἐφύη
 „Κόμης Γουίδος, ὅστις τ' ἄλλος εἶτ' ἔσχε
 „Τοῦνομα τοῦ μεγάλου Βελλιγκιῶνος.

- 100 „Ὁ Πρέσσας πῶς κυβερνᾶν ἐγίνωσκ' ἤδη,
 „Καὶ Γαλιγαῖος εἶχε χρυσῆν ἐν οἴκῳ
 „Τὴν σπάθης λαβὴν καὶ τὸ σφαιρωτὸν ἄκρον·
 „Ἦν ἤδη μεγασθενὴς ἡ δίχρους Στήλη,
 „Σακκέτοι, Γῶκοι, Σιφάνται καὶ Βαροῦκοι,
 105 „Γάλλοι θ', οἳ τ' ἐρυθριῶσ' ἐπὶ τῷ μέτρῳ.
 „Τὸ δὲ στέλεχος, ἐξ οὔπερ οἱ Καλφούκοι
 „Ἐφυσαν, ἦν ἤδη μέγ', ἐπὶ τε δίφρων
 „Ἐσύροντ' ἤδη Σίτιοι κ' Ἀρρίγοῦκοι.
 „ὦ! πηλίκους τότε εἶδον τοὺς πεπτωκότας
 110 „Ἐνεκα τύφου, καὶ πῶς αἱ χρυσαῖ σφαῖραι
 „Τὰ λαμπρὰ Φλωρεντίας ἤνθιζον ἔργα.
 „Οὕτως ἔπραττον οἱ γονεῖς κείνων, οἵπερ,
 „Ὅσάκις ὑμῶν Ἐκκλησία χηρεύει,
 „Πιαίνονται μένοντες ἐν συνεδρίῳ.
 115 „Τὰ γέρωχον γένος, ὃ γίνεται δράκων

- „Τῷ φεύγοντι μέν, τῷ δ' ὀδόντας δεικνύντι
 „Ἡ βαλάντιον ὥς ἀμνὸς ἡμεροῦται,
 „Ἀνυψοῦτ' ἤδη, πλὴν ἐκ μικρῶν ἀνθρώπων·
 „Ὡστ' οὐκ ἤρεσκεν Οὐβερτίνῳ Δωνάτω
 120 „Τούτοις διὰ πενθεροῦ συγγενὴς εἶναι.
 „Ἦδη Καπονσάκκος ἦν καταβὰς κάτω
 „Εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκ Φαισούλων, ἦν τ' ἤδη
 „Χρηστὸς πολίτης Γουίδας κ' Ἰμφαγκᾶτος.
 „Ἀληθὲς ἀπίθανον ἐρῶ τι πρᾶγμα·
 125 „Εἰσῆρχοντ' εἰς τὸν μικρὸν κύκλον ἐκ πύλης,
 „Τῆς ὑπὸ τῶν τῆς Πέρας οὕτω κληθείσης.
 „Πᾶς παράσημον τὸ περικαλὲς φέρων
 „Κλεινοῦ Βαρῶνος, οὗ τοῦνομα καὶ κλέος
 „Ἐν ταῖς Θωμᾷ τελεταῖς ἀνανεοῦται,
 130 „Ἐσχεν ἱππᾶδ' ἐξ αὐτοῦ καὶ προνομίαν,
 „Καίτοι τῷ λαῷ σήμερον ἠνωμένου
 „Τοῦ ταινία χρυσεῖα τοῦτο ζωννύντος.
 „Τότ' ἦσαν Ἰμπορτοῦνοι καὶ Γαλτερόττοι,
 „Ἡσυχαιότερον τ' ἂν ἦν ἔτι τὸ Βόργον,
 135 „Εἶπερ τῶν νέων ἐστέροντο γειτόνων·

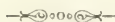
„Ὁ δ' οἶκος, ἐξ οὗ προῆλθ' ὑμῶν ὁ θρῆνος
 „Ἐνεκ' ὀργῆς δικαίας ἐξολεσάσης
 „Υμᾶς, καὶ πέρας βιοτῇ φαιδρᾷ δούσης,
 „Αὐτός τ' ἐν τιμῇ καὶ συγγενεῖς ἂν ἦσαν.

140 „ὦ Βονδελμόνδε, πῶς ἀπέδρας ἀλόγως
 „Κηδεστίαν μετ' αὐτοῦ προτροπαῖς ἄλλων!
 „Πολλοὶ νῦν οἰκτροὶ περιχαρεῖς ἂν ἦσαν,
 „Εἰ Θεός σ' ἐκρήμνιζεν εἰς Ἑμης ρεῖθρα,
 „Ὅτε τὸ πρῶτον εἰς τὴν πόλιν ἀφίκου.

145 „Ἀλλὰ τῷ πηρῷ λίθῳ τῷ τῆς γεφύρας
 „Φρουρῷ θῦσαι θῦμά σε τὴν Φλωρεντίαν
 „Προσῆκεν ἐπ' ἐσχάτης αὐτῆς εἰρήνης.
 „Μετὰ πατριῶν αὐτῶν κάλλων σὺν ταύταις
 „Εἶδον ἐν τοιᾷδ' ἀνέσει Φλωρεντίαν,

150 „Ὡστε τοῦ θρηνεῖν αἰτίαν τίν' οὐκ εἶχε.
 „Μετὰ πατριῶν αὐτῶν ἔνδοξον εἶδον
 „Χρηστόν τ' αὐτῆς τὸν λαόν, ὥστε τὸ κρίνον
 „Οὔποτ' ἦν ἐπὶ λόγχης ἀνεστραμμένον,
 „Οὔτε πορφυροβαφὲς ἐκ διχονοίας.”

Ω Δ Η Ι Ζ'.

Κασσαγίδου προφητεία περὶ Δάντου ἐξορίας.

- Οἶος Κλυμένη προσῆλθεν, ἔν' ἐκμάθη
Ἄ καθ' αὐτοῦ ποτ' ἤκουσ', ὁ ποιῶν ἔτι
Αὐστηροὺς εἶναι τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας,
Τοιοῦτος ἤμην, τοιοῦτός τ' ἐνομίσθην
5 Ὡς Ὑπό τε Βεάτρικος σεπτοῦ φωτός τε,
Ὁ χάριν ἐμοῦ πρὶν μετήλλαξε θέσιν.
Δέσποινα δ' ἐμή· “Πρόες δὴ τοῦ σοῦ πόθου,”
Εἶπέ μοι, “τὴν φλόγ', ἵνα σεσημασμένος
,, Καλῶς ἐξέλθῃ τύπος, ὃν ἔνδον φέρει.
10 ,, Οὐχ ὅτι γνῶσις ἡμῖν γίνεται μείζων
,, Ἐκ τῶν σῶν λόγων, ἀλλ' ὅπως τὴν σὴν δίψαν
,, Λέγειν ἐθισθῆς, ὥστε πιεῖν σοι δοῦναι.”—
“Ω φίλον φυτὸν ἐμόν, ἐπὶ τοσοῦτον
,, Ὑψούμενον, ὥσθ', ὥς ὀρᾷ νοῦς γηγένων

- 15 „Τρίγωνον οὔ ποτ' ἀμβλείας χωροῦν δύο,
 „Οὕτω καθορᾶς τὰ συμβαίνοντα πάντα,
 „Πρὶν ὑπάρξωσι, θεωροῦν τὸ σημεῖον,
 „Ὡ χρόνοι πάντες εἰσὶν ἀεὶ παρόντες !
 „Ἐφ' ὅσον ἡμῃν σύνοδος Βιργιλίῳ
- 20 „Ἐπὶ τοῦρους, ὃ τὰς ψυχὰς ἀφαγνίζει,
 „Ὅτε τ' εἰς τὸν τῶν νεκρῶν κόσμον κατέβην,
 „Βαρεῖς περὶ μέλλοντος βίου μου λόγους
 „Ἦκουσα, καί περ πρὸς τὰς πληγὰς τῆς τύχης
 „Ἐμαυτὸν τετράγωνον αἰσθάνομ' ὄντα.
- 25 „Διὸ δὴ πόθος ἐμὸς αὐτάρκως ἔξει
 „Μαθεῖν, οἷα τις περιμένει με τύχη·
 „Βέλος γὰρ προοραθὲν βράδιον ἤκει.”
 Οὕτως εἶπον πρὸς τὸ φῶς, ὃ δὴ μοι πρῶτον
 Προσελάλησεν, ὥς τ' ἐνετείλατό μοι
- 30 Βεάτριξ, ἐμὸν ὡμολόγησα πόθον.
 Οὐ μὴν ἀμφιλογίαις, αἷς ἐδολοῦτο
 Λαὸς ποτ' ἄφρων, πρὶν προσενεχθῇ θῦμα
 Ὁ Θεῖος Ἀμνὸς τὰς ἀμαρτίας αἴρων,
 Ἀλλὰ σαφέσι λόγοις καὶ Λατινίδι

- 35 Ἀπεκρίνατο φωνῇ πάτριος ἔρως
 Κείνος, προσλάμπων καὶ προσμειδιῶν ἅμα.
 „Τὰ τυχαῖα συμβάντα τὰ πέραν ὕλης
 „Οὐκ ἐκτεινόμεν' ὀρίων ὑμετέρας
 „Γέγραπται πρόσθεν πάντ' ὄψεως ἀφθίτου.
- 40 „Ἀλλ' αὐτοῖς ἐκ τοῦδ' οὐκ ἐπείκειτ' ἀνάγκη,
 „Ὡς οὗτ' ἐκ τῆς ὄψεως, ἐν ἧπερ πλοῖον
 „Ρεύματι καταβαῖνον ἀντανακλᾶται.
 „Ἐκ τοῦδ', ὥς εἰς οὖς ἀρμονία γλυκεῖα
 „Ἐξ ὀργάνων ἔρχεται, πρόσθ' ὀψεώς μου
- 45 „Ἐρχεται χρόνος ὁ παρασκευαστός σοι.
 „Οἶος Ἀθηνῶν Ἰππόλυτος ἐξῆλθε
 „Μητρυνᾶς ἔνεκ' ἀπίστου κἀνοσίου,
 „Τοιόνδε Φλωρεντίας ἐξελθεῖν δεῖ σε.
 „Τοῦτο θέλουσι, καὶ τοῦτ' ἤδη ζητοῦσι,
- 50 „Καὶ τάχος ποιήσουσιν οἱ μελετῶντες,
 „Ἐνθ' ὀσημέραι Χριστὸς ἀπεμπολεῖται.
 „Ὡς ἔθος, καταβοῇ τῷ νικηθέντι
 „Ἀποδώσει τὸν μῶμον· ἀλλὰ γ' ἡ δίκη
 „Μάρτυς ἔσται τάληθοῦς, ὃ κατισχύσει.

- 55 „Εγκαταλείψεις πᾶν ὅ, τι σοι χαρίεν
 „Μάλα τε φίλον, καὶ τοῦτ' ἔσται τὸ βέλος,
 „Ὅ σοι πρῶτον ἐφήσει τὸ φυγῆς τόξον.
 „Πειράσῃ, πόσον ἔστ' ἀλλότριος ἄρτος
 „Πικρός, καὶ πόσον χαλεπὸν ἐστι πρᾶγμα
 60 „Ἄνω καὶ κάτω βαίνειν κλίμακος ἄλλων
 „Ὁ δ' ἐπιβαρυνεῖ σοι μᾶλλον τοὺς ὤμους,
 „Ἡ μετὰ φαύλων καφρόνων κοινωνία
 „Ἔσται, σὺν ᾗ δεῖ πεσεῖν σ' ἐν ἄγκει τῷδε.
 „Πᾶσ' ἀγνώμων γάρ, πᾶσ' ἀσεβής, παράφρων
 65 „Γενήσεται κατὰ σοῦ, πλὴν τάχος αὔτη,
 „Οὐ σύ, κροτάφους αἱματορρύτους ἔξει.
 „Τῆς κτηνωδίας αὐτῆς οἱ ταύτης τρόποι
 „Ἔσονται δεῖγμα· διό σοι καλὸν ἔσται
 „Σεαυτῇ σαυτὸν ἐλομένῳ μερίδα.
 70 „Πρώτῃ σοι καταφυγὴ καῖσυλον πρῶτον
 „Ὁ μεγαλόφρων ἔσται μέγας Λομβάρδος,
 „Ἐπ' ἀναβάθρας φέρων τὸν σεπτὸν ὄρνιν.
 „Οὕτως ἔξει πρὸς σ' εὐμενὲς αἰὲ βλέμμα,
 „Ὡστε τὸ πράττειν, βράδιον ὃν παρ' ἄλλοις,

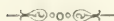
- 75 „Πρῶτον τοῦ ζητεῖν παρ' ὑμῖν δυσὶν ἔσται.
 „Ὅψει σὺν αὐτῷ τὸν ὑπ' ἰσχυροῦ τοῦδε
 „Ἀστέρος οὕτω σφραγισθέντ' ἐν γεννήσει,
 „Ὡστ' ἐπιφανεῖς γενέσθ' αὐτοῦ τὰς πράξεις.
 „Αὐτὸν ὁ κόσμος, ὥς ἔτι νέον ὄντα,
 80 „Οὐκ ἔγνω· καὶ γὰρ ἐννέα μόνον ἔτη
 „Αἱ σφαῖραι πέριξ αὐτοῦ ἑστράφησαν αὐται.
 „Ἀλλὰ πρὶν Βάσκων Ἑρρίκον ἀπατήσῃ,
 „Ἀρετῆς αὐτοῦ φανήσονται σπινθῆρες,
 „Ὀλιγοροῦντος ἀργύρου καὶ καμάτων.
 85 „Οὕτως ἔργ' αὐτοῦ λαμπρὰ πασίγνωστ' ἔσται,
 „Ὡστε μήτε τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ τὰς γλώσσας
 „Ἀφώνους καὶ σιγηλὰς δύνασθ' ἐπέχειν.
 „Ἐπ' αὐτῷ θάρσει ταῖς αὐτοῦ τ' εὐποιταῖς·
 „Δι' αὐτοῦ πολλοὶ μεταλλάξουσι τύχην,
 90 „Πλούσιοι καὶ πένητες πρότερον ὄντες.
 „Αὐτοῦ τε πέρι ταῦτ' ἐν νῶ γραπτὰ φέρε,
 „Ἀλλ' οὐδενὶ ταῦτ' ἐρεῖς . . .” Καὶ πράγματ' εἶπεν,
 Ἄ καὶ τοῖς ὀψομένοις ἀπίθαν' ἔσται·
 Ἐπεῖπε δ' εἶτα· “Τέκνον, ταῦθ' ἐρμηνεῖαι

- 95 „Ἐστὶ τῶν σοι ῥηθέντων· ἰδοὺ σοι ποῖαι
 „Κρύπτουτ' ἔτι παγίδες μετ' ὀλίγ' ἔτη.
 „Ἀλλ' οὐ βούλομαι σοῖς γείτοσι φθονεῖν σε·
 „Βιώσεσθαι γὰρ μέλλεις πέρα τοῦ χρόνου,
 „Καθ' ὃν δώσουσι ποινὰς τῆς ἀπιστίας.”
- 100 Ἐπεὶ σιγῇσαν τὸ σεπτὸν πνεῦμ' ἐφάνη
 Πανσάμενον τὴν κρόκην ἐν ἱστῷ θέσθαι,
 Ἄον ἐστημονισμένον αὐτῷ παρέσχον,
 Ἡρξάμην, ὥς ὁ ποθῶν, ὅτ' ἐνδοιάξει,
 Συμβουλὴν παρὰ τινος πεφιλημένον,
- 105 Ὁξυδερκοῦς τε κῶρθόφρονος τὴν γνώμην.
 “Βλέπω καλῶς, ὦ Πάτερ, πῶς πρὸς με σπεύδει
 „Χρόνος ὁ μέλλων δώσειν μοι πληγὴν τόσῳ
 „Βαρυτέραν, ὅσῳ τις ἦττον ἀντέχει·
 „Ὅθεν ὀπλίσασθαί με δεῖ προνοήσει·
- 110 „Δέος γὰρ μή, στερηθεὶς φιλτάτης χώρας,
 „Τὰς ἄλλας ἀπολέσω δι' ἐμοὺς στίχους.
 „Κάτωθι δι' ἀφθίτως πικροῦ κλαυθμῶνος,
 „Δι' ὅρους τ', ἐξ οὗ τῆς περικαλοῦς ἄκρας
 „Ὁφθαλμός μ' ἀνήγαγεν ἐμῆς Δεσποίνης,

- 115 „Δι' οὐρανῶν δ' ἐκ φωτὸς ἐν φωτί τ' εἶτα,
 „Τοιάδε τίν' ἔμαθον, ἅπερ ἦν εἶπω,
 „Πολλοῖς ἂν εἴη γεύσεως δριμυτάτης.
 „Ἦν δ' ἀληθείας ἄτολμος φανῶ φίλος,
 „Μὴ παρ' ἐκείνοις ἐπιζήσειν φοβοῦμαι,
- 120 „Οἱ καλέσουσ' ἀρχαίους τοὺς χρόνους τούτους.”
 Τὸ φῶς δ', ἐν ᾧ θησαυρὸς προσεμεΐδια
 Ἑμός, ὃν ἐκεῖθ' εὗρον, ἔστιλβε πρῶτον,
 Ὡς πρὸς κάτοπτρον χρυσοῦν ἀκτὶς ἡλίου.
 Εἰτ' ἀπεκρίθη· “Συνειδήσεως βάρος
- 125 „Ἐνεκ' ἰδίας αἰσχύνης, ἣ τῆς ἄλλων,
 „Αἰσθήσεται μὲν τὸ τραχὺ τῶν σῶν λόγων,
 „Ἀλλ' οὐχ ᾗττον πᾶν ἀπωσάμενος ψεύδος,
 „Ἀπασαν τὴν σὴν δήλωσον ὀπτασίαν,
 „Ἐὼν ξύεσθαι τὴν κνύζαν ἐνθ' ὑπάρχει.
- 130 „Ἐὰν γὰρ ἡ σὴ φωνὴ δριμεῖα δόξη
 „Τῇ πρώτῃ γεύσει, τροφὴν ὅμως παρέξει
 „Ἐπειτα ζωογόνον μετὰ τὴν πέψιν.
 „Ἡ σὴ βόησις ὥς τις ἄνεμος ἔσται,
 „Ὡς πλήττει μᾶλλον τὰς ὑψιτέρας ἄκρας·

- 135 „Τοῦτο δ' οὐ σμικρὰν τιμὴν σοι περιάψει.
„Διό σοι παρέστησαν ἐν σφαίραις ταῖσδε,
„Ἐπὶ τε τοῦρους, καὶ τῷ λυπρῷ κευθμῶνι,
„Αἱ ψυχὰι μόνον αἱ γνωσταὶ παρὰ φήμης.
„Ὁ γὰρ τῶν ἀκουόντων νοῦς οὐκ ἀρκεῖται,
140 „Οὔτε παραδείγμασιν ἀπλοῖς πιστεύει,
„Ἀγνώριστον καὶ κρυπτὴν ἔχουσι ρίζαν,
„Οὔτ' ἄλλοις τεκμηρίοις οὐκ ἀριδῆλοις.”

Ω Δ Η Ι Η'.

Ὁ ἔκτος Οὐρανός, ἡ ὁ τοῦ Διός.—Ὁ Οὐράνιος Ἀετός.

- Ἐτέρπετ' ἤδη μόνον τοῖς αὐτοῦ λόγοις
Τὸ σεπτὸν πνεῦμα, καὶ γὰρ τῶν σκέψεών μου
Ἀπεγευόμην, πικρῷ γλυκὺ μιγνύων,
Ὅτε Δέσποιν', ἥτις με πρὸς Θεὸν ἦγεν,
5 Εἶπε· “Μέθες σὰς σκέψεις, λόγισαί μ' εἶναι
,,Εγγὺς τοῦ πᾶν ἀδίκημ' ἐπανορθοῦντος.”
Πρὸς τὴν ἐρατὴν δ' ἐγὼ φωνὴν ἐστράφην
Ἐμῆς παραμυθίας· ὃν δ' ἔρωτ' εἶδον
Τότ' ἐν' ὀφθαλμοῖς σεπτοῖς παραλιμπάνω,
10 Οὐ μὴν ὥς οὐ πεποιθὼς τοῖς ἐμοῖς λόγοις,
Ἄλλ' ὅτι νοῦς οὐκ ἔχει φράζειν τι τόσον
Ὑπὲρ ἐαυτόν, οὐ ποδηγοῦντος ἄλλου.

- Τόσον δ' ὑπειπεῖν δύναμαι περὶ τούτου,
 "Οτι θεωροῦς αὐτὴν ἢ μὴ καρδία
 15 Ἀπηλλάττετο παντὸς ἑτέρου πόθου.
 Ἐν ᾧ δὲ χάρμ' ἄφθιτον, ὃ κατ' εὐθείαν
 Ἥστραπτ' ἐν Βεάτρικι, κατηύφραινέ με,
 Ἀνακλώμενον ἐκ τοῦ καλοῦ προσώπου,
 Μειδιάματος φωτὶ νικήσασά με,
 20 Εἰπέ μοι κείνη· "Στράφητι κἀκροάζου·
 „Οὐ Παράδεισος ἐν μόνοις ὄμμασί μου."
 Ὡς ἐνίστε καταφαίνεται ἐν ὄψει
 Τὸ πάθος ἡμῶν, ὅπότε ἐστὶ τοιοῦτον,
 Ὡστε κατακρατεῖσθαι τὴν ψυχὴν πᾶσαν,
 25 Οὕτως ἐκ τῆς λάμψεως τῆς σεπτῆς αἴγλης,
 Πρὸς ἣν ἐστράφην, ἔγνων ὅσον ἐπόθει
 Ἐπὶ μικρὸν εἰσέτι προσφθέγγεσθαι μοι·
 Ἦρξατο δ' οὕτως· "Ἐν δένδρου πέμπτῳ κλάδῳ
 „Τοῦδ' ἐκ κορυφῆς ζῶντος, καρποὺς αἶεί τε
 30 „Φέροντος, κοῦποτ' ἀποβάλλοντος φύλλα,
 „Ὀλβια πνεύματ' ἐστίν, ἃ, πρὶν ἀνέλθῃ
 „Εἰς οὐρανόν, ἣν κάτω μεγίστης φήμης

- „Οὕτως, ὥστ' ἂν ἦν πᾶσα Μοῦσα πλουσία·
 „Πρὸς τὰ τοῦ σταυροῦ κέρατα τοίνυν βλέπε.
 35 „Ἐκεῖνος, ὃν σοι νῦν ὀνομάσω, πράξει
 „Ὅπερ ἀστραπὴ ταχεῖ' ἐν νέφει πράττει.”
 Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ φῶς ἐξορμήσαν εἶδον,
 Ὅτε τάχιστ' Ἰησοῦ τοῦνομ' ἠκούσθη,
 Οὗτ' ἦν μοι δῆλον πρότερον τοῦπος τοῦργου.
 40 Εἰς τοῦνομα δὲ τοῦ σεπτοῦ Μακκαβαίου
 Εἶδον κινούμενόν τι συστροφαιῖς ἄλλο·
 Εὐφροσύνη τε τῆς βέμβικος ἦν μάστιξ.
 Κλήσει Καρόλου Μεγάλου τε κ' Ὀρλάνδου
 Δύ' ἄλλ' ἐσκόπει τοῦμὸν ἀτενὲς βλέμμα,
 45 Ὡς σκοπεῖ πετόμενον ἰέρακ' ὄμμα.
 Εἶτ' ἐφείλκυσε Γουλέλμος καὶ Ῥηνάλδος
 Ὅρασιν ἐμήν, ὃ τε Δοῦξ Γοττιφρέδης
 Ἐπὶ τὸν σταυρὸν καὶ Ῥοβέρτος Γισκάρδος.
 Τότε δ' ἀποστὰν καὶ μιχθὲν φωσὶν ἄλλοις,
 50 Τὸ πρίν μοι λαλήσαν πνεῦμ' ἔδειξεν οἶος
 Ἦν ἐν οὐρανῶν ἀοιδοῖς καλλιτέχνης.
 Ἐγὼ δ' εἰς δεξιάν μου πλευρὰν ἐστράφην,

- Ἦν' ἴδω Βεάτρικα, κάξ αὐτῆς μάθω
 Λέξεσιν ἢ νεύμασι, τί μοι πρακτέον·
 55 Εἰδόν τ' αὐτῆς ὀφθαλμοὺς οὕτω πανάγνους
 Καὶ φωταυγεῖς, ὥσθ' ἡ πρόσοψις ἐνίκα
 Αὕτη συνήθεις ἄλλας καὶ τὴν ἐσχάτην.
 Ὡς δ' ἀγαθοποιῶν τις μείζονι τέρψει
 Χαίρει, καθ' ὅσον ἐν αὐτῷ καθ' ἡμέραν
 60 Τὴν ἀρετὴν αἰσθάνετ' αὐξανομένην,
 Οὕτως ἡσθόμην σὺν τῇ περιστροφῇ μου
 Αὐξανόμενον τὸ δι' οὐρανοῦ τόξον,
 Ἀγλαώτερον ὁρῶν τὸ θαῦμ' ἐκείνο.
 Ὡς δὲ γίνεται μεταλλαγὴ ταχέως
 65 Ἐπὶ γυναικὸς λευκῆς, ὅτ' ἐκ προσώπου
 Αὐτῆς ἀποφορτίζετ' αἰσχους τὸ βάρος,
 Τοιαύτην μεταλλαγὴν στραφεὶς ἡσθόμην,
 Ὡς ἐκ τῆς λευκότητος εὐκραοῦς ἔκτου
 Ἀστέρος, ὃς ἐν αὐτῷ παρέλαβέ με.
 70 Εἶδον ἐν τῷ Διῷ κείνῳ φωστῆρι
 Τὸν ἀπαστράπτουτ' ἔρωτα τὸν ἐκείθι
 Δεικνύντ' ὄμμασιν ἐμοῖς τὴν ἡμῶν γλῶσσαν.

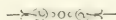
- 'Ως δ' ὄρνιθες ἀρθέντες ποταμιαῖοι,
 'Ωσεὶ τῆς τροφῆς συγχαίροντες ἀλλήλοισι,
 75 Ποιοῦσιν ἴλην νῦν μακράν, νῦν στρογγύλην,
 Οὔτω πάνσεπτα πλάσματ' ἐν φωσὶ κείνοις
 'Ιπτάμεν' ἦδεν, αὐτά θ' εἰαυτ' ἐποίει
 Νῦν Α, νῦν Γάμμα, νῦν Α, διὰ σχημάτων.
 Πρῶτον ἄδοντα πρὸς ῥυθμὸν ἐκινεῖτο·
 80 Εἶτα γινόμεν' ἐν τῶν γραμμάτων τούτων,
 Μικρὸν ἵστατο κάμενε σιωπῶντα.
 Θεία Πηγασίς, ἣ τοὺς εὐφυεῖς νόας
 Ποιοῦσ' ἐνδόξους ἅμα τε μακροβίους,
 'Ως οὔτοι σὺν σοὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ κράτη,
 85 Σὺ με φώτισον, ὅπως διατρανώσω
 Τὰ σχήματ' αὐτῶν, ὥς συνέγνων, τὸ σόν τε
 Φανήτω σθένος τοῖσδ' ἐν βραχέσι στίχοις.
 'Εδείχθη τοίνυν ἐν ἐβδομάκις πέντε
 Συμφώνοις φωνήεσί τ'. ἐγὼ δ' ἀνέγνων
 90 Τὰ γράμμαθ' οὕτως, ὥσει μοι λαληθέντα.
 'Αγαπήσατε Δικαιοσύνην, πρῶτον
 'Ονομα καὶ ῥῆμ' ἦν διαγεγραμμένον,

- Κρίνοντες τὴν γῆν ἣν αὐτὰ τελευταῖα.
 Εἴτ' ἐπὶ τοῦ Ν τῆς λέξεως τῆς πέμπτης
 95 Ἐμεινε τεταγμέν', ὥσθ' ὁ Ζεὺς ἐδόκει
 Ἀργυροῦς χρυσοῖς κοσμούμενος σημείοις.
 Εἶδον δὲ φῶτα καταβαίνοντ' ἄλλ', ἔνθα
 Ἦν ἡ κορυφὴ τοῦ Ν, κακείθ' ἐστῶτα,
 Ὑμνοῦντ', οἶομαι, τᾶγαθὸν ταῦτ' ἐφέλκον.
 100 Ὡς δ' ἐν τῇ δαλῶν καιομένων συγκρούσει
 Ἀναπηδῶσιν ἀνάριθμοι σπινθήρες,
 Ὅθεν οἰωνοσκοπεῖν τοῖς μωροῖς ἔθος,
 Οὕτως ὑπὲρ χίλια φῶτα τότε εἶδον
 Ἀνιπτάμενα, τὸ μὲν μᾶλλον, τὸ δ' ἦττον,
 105 Ὡς Ἥλιος ὁ ταῦτα φλέγων προῆκεν·
 Ἐκάστου τ' ἡρεμοῦντος ἐν αὐτοῦ τόπῳ,
 Εἶδον αἶετοῦ τὴν κεφαλὴν καυχένα
 Ἐν σαφεῖ πυρὶ παριστάμεν' ἐκείνῳ.
 Ὅδηγοῦντ' οὐκ εἶχ' ὁ ταῦτα διαγράψας·
 100 Ἀλλ' ὁδηγῶν ἦν αὐτός, αὐτῷ τ' ἀνήκει
 Δύναμις ἡ φωλεαῖς μορφήν διδοῦσα.
 Οἱ δ' ἄλλοι μάκαρες, οἱ χαίρειν ἐδόκουν

- Τὸ Ν τὰ πρῶτα περιστέφοντες κρίνεις,
Τὸ διάγραμμ' ἐτέλουν μικρᾷ κινήσει.
- 115 Ὡς τερπνὸν ἄστρον, ποῖαι καὶ πόσαι λάμψεις
Ἐδειξάν μοι τὴν ἡμῶν δικαιοσύνην
Οὔσαν ἐνέργημ' οὐρανῶν, οὓς καλλύνεις.
Διὸ δέομαι τοῦ Νοός, ὃς παρέχει
Κίνησίν σοι καὶ σθένος, ἥν' ἴδῃ, πόθεν
- 120 Ἐξείσ' ὁ καπνὸς σὰς ἀμαυρῶν ἀκτῖνας,
Ὡστ' ὀργισθῆναι καὶ πάλιν κατ' ἐκείνων,
Ὅσοι πωλοῦσιν ἐν τῷ ναῷ κώνοῦνται,
Τῷ σημείois κτισθέντι καὶ μαρτυρίois.
Ὡς στράτευμ' οὐράνιον, ὃ νῦν θεῶμαι,
- 125 Ὑπὲρ τῶν ἐν γῇ δέου τῶν ἀποστάντων
Τῆς ὁδοῦ πάντων παραδείγματι φαύλῳ.
Ἔθος ἦν μέχρι τοῦ νῦν μάχεσθαι σπάθῃ·
Νῦν δ' ἔστ' ἀφαιρεῖν τούτοις ἢ κείνοις ἄρτον,
Ἄον θεῖος πατὴρ οὐδενί ποτ' ἀρνεῖται·
- 130 Ἀλλὰ σὺ μόνος, ὃς ἐξαλείψων γράφεις,
Σκόπει Πέτρον καὶ Παῦλον ἄμφω θανόντας
Δι' ἀμπελῶν, ὃν κακοῖς, ζωοῦς ἔτ' ὄντας.

Ὅρθως δ' ἂν εἴποις· “Οὕτω σταθερὸν ἔχω
 „Πόθον πρὸς τὸν φιλοῦντα ζῆν ἐν ἐρήμοις,
 135 „Κ' εἰς μαρτύριον δι' ὄρχησιν ἀχθέντα,
 „Ὡστ' οὐ γινώσκω Παῦλον οὐδ' Ἀλιέα.”

Ω Δ Η Ι Θ'.

Τοῦ Ἀετοῦ λόγοι περὶ θείας Δικαιοσύνης καὶ φαύλων
Χριστιανῶν βασιλέων.

- Προὔφάνη μοι πτέρυξιν ἀνεργμέναις
Κάλλιμος εἰκὼν, ἧς ἡ γλυκεῖα θέα
Φαιδρωπὰ τὰ σύμπλεκτα πνεύματ' ἐποίει,
Ἐν ἑκάστον ἐώκει μικρῷ λυχνίτῃ,
5 Ὃν οὕτως ἐφλόγιζεν ἀκτὺς ἡλίου,
Ὡστε μου τοῖς ὄμμασιν ἀντανakλᾶσθαι.
Ὁ δὲ διηγῆσασθαι νῦν μοι προσήκει,
Οὐ φωνή ποτ' ἤρθρωσ', οὐτ' ἔγραψε μέλαν,
Οὔτε ποτέ τις συνῆκε φαντασίᾳ.
10 Καὶ γὰρ εἶδον κήκουσα λαλοῦν τὸ ράμφος
Διὰ λέξεών τ' ἠχοῦν· Ἐγὼ τ' Ἐμόν τε,
Ὅτ' ἦν ἐννοοῦν· Ἡμεῖς Ἡμέτερόν τε.
“Ὡς ὢν δίκαιος,” ἤρξατ' ἔπειτα λέγον,
“Εὐσεβὴς τ', ἀνυψώθην ὧδ' ἐπὶ δόξης

- 15 „Τῇσδ', ἣτις ὑπ' οὐδενὸς ἡττηται πόθου·
 „Ἐν γῇ τε κατέλιπον ἐμοῦ τοιάνδε
 „Μνήμην, ὥσθ' οἱ 'κεῖ φανλόνοες τὸ κλέος
 „Μελετῶσ' αὐτῆς, ἀλλ' οὐ τὴν ἱστορίαν.”
 Ὡς μία θάλψις παράγεται ἐκ πλειόνων
- 20 Ἀνθράκων, οὕτως ἐξήρχετο ἐξ ἐρώτων
 Πολλῶν εἰς ἥχος τῆς εἰκόνης ἐκείνης.
 Ἐγὼ δ' ἀνέκραξ'. “ὦ πανακήρατ' ἄνθη
 „Χαράς ἀφθίτου, τὰ δι' ὀσμῆς μιᾶς με
 „Ποιοῦντ' ὀσφραίνεσθ' ἀρώμαθ' ὑμῶν πάντα
- 25 „Πνέοντα, παύσατέ μου τὴν ἀσιτίαν,
 „Ἦν ἐπὶ μακρὸν ὑφίσταμ' ἤδη χρόνον,
 „Οὐδεμίαν ἐπὶ γῆς τροφὴν εὐρίσκων.
 „Εἰ θεία Δίκη ποιεῖτ' ἐν ἄλλῳ κράτει
 „Οὐρανῶν αὐτῆς κάτοπτρον, σάφ' οἶδ', ὅτι
- 30 „Οὐ θυμέτερον καθορᾷ διὰ πέπλου.
 „Οἶδατέ μ' ὥς ἀτενῶς ἐτοῖμον ὄντα
 „Ὑμῶν ἀκούειν· οἶδατε, τίς ἢ τόσον
 „Ἐκ παλαιοῦ με βιβρώσκουσ' ἀπορία.”
 Ὡς ἀπαλλαγεῖς καλύμματος ἰέραξ

- 35 Σείει κεφαλὴν καὶ ταῖς πτέρυξι χαίρει,
 Πρόθυμον ὀρμὴν ἐπιδεικνὺς καὶ κάλλος,
 Τοιόνδ' εἶδον γεγονὸς τὸ σῆμ' ἐκείνο,
 Σύνθετον ἐκ πνευμάτων χάριτος θείας
 Αἶνους ἀδόντων, οἷς ἤδοντ' ἐκεῖθ' ἄνω.
- 40 Ἐπειτ' εἶπεν. “Ὁ στρέψας τὸν διαβήτην
 „Περὶ τὰκρα τοῦ κόσμου, κᾶνδοθι τούτου
 „Διατάξας πᾶν κρύφιόν τε καὶ δῆλον,
 „Οὐκ ἠδύνατ' ἐκτυπεῖν ἑαυτοῦ σθένος
 „Οὕτως ἐπὶ Σύμπαντος, ὥστε τὸν Λόγον
- 45 „Αὐτοῦ μὴ μένειν ὑπέροχον ἀπείρως.
 „Καὶ σαφὲς ποιεῖ τόδ' Ἀλαζὼν ὁ πρῶτος,
 „Ὃς ἔξοχος πλάσματος παντὸς ὑπῆρξεν,
 „Ἄλλ' οὐ προσμείνας τὸ φῶς ἔπεσεν ὄμφαξ.
 „Ἐξ οὗ προκύπτει πᾶσαν μείονα φύσιν
- 50 „Εἶναι βραχὺ δοχεῖον τὰγαθοῦ κείνου,
 „Ὡς πέρας οὐκ ἔστ', ἀφ' αὐτοῦ τε μετρεῖται.
 „Ἡ τοίνυν ἡμῶν ὄρασις, ἥ προσήκει
 „Τῶν ἀκτίνων δὴ τίνα τοῦ Νοὸς εἶναι,
 „Οὐτινος πεπλήρωται πράγματα πάντα,

- 55 „Οὐ δύνατ' ἐκ φύσεως αὐτῆς ἰσχύειν
 „Οὔτως, ὥστ' ἀρχὴν αὐτῆς μὴ διακρίνειν
 „Υπὲρ ὅ, τι πέφυκε παρισταμένην.
 „Εἰς τὴν αἰώνιον οὖν Δικαιοσύνην
 „Ἡ δοθεῖς ὑμῖν ὅρασις ἐν τῷ κόσμῳ
- 60 „Δίεισι, καθὼς εἰς τὴν θάλασσαν ὄμμα,
 „Ὅπερ βλέπει μὲν τὸν ἀκταῖον πυθμένα,
 „Οὐ μὴν τὸν τοῦ πελάγους, καίτοι γε τούτου
 „Ἐχοντος, ἀλλὰ κρυπτόμενον τῷ βάθει.
 „Φῶς οὐκ ἔστ', εἰ μὴ τοῦρχόμενον ἐξ αἴθρης
- 65 „Οὔποτε νεφομένης· ἀλλ' ἔστι ζόφος,
 „Ἡ σκιὰ σαρκός, ἣ φάρμακόν τι ταύτης.
 „Ἄλις ὁ μυχὸς τὰ νῦν ἀνέφκταί σοι,
 „Ὅ κρύπτων σοι τὴν ζῶσαν Δικαιοσύνην,
 „Δί' ἣν ἐποιοῦ συνεχεῖς ἐρωτήσεις,
- 70 „Λέγων· Ὁ ἄνθρωπος παρ' ὅχθας τις γεννᾶται
 „Ἰνδοῦ· πλὴν οὐδεὶς ἐστὶν ἐκεῖ διδάσκων,
 „Ἀναγινώσκων, ἣ γράφων Χριστοῦ πέρι·
 „Θελήσεις δ' αὐτοῦ καὶ πράξεις εἰσὶ πᾶσαι
 „Ἀγαθαί, καθὰ λόγος ἀνθρώπων κρίνει,

- 75 , 'Ανευ παΐσματός τινος ἔργοις ἢ λόγοις·
 , 'Αβάπτιστος δὲ κᾶνευ πίστεως θνήσκει.
 , Τίς ἢ τιμωροῦσ' αὐτὸν δικαιοσύνη;
 , Τί δ' ἐστὶν αὐτῷ παῖσμα τὸ μὴ πιστεύειν;'
 ,, Τίς οὖν εἰ σύγ' ὁ θέλων καθῆσθ' ἐφ' ἔδρας,
 80 ,, Διδάσκων μακρὰν μυριάδων σταδίων,
 ,, Ὀμμασι πέραν σπιθαμῆς οὐχ ὀρώσι;
 ,, Βεβαίως τῷ πρὸς ἐμὲ σοφίζομένῳ,
 ,, Εἰ μὴ τὴν Γραφὴν εἶχετε δαδουχοῦσαν,
 ,, Πολλοῦ δισταγμοῦ τὰ τοιαῦτ' ἂν ᾦν ὕλη.
 85 ,, ὦ ζῶα γῆϊν', ὦ πολύφρονες νόες!
 ,, Πρώτη θέλησις, καθ' αὐτὴν οὖσα τᾶκρον
 ,, Ἀγαθόν, οὐ ποτ' ἀφ' ἐαυτῆς ἀπέστη·
 ,, Δίκαιον μόνον ἔσθ' ὃ συνάδει ταύτῃ.
 ,, Οὐδὲν κτιστὸν ἀγαθὸν αὐτὴν ἐφέλκει,
 90 ,, Ἀλλ' αὐτὴ φωτοβολοῦσ' αὐτὰ παράγει.''
 Οἷος ἐπὶ φωλεᾶς περιποτᾶται
 Πελαργὸς τοὺς νεοσσοὺς τροφῆς χορτάσας,
 Οἷός τ' αὐτῶν ὁ τραφεὶς αὐτὸν θεᾶται,
 Τοιάσδ' ἦρα τὰς ὄψεις, τοιάνδε τ' εἶδον

- 95 Τὴν σεπτὴν εἰκόν', ἥ πτέρυγας ἐκίνει
 Ἐκ θελήσεων τόσων ὀτρυνομένας,
 Περιϊούσαν καὶ λέγουσαν· “Ὅποῖον
 „Ἐστὶ σοι τοῦμόν, ὅπερ οὐ νοεῖς ἄσμα,
 „Τοιάδ' ἔσθ' ὑμῖν θνητοῖς ἡ θεία κρίσις.”
- 100 Τῶν πυριλαμπῶν δ' ἡρεμησάντων φώτων
 Πάλιν τοῦ θείου Πνεύματος ἐν συμβόλῳ
 Τῷ Ῥωμαίους σεβαστοῦς ἐν κόσμῳ θέντι,
 Ἐπανέλαβεν· “Εἰς βασιλείαν τήνδε
 „Οὐδεὶς ποτ' ἀνῆλθ' εἰς Χριστὸν μὴ πιστεύσας,
- 105 „Ἦτοι πρὶν σταυρώσεως, ἢ μετὰ ταῦτα.
 „Ἀλλ' ἴδε· πολλοί, Χριστέ, Χριστέ, βοῶσιν,
 „Οἷπερ ἦττον πλησίον ἔσονται ἐν κρίσει
 „Αὐτοῦ τῶν Χριστὸν οὐδέποτε ἔγνωκότων.
 „Χριστιανοὺς δὲ κρινεῖ τοιούσδ' Αἰθίοψ,
- 110 „Ὅταν αἱ δύο χωρισθῶσι μερίδες,
 „Ἡ μὲν ἔσαεὶ μάκαιρ', ἡ δὲ δυσδαίμων.
 „Τί ποτ' ἐροῦσιν ἀναξιν ὑμῶν Πέρσαι,
 „Ὅταν ἴδωσιν ἀνοιχθεῖσαν τὴν βίβλον,
 „Ἐν ἧ γέγραπται καθ' ἐν πᾶν αὐτῶν αἷσχος;

- 115 „Ἐκεῖ φανήσεται ἐν τοῖς ἔργοις Ἀλβέρτου
 „Τὸ τὸν κάλαμον μέλλον κινήσειν τάχει,
 „Δί' οὗ γενήσεται ἔρημον κράτος Πράγας.
 „Ἐκεῖ φανήσεται ἄχος, ὃ Σηκουάνα
 „Ἦνεγκε, τὸ νόμισμα παραχαράξας,
 120 „Ὁ θνηζόμενος τῷ δήγματι συνάγρου.
 „Ἐκεῖ φανήσεται ἔπαρσις ἡ ποιοῦσα
 „Ἀγγλον καὶ Σκῶτον οὕτως ἄπληστον κάνουν,
 „Ὡστ' ἐν αὐτοῦ μὴ δύνασθ' ὀρίοις μένειν.
 „Φανήσεται ἀκράτεια καὶ μαλθακότης
 125 „Τοῦ τῶν Ἰσπανῶν καὶ τοῦ τῆς Βοημίας,
 „Οὐποτ' ἀρετὴν ποθήσαντος ἢ γνόντος.
 „Ἐκεῖ τοῦ Χωλοῦ τῶν Ἱεροσολύμων
 „Φανήσεται ἀγαθότης δι' Ἰ σημείου,
 „Ἐν ᾧ τὸ Μ σημαίνει πᾶν τοῦναντίον.
 130 „Φανήσεται ὄκνος καὶ φιλοχρηματία
 „Τοῦ τὴν νῆσον τοῦ πυρὸς φρουροῦντος, ἔνθα
 „Κατέλυσεν Ἀγχίσσης τὸν μακρὸν βίον·
 „Πρὸς δ' ἔνδειξιν τῆς αὐτοῦ μικρᾶς ἀξίας
 „Διὰ κολοβῶν γραφήσεται γραμμάτων,

- 135 „Πολλὰ δεικνύντων ἐν λίαν βραχεῖ χώρῳ·
 „Ἐκάστω δὲ ῥυπαρὰ φανήσεται ἔργα
 „Θείου καδελφοῦ, τόσον ἔνδοξον ἔθνος,
 „Πρὸς δὲ στέμματα δύο καταισχυνάντων.
 „Ὅ τε Λυσιτανίας ὁ τε Νερίγου
- 140 „Φανήσονται ἐκεῖ, σύναμα δ' ὁ Ῥασκίας,
 „Ὅ τὸ νόμισμα τῶν Ἐνετῶν νοθεύσας.
 „Οὐγγρία, μάκαιρ' ἂν εἴης, ἣν μὴ πλέον
 „Ὑποστῆς τυραννεῖσθαι! Σὺ τε Ναυάρρα,
 „Ἦν ὑπ' ὅρους ἀμύνη σαυτῇ τοῦ πέριξ!
- 145 „Καὶ πάντας δεῖ πιστεύειν, ὥς νῦν πρὸς τούτου
 „Ἐγγύην Ἀμμόχωστος καὶ Λευκωσία
 „Μαίνονται κατὰ θηρὸς αὐτῶν θρηνοῦσαι,
 „Οὐ λαγόνος τῶν ἄλλων ἀφισταμένου.”

Ω Δ Η Κ΄.

Ὁ Ἀετὸς ἐπαινεῖ τοὺς παλαι δικαίους βασιλεῖς.

- Ὅτε κάτεισιν ὁ φωτίζων τὸν κόσμον
Κάτωθεν τοῦ παρ' ἡμῖν ἡμισφαιρίου,
Τῆς δ' ἡμέρας πᾶν ἀναλίσκεται μέρος,
Οὐρανός, ὃν πρότερον ἔφλεγε μόνον,
5 Αἴφνης ἀναφαίνεται κεκοσμημένος
Πολλοῖς φωστῆρσιν, ἐν οἷς εἷς ἀναλάμπει.
Τοιάδ' οὐρανοῦ φάσις ἐπῆλθ' εἰς νοῦν μοι,
Ὅτ' ἐγένετο σιγηλὸν τὸ τοῦ κόσμου
Ἀνάκτων τε σύμβολον ἐν ἀγνώ ῥάμφει.
10 Αὐταὶ πᾶσαι γὰρ αἱ ζῶσαι λαμπηδόνες,
Ἐτι μᾶλλον λαμπραγεῖς, ἥρξαντ' ἁσμάτων,
Τανῦν τὴν ἐμὴν μνήμην διαφυγόντων.
Ὡ γλυκὺς ἔρως, ὃν μείδημ' ὑποκρύπτει,
Ὡς διακαὴς ἐδόκεις ἐν ἀκτίσι,

- 15 Ταῖς ἁγίους λογισμοὺς μόνον πνεούσαις!
 Ὡς δ' οἱ διαυγεῖς καὶ τιμήεντες λίθοι,
 Οἷς κοσμούμενον τὸν ἕκτον φωστῆρ' εἶδον,
 Τῶν αγγελικῶν ἐπαύσαντο ψαλμάτων,
 Ἀκούειν ἔδοξε μοι ποταμοῦ ῥόθον
- 20 Λαμπροῦ ῥέοντος ἀπὸ πέτρας εἰς πέτραν,
 Καὶ τάφθονον τῆς αὐτοῦ πηγῆς δεικνύντος.
 Ὡς δ' ἡχος μορφὴν ἐπ' αὐχένα λαμβάνει
 Λύρας, ὥς τε δι' ὁπῶν ἐναρμονίως
 Ἐξεῖσι τὸ φυσηθὲν ἐν αὐλῷ πνεῦμα,
- 25 Οὕτωσὶ χρόνου τριβὴν οὐ περιμένων,
 Ὁ τάετοῦ δὴ κείνος ῥόθος ἀνῆλθεν
 Ἐπ' αὐχέν', ὥς εἰ τρητὸς ἦν αὐλοῦ δίκην.
 Μετετράπη δ' εἰς φωνὴν ἐκεῖ, κάκειθεν
 Διὰ τοῦ ῥάμφους ἐξῆλθ' ἐν μορφῇ λόγων,
- 30 Οὗς ποθῶν ἐνεχάραξ' ἐμῇ καρδίᾳ.
 “Πρὸς μέρος τοῦμόν, τὸ βλέπον τε κἀντέχον
 „Πρὸς ἥλιον ἐν θνητοῖς ἄετοῖς,” εἶπε,
 “Νῦν ἀτενέσιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν δεῖ σε.
 „Ἐξ ᾧν γὰρ φώτων τοῦμόν σύγκειται σχῆμα,

- 35 „Τὰ ποιοῦντ' ἐμὸν ὄμμ' ἀστράπτειν ἀπάντων
 „Κατὰ τὴν τάξιν τῶν βαθμῶν ὑπερέχει.
 „Ὁ λάμπων ἐν τῷ μέσῳ, καθάπερ κόρη,
 „Ἦν ψαλμοδὸς τοῦ θεοῦ Πνεύματος, ἄγων
 „Τὴν κιβωτόν ποτ' ἐκ πόλεως εἰς πόλιν.
- 40 „Νῦν ἔγνω τὴν τῶν αὐτοῦ ψαλμῶν ἀξίαν,
 „Ἐφ' ὅσον βουλῇ συνετέλεσ' οἰκεία,
 „Δι' ἀνταμοιβῆς πρὸς τοῦργον ἀναλόγου.
 „Τῶν πέντε τὴν ὀφρύν μοι περικυκλούντων
 „Ὁ τῷ ράμφει μου μάλιστα προσπελάζων
- 45 „Παρεμυθήσατ' ἐπὶ τέκνῳ τὴν χήραν.
 „Νῦν ἔγνω, πόσον εἰς Χριστὸν μὴ πιστεύειν
 „Ἐστὶ λυπηρόν, ἐκ τῆς πείρας τοῦ τῇδε
 „Γλυκέος βίου καὶ τούναντίου τούτῳ.
 „Ὁ δ' ἐρχόμενος μετ' αὐτὸν ἐν τῷ κύκλῳ,
- 50 „Οὐ περί λέγω, πρὸς τὰνώτερον τόξον,
 „Ἀνέβαλε θάνατον τῇ μετανοίᾳ.
 „Νῦν ἔγνω βουλὰς τὰς αἰωνίους οὕσας
 „Ἀμεταβλήτους· δέησις γὰρ ἀξία
 „Αὔριον τὸ σήμερον ποιεῖ 'κεῖ κάτω.

- 55 „Ὁ δὲ κατόπιν διὰ νόμων ἐμοῦ τε
 „Ἀγαθῷ σκοπῷ, κακῶν καρπῶν γονίμῳ,
 „Γέγονεν Ἕλληνα, ὑποχωρῶν Ποιμένι.
 „Νῦν ἔγνω, πῶς τὸ κακόν, ὅπερ πηγάζει
 „Ἐκ πράξεως ἀγαθῆς, αὐτὸν οὐ βλάπτει,
- 60 „Καίπερ ὄλεθρος γενομένης τῇ κόσμῳ.
 „Αὐτὸς δ', ὃν βλέπεις ἐν τῇ κλίσει τοῦ τόξου,
 „Γουλέλμος ἦν, ὃν χώρα πενθεῖ νῦν, ἥτις
 „Θρηνεῖ Κάρολον καὶ Φρεδερίκον ζῶντας.
 „Νῦν ἔγνω, πῶς οὐρανὸς ἔρατ' ἰδίᾳ
- 65 „Βασιλέως δικαίου, καὶ πῶς τῇ φαύσει
 „Τῆς λαμπρότητος δείκνυσ' αὐτὸν προσέτι.
 „Τίς δ' ἐν τῷ κάτω πεπλανημένῳ κόσμῳ
 „Ἐπίστευσ' ἂν τὸν Τρωδὸν Ῥιφέ' ἐν τῷδε
 „Κύκλῳ τὸ πέμπτον εἶναι τῶν σεπτῶν φώτων ;
- 70 „Νῦν ἔγνω πάντως ἦν οὐκ οἶδασ' οἱ ζῶντες
 „Ἐν κόσμῳ νοεῖν θείαν χάριτα, καίτοι
 „Οὐκ ἔχων ὄψιν τὸν βυθὸν διορώσαν.”
 Οἶος κορυδός, ὃς ἵπτατ' ἐν ἀέρι
 Πρῶτον κελαδῶν, εἶτα δὲ σιγῶν χαίρει

- 75 Ἐφ' οἷς ἄδων κεκόρεστ' ἐσχάτοις ἤχοις,
 Τοιάνδ' ἐδόκουν τὴν εἰκόνα συμβόλου
 Αἰωνίας χάριτος ὄρᾶν, θελούσης
 Διατελεῖν πρᾶγμα πᾶν οἷον ὑπάρχει.
 Καίπερ δ' ὦν ἐκεῖ τὸν δισταγμὸν ὁμοῖος
- 80 Ὑάλῳ πρὸς τὴν χροιάν, ἥνπερ καλύπτει,
 Οὐκ ἡδυνάμην σιγῇ προσμένειν χρόνον·
 Ἀλλὰ στόματι, “Τί πράγματ' ἐστι ταῦτα;”
 Εἰπεῖν μ' ὥθησεν ἡ δύναμις τοῦ βάρους·
 Χάρμα γὰρ ἐκ λάμπσεων ἡσθόμην μέγα.
- 85 Εἶτα βλέμματι μᾶλλον πεπυρωμένῳ
 Προσαπεκρίνατό μοι τὸ σεπτὸν σῆμα,
 Ὅτι μὴ παρατείνῃ τὸν θαυμασμόν μου.
 “Πιστεύοντ' εἰς πράγματα βλέπω σε ταῦτα
 „Ὡς λεγόμεν' ὑπ' ἐμοῦ· πλὴν πῶς, οὐ βλέπεις·
- 90 „Ὡστε πιστευόμενα κρυπτὰ σοι μένει.
 „Πράττετε, ὥς εἴ τις ὀνόματι τὸ πρᾶγμα
 „Μανθάνει καλῶς, ἀλλ' οὐ δύναται βλέπειν
 „Αὐτοῦ τὸ ποιοῦν, ἣν μή τις ἄλλος δείξῃ.
 „Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὑπέκει

- 95 „Βία πόθου τε θερμοῦ ζώσης τ' ἐλπίδος,
 „Ἦτις τὴν θεῖαν θέλησιν συνεφέλλκει,
 „Οὐχ ὥς ἄνθρωπος κατισχύων ἀνθρώπου,
 „Ἀλλ' αὐτὴν νικῶσ', ὥς θέλουσαν νικᾶσθα,
 „Καὶ νικηθεῖσαν νικᾶν χάριτι θεία.
- 100 „Ἡ πρώτη ζωὴ καὶ πέμπτη τῆς ὀφρῦος
 „Ποιοῦσί σε θαυμάζειν, ὥς ἐνορῶντα
 „Τὴν τῶν Ἀγγέλων ἀναλάμπουσαν χώραν.
 „Οὐκ ἐξῆλθον ἐθνικαὶ σαρκός, ὥς οἶει,
 „Ἀλλ' εἰς τὸν Χριστὸν πιστεύσασαι, κ' εἰς πόδας
- 105 „Ἡ μὲν παθεῖν μέλλοντας, ἡ δὲ παθόντας.
 „Ἡ μὲν γὰρ εἰς σάρκ' ἐπανῆλθεν ἐξ ἄδου,
 „Ὅθεν εἰς καλὸν οὐδεὶς ποτ' ἐπιστρέφει
 „Σκοπόν, κάμοιβῇ τόδ' ἦν ζώσης ἐλπίδος,
 „Ἐλπίδος ζώσης, ἡ πᾶν ἔθετο σθένος
- 110 „Ἐν εὐχαῖς πρὸς τὸν Θεόν, ἵν' ἀναστήσῃ
 „Αὐτήν, ὥστ' Αὐτοῦ θέλησιν κινηθῆναι·
 „Ψυχὴ δ' ἡ περικλεής, ἥς πέρι λέγω,
 „Ἐπανελθοῦσ' εἰς σάρκ', ἐνθ' ἔμειν' ὀλίγον,
 „Ἐπίστευσ' εἰς τὸν Μόνον δυνατὸν σώζειν·

- 115 „Καὶ πιστεύσας' εἰς τόσον πῦρ ἀνεφλέχθη
 „Τότ' Ἐρωτος, ὥστ' ἐν δευτέρῳ θανάτῳ
 „Εἰς χαρμονὴν ἀνελθεῖν τήνδ' ἦν ἀξία.
 „Ἡ δ' ἑτέρα, χάριτι βαθείας οὕτως
 „Ἐκρεοῦσῃ πηγῆς, ὥστ' οὐποτε πλάσμα
 120 „Ἐτεινεν ὄμμα μέχρι τοῦ πρώτου ρείθρου,
 „Εὐθύτητος ἐπὶ γῆς οὕτως ἡράσθη,
 „Ὡστ' αὐτῇ Θεὸς ἐξ εὐμενείας βλέπειν
 „Πρὸς τὴν μέλλουσαν παρέσχε σωτηρίαν.
 „Ἐπίστευσεν εἰς αὐτήν, καὶ τῆς εἰδώλων
 125 „Λατρείας ἔκτοτ' οὐκ ἔφερε τὴν λύμην,
 „Ἐπιτιμῶσα τοῖς ταύτῃ πλανωμένοις.
 „Αὐτῆς βάπτισμ' ὑπῆρξαν αἱ τρεῖς γυναῖκες,
 „Ἀστινας ἐκ δεξιοῦ τροχοῦ ποτ' εἶδες,
 „Χίλι' ἔτη πρὶν τεθῇ βάπτισμ' ἀνθρώποις.
 130 „Ὡ Προορισμέ, πόσον διεστηκυῖα
 „Ἐσθ' ἡ σὴ ρίζα τῶν ὄψεων ἐκείνων,
 „Οἱ τὴν πρώτην οὐχ ὀρώσ' αἰτίαν πᾶσαν!
 „Ὑμεῖς δέ, θνητοί, φυλάττεσθ' ἀπροσέκτως
 „Κρίνειν· ἡμεῖς γὰρ οἱ τὸν Θεὸν ὀρώντες

- 135 „Οὐ γινώσκομεν ἔτι μάκαρας πάντας·
 „Γλυκεῖα δ' ἡμῖν ἔσθ' ἡ στέρησις αὕτη·
 „Ολβιοι γὰρ ἐντελῶς ἐσμέν ἐν τούτῳ,
 „Ὅτι θέλομεν πᾶν ὅπερ Θεὸς θέλει.”
 Οὕτως ἐκ τῆς εἰκόνος τῆς θείας κείνης,
- 140 Πρὸς διανγασμὸν τῆς ἐμῆς μυωπίας,
 Μειλίχιόν μοι λῖαν ἱάμ' ἐδόθη.
 Ὡσπερ δ' αἰοιδῶ καλῶ καλὸς προσάδει
 Κιθαριστῆς, τὰς χορδὰς ἐντέχνως κρούων,
 Καὶ τᾶσμα πλείον' ἡδύτητα προσκτᾶται,
- 145 Ὡσαύτως, αὐτοῦ λαλοῦντος, μέμνημ' ὅτι
 Εἶδον τὰ δύο πάνσεπτα φῶτ' ἐκεῖνα,
 Ὡς δὴ ὄμματα κινούμεν' ὁμοχρόνως,
 Ἄμα τοῖς λόγοις κινούμεντα τοὺς σπινθῆρας.

Ω Δ Η Κ Α'.

—(U) 10 (S)—

‘Ο ἑβδομος Οὐρανός, ἡ δὲ τοῦ Κρόνου.—‘Η Οὐράνιος
Κλίμαξ.—Πέτρος Δαμιανός.

- Ἦδη πεπηγότ’ ὄμματ’ ἔμ’ ἦν πρὸς ὄψιν
Δεσποίνης ἐμῆς, καὶ σὺν αὐτοῖς ὁ νοῦς μου
Οὐδαμῶς προσέχοντας πρὸς οὐδὲν ἄλλο·
Αὕτη δ’ οὐκ ἐγέλα μέν, ἀλλ’, “Εἴγ’ ἐγέλων,”
5 Ἦρξατο λέγειν, “ὁμοῖος ἂν ἐγένου
„Σεμέλη πάντως, ὅτε κατετεφρώθη·
„Τοῦμόν γὰρ κάλλος, τὸ διὰ τῶν βαθμίδων
„Τῶν αἰωνίων δόμων μᾶλλον, ὥς εἶδες,
„Ἐκφλεγόμενον, ὅσον τις ἀναβαίνει,
10 „Εἰ μήγ’ ἐμετριάζετ’, ἥστραπτ’ ἂν οὕτως,
„Ὡστε σθένος σὸν θνητὸν αὐτοῦ τῇ λάμψει
„Ὡς κεραυνῷ συντριβὲν φύλλον ἂν εἶη.
„Εἰς τὸν ἑβδομον ὑψώθημεν φωστῆρα,
„Ὡς νῦν ὑπὸ Λέοντος τὸ καῖον στηῆθος

- 15 „Ἐπὶ γῆς λάμπει, μιγνύς αὐτοῦ τὸ σθένος.
 „Ἴθυνον τὸν νοῦν πρὸς τὴν ὁμμάτων τάσιν·
 „Ποιοῦ δὲ ταῦτα κάτοπτρον τῆς εἰκόνοσ,
 „Ἦτις τῶδ' ἐν κατόπτρῳ φανήσεταιί σοι.”
 Εἴ τις ἡλίκον χάρμα κατέλαβ' ἥδει
- 20 Τὴν ἐμὴν ὄψιν ἐν τῇ πανσέπτῳ θέα,
 Ὅτ' ἐτραπόμην ἐπὶ μελέτην ἄλλην,
 Ὅσον ὑπείκειν ἦν μοι τερπνὸν ἂν ἔγνω
 Ἠγέτιδί μου θεσπεσία, τὴν μίαν
 Πρὸς τὴν ἄλλην χαρμονὴν ἀντισταθμῶντι.
- 25 Ἐν τῷ κρυστάλλῳ δ', ὅπερ περιοδεῦον
 Τὸν κόσμον, φέρει τοῦνομ' ἀνακτος φίλου,
 Ὑφ' ὃν ἔκειτο νεκρὰ πᾶσα κακία,
 Κλίμακα χρυσοῦ χρώματος, ὃ φωτίζει
 Ἀκτίς, εἶδον εἰς τόσον ὕψος ἰοῦσαν,
- 30 Ὅστ' ὄμμα τοῦμὸν οὐκ εἶχεν ἐφικέσθαι.
 Εἶδον δ' ὡσαύτως διὰ βαθμίδων λάμψεις
 Καταβαινούσας τοσαύτας, ὥστ' ὤρθην
 Πᾶν οὐρανοῦ φῶς ἐκεῖ περιχυθῆναι.
 Ὡς δ' αἱ κορῶναι κατὰ φυσικὸν ἔθος

- 35 Σύνναμα βαίνουσ' ἐν ἀρχῇ τῆς ἡμέρας,
 Πρὸς θέρμανσιν τὰ ψυχρὰ πτερὰ κινουῖσαι·
 Αἱ μὲν ἔπειτ' ἀφίπταντ' ἀνεπιστρέπτως,
 Αἱ δ' ὅθεν ἐξώρμησαν παλινοστοῦσιν,
 Αἱ δ' ἄλλαι στρεφόμεναι μένουσ' ἔνθ' ἦσαν·
- 40 Οὕτως ἐφάνησάν μοι λάμπεις ἐκείναι
 Ποιεῖν ἐκείσε σύνναμα καταβᾶσαι,
 Εἰς ὀριστὴν ἐκάστη βαθμίδα σταῶσα.
 Τὸ δ' ἐγγύτερον ἡμῶν στὰν φῶς κατέστη
 Οὕτω λαμπρόν, ὥστ' ἐδόκουν ἐν νῶ λέγειν·
- 45 “Ἐρωτα καλῶς, ὃν ἀγγέλλεις μοι, βλέπω.”
 Ἄλλ' ἐκείνη, παρ' ἧς δὴ σιγᾶν ἦ λέγειν
 Περιμένω νεῦμ', ἀτρεμεῖ· καγὼ πράττω
 Καλῶς οὐκ ἐπερωτῶν παρ' ἐμὸν πόθον.
 Ἦ δὲ τότε με βλέπουσα σιωπῶντα
- 50 Ἐν τῷ βλέπειν Ἐκείνον, ὃς πάντα βλέπει,
 Εἶπέ μοι· “Τὸν σὸν ζέοντα πόθον ἄνεις.”
 Ἐγὼ δ' ἠρξάμην λέγων· “Ἦ μὴ σμικρότης
 „Τῇ σῆς ἀποκρίσεως οὐκ ἔστ' ἀξία·
 „Πλήν, τῆς ἐρωτᾶν συγχωρούσης μοι χάριν,

- 55 „Ὁλβιον πνεῦμ', ὃ σαυτό γ' ἑστηκὸς κρύπτεις
 „Ἐνδοθι τῆς σῆς χάριτος, δῆλωσόν μοι,
 „Διὰ τί πρὸς με τοσοῦτον πλησιάζεις,
 „Καὶ λέγε μοι, πῶς ἐν σφαίρᾳ σιγᾷ τῇδε
 „Ἡ Παραδείσου γλυκεῖα συμφωνία,
 60 „Τόσον εὐσεβῶς ἡχοῦσ' ἐν ἄλλαις κάτω.”—
 “Θνητὴν τὴν ἀκοήν, ὥς τὴν ὄψιν, ἔχεις,”
 Ἀπεκρίνατ'. “οὐδαμῶς ἄδουσ' ἐνταῦθα
 „Δι' ὃν οὐκ ἐγέλασε Βεάτριξ λόγον.
 „Διὰ κλίμακος τῆς σεπτῆς τῶν βαθμίδων
 65 „Κατέβην τόσον, ἵν' ὑποδέξωμαί σε
 „Ἐμοῖς τε λόγοις καὶ τῇ κυκλούσῃ μ' αἵγλῃ·
 „Οὔτ' ἔρως μείζων ἐπέσπενσέ με θᾶπτον·
 „Ἄνω γὰρ ᾧδε μείζων καὶ τόσος ἔρως
 „Καίει, καθάπερ αἱ λάμπεις σοι δεικνῦσιν·
 70 „Ἀλλ' ἀγάπη θέσφατος ποιοῦσα δούλους
 „Ἡμᾶς προθύμους βουλῆς, τῆς κυβερνώσης
 „Τὸν κόσμον, ᾧδ' ἔθετο, καθάπερ βλέπεις.”—
 “Βλέπω μὲν καλῶς,” εἶπον, “σεπτὴ λυχνία,
 „Ὡς ἐλεύθερος ἔρως ἐν αὐλῇ τῇδε

- 75 „Ἀρκεῖ πρὸς ὑπακοὴν θείας Προνοίας·
 „Ἀλλά μοι δυσνόητον τοῦτ' ἔστι μάλα,
 „Ὅτι σὺ μόνη προωρίσθης εἰς τοῦργον
 „Τοῦτο μεταξὺ σῶν ἄλλων συννομίλων.”
 Οὕτω διαπεράνας ἔφθην τὸν λόγον,
- 80 Ὅτ' ἐποίησε τὸ φῶς αὐτοῦ τὸ μέσον
 Κέντρον στρεφόμενον, ὡς ταχεῖα μύλη·
 Εἴτ' ἀπεκρίνατ' ἔρως, ὃν εἶχεν ἔνδον·
 “Ἀκτὶς ἐπ' ἐμέ κατευθύνεται θεία,
 „Εἰσδύουσ' ἐν ἧ περιβέβλημαι λάμψει,
- 85 „Ἡς ἡ δύναμις ὄψει τῇ 'μῇ μιγείσα
 „Υψοῖ με τόσον ὑπερθεν, ὥστε βλέπω
 „Τὴν Ὑπάτην Οὐσίαν, ἧς ἀπορρέει.
 „Ἐκεῖθεν ἡ φωταυγοῦς ἤκει μοι χάρις·
 „Ὅσον γὰρ ὀξυδερκῆς εἰμι τὴν ὄψιν,
- 90 „Τόσον καθίστημ' ἴσῃν τὴν φωτὸς λάμψιν·
 „Πλὴν τοὺν οὐρανοῖς μάλ' ὀξυδερκὲς πνεῦμα,
 „Σεραφεῖμ, ὃ πρὸς Θεὸν μάλ' ἀτενίζει,
 „Πρὸς σὸν ἐρώτημ' ἀποκρίνασθ' οὐ σθένει.
 „Ὁ γὰρ ἐρωτᾷς βύθιον ἐν ἀβύσσῳ

- 95 „Τῶν αἰωνίων βουλῶν ἔσθ' οὕτως, ὥστε
 „Ἀνέφικτόν ἐστ' εἰς πᾶσαν κτιστὴν ὄψιν.
 „Ὅταν δ' εἰς κόσμον τὸν θνητὸν ἐπανεέλθῃς,
 „Τοῦτ' ἀνάγγειλον, ἵνα μὴ πρὸς τηλίκον
 „Σκοπὸν ἐπαρθεῖς πέραν κινῇ τοὺς πόδας.
- 100 „Ὁ λάμπων ᾧδε νοῦς ἐπὶ γῆς καπνοῦται.
 „Σκόπει γοῦν εἰ 'κεῖ κάτω δυνατόν, ὅπερ
 „Ἔστ' ἀδύνατον, καὶ οὐρανὸς προσλάβῃ.”
 Οὕτως οἱ λόγοι περιώρισάν μ' οὔτοι,
 Ὡστε τοῦρώτημ' ἑάσας ἀπηρκέσθην
- 105 Ταπεινοφρόνως πυθόμενος, τίς εἴη.
 “Μέσον δὲ ἀκτῶν Ἰταλίας ὑψοῦνται
 „Πέτραι, μικρὸν σῆς πατρίδος ἀφεστῶσαι
 „Τόσον, ὥστ' ἡχεῖν τὰς βροντὰς αὐτῶν κάτω
 „Ποιοῦσι δ' ἄκραν καλουμένην Κατρία,
- 110 „Παρ' ἧς πρόποδας ἀσκητήριον κεῖται,
 „Ὅπερ καθιέρωται μόνῃ λατρείᾳ.”
 Οὕτως ἐπανελάβε τὸν τρίτον λόγον·
 Ἐπειτα δὲ προῖὼν εἶπεν· “Ἐκεῖθι
 „Οὕτως εἰς Θεοῦ στερρόδος ἦν ἱερίαν,

- 115 „Ωστ' ἐδέσμασιν ἐλαίας χυμοῦ μόνον
 „Υφιστάμην ἀπόνως θάλπη καὶ ψύχη,
 „Θεωρητικαῖς ἀρκούμενος μελέταις.
 „Καρποὺς ἀφθόνους εἴωθ' ἡ μονὴ κείνη
 „Παράγειν τοῖς οὐρανοῖς· νῦν δ' ἔστ' ἐρήμη,
 120 „Ωστ' ἐκφαντον τάχος δεῖ τοῦτο γενέσθαι.
 „Ἐν τόπῳ κείνῳ Δαμιανὸς ἦν Πέτρος,
 „Καὶ Πέτρος ἀμαρτωλὸς ἦν ἐν οἰκίᾳ
 „Τῆς Παναγίας παρ' ἀκτὰς Ἀδριάδας.
 „Θνητοῦ μοι βίου μικρὸν ἔμενεν ἤδη,
 125 „Ὅτε προσκληθεὶς ἐβιάσθην φορέσαι
 „Τὸν νῦν ἰόντ' εἰς χείρον' ἐκ κακοῦ πῖλον.
 „Ἦλθεν ὁ Κηφᾶς, καὶ τὸ μέγ' ἦλθε σκευὸς
 „Θείου Πνεύματος, γυμνόποδες ἰσχυροί τε,
 „Ἐν τοῖς τυχοῦσι σιτούμενοι πτωχεῖοις.
 130 „Οἱ νῦν ποιμένες, τίς αὐτοὺς ὑπερείσει
 „Ἐκατέρωθεν, χρήζουσ', ἢ τίς προπέμψει
 „(Βαρεῖς εἶσ' οὕτως), ἢ τοῦπισθ' ἀνελκύσει·
 „Τοὺς ἵππους αὐτῶν καλύπτουσι ταῖς χλαίναις,
 „Ωστ' ὑφ' ἐν δέρμα δύο βαδίζει κτήνη.

135 „Ἀνοχὴ θεία, πῶς ὑπομένεις ταῦτα;”

Ἄμα τῇ φωνῇ τῇδ' εἶδον πολλὰς λάμψεις

Βαθμηδὸν κατιούσας καὶ στρεφομένας,

Κατὰ πᾶσαν δὲ στροφὴν φωταυγεςτέρας.

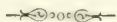
Περὶ δὲ τὴν λαλοῦσαν ἴσταντ' ἐλθοῦσαι,

140 Καὶ κραυγὴν ἐτέλεσαν βροντῆς τοσαύτης,

Ὡστ' οὐκ ἔστιν ἐπὶ γῆς παρομοιάσαι·

Οὔτ' ἤκουσ' αὐτήν· τόσον ἐξεκωφώθην.

Ω Δ Η Κ Β'.

Βενέδικτος.—Οἶκτος αὐτοῦ ἐπὶ τῇ διαφθορᾷ τῶν Μοναχῶν.
—'Ο ὄγδοος Οὐρανός, ἢ ὁ τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων.

- Ὅλος ἔκπληκτος πρὸς τὴν ἐμὴν ἡγέτιν
Ἐστράφην, ὥς νήπιον αἰὲ προστρέχον
Πρὸς καταφυγὴν ἔνθα πέποιθε μάλλον.
Ἐκείνη δ', οἷα μήτηρ ἐπικουροῦσα
5 Ταχέως ὠχρῶ καὶ πνευστιῶντι τέκνῳ
Τῇ φωνῇ, δι' ἧς εἶωθ' αὐτὸ πραῦνειν,
“Ἐν οὐρανῷ σ' ὄντ' οὐκ οἶδας ἄρά γ' ;” εἶπεν.
“Οὐρανόν τε πάντ' οὐκ οἶσθ' ἅγιον ὄντα,
„Πᾶν τ' ἐν αὐτῷ πηγάζον ἐκ χρηστοῦ ζήλου ;
10 „Ὅπόσον μέν σε μετηλλοίωσε τᾶσμα,
„Κάγὼ γελῶσα, νῦν νοεῖν ἔξεστί σοι,
„Ἐπεὶ συνεκίνησέ σ' ἡ κραυγὴ τόσον.
„Εἰ δ' ἡκηκόεις τὰς ἐν αὐτῇ δεήσεις,
„Ἡδη τὴν ἐκδίκησιν ἔγνωσ ἂν πάντως,

- 15 „Ἦνπερ ὄψεσθαι μέλλεις πρὶν ἀποθάνης.
 „Οὐ πρόωρον ἢ θεία πατάσσει σπάθη,
 „Οὐτ' ὀψίτερον, εἰ τί περ φρονεῖ κείνος,
 „Ὃς ποθῶν ἢ δεδιὼς αὐτὴν προσμένει.
 „Ἀλλὰ στράφητι νῦν κατένιζ' εἰς ἄλλα·
- 20 „Ὡς μάλιστα γὰρ ἔνδοξα πνεύματ' ὄψει,
 „Ἦν, ὥς εἶπον, βλέμματα πρὸς αὐτὰ τείνης.”
 Ἰθύνας, ὥς ἤρεσεν αὐτῇ, τὰς ὄψεις,
 Εἶδον ἑκατὸν σφαιρίδι' ἀμοιβαίως
 Ἀκτῖσιν ὁμοῦ καλλυνόμενα μάλλον.
- 25 Ἰστάμην ὥς ὁ ζέσιν οὐ καταστέλλων
 Τῶν αὐτοῦ πόθων, ἀλλ' οὔτε θάρρως ἔχων
 Ἐρωτᾶν, ἅτε δεδιὼς ποιεῖν ἄγαν.
 Ὁ δὲ μέγιστος καὶ μάλα διαλάμπων
 Τῶν μαργαριτῶν κείνων παρέστη πρόσω,
- 30 Ἵνα τὴν ἐμὴν ἔφεσιν ἐκπληρώσῃ·
 Αὐτοῦ δ' ἔντοσθεν ἤκουσ'· “Εἴπερ ἑώρας,
 „Ὡς αὐτὸς ἐγώ, τὴν φλέγουσαν ἀγάπην
 „Ἐν ἡμῖν, τοὺς σοὺς λογισμοὺς ἂν ἐξεῖπες·
 „Ἀλλά γ', ἵνα μὴ περιμένων βραδύνης

- 35 „Πρὸς τὸν ὑψηλὸν σκοπόν, ἀποκρινοῦμαι
 „Πρὸς τὴν σκέψιν, ἧς πέρι τόσον διστάζεις.
 „Τοῦρος, παρ' οὐ τὴν κλιτὺν κείται Κασσῖνον,
 „Ἐπὶ κορυφῆς ὑπ' ἀνθρώπων ὠκείτο
 „Πάλαι πεπλανημένων καὶ κακοτρόπων.
- 40 „Ἐγὼ δὲ πρῶτος εἰσήγαγον κείσ' ἄνω
 „Τοῦνομα τοῦπὶ τὴν γῆν τῆς ἀληθείας
 „Κομιστοῦ, τῆς τοσοῦτον ἡμᾶς ὑψούσης.
 „Ἐπ' ἐμὲ δ' ἐπεχύθη τοσαύτη χάρις,
 „Ὡστ' ἀπέσπασα τὰς περιχώρους πόλεις
- 45 „Τῆς πανασεβοῦς κοσμοφθόρου λατρείας.
 „Τὰ δ' ἄλλα φῶτα θεωρητικοὶ πάντες
 „Ἄνδρες ὑπῆρξαν, ἐμπεπρησμένοι θάλψει,
 „Ἐξ ἧς ἅγιοι καρποὶ κἄνθη γεννῶνται.
 „Μακάριος ἔσθ' οὗτος, οὗτος Ῥωμᾶλδος,
- 50 „Οὗτοι δ' εἴσ' ἀδελφοί μου, τῶν μονῶν ἔνδον
 „Κλεισθέντες, οἷς τ' ἔμπεδος ἦν ἡ καρδιά.”
 Κἀγὼ πρὸς αὐτόν· “Εὐμένει, ἦν μοι δείκνυς,
 „Πρὸς ἐμὲ φθεγγόμενος, ἀγαθὴ τ' ὄψις,
 „Ἦν ἐν ζέσεσιν ὑμῶν καθορῶ πάσαις,

- 55 „Ἀναπτύσσουσιν τοῦ μὲν θάρρους, ὡς ῥόδον
 „Ἡλίου, ὅτε διανοίγεται τόσον,
 „Ὅσον ἂν ἐν ἑαυτῷ κέκτῃται σφρίγγους.
 „Ἐκλιπαρῶ σ' οὖν, σὺ δὲ φράσον μοι, πάτερ,
 „Εἰ δυνατόν μοι τυχεῖν χάριτος τόσης,
- 60 „Ὡστ' ἀκάλυπτον ἰδεῖν τὴν σὴν εἰκόνα.”
 Αὐτὸς δ'· “Ἀδελφέ, σὸς ἄκρος πόθος ἄνω
 „Ἐν ὑπερτάτῃ πληρωθήσεται σφαίρα,
 „Ἐνθ' ἄλλων πάντων πληροῦντ' ἐμοῦ τε πόθοι.
 „Ἐκεῖ τέλειος ἕκαστός ἐστι πόθος
- 65 „Ὡριμός τε καὶ πλήρης· ἐν αὐτῇ μόνη
 „Πᾶν μέρος ἔστ' ἔνθ' ἀνέκαθεν ὑπῆρξεν.
 „Οὐ γὰρ ἔστ' ἐκεῖ χώρος ἢ στροφὴ πόλων,
 „Μέχρι τ' αὐτῆς ἢ κλῖμαξ ἡμῶν ἰκνέεται
 „Διὸ καὶ σοῖς ὄμμασι κρύπτεται τόσον.
- 70 „Μέχρις ἄνω 'κεῖς' αὐτὴν ὁ Πατριάρχης
 „Ἰακώβ εἶδ' ὑψοῦσαν τ' ἄνωθεν ἄκρον,
 „Ὅτ' αὐτῷ βρίθουσ' Ἀγγέλων ἀνεφάνη.
 „Ἀλλὰ πρὸς ἀνάβασιν οὐδεὶς νῦν αἶρει
 „Ἀπὸ γῆς πόδας· ἐμὸς δὲ κανὼν μένει

- 75 „Εκείθι κάτω πρὸς κατατριβὴν χάρτου.
 „Οἱ τοῖχοι, μοναὶ τὸ πρὶν ὁσίων ὄντες,
 „Εγένοντο ληστήρι', αἱ δὲ καλύπτραι
 „Θύλακες πλήρεις ἀλεύρου σεσηπότος.
 „Ἄλλ' οὐ τῷ Θεῷ τοσοῦτον ἀπαρέσκει
 80 „Τοκισμὸς βαρὺς, ὅσον τὸ κέρδος, ὅπερ
 „Εκφρονα ποιεῖ τὴν μοναχῶν καρδίαν.
 „Πᾶν γάρ, ὅ,τι περ ὁ ναὸς ταμιεύει,
 „Ἔστι τῶν ὀνόματι Θεοῦ ζητούντων,
 „Ἄλλ' οὐ συγγενῶν, οὔτ' ἄλλων χειροτέρων.
 85 „Ἡ σὰρξ τῶν θνητῶν ἐστὶν ἀσθενὴς οὕτως,
 „Ὡστ' ἑναρξίς ἐυτυχίης οὐκ ἀρκεῖ κάτω·
 „Δρῦς γὰρ φύεται, βάλανον δ' οὐ παράγει.
 „Ἡρξάτο Πέτρος ἄνευ χρυσοῦ κάργυρου,
 „Αὐτὸς ἐγὼ δὲ προσευχαῖς καὶ νηστείαις,
 90 „Καὶ Φραγκίσκος τάγμ' αὐτοῦ τῇ ταπεινώσει.
 „Ἄλλ' ἀποσκοπῶν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου,
 „Κᾶτα θεωρῶν πρὸς τί τέλος ἀπέβη,
 „Οψεῖ τὸ λευκὸν ὥς ἐγένετο μέλαν.
 „Πλὴν μεῖζον θαῦμ' ἦν βλέπειν τὴν Ἰορδάνου

- 95 „Ἀναπόδισιν, καὶ τὴν Θεοῦ θελήσει
 „Θαλάσσης φυγὴν, ἣ θεραπείαν ὧδε.”
 Οὕτως εἶπέ μοι, κάκειθεν ἐπανήλθεν
 Εἰς τὸν σύλλογον, καὶ συμπυκνωθεὶς οὗτος,
 Ὡς στρόμβος ἔπειτα πᾶς συνανυψώθη.
- 100 Ἡ γλυκεῖα Δέσποινα νεύματι μόνῳ
 Πρὸς τὴν κλίμακ' ὤθησέ μ' αὐτῶν κατόπιν·
 Οὕτω μου ὀδάμας' αὐτῆς σθένος τὴν φύσιν·
 Οὔτε πότ' ἐν γῇ βαίνων τις ἄνω κάτω,
 Φορὰν φυσικὴν οὕτως ἦσθετ' ὠκεῖαν,
- 105 Ἐμῇ πτέρυγι δυνατὴν συγκριθῆναι.
 Εἴθ' ἐπανήκοιμ', Ἀναγνώστ', εἰς τὸ χάρμα
 Εὐσεβὲς κείνο, δι' ὃ συχνάκις κλαίω
 Τὰ μὰ πταίσματα, καὶ πλήττομαι τὰ στήθη!
 Οὐ γὰρ τάχιον ἐμβαλὼν ἂν ἀπέσπας
- 110 Ἐκ πυρὸς τὸν δάκτυλον, ὅσον τότε εἶδον
 Τὸ μετὰ Ταῦρον ζώδιον, ἥμην τ' ἔνδον.
 Ὡς μεγακλεεῖς ἀστέρες, ὧς φῶς πλήρες
 Μεγάλου σθένους, δι' οὗ γινώσκω πᾶσαν
 Ἐμὴν ἀξίαν, οἷα τίς ποτ' ἂν εἶη.

- 115 Ἐγεννᾶτο σὺν ὑμῖν, καὶ θνητῶν πάντων
 Ἐκρύπτετο σὺν ὑμῖν ὁ πατὴρ ζώντων,
 Ὅτ' ἠσθόμην Ἐτροῦσκον ἀέρα πρῶτον·
 Ὅτ' εἶπ' εἰσδύναι Ἰδαφιλεύθῃ μοι χάρις
 Εἰς τὴν στρέφουσιν ὑμᾶς ὑψηλὴν σφαῖραν,
- 120 Διαβῆν' ἠτύχησα τὴν ὑμῶν χώραν.
 Πρὸς ὑμᾶς ἤδη πανευλαβῶς στενάττει
 Ἥ μὴ ψυχὴ πρὸς κτήσιν ἰσχύος, ἵνα
 Τὸν ἔλκοντ' αὐτὴν στενὸν διέλθῃ πόρον.
 “Οὕτως ἐγγὺς εἶ σωτηρίας ἐσχάτης,”
- 125 Εἶπε Βεάτριξ, “ὥστε σοι δέον ἔχειν
 „Ὁξυδερκεῖς τε κῆρυκεῖς τὰς ὄψεις.
 „Διόπερ πρὶν ἢ προβῆς ἔντοσθε πλέον,
 „Θεώρει κάτω, καὶ βλέπε πόσον κόσμον
 „Ὑπὸ τοῦς πόδας ἐποίησ' ἔχειν σ' ἤδη,
- 130 „Ἴν' ἐμφανισθῇ γήθουσ' ἡ σὴ καρδία,
 „Ὅσον δύνатаι, πρὸ τροπαιούχου στίφους,
 „Ὁ φαῖδρον τὸν κυκλικὸν δίεισ' αἰθέρα.”
 Τὰς ὄψεις στρέψας τότε εἰς τὰς ἐπτὰ σφαίρας
 Πάσας, τὴν οὐτιδανὴν τῆς οἰκουμένης

- 135 Ὑφ' ἡμῶν μορφὴν ἐμειδίασα βλέπων.
 Ἐγκρίνω δὲ κρείττονα τὴν γνώμην, ἥτις
 Φαυλίζει μᾶλλον αὐτήν· ὁ δὲ πρὸς ἄλλα
 Τὸν νοῦν ἔχων ἀληθῶς σοφὸς καλείσθω.
 Εἶδον τὴν Λητοῦς θυγατέρ' ἐνημμένην
- 140 Ἄνευ τῆς σκιᾶς, ἥ μοί ποτ' ἦν αἰτία
 Τοῦ φρονεῖν αὐτὴν ἀραιὰν πυκνὴν τ' οὔσαν.
 Ἀντέσχον, Ὑπερίων, ἐκεῖ τὴν θέαν
 Υἱοῦ τοῦ σοῦ, βλέπων πῶς ἐγγὺς καὶ πέριξ
 Αὐτοῦ κινεῖται Μαίᾶ τε καὶ Διώνῃ·
- 145 Ἐκεῖθεν τὴν σύγκρασιν Διὸς κατεῖδον
 Μέσον πατρὸς υἱοῦ τε, κακεῖθεν ἦν μοι
 Αὐτῶν τοὺς πρὸς ἀλλήλους ἐλιγμοὺς βλέπειν.
 Πάντες δ' ἐπτὰ πλάνητες ἐφάνησάν μοι
 Ὅσον μεγέθους καὶ ταχύτητος ὅσης,
- 150 Ὅσον τ' ἀφεστηκότες εἶσ' ἀπ' ἀλλήλων.
 Γῆδιον δὲ τὸ ποιοῦν ἡμᾶς ἀγρίους
 Στρεφομένῳ μοι σὺν Διδύμοις ἀφθίτοις
 Ἐκ λόφων εἰς θάλασσαν ἅπαν ἐφάνη·
 Εἶτ' ἔτρεψ' ὄψεις πρὸς τὰς καλλίμους ὄψεις.

Ω Δ Η Κ Γ'.

Ὁ θρίαμβος τοῦ Χριστοῦ.—Ἡ Παρθένος Μαρία.

- Ὡς ὄρνις μέσον ἀγαπητῶν φυλλάδων
Ἐστῶς ἐν τῇ φωλεᾷ νεοσσῶν φίλων
Διὰ νυκτὸς κρυπτούσης ἡμῖν τὰ πάντα,
Ἰδεῖν δὲ ποθῶν μορφὰς αὐτῶν ἡδέας,
5 Καὶ βρῶσιν εὐρεῖν πρὸς τροφὴν αὐτῶν, μάλα
Τοῖς ἐπὶ τοῦτο χαίρων ἀτρύτοις μόχθοις,
Διοπτεύει τὸν καιρὸν διὰ τῶν φύλλων,
Καὶ τὸν ἥλιον ἐνθέρμως περιμένει,
Ἀτενὲς βλέπων, πότ' ἡὼς διαυγάσει·
10 Οὕτως ἵστατ' ὄρθιος ἡ Δέσποινά μου,
Ἀτενής, πρὸς τὴν ζώνην οὖς' ἐστραμμένη,
Ἐφ' ἣν ἥλιος δείκνυσι σπουδῆς ἥπτον.
Θεωρῶν δ' αὐτὴν μετέωρον καὶ σύννου,
Ἐγενόμην τοιοῦτος, οἷος ἐκείνος,

- 15 Ὃς ἄλλο ποθεῖ, πρᾶννεται δ' ἐλπίζων.
 Ἄλλ' ἦν μικρὸν μεταξὺ τῶν δύο χρόνων,
 Τοῦ προσδοκᾶν με, φημί, καὶ τοῦ θεᾶσθαι
 Τὸν οὐρανὸν αὐγάζοντ' ἔτι καὶ μάλλον.
 “Ἰδού,” Βεάτριξ εἶπεν, “ὁ νικηφόρος
- 20 „Στρατὸς τοῦ Χριστοῦ, καὶ πᾶς καρπός, ὃν μέλλεις
 „Δρέψεσθαι περιβαίνων ἐν σφαίραις ταῖσδε.”
 Ἡ δ' ὄψις αὐτῆς ἐφάνη μοι πᾶσ' ἔμφλοξ,
 Τὰ δ' ὄμματ' ἦν ἔμπλεα χαρᾶς τοσαύτης,
 Ὡστ' οὐκ ἔνεστιν ἐμοὶ λόγοις ἐκφράζειν.
- 25 Οἷα δ' ἐν πανσελήνοις ταῖς γαλιναίαις
 Τριοδίτις μεταξὺ νυμφῶν ἀφθίτῳ
 Γελᾷ, βυθοῖς οὐρανοῦ λαμπουσῶν πᾶσι,
 Τοιοῦτον εἶδον ἐν μυριάσι φώτων
 Ἥλιόν τιν, ὃς κατηύγαζ' αὐτὰ πάντα,
- 30 Ὡς ὁ παρ' ἡμῖν τοὺς ὕπερθε φωστήρας.
 Καὶ διὰ φωτὸς διεφαίνετο ζῶντος
 Λαμπρὰ τοσοῦτον ἢ τηλαυγὴς οὐσία,
 Ὡστ' ὄψις ἐμὴ τὴν αἴγλην οὐκ ἀντεῖχεν.
 “ὦ Βεάτριξ, Ἡγέτις γλυκεῖα, φίλη! . . .”

- 35 Αὐτὴ δ' εἶπέ μοι· “Τοῦθ', ὅ σε καταβάλλει,
 „Ἐστὶν ἀρετή, καθ' ἣς οὐδὲν ἰσχύει.
 „Σοφία δ' ἐστὶν αὕτη δύναμις θ', ἥτις
 „Ἡνέφξ' ὁδοὺς μέσον οὐρανοῦ γῆς τε,
 „Ὡν ἦν ἤδη χρόνιος τόσον ὁ πόθος.”
- 40 Ὡς πῦρ ἐκθρώσκει νέφους, οὐτινος ἔνδον
 Ὡς διευρυνόμενον χῶρον οὐκ ἔχει,
 Καὶ παρὰ φύσιν αὐτοῦ κατὰ γῆς πίπτει,
 Οὕτως οὐμὸς νοῦς εὐρυνόμενος μέσον
 Τέρψεων κείνων αὐτοῦ πέραν ἐξέσται.
- 45 Τί ποτε δ' ἐγένετο μεμνησθ' οὐκ ἔχω.
 “Ὅμματ' ἀνοιξον, ὅποια τ' εἰμί, βλέπε·
 „Ἐθεάσω πράγματα ποιήσαντά σε
 „Δυνατὸν τοῦμὸν μειδιάμ' ὑποστῆναι.”
 Ἦμην δ' ὥς ὅστις ὄραμ' ἔχων εἰσέτι
- 50 Ἐξίτηλον ἐν τῷ νῷ μάτην πειρᾶται
 Ὅπως εἰς μνήμην ἀναλήφεται πλήρες,
 Ὅτ' ἤκουσα πρόσκλησιν ταύτην, ἀξίαν
 Πλείστης χάριτος, ἥτις οὐποτ' ὀλεῖται
 Ἐν βίβλοις ἱστορούσαις τὰ παρελθόντα.

55 Εἰ νῦν ᾧδ' ἤχουν αἱ γλῶσσαι πᾶσαι κεῖναι,

Ἄς Πολύμνια σὺν ἀδελφαῖς ἰδίῳ

Ἐπιθήνησαν γάλακτι γλυκυτάτῳ,

Βοηθοῦσαί μοι, τ' ἀληθοῦς οὐδ' εἰς μέρος

Μυριοστὸν ἂν ἐξικνούντο, τὸ θεῖον

60 Ἄδουσαι μειδίαμα κῶψεως λάμπειν.

Οὕτω δὲ περιγράφον τὰ Παραδείσου

Τὸ πανίερον ποίημ' ἄλματος δεῖται,

Ὡς ὁ τὴν ὁδὸν κεκομμένην εὐρίσκων.

Ἄλλ' εἴ τις σκοπεῖ τὸ τοῦ θέματος ἄχθος

65 Καὶ τὸν φέροντα τοῦτο βρότειον ὦμον,

Οὐκ ἂν εἴη μωμητὸν ὑπ' αὐτὸ τρέμειν.

Οὐ μὴν ἀκάτῳ μικρᾷ πορθμὸς ἀρμόζει,

Ὅν διασχίζει πλέουσ' εὐτολμος πρῶρα,

Ἄλλ' οὐδ' ἑαυτοῦ φειδομένῳ ναυκλήρῳ.

70 “ Διὰ τί σ' ὄψις ἐμὴ τοσοῦτον θέλγει,

„Ὡστε σε πρὸς τὸν τερπνὸν στρέφεσθαι κῆπον,

„Τὸν ὑπ' ἀκτῖνας τοῦ Χριστοῦ προσανθοῦντα;

„Ἐκεῖ ἔστι ρόδον, οὐπὲρ ἔνδον ὁ Θεῖος

„Ἐνεσαρκώθη Λόγος· ἐκεῖ τὰ κρίνα,

75 „Ὡν ὁσμὴ τὴν εὐθείαν ἔδειξε τρίβον.”

Ταῦτα Βεάτριξ· καὶ γὰρ πρόθυμος ὅλος
Πρὸς τὰς αὐτῆς συμβουλάς· πάλιν ἠρξάμην
Καταπολεμῶν τὰσθενῇ βλέφαρά μου.
Ὡς δ' ὑπ' ἀκτῖνας ἡλίου, διιούσας

80 Δι' ἐρρώγोटος νέφους, λειμῶν' ἀνθώδη
Ὅμματ' ἐμά ποτ' εἶδεν ἐσκιασμένα,
Οὔτω πληθὺν λάμπσεων εἶδον ἀκτῖσι
Διαπύροις ὑπερθεν φωτιζομένων,
Τὴν φωτίζουσαν αὐγὴν οὐ διαβλέπων.

85 Ὡς σθένος θεῖον, τὸ μορφοῦν αὐτὰς οὕτως,
Σαντὸν ὑψωσας, ὅπως εὐρύνης χῶρον
Ὅμμασιν ἐμοῖς οὐκ οὔσιν εὐσθενέσι.
Τοῦνομα τ' ἄνθους, ὅπερ ἐπικαλοῦμαι
Ἀεὶ πρῶτ' καὶ δείλην, ὥθησε πάντα

90 Νοῦν ἐμὸν πρὸς τὴν πυρὸς μεγίστου θέαν.
Ὅτ' ἄμφω δ' ὄψεις ἐμαὶ παρέστησάν μοι
Μέγεθος κάλλος τ' ἀστέρος ζῶντος κείνου,
Ὑψοῦ νικῶντος, ὥς ἐνίκησεν ὧδε,
Ἐκ βαθέων οὐρανοῦ κατῆλθε λάμψις,

- 95 Ἐχουσα σχῆμα κύκλου δίκην στεφάνου,
 Ἐζωσέ τ' αὐτὸν πέριξ συστρεφομένη.
 Πᾶσ' ἠχοῦσ' ἐν γῇ μελωδία γλυκίστη, ἡ
 Μᾶλλον τ' ἐφ' αὐτὴν ἔλκουσα ψυχὴν πᾶσαν,
 Βροντὴ νεφέλης ῥαγείσης ἂν ἐδόκει,
 100 Συγκρινομένη πρὸς τὸν ἦχον τῆς λύρας
 Τῆς τὸν κάλλιμον σάπφειρον στεφανούσης,
 Ὃς τὸν οὐρανὸν μάλιστα χρωματίζει.
 “Ἐρως εἴμ' Ἀγγελικός, στροφαῖς δεικνύων
 ,,Τὴν ἄκραν χαρὰν πνέουσιν ἐκ γαστέρος
 105 ,,Τῆς ἡμῶν πόθου γενομένης δοχείου.
 ,,Ἐπανήξω δ', οὐρανοῦ Δέσποιν', ἐν ὅσῳ
 ,,Ἀκολουθεῖς υἱῷ σου, καὶ θειοτέραν
 ,,Θήσεις ὑψίστην σφαῖραν, ἐκεῖσ' εἰσδύσα.”
 Οὕτως ἡ κυκλοῦσ' ἐκείνη μελωδία
 110 Ἐπετελεῖτο· τὰ δ' ἄλλα φῶτα πάντα
 Τὸ Μαρίας ἀντηχεῖν ὄνομ' ἐποίει.
 Χλαῖνα δ' ἡ βασιλικὴ σφαιρῶν τοῦ κόσμου
 Πασῶν, ἡ μᾶλλον θερμῶς ζωπυρουμένη
 Ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ πνοῇ καὶ παρουσίᾳ,

- 115 Ἐφ' ἡμᾶς ἐξέτεινε τὴν ἔνδον ἄκραν
 Τοσοῦτον ἀφεστῶσαν, ἄστ' οὐκ ἐφάνη
 Ἐμοίγ' ἔτ', ἐκεῖθ' ἔνθ' ἦν, αὐτῆς ἡ θεά.
 Διόπερ ὄμματ' ἐμὰ σθένος οὐκ εἶχε
 Παρακολουθεῖν τῇ σεπτῇ φλογὶ κείνῃ,
 120 Ὅτις ὑψώθη παρὰ τὸν αὐτῆς παῖδα.
 Ὡς δὲ νήπιον, ὅπερ πρὸς τὴν μητέρα
 Τείνει τοὺς βραχίονας, γάλα θηλάσαν,
 Διὰ στοργῆς πρὸς τάκτός ἐκφλεγομένης,
 Ἐκαστον φώτων κείνων ἔστηκεν ἄνω,
 125 Τείνον τὴν ἄκραν οὕτως, ὥστ' ἦν μοι δῆλη
 Ἦν εἶχε σεπτὴν στοργὴν πρὸς τὴν Μαρίαν.
 Ἐπειτ' ἔμειναν ἐκεῖ κατέναντί μου
 Ἄδοντ' Ἀνασσ' Οὐρανοῦ γλυκέως οὕτως,
 Ὡστ' οὐπότ' ἐμε κατέλιπε τὸ θέλκτρον.
 130 Ὡ, πόσον ταμιεύετ' ἐντὸς ἐκείνων
 Τῶν κιβωτῶν ἄφθονος ὄλβος, ἐξ ᾧνπερ
 Γόνιμα σπέρματ' ἔπεσ' ἐπὶ γῆς κάτω.
 Ἐκεῖ θησαυροῦ τὰ πνεύματ' ἀπολαύει,
 Ὅν ἐκέκτητο κλαίοντ' ἐν ἐξορίᾳ

135 Τῆς Βαβυλῶνος, ἔνθα χρυσὸν παρεῖδεν.

Ἐκεῖ θρίαμβον ὑπ' ἄκρον υἱὸν ἄγει

Θεοῦ τε καὶ Μαρίας ἐπὶ τῇ νίκῃ

Σὺν τῷ παλαιῷ καὶ τῷ νέῳ συλλόγῳ

Ὁ κάτοχος τῶν κλειδῶν τοιαύτης δόξης.

Ω Δ Η Κ Δ'.

Ὁ Ἅγιος Πέτρος ἐξετάζει τὸν Δάντην περὶ Πίστewς.

- “Θίασ’ ἐκλεχθεὶς ἐπὶ τὸ μέγα δεῖπνον
„Ἀμνοῦ τοῦ Θείου, τροφὴν ὑμῖν διδόντος
„Τοιάνδ’, ὥσθ’ ὑμῶν πόθος ἔστ’ αἰὲν πλήρης·
„Εἴπερ οὗτος γεύεται χάριτι θείᾳ
5 „Ψυχῶν πιπτουσῶν ἐκ τῆς ὑμῶν τραπέζης,
„Πρὶν ἢ θάνατον αὐτῷ καιρὸς ὀρίσῃ,
„Πρὸς ἔφεσιν ἄμετρον αὐτοῦ σκοπεῖτε·
„Δροσίσατ’ αὐτὸν μικρόν· καὶ γὰρ ἐκ κρήνης
„Αἰὲν πίνετ’, ἐξ ἧς νοῦς αὐτοῦ πηγάζει.”
10 Οὕτω Βεάτριξ· ψυχαὶ δὲ φαιδραὶ κεῖναι
Ἐγένοντ’ ἐπὶ πόλων εὐσταθῶν σφαῖραι,
Αὐγάζουσαι συντόνως, ὥσεί κομῆται.
Ὡς δ’ ἐν ὥρολογίου μηχανῇ κύκλοι
Στρέφοντ’ εἰς τρόπον, ὥστε δοκεῖν σκοποῦντι
15 Τὸν πρῶτον ἀκινήτείν, ἵπτασθαι δ’ ἄκρον,

- Οὕτως ἀλλοιοτρόπως οἱ τροχοὶ κείνοι
 Ὡκείς ἢ βραδεῖς χορεύοντες μ' ἐποιοῦν
 Ἐφ' ὅσον βαθμὸν μάκαρες ἦσαν γνῶναι.
 Ἐξ ἑνός, ὅς μοι πλείστου κάλλους ἐφάνη,
 20 Εἶδον ἐξιούσαν φλόγ' ὀλβιον οὕτως,
 Ὡστ' οὐδεὶς ἄλλος μείζον' ἐφίει λάμψιν.
 Καὶ δὴ τρισάκις τῆς Βεάτρικος πέριξ
 Ἐστράφη σὺν ᾄσματι τοιῶδε θείῳ,
 Ὡστ' οὐ λέγει μοι πάλιν ἡ φαντασία.
 25 Διὸ σιγᾷ κάλαμος, οὐδέ γε γράφω.
 Πρὸς τοιάσδε γὰρ πτυχὰς ὁ νοῦς καὶ λόγος
 Ἡμῶν δεῖται χρωμάτων κομιδῇ ζώντων.
 “Ὡ πάνσεπτ' ἀδελφὴ μου, σαῖς εὐσεβέσιν
 „Ἰκεσίαις πρὸς ἡμᾶς θερμῇ στοργῇ τε
 30 „Τῆς λαμπρᾶς ταύτης σφαίρας ἀπέσπασάς με.”
 Ἡ παντευλόγητος φλόξ ἔπειτα στᾶσα,
 Τὴν πνοὴν ἀπηύθυνε τῇ ᾗ Δεσποίνῃ,
 Τὴν φθεγξαμένην, ὥς εἶπον ἀνωτέρω.
 Αὕτη δ'· “Ὡ φῶς ἀφθιτον ἀνδρὸς μεγάλου,
 35 „Ὡ τὰς κλεῖς ὁ Κύριος ἡμῶν παρέσχεν,

- „Ἄς ἡγάγ' εἰς γῆν, θαυμαστῆς χαρᾶς τῆσδε,
 „Ἐξέταζε τόνδ' ἐλαφρῶν καὶ βαρέων
 „Ὡς σ' ἀρέσκει, πίστεως θεμάτων πέρι,
 „Τῆς ποιησάσης βαδίζειν σ' ἐφ' ὑδάτων.
 40 „Εἵπερ ἀγαπᾷ κάλπίζει καὶ πιστεύει
 „Ὅρθως, γνωστόν σοι· τῇ σῇ γὰρ ὄψει πάντα
 „Πράγματ' ἐναργῶς ἔγγραπτα καθορᾶται.
 „Ἄλλ' ἐπεὶ κράτος τοῦτο κτᾶται πολίτας
 „Δι' ἀληθοῦς πίστεως πρὸς ταύτης δόξαν,
 45 „Τούτῳ δίκαιον ὀμιλεῖν αὐτῆς πέρι.”
 Ὡς ὀπλίζεται μαθητῆς ἐν ἀγῶνι,
 Σιγῶν ἕως ἂν τὸ ζήτημα προβάλῃ
 Ὁ καθηγητῆς πρὸς ἔλεγχιν κοῦ λύσιν,
 Οὕτω λόγοις ἅπασι καθωπλιζόμεν,
 50 Αὐτῆς λεγούσης, ἵνα γένωμ' ἐτοῖμος
 Πρὸς τοιόνδ' ἐξεταστὴν καὶ τοιόνδ' ἔργον.
 “Ἀγαθὲ Χριστιανέ, λέγε δῆ, φράσον·
 „Τί πίστις ἐστί;” Κἀγὼ κεφαλὴν ἄρας
 Πρὸς τὸ φῶς, ὅθεν ἐξῆι τὰ ῥηθέντα,
 55 Πρὸς τὴν Βεάτρικ' εἴτ' ἐστράφην, ἥ νεῦμα

Ἐποίησέ μοι τάχος, ὅπως ἐκχέω

Τὸ τῆς ἐνδομύχου μου πίδακος ὕδωρ.

“Εἴθ’ ἡ χάρις, ἡ καλεῖ μ’ ἐκφῆναι γνώμην,”

Ἡρξάμην λέγων, “πρόσθεν τᾶκρου Πρωτάρχου,

60 „Σαφεῖς ποιήσαι τὰς ἐμὰς ἀποκρίσεις.”

Εἶτ’ ἐπεῖπον· “ὦς ὁ φιλαλήθης, Πάτερ,

„Κάλαμος ἔγραψ’ ἀδελφοῦ σου τοῦ φίλου,

„Ὃς σὺν σοὶ Ῥώμην ἔθετ’ ἐν ὀρθῇ τρίβῳ,

„Πίστις ἐστὶ πραγμάτων ἐλπιζομένων

65 „Ὑπόστασις, ἐλεγχὸς τ’ οὐ βλεπομένων.

„Οὗτος ὁρισμὸς αὐτῆς εἶναι δοκεῖ μοι.”

Τότ’ ἤκουσ’· “Ὁρθὴ γνώμη ’στίν, ἣν ἐκφαίνεις,

„Εἴγ’ οἶσθ’, ἀνθ’ ὅτου ταύτην ἔθετο μέσον

„Πρῶτον ὑποστάσεων, εἶτα δ’ ἐλέγχων.”

70 Καγὼ κατόπιν· “Ἄ πράγματα βαθέα

„Παρέστηκέ μοι πλατυνόμεν’ ἐνταῦθα,

„Οὕτως ὄμμασι κέκρυπτ’ ἀνθρώπων, ὥστε

„Δείκνυσ’ ὑπαρξιν αὐτῶν ἡ πίστις μόνη,

„Ἐφ’ ἧς καὶ μόνης στηρίζετ’ ἐλπίς πᾶσα,

75 „Τοῦτο δ’ ὑποστάσεως λαμβάνει κληῖσιν·

- „Ἐκ δὲ πίστεως συλλογισμοὺς ποιεῖσθαι
 „Ἡμᾶς χρή, δείξιν οὐκ ἔχοντας ἑτέραν·
 „Καὶ τόδ' ἔσθ', ὃ λαμβάνει κληῖσιν ἐλέγχου.”
 Τότ' ἤκουσ· “Εἰ πᾶν, ὃ τις ἐπὶ γῆς κτᾶται
 80 „Δι' ἐπιστήμης, οὕτω κατενοεῖτο,
 „Οὐκ ἂν ἦν χρεία σοφισμάτων ἐντέχνων.”
 Οὕτως ἔπνευσεν ἔρως ἔμπυρος κείνος·
 “Ἐπειτ' ἐπέειπεν· “Ἄλῃς δίκαιον ἦδη
 „Τὸ νόμισμ' ἀνεφάνη κρᾶσιν καὶ βάρος·
 85 „Ἀλλὰ φράσον, εἴγ' ἔχεις ἐν βαλαντίῳ.”
 Κἀγώ· “Πάνυ γε, λαμπρὸν στρογγύλον θ' οὕτως,
 „Ὡστ' οὐδαμῶς διστάζω περὶ τοῦ τύπου.”
 “Ἐπειτ' ἐκ τοῦ βαθέος φωτὸς ἐξῆλθε,
 „Τοῦ 'κεῖ λάμποντος· “Τιμήεις ὅδε λίθος,
 90 „Ὅς ἐστι θεμέλιος ἀρετῆς πάσης,
 „Πόθεν ἦλθέ σοι;” Κἀγώ· “Δαψιλῆς ὄμβρος
 „Τοῦ παναγοῦς Πνεύματος, ὃς διαχεῖται
 „Ἐν περγαμηναῖς παλαιαῖς τε καὶ νέαις,
 „Ἐστὶν ὁ συλλογισμός, ὃς ἡγάγέ με
 95 „Εἰς συμπέρασμα τοιόνδ', ὥστε πρὸς τοῦτο

„Φαίνεται μοι πᾶς' ἀπόδειξις ἀμβλεῖα.”

Εἴτ' ἤκουσ'· “ Ἡ παλαιὰ Γραφή καὶ νέα,

„Ἐξ ἧς συμπέρασμα σὺ τοιόνδ' ἐξάγεις,

„Διὰ τί φρονεῖς ὥς θεϊός ἐστι λόγος; ”

100 Κἀγώ, “ Τάληθές ἐκκαλύψαν μοι τέκμαρ

„Εἴς' αἱ κατόπιν πράξεις, δι' αἷς ἡ φύσις

„Οὐτ' ἄκμονί ποτ' ἐχρήσατ' οὔτε σφύρα.”

Ἀπεκρίθη μοι· “ Λέγε, τίς βεβαιοῖ σοι

„Πράξεων τῶνδ' ὕπαρξιν· αὐτὸ γὰρ τοῦτο,

105 „Ὅπερ δεῖ δεῖξαι, δείκνυσιν, οὐδὲν δ' ἄλλο.” —

“ Εἰ τὸν Χριστιανισμὸν ὁ κόσμος, ” εἶπον,

“ Ἡσπάσατ' ἄνευ θαυμάτων, τοῦτο μόνον

„Τοιόνδ' ἐστίν, ὥστ' οὐδ' ἑκατοστὸν τᾶλλα.

„Σὺ γὰρ εἰσῆλθες πένης ἅμα καὶ νῆστις

110 „Εἰς ἀγρόν, ἔν' ἀγαθὴν φυτεῖαν σπείρης,

„Τὴν τότ' ἄμπελον, νῦν γενομένην βάτον.”

Τέλος δ' ἀντήχησ' αὐλὴ πάνσεπτος κείνη

Διὰ τῶν σφαιρῶν Ἐνα Θεὸν αἰνῶμεν

Ἐν μελωδίαις ἄνω 'κεῖ μελπομέναις.

115 Εἴτ' ἄρχων κείνος, ὃς οὕτως ἀπὸ κλάδου

- Εἰς κλάδον ἤδη μ' ὥθησεν ἐξετάζων,
 Ὡστ' ἐγγὺς ἤμεν τῆς ἐσχάτης φυλλάδος,
 Ἦρξατο πάλιν· “ Ἡ τῇ σῇ διανοίᾳ
 „ Συνοῦσα χάρις ἠνέωξε σὸν στόμα
 120 „ Μέχρι τοῦδε, καθ' ὅσον προσῆκεν, οὕτως,
 „ Ὡστ' ἀποδέχομ' ὅσ' ἐξέφηνας πάντα
 „ Ἀλλά σε δεῖ νῦν εἰπεῖν μοι, τί πιστεύεις,
 „ Καὶ τίς ἐστὶν ἡ πηγὴ τῆς πίστεώς σου.”—
 “ ὦ Πάτερ ἅγιε, πνεῦμ', ὁ βλέπων ἤδη
 125 „ Ὅσ' ἐπίστευσας οὕτως, ὥστ' εἰς τὸν τάφον
 „ Ἠλθες νικήσας πόδας νεαρωτέρους,”
 Ἦρξάμην ἐγώ, “ σὺ δηλώσαι με βούλει
 „ Ὡδε τὸν τύπον τῆς τρανοῦς πίστεώς μου,
 „ Ἀμα δὲ καὶ τὴν πηγὴν αὐτῆς αἰτεῖς με·
 130 „ Ἀποκρίνομ'. “ Εἰς ἓνα Θεὸν πιστεύω
 „ Μόνον, ἄφθιτον, ὃς τὸν οὐρανὸν πάντα,
 „ Ἀκίνητος ὢν, κινεῖ στοργῇ καὶ πόθῳ.
 „ Πρὸς πίστιν τοιάνδ' οὐ μόνον ἔχω δείξεις
 „ Μεταφυσικὰς καὶ φυσικὰς, ἀλλὰ μοι
 135 „ Παρέσχεν ἀλήθεια, βρύουσ' ἐντεῦθεν

- „Διὰ Μωσέως, Προφητῶν, Ψαλμῶν, τοῦ τε
 „Εὐαγγελίου καὶ δι' ὑμῶν γραψάντων,
 „Ἐπεὶ γ' ἐφώτισ' ὑμᾶς τὸ θεῖον Πνεῦμα.
 „Εἰς τρία πρόσωπ' αἰῶνια πιστεύω,
 140 „Ἄμ' ὄντα μίαν καὶ τρεῖς οὐσίας οὕτως,
 „Ὡστε λέγεσθ' ἐπίσης ἐστὶν εἰσί τε.
 „Τῷ μυστηρίῳ τούτῳ Θείας οὐσίας,
 „Ἡς πέρι λέγω, πολλάκις ἐντυποῖ μοι
 „Τὸν νοῦν Εὐαγγελικὴ διδασκαλία.
 145 „Ὅδ' ἔσθ' ὁ κρουνός, ὅδ' ἔσθ' ὁ σπινθήρ, ὅστις
 „Ἐπειτα διευρύνετ' εἰς φλόγα ζῶσαν,
 „Ἐν ἐμοὶ λάμπων, ὡς ἐν οὐρανοῖς ἄστρον.”
 Ὡς δεσπότης ἀκούων ἀρεστὸν πρᾶγμα,
 Ἀσπάζεται τὸν δοῦλον, χάριν δεικνύων
 150 Ἐφ' οἷς ἤκουσεν, ἅμα παύσαντα λέγειν,
 Οὕτως εὐλογοῦν τέ με κἄδον τρισάκις
 Περιέστεψέ μ', ἅμα σεσιγηκότα,
 Τάποστολικὸν φῶς, ᾧ συνδιελέχθην
 Ἐξ ἐπιταγῆς· τόσον εὐηρεστήθη.

Ω Δ Η Κ Ε΄.

‘Ο Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ἐξετάζει τῶν Δάντην περὶ Ἑλπίδος.

—‘Ο Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής.

- Ἦν ποτε συμβῆ ποίημ' ἱερὸν τόδε,
ᾧ περ χεῖρας ἔθετο γῇ τ' οὐρανός τε,
Ὅστ' ἰσχνὸν ἐπὶ πλεῖστα γενέσθαι μ' ἔτη,
Κάμψαι τὴν ὁμότητα τὴν τοῦ γλυκέος
5 Ποιμνίου διώξασάν μ', ἔνθ' ἦν καθεύδων,
Ὡς ἄμνός ἐχθρὸς τοῦ πολεμοῦντος λύκου,
Σὺν ἄλλῃ τότε φωνῇ δέρματί τ' ἄλλῳ
Ἐπανήξω ποιητής, κὰν κολυμβήθρα
Βαπτίσματός μου στεφθήσομαι στεφάνῳ.
10 Ἐκεῖ γὰρ ἐν τῇ πίστει, τῇ προσαγωγῇ
Θεῷ τὰς ψυχάς, εἰσέδυν, καὶ τῆς χάριν
Πέτρος περιέστεψε τὴν κορυφήν μου.
Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς ἐκινήθη
Φῶς ὁμίλου παναγοῦς, ὅθεν ἐξῆλθεν

- 15 Ὁ τῶν τοῦ Χριστοῦ τοποτηρητῶν πρῶτος.
 Δέσποινα δ' ἐμή, πλήρης οὖς' εὐφροσύνης,
 “Βλέπε, βλέπ’,” εἶπεν. “Ἴδου δὴ κείνος ἄρχων,
 „Δι' ὃν εἰς Καλλαϊκούς ἐν γῇ φοιτῶσιν.”
 Ὡς δ' ὅτε περιστέρως συζύγῳ φίλῃ
- 20 Πρόσκειται, διαχέουσ' ἀλλήλοις ἄμφω
 Τὸν πόθον, γογγύζοντες περιστροφάδην,
 Οὕτως ἀρχόντων τῶν ἐνδόξων ἐκείνων
 Ἐν ὑποδεχόμενον εἶδον ἔν' ἄλλον,
 Αἰνουῦντας ἀμβροσίαν, ἣ τρέφοντ' ἄνω.
- 25 Τῆς δ' ὑποδοχῆς ἔπειτα τελεσθείσης,
 Ἐστησαν ἄμφω σιγῶντες ἔμπροσθέν μου,
 Λάμποντες οὕτως, ὥστ' ἐμὰς πεπληχθ' ὄψεις.
 Ἐπιμειδιῶσα τότε εἶπε Βεάτριξ·
 “Ἐνδοξε ζωή, δι' ἧς τῆς ἡμετέρας
- 30 „Βασιλικῆς εὐρύτης ἀπεκαλύφθη,
 „Ἡχεῖν ποίει τὴν Ἐλπίδ' ἐν ὕψει τῶδε.
 „Οἶδας ὡς αὐτῆς ἦσθα τύπος, ὁσάκις
 „Ἰησοῦς ἦν ἐμφανὴς τοῖς τρισὶ μάλλον.”—
 “Ἄρον κεφαλὴν, ἀνάλαβέ τε θάρρως·

- 35 „Πᾶν γὰρ ἦκον ᾧδ' ἐκ τοῦ γηίνου κόσμου
 „Ταῖς ἡμετέραις δεῖ πεπαίνεσθ' ἀκτίσι.”
 Προτροπὴ δ' αὕτη φωτὸς δευτέρου πρὸς με
 Ἦλθ', ὅθεν ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς ὄρη
 Τὰ πρὶν αὐτοὺς ἀμέτρῳ κάμψαντα βάρει.
- 40 „Ἐπεὶ χάριτι βούλεταί σ' Αὐτοκράτωρ
 „Ἡμῶν συντυχεῖν ἡμῖν πρὸ τοῦ θανεῖν σε,
 „Ἀρχουσιν ἐντὸς αὐλῆς μυστικῆς τῆσδε,
 „Ὅπως κατιδὼν τάληθες αὐλῆς ταύτης,
 „Τὴν Ἑλπίδ', οὔσαν ἐραστὴν τοῖς ἀνθρώποις,
- 45 „Ἐν σαντῷ κάλλοις ἐνισχύης πρὸς τοῦτο,
 „Τί γοῦν ἔσθ' αὕτη, λέγε, καὶ πῶς ἐν νῷ σου
 „Ἐπανθεῖ, πρὸς δέ, πόθεν ἀφίκετό σοι.”
 Οὕτως εἶπε φῶς τὸ δεύτερον προσέτι·
 Ἡ δ' ὀδηγήσασ' εὐσεβῆς γυνὴ κείνη
- 50 Πτέρυγας ἐμὰς εἰς οὕτως ἄκραν πτῆσιν,
 Ἄντ' ἐμοῦ σπεύσας ἀπεκρίνατο τάδε·
 “Τῆς Ἐκκλησίας τῆς ἀγωνιζομένης
 „Οὐδὲν τέκνον ἔσχ' ἐλπίδα τούτου μείζω,
 „Ὡς φαίνεται ἐν Ἡλίῳ παναυγεῖ τῷδε.

- 55 „Διόπερ αὐτῷ δέδοτ' ἐκ τῆς Αἰγύπτου
 „Ἐλθεῖν, ἵνα τήνδ' Ἱερουσαλήμ ἴδῃ,
 „Πρὶν ἀνύσῃ τὴν αὐτῷ τακτὴν στρατείαν.
 „Τὰ δὲ δύο θέματ' ἄλλ', ἅπερ πυνθάνη,
 „Οὐχ ἵνα μάθῃς, ἄλλ' ὅπως ἀναγγείλῃ,
 60 „Ὅσον ἀρετὴ τοιάδ' ἔστ' ἀρεστή σοι,
 „Ἀφίημ' αὐτῷ· δεῖν' αὐτῷ γὰρ οὐκ ἔσται,
 „Οὐδ' αἵτια κομπασμοῦ· κάποκρινέσθω·
 „Εἴθ' αὐτῷ χάρις Θεοῦ βοηθὸς ἔιῃ.”
 Ὡς ἀποκρινόμενος σπουδῇ κάσμένως
 65 Διδασκάλῳ μαθητῆς ἐν οἷς εἰδήμων,
 Ἰνα τὴν αὐτοῦ προκοπὴν ἐκδηλώσῃ,
 “Ἐλπίς ἐστ’,” εἶπον, “προσδοκία βεβαία
 „Μελλούσης δόξης, ἐκ τε χάριτος θείας
 „Προσγυνομένης, καὶ προτέρας ἀξίας.
 70 „Ἐκ πολλῶν ἄστρον τὸ φῶς μοι τόδ' ἐπῆλθεν·
 „Ἀλλ' ὁ πρὶν ἐνσταλάξας ἐμῇ καρδίᾳ
 „Ὑπῆρξ' ἄκρος αἰοιδὸς Ἀνακτος ἄκρου.
 „Ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σέ, φησὶ γάρ που
 „Ἐν τοῖς Ψαλμοῖς, οἱ τὸ σὸν ὄνομα γνόντες.

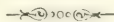
- 75 „Καὶ τίς ἀγνοεῖ τὴν ἐμὴν ἔχων πίστιν;
 „Σύ μ' ἐψάκασας ταῖς τοῦ φωτὸς ψακάσιν
 „Εἴτ' ἐν Ἐπιστολῇ σου, καὶ τούτου πλήρης
 „Τὸν σὸν ὑετὸν ἐπ' ἄλλους πάλιν βρέχω.”
 Ἐν ᾧ δ' ἔλεγον, ἐντὸς τοῦ ζῶντος κόλπου
- 80 Καύσεως κείνης ὑπέτρεμέ τις λάμψις
 Ὡκεῖα καὶ συνεχῆς ἀστραπῆς δίκην·
 Ἐπειτ' ἔπνευσεν· “Ἐρως ὁ φλέγων μ' ἔτι
 „Πρὸς τὴν ἀρετὴν, τὴν συνοδεύσασάν μοι
 „Μέχρι τῆς νίκης καὶ τοῦ τέλους τῆς μάχης,
- 85 „Θέλει μ' ἐπιπνεῦσαί σοι, τῷ θελγομένῳ
 „Αὐτῇ, κάρεστὸς ἔση μοι λίαν, λέγων,
 „Τίνας Ἐλπίς σοι δίδωσιν ὑποσχέσεις.”
 Ἐγὼ δ'· “ Αἱ Γραφαί, παλαιά τε καὶ νέα,
 „Ἐθεντο σκοπόν, ὅς μοι δείκνυσι τοῦτο·
- 90 „Ἐκάστη γὰρ τῶν ψυχῶν τῶν Θεῶ φίλων,
 „Ἡσαΐας φησί που, περιβαλεῖται
 „Ἐπὶ γῆς αὐτοῦ διπλασίαν ἐσθῆτα·
 „Γῇ δ' ἐστὶν αὐτοῦ βίος ὅδ' εὐφροσύνης.
 „Σαφέστερον δὲ καὶ σὸς ἀδελφός, ἔνθα

- 95 „Περὶ τῶν λευκῶν στολῶν λόγον ποιεῖται,
 „Ἀποκάλυψιν ἡμῖν ἐκδηλοῖ τήνδε.”
 Ἐν ᾧ δὲ ἡμῶν ἐν τέλει λόγων τούτων
 Ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σὲ τότε ἡκούσθη,
 ὧς προσαπεκρίθησαν οἱ χοροὶ πάντες.
- 100 Εἰτ' ἔλαμψ' οὕτω φῶς μέσον τούτων, ὥστε,
 Εἶγ' ὁ Καρκῖνος τοιαύτην εἶχε λάμψιν,
 Ὅτε χειμῶν εἶχ' ἂν μῆνα μιᾶς ἡμέρας.
 Ὡς δ' ἀναστᾶς εἰς χορὸν χωρεῖ κάμβαίνει
 Παρθένος φαιδρά, τιμὴν ἔν' ἀπονείμῃ
- 105 Νεονύμφῳ, κοῦ πρὸς σκοπὸν τινα φαῦλον,
 Οὕτω τὸ λάμψαν φῶς ἐρχόμενον εἶδον
 Πρὸς τᾶλλα δύο τὰ στρεφόμεν' ἐν κύκλῳ,
 Ὅπως αὐτῶν ἔρωτι θερμῷ προσῆκεν.
 Ἐστη δ' ἐκεῖ μέλεσιν αὐτῶν προσᾶδον.
- 110 Ἡ δ' ἐμὴ Δέσποινα ἡτένισε πρὸς τούτους,
 Ὡς ἀκίνητος καὶ σιωπηλὴ νύμφη.
 “Ὅστις ἐστ' ὁ προσπεσὼν ἐπὶ τὸ στῆθος
 „Τοῦ Πελεκᾶνος ἡμῶν, ὅστις τ' ἐξ ὕψους
 „Ἐξελέχθη τοῦ σταυροῦ πρὸς τὸ μέγ' ἔργον.”

- 115 Οὕτω μὲν ἢ 'μὴ Δέσποιν'· ἀλλ' οὐ τι πλέον
 Ἐκίνησαν τὰς αὐτῆς ἀτενεῖς ὄψεις
 Μετέπειτ', ἢ πρίν, οἱ βραχεῖς οὗτοι λόγοι.
 Οἶος ὁ βλέπων, τεχνώμενός τε βλέπειν
 Εἰς τὸν ἥλιον ἐκλείποντα μικρόν τι,
- 120 Διὰ τοῦ βλέπειν οὕτω γίνετ' οὐ βλέπων,
 Τοιόσδε πρὸς τοῦσχατον πῦρ ἐγενόμην,
 "Οτε λέγειν ἤκουσα· "Πῶς ἀμβλυώτεις
 „Πρὸς πρᾶγμα θέλων βλέπειν ὧδ' οὐχ ὑπάρχον ;
 „Ἐν γῇ τοῦμόν σῶμ' ἐστι γῇ, κἀκεῖθ' ἔσται
- 125 „Σὺν ἄλλοις, ἕως ἀριθμὸς ἡμῶν ἴσος
 „Γένηται τῷ τῆς βουλῆς τῆς θείας ὄρω.
 „Σὺν στολαῖς δυσὶν ἐν ταῖς μοναῖς μακάρων
 „Τάναληφθέντα δύο μόν' ἐστὶ φῶτα.
 „Τοῦτο σὺ δ' ἀναγγελεῖς τῷ σαντοῦ κόσμῳ."
- 130 Ἄμα φωνῇ τῇδ' ὁ περιφλεγῆς γῦρος
 Ἡρεμῶν ἔστη, σὺν αὐτῷ θ' ἢ γλυκεῖα
 Ἐκείνη μίξις ἤχων μέλους τριφώνου,
 Ὡσπερ πρὸς παῦσιν καμάτων ἢ κινδύνου
 Αἰ τὰ κύματα πλατυγίσασαι κῶπαι

135 Ἴσταντ' ἀθρόως ἅμα σύριγγος ἦχῳ.
Αἶ, πόσον τὴν καρδίαν συνεκινήθην,
Ὅτ' ἐστράφην, ἵν' ἴδω Βεάτρικά μου,
Οὐ δυνάμενος βλέπειν, καίτοι πλησίον
Αὐτῆς ἐστηκὼς ἐν ὀλβίῳ τε κόσμῳ!

Ω Δ Η Κ Σ Τ'.

‘Ο Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἐξετάζει τὸν Δάντην περὶ Ἀγάπης.—
‘Ο Ἀδάμ.

- Ἐν ᾧ δ' εἰς τὴν ὄψεως σβέσιν ἠπόρουν,
Ἐκ τῆς τηλαυγοῦς φλογός, αἰτίας τούτου,
Ἐξῆλθε πνοὴ τὸν νοῦν ἐφέλξασά μου,
Λέγουσ'. “Ἔως ἂν τὴν ὄψιν ἀνακτήσῃ
5 „Τὴν σήν, ἣν κατέφθειας εἰς ἐμὲ βλέπων,
„Καλὸν παραμυθεῖσθαί σ' ἐν διαλέξει.
„Ἀρχου τοίνυν καὶ λέγε, πρὸς σκοπὸν τίνα
„Βλέπει σὴ ψυχὴ, καὶ πείσθητι τὰς ὀψεις
„Ἐχειν ἐκπεπληγμένας, ἀλλ' οὐ σβεσθείσας.
10 „Ἡ Δέσποινα γάρ, ἣ διὰ θείας τῆσδε
„Οδηγοῦσά σε χώρας, ἔχει τὴν χάριν
„Ἐν βλέμμασιν, ἣν ἔσχε χεῖρ Ἀνανίου.”—
“Ὡς βούλετ',” εἶπον, “ταχέως ἢ βραδέως
„Ἰασάτω τὰς ἐμὰς ὀψεις, αἱ θύραι

- 15 „Ἦσαν, δι' ὧν πῦρ τὰεὶ φλέγον μ' εἰσέδου.
 „Τάγαθὸν τὸ φαιδρύνον τὴν αὐλὴν τήνδε
 „Ἔστιν ἄλφ' αὖ κώμέγα γραμμάτων, ἃ με
 „Ἐρως εὐσθενῶς ἐλαφρῶς τε διδάσκει.”
 Αὐτὴ κείνη δ' ἡ φωνή, τὸν φόβον ἤπερ
- 20 Ἐξαπιναίου θάμβους ἀπέωσέ μου,
 Τοῦ λέγειν πάλιν πόθον ἐνέβαλέ μοι·
 Εἶπε δέ· “ Πάντως λεπτοτέρῳ κοσκίνῳ
 „Καθαρθῆναι σε πρέπει, πρέπει σε λέγειν,
 „Τίς ἴθυνε σὸν τόξον πρὸς σκοπὸν τόνδε.”—
- 25 “ Φιλοσοφικοῖς συλλογισμοῖς,” ἐπεῖπον,
 “ Αὐθεντία τ' ἐντεῦθεν ἀπορρέουσα
 „Ἐν ἐμοὶ τοιόσδ' ἔρως ἐνεχαράχθη·
 „Τὸ γὰρ ἀγαθόν, τοιόνδ' ὅν, ὡς νοεῖται,
 „Οὕτως ἔρωτ' ἀνάπτει, καὶ τόσον μᾶλλον,
- 30 „Ὅσον ἐν αὐτῷ χρηστότης πλεονάζει.
 „Ἄρα πρὸς τὴν οὐσίαν, ἐνθ' ἐστὶ τόσον
 „Ὅφελος, ὥστ' ἀγαθὸν αὐτῆς ὃν ἔξω
 „Οὐκ ἔστιν ἄλλ' ἢ φωτὸς αὐτῆς ἀκτὶς τις,
 „Δεῖ μᾶλλον ἢ πρὸς ἄλλην τὸν νοῦν κινεῖσθαι

- 35 „Ἀγάπη παντός, ὅστις διαγινώσκει
 „Τάληθές, βάθρον ἀποδείξεως ταύτης.
 „Ἐμοὶ γοῦν τάληθές τόδ' ἀποκαλύπτει
 „Κεῖνος, ὃς ἀποδείκνυσ' ἔμοι τὸν πρῶτον
 „Ἐρωτ' οὐσιῶν πασῶν ἀειχρονίων.
- 40 „Φωνὴ δ' ἐκφαίνει τοῦ παναληθοῦς Πλάστου,
 „Ὃς λέγει Μωσῇ, λαλῶν ἑαυτοῦ πέρι·
 „Ἐγώ σε πᾶν ἀγαθὸν ἰδεῖν ποιήσω.
 „Σύ τ' αὐτὸς ἀρχόμενος Εὐαγγελίου
 „Υψηχοῦς μοι σαφηνεῖς, ἐν ᾧ κηρύττεις
- 45 „Ἐν γῇ τὸ μυστήριον ὑπὲρ πάντ' ἄλλον.”
 Τότ' ἤκουσ'· “Ἐπόμενος νῶ τ' ἀνθρωπίνῳ
 „Αὐθεντία τε τῇ τούτῳ συναδούσῃ,
 „Τὸν πρῶτιστον σῶν ἐρώτων Θεῶ τήρει.
 „Ἀλλὰ λέγ' ἔτ', εἴγ' αἰσθάνῃ χορδὰς ἄλλας
- 50 „Ἐλκούσας σε πρὸς αὐτόν, ὥστε σε φράσαι,
 „Πόσοις ὁδοῦσιν ἔρως οὗτός σε δάκνει.”
 Οὐκ ἦν λανθάνουσ' ἦν σεπτὴν βουλήν εἶχεν
 Ἀετὸς Χριστοῦ· μάλιστ' ἡσθόμην ὅπου
 Ἦθελ' ἄγειν τὴν ἐμὴν ὁμολογίαν·

- 55 Ὅθεν ἡρξάμην· “Οἱ δηγμοὶ πάντες, οἵπερ
 „Δύνανται τὴν καρδίαν πρὸς Θεὸν τρέψαι,
 „Συντετέλεσαν εἰς τὴν ἐμὴν ἀγάπην·
 „Ἡ γὰρ ὑπαρξίς ἐμοῦ τε καὶ τοῦ κόσμου
 „Ὁ θάνατός θ', ὃν ὑπέμειν', ἵνα ζήσω,
 60 „Ὁ, τι θ', ὥς ἐγώ, πᾶς τις πιστὸς ἐλπίζει,
 „Ἡ τε ζῶσα τὰγαθοῦ γνώσις, ἣν εἶπον,
 „Ἐσωσάν μ' ἐκ κυμάτων ἔρωτος φαύλου,
 „Κ' εἰς τὴν εὐθέος ἀκτὴν κατέθεντό με.
 „Τὰς φυλλάδας, αἱ καλύπτουσι τὸν κῆπον
 65 „Αἰωνίου Κηπουροῦ, φιλῶ τοσοῦτον,
 „Καθ' ὅσον αὐταῖς ἀγαθὸν ἐπιχέει.”
 Παύσαντός μου, γλύκιστον ἀντήχησ' ᾄσμα
 Δι' οὐρανῶν· σὺν δ' ἄλλοις ἡ Δέσποινά μου
 Εἰθ' Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος, εἶπεν·
 70 Ὡς δὲ πρὸ φωτὸς ὀξέος ἀφυπνοῖ τις,
 Τῆς ὁράσεως ἐκθαμβωθείσης λάμπει,
 Εἰς ὑμὲν' ἐξ ὑμένος διῴκνουμένη,
 Πρὸς ἃ βλέπει δ' ἀναστὰς ἀπεχθῶς ἔχει,
 Ὑπ' ἐγέρσεως καταπλήξαι φινιδίου,

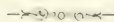
- 75 Ἔως βοηθὸς αὐτῷ γένηθ' ἢ σκέψις·
 Οὕτω Βεάτριξ ἐσκέδασ' ἀχλὺν πᾶσαν
 Ἐμῶν ὁμμάτων ταῖς τῶν αὐτῆς ἀκτίσι,
 Πέραν χιλίων ἐκλαμπούσαις σταδίων.
 Διὸ κάλλιον ἢ πρότερον εἶτ' εἶδον,
- 80 Ἐκπληκτός τ' ἐπυθόμην, τί ποτ' ἂν εἶη
 Τέταρτόν τι φῶς, ὅπερ μεθ' ἡμῶν εἶδον.
 Ἡ δ' ἐμὴ Δέσποινα· “Ἐντὸς ἀκτίνων κείνων
 „Ἡ πρώτη ψυχὴ τὸν αὐτῆς ἀθρεῖ Πλάστην,
 „Ἡν ἐδημιούργησεν Ἴσχυς ἢ πρώτη.”
- 85 Ὡς αἱ κάμπτουςαι τὴν κορυφὴν φυλλάδες
 Ταῖς τῶν ἀνέμων πνοαῖς εἶτ' ἀνορθοῦνται,
 Ἀνυψούμεναι διὰ βίας ἰδίας,
 Οὕτως ἔπραξ' ἔκθαμβος, αὐτῆς λαλούσης·
 Ἄλλ' εἶτα θάρρος πάλιν ἐνέβαλέ μοι
- 90 Πόθος τοῦ λέγειν, ἐξ οὗπερ ἐφλεγόμην.
 Λοιπὸν ἠρξάμην· “ὦ μῆλον, ὅπερ μόνον
 „Πέπειρον πᾶν προήχθης, ἀρχαῖε Πάτερ,
 „Οὐ θυγάτηρ καὶ νύμφη πᾶσ' ἐστὶ σύζυξ,
 „Εὐσεβῶς, ὅσον δύναμαι, δέομαί σου

- 95 „Προσφθέγγασθαί μοι· βλέπεις γὰρ ἐμὸν πόθον,
 „Ὅν, ὅπως ἀκούσω σου θᾶπτον, οὐ λέγω.”
 Ἔσθ’ ὅτε ζῶον περισκεπὲς σφαδάζει
 Οὕτως, ὥστε κρίνει τις αὐτοῦ τὸ πάθος
 Ἐκ τῶν σείσεων τῆς καλυπτούσης σκέπης·
- 100 Ἡ πρωτογενὴς ὡσαύτως ψυχὴ κείνη
 Ὑπεδείκνυ μοι σκιρτήμασιν ἀκτίνων
 Ὅσον ἔχαιρεν ἐνασμενίζουσά μοι
 Εἴτ’ ἐπνευσε· “ Καίτοι μοι μὴ δηλωθέντα
 „Παρὰ σοῦ, τὸν σὸν διέγνων πόθον πλέον
- 105 „Ἡ σὺ τὰναργέστερα πράγματα βλέπεις·
 „Ὅρῳ γὰρ αὐτὸν πιστῷ τῷδ’ ἐν Κατόπτρῳ,
 „Τῷ πρᾶγμα πᾶν ὁμοῖον Αὐτῷ ποιοῦντι,
 „Οὐδέν τ’ Αὐτ’ ἔσθ’ ἐαυτῷ ποιοῦν ὁμοῖον.
 „Θέλεις ἀκοῦσαι, πότε Θεὸς ἐν κήπῳ
- 110 „Ἐξόχῳ καθίδρυσέ μ’, ἐξ οὐπερ αὕτη
 „Ὡδήγησ’ εἰς κλίμακα μηκίστην σ’ οὕτως·
 „Ὅπόσον τ’ ἦν θελκτικὸς τοῖς ὄμμασί μου,
 „Οἷα τ’ ἦν τῆς μεγάλης ὀργῆς αἰτία,
 „Οἷαν τε σχηματίσας ἐλάλουν γλῶσσαν.

- 115 „Νῦν, τέκνον ἐμόν, οὐχ ἡ τοῦ ξύλου γεῦσις
 „Ἦν καθ' αὐτὴν αἷτιον φυγῆς τοσαύτης,
 „Ἀλλ' ἡ τῶν ὄρων ὑπέρβασις ἦν μόνον.
 „Ὅπόθεν Βιργίλιον μετέπεμψ' αὕτη
 „Ἐν τετράκισ χιλίαις τριακοσίαις
- 120 „Πεντήκοντα δὺ' ἡλίου τροπαῖς, ἔδος
 „Τόδε ποθῶν ἦν, εἰδόν τ' αὐτὸν φωστήρων
 „Τὴν ὁδὸν βαίνοντ' ἐννεακοσιάκισ
 „Τριακοντάκισ τ' ἐν τῷ πὶ γῆς μου βίῳ.
 „Ἡ γλῶσσ', ἦν ἐλάλησα, πᾶσ' ἀπεσβέσθη,
- 125 „Πρὶν ἀνεγείρειν τ' ἀτέλεστον κεῖν' ἔργον
 „Ἐγχειρήσωσιν οἱ περὶ τὸν Νεμβρώδην.
 „Οὐδὲν γὰρ ἔργον προῖον ἀρεσκείας
 „Ἀνθρωπίνης, ὥς ἐπιρροαῖς ὑπεῖκον
 „Ταῖς οὐρανόθεν, διαρκὲς αἰεὶ μένει.
- 130 „Φυσικόν ἐστι τὸ λαλεῖν τοῖς ἀνθρώποις·
 „Ἀλλὰ γ', οὕτως εἴτ' ἄλλως, ὑμᾶς ἡ φύσις
 „Ἐὰ φθέγγεσθαι, καθὼς ὑμῖν ἀρέσκει.
 „Πρὶν εἰς στοναχὰς Ἄδου με καταβῆναι,
 „Εἰ³ μὲν τᾶκρον Ἀγαθὸν ἐν γῇ καλεῖτο,

- 135 „Ἐξ οὗ πέφυκεν ἡ ζωννύσα με τέρψις,
 „Ἡλὶ δ' εἰτ' ὠνομάσθη· τοῦτο δ' ἦν πρέπον·
 „Ἀνθρώπων γὰρ ἔθιμ' ἔσθ' ὥς τὰπὶ κλάδου
 „Φύλλ', ὧν τὰ μὲν οἴχεται, τὰ δὲ βλαστάνει.
 „Ἐπ' ὄρους ἐκ κυμάτων μάλ' ὑψουμένου
- 140 „Διέμεινα σὺν ἀγνῶ καλιτρῶ βίῳ,
 „Ἀφ' ὥρας πρώτης ἄχρι τῆς ἐπομένης
 „Ἐκτῇ, τέταρτον ἀλλάσσοντος ἡλίου.”

Ω Δ Η Κ Ζ΄.

Ἁγίου Πέτρου ψόγος κατὰ φαύλων Παπῶν.—Ἀνάβασις
εἰς τὸν Ἑνατον Οὐρανόν, ἢ τὸ Πρῶτον Κινοῦν.

“Πατήρ, Υἱός, Πνεῦμ’ Ἁγιον δοξαζέσθω.”

Ἦρξατο Παράδεισος ἡχεῖν πᾶς οὕτως,

Ὡστ’ ἄσμασιν ἡδίστοις ἐμεθυσκόμην·

Πᾶν ὅπερ ἐθεώμην μείδημ’ ἐδόκει

5 Τοῦ Σύμπαντος, τῆς μέθης εἰσερχομένης

Ἐν ἐμοὶ δι’ ἀκοῆς ὀράσεώς τε.

Ὡ τέρψεως, ὦ χαρμοσύνης ἀφάτου,

Ὡ ζωῆς πλήρους ἔρωτός τε κ’ εἰρήνης,

Ὀλβιότητός τ’ ἀσφαλοῦς κάμερίμνου!

10 Οἱ τέσσαρες λαμπτήρες κατάντικρύ μου

Ἰσταντ’ ἔμφλογες· ὁ δ’ ἐπιφανεῖς πρῶτος

Ἦρξατο λάμπων ζωηρὸς ἔτι μᾶλλον·

Καὶ δὴ τοιοῦτος ἐγένετο τὴν θέαν,

Οἷος γένοιτ’ ἂν Ζεὺς, εἰγ’ αὐτός τε κ’ Ἄρης

- 15 Ἦσαν ὄρνιθες μεταλλάξαντες πτίλα.
 Ἡ Πρόνοια δ', ἣ λειτουργίας καὶ τάξεις
 Διανέμει 'κεῖθ', ἐν τῇ σεπτῇ χορείᾳ
 Σιωπὴν ἐπέβαλεν ἀπανταχόθι.
 Ἐγὼ τότε ἤκουσ'. " Εἰ χροιάν μεταβάλλω,
 20 „Μὴ δὴ θαύμαζ'· ὄψει γάρ, ἐμοῦ λαλοῦντος,
 „Μεταβάλλοντας τὴν χροιάν τούσδε πάντας.
 „Ὁ μολύνων ἐπὶ γῆς τὸν ἐμὸν τόπον,
 „Τὸν ἐμὸν τόπον, τὸν τόπον, ὃς χηρεύει
 „Ἐπὶ τῆς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ παρουσίας,
 25 „Τὸν ἐμὸν τάφον ἐποίησεν ἀμάραν
 „Αἱμάτων καὶ σαπρίας, ἐφ' οἷς οὐντεῦθεν
 „Πεσὼν μοχθηρὸς ἀγάλλετ' ἐκεῖ κάτω.”
 Χρώμασιν, οἷς ἥλιος ἀφανὴς χρώζει
 Νεφέλας ἔωθέν τε δείλῃς τ' ἔσθ' ὅτε,
 30 Περισκεπῇ τότε εἶδον οὐρανὸν πάντα.
 Ὡς δ' ἀγνὴ γυνή, τὴν συνείδησιν οὔσα
 Εὐσταθής, μόνον τὰς παραπτώσεις ἄλλης
 Ἀκροωμένη γίνεται δειμαλέα,
 Οὕτω Βεάτριξ μετεβλήθη τὴν ὄψιν.

- 35 Τοιάνδ' ἔκλειψιν ἐν οὐρανῷ γενέσθαι
 Οἷόν', ὅτ' ἔπασχ' ἡ Παντοκρατορία.
 Ἐπειτ' ἐπανέλαβε τοὺς αὐτῆς λόγους
 Ἡ φλόξ σὺν φωνῇ τόσον ἡλλοιωμένη,
 Ὅσον ἡλλοιωμένη γέγον' ἡ θέα.
- 40 " Οὐ μὴν ἡ Χριστοῦ σύζυγος ἐξετράφη
 „Αἵματι τοῦμῶ καὶ τῷ Λίνου καὶ Κλήτου,
 „Ἰνα πρὸς χρυσοῦ πορισμὸν χρησιμεύσῃ
 „Ἀλλὰ πρὸς κτῆσιν εὐτυχοῦς τοῦδε βίου
 „Σέξτος, Οὐρβανὸς καὶ Κάλλιστος καὶ Πίος
- 45 „Ἐχεαν αἶμα μετὰ πλήθος δακρύων.
 „Οὐκ ἦν ὁ σκοπὸς ἡμῶν τὸ δεξιόθεν
 „Τῶν διαδόχων ἡμῶν ἐδρεύειν μέρος
 „Τῶν Χριστοῦ λαῶν, μέρος δ' ἐξ εὐωνύμων
 „Οὐδ' ἵν' αἱ κλεῖδες, ἐμοὶ πεπιστευμέναι,
- 50 „Γίνωνταί ποτε τὸ σύμβολον σημαίας
 „Κατὰ βεβαπτισμένων προσμαχομένης·
 „Οὐδ' ἵν' ἐγὼ γίνωμαι τύπος σφραγίδος
 „Πιπρασκομένων καὶ ψευδῶν προνομίων,
 „Οἷς ἀγανακτῶν ἐρυθρίῳ συχνάκις.

- 55 „Ἐν ἐσθῆτι ποιμένος ἄρπαγες λύκοι
 „Βλέποντ' ἐντεῦθεν περὶ τὰς νομὰς πάσας.
 „Ὡ θεία Δίκη, πῶς ἐφυπνώτεις ἔτι!
 „Αἶμ' ἡμῶν οἱ Βάσκονες καὶ Καουρσίνοι
 „Πιεῖν παρεσκευάζοντ'· Ὡ σὺ γενναία
- 60 „Ἀρχή, πρὸς τί σε φαῦλον δεῖ πεσεῖν τέλος!
 „Ἀλλ' ἡ θεία Πρόνοια, τῇ κόσμου δόξῃ
 „Ὑπὸ Σκιπίων' ἐπαμύνας' ἐν Ρώμῃ,
 „Ἐπικουρήσει, καθὰ πέποιθα, τάχος.
 „Σὺ δέ, τέκνον, ὃς διὰ σοῦ θνητοῦ βάρους
- 65 „Εἰς γῆν ἔτ' ἐπανήξεις, ἀνοιξον στόμα,
 „Μὴ δ' ἀπόκρυπτε πράγμαθ', ἅπερ οὐ κρύπτω.”
 Ὡς δ' ἀτμῶν πεπηγότων ρίπτει νιφάδας
 Οὐπὶ γῆς ἀῆρ ἡμῶν, ὅτε τὸ κέρας
 Τῆς οὐρανίας Αἰγὸς ἔχεθ' ἡλίου,
- 70 Οὕτω λαμπρὸν τὸν αἰθέρ' εἶδον πρὸς τ' ἄνω
 Γινόμενον, νίφοντά τ' ἀτμοὺς θριάμβου,
 Διατελοῦντας σὺν ἡμῖν τότ' ἐκείθι.
 Τῇ τούτων τοῦμόν βλέμμ' εἴπετο κινήσει
 Τοῦ μέσου μέχρις, ἔνθ' αὐτοὺς ἡ μεγάλη

- 75 Ἀπόστασις ἐξ ἐμῶν ἀφείλ' ὁμμάτων.
 Ἡ Δέσποινα δὲ παυσάμενόν μ' ἰδοῦσα
 Ἀτενίζειν πρὸς τάνω· “Πρὸς τὴν γῆν,” εἶπε,
 “Νεῦσον, καὶ βλέπε πόσον διηλθες ὕψος.”
 Ἐξ οὗ πρῶτον ἔτεινα πρὸς γῆν τὰς ὄψεις
- 80 Ἐμαυτὸν τὸ πᾶν διαβάντ' εἶδον τόξον,
 Τὸ ποιοῦν πρῶτον κλίμ' ἐκ μέσου πρὸς τέλος.
 Ἐβλεπον ἔνθεν ἐκ Γαδείρων τὸν ἄνουν
 Πλοῦν Ὀδυσσέως, καὶ τὴν ἀκτὴν ἐκείθεν,
 Ἐνθ' ἐγένετο γλυκὺς φόρτος Εὐρώπῃ.
- 85 Ἐμφανὲς δέ μοι πλέον μέρους γῆς τοῦδε
 Ἐγίνετ'· ἀλλ' ἥλιος ὑπ' ἐμοὺς πόδας
 Προὔβαιν' ἀνύσας ἐν σημείον καὶ πλέον.
 Ἐρωτόληπτος δ' ἐμὸς νοῦς, αἰὲ χαίρων
 Θέα Δεσποίνης ἐμῆς, ἐφλέγεθ' ἅπας
- 90 Πόθῳ πρὸς αὐτήν, εἵπερ πότ', ἀτενίζειν
 Εἰ δὲ φύσις ἢ τέχνη παρέσχε θέλκτρα
 Διὰ τῆς ὁράσεως τὸν νοῦν δουλοῦντα
 Ἐν ἀνθρωπίναις μορφαῖς, εἴτ' ἐν εἰκόσιν,
 Ἀπαντα σύναμ' εἰς οὐδὲν ἂν ἐδόκει

- 95 Πρὸς τὴν λάμψασαν ἐπ' ἐμέ θείαν τέρψιν,
 Ὅτ' εἶδον αὐτῆς τὴν μειδιῶσαν ὄψιν.
 Ἴσχυς δ', ἣν τὸ βλέμμ' αὐτῆς ἐνέβαλέ μοι,
 Ἐκ τῆς φωλεᾶς μ' ἀπέσπασε τῆς Λήδας,
 Κ' εἰς τὸν ὠκιστον οὐρανὸν ὠθησέ με.
- 100 Αἱ δὲ λαμπραυγεῖς ὕψισταί θ' αὐται χῶραι
 Οὕτως εἶσ' ὁμοειδεῖς, ὥστ' οὐκ ἂν εἶπον,
 Ποῖον Βεάτριξ προείλετό μοι τόπον.
 Ἀλλ' αὐτῇ βλέπουσ' ἐμὸν πόθον, τοσοῦτον
 Φαιδρῶς μειδιῶσ' ἥρξατο λέγειν, ὥστε
- 105 Ἐδόκει Θεὸς τέρπεσθ' ἐν αὐτῆς ὄψει.
 “Ἡ φύσις κινήσεως, ἥτις ἐν κέντρῳ
 „Ἡρεμῆς οὔσα κινεῖ τὰ περίξ πάντα,
 „Ἀρχετ' ἐντεῦθεν ὥς ἐξ ἀφετηρίας.
 „Οὐρανός θ' οὗτος οὐκ ἔχει χῶρον ἄλλον
- 110 „Ἡ τὸν θεῖον Νοῦν, ἐν ᾧ περ ἔρως καίει
 „Ὁ στρέφων αὐτόν, δύναμις θ', ἣν ἐκχέει.
 „Φῶς ἔρως τ' αὐτὸν ἐνὶ συνέχει κύκλῳ,
 „Ὡς οὗτος ἄλλους, περίβολον δ' ἐκείνῳ
 „Ὁ περιζωννὺς αὐτὸν ἐννοεῖ μόνος.

- 115 „Οὐχ ὀρίζετ' ὠκύτης αὐτοῦ δι' ἄλλου,
 „Ἀλλ' ἡ τῶν ἄλλων ἐπὶ τούτῳ μετρεῖται,
 „Ὡς ἥμισυ καὶ πέμπτον ἐπὶ τῷ δέκα·
 „Ὅπως τ' ἂν εἶχε χρόνος ἔν τινι σκεύει
 „Τὰς αὐτοῦ ρίζας, ἐν ἄλλοις δὲ τὰ φύλλα,
 120 „Νῦν τοῦτο δύναταί σοι γενέσθαι δηλόν.
 „Ἀλλ' ὦ πλεονεξία, τοὺς θνητοὺς οὕτως
 „Ὑπὸ σαντὴν βυθίζουσ', ὥστ' οὐδεὶς σθένει
 „Ἄραι τὰς ὄψεις ἐκτὸς τῶν σῶν κλυδώνων!
 „Ἐπανθεῖ καλῶς θέλησις ἐν ἀνθρώποις·
 125 „Ἀλλ' ὑετὸς συνεχῆς εἰς σεσηπυῖας
 „Τὰς ἀκμαζούσας ὀπώρας μετατρέπει.
 „Πίστις τε καθώτης ἐν παιδαρίοις
 „Εὖρηνται μόνοις· ἀλλ' ὅμως ἐκατέρα
 „Φεύγει πρὶν χνοῦς παρειὰς αὐτῶν καλύψῃ.
 130 „Τραυλίζον ἔτι, νῦν αὐτῶν τι νηστεύει,
 „Ὅπερ εἶτ', ἀρξάμενον λαλεῖν, παντοίαν
 „Βρῶσιν ἐν παντὶ καιρῷ καταβροχθίζει.
 „Ἄλλο, τραυλίζον ἔτι, στέργει ἀκούει
 „Τὴν αὐτοῦ μητέρ', ἣν ἐντελὴ τὴν γλῶσσαν

- 135 „Ἐχον ἐφίετ' εἴτ' ἰδεῖν θαπτομένην.
 „Οὕτω γίνεται τὸ λευκὸν δέρμα μέλαν,
 „Ἐν ὅψει πρώτη, τῆς καλῆς κόρης κείνου,
 „Ὃς φέρει πρωΐ, καταλείπει δ' ἐσπέραν.
 „Σὺ δ', ἵνα μὴ θαυμάζῃς, γνῶθι μηδένα
- 140 „Ἐπὶ γῆς εἶναι τὸν ταύτην κυβερνῶντα·
 „Διὸ δὴ τὰνθρώπινον πλανᾶται φύλον.
 „Πρὶν δ' Ἰανουάριον ἔξω χειμῶνος
 „Γενέσθ' ἐπὶ γῆς τῆς ἑκατοστῆς λήθῃ,
 „Οὕτω βρυχήσονται ἄνωθεν οἷδε κύκλοι,
- 145 „Ὡσθ' ἡ θύελλα τόσον προσδοκωμένη
 „Τρέψει τὰς πρύμνας ἔνθ' εἰσι νῦν αἱ πρῶραι.
 „Εὐθὺ δ' ὁ στόλος τῶν νεῶν διαπλεύσει,
 „Καρπὸς τ' ἀληθὴς ἥξει κατόπιν ἄνθους.”

Ω Δ Η Κ Η'.

Αἱ Οὐράνιοι Ἱεραρχίαι.

- Ἐπεὶ πρὸς αἶσχος τοῦ νῦν βίου δυστήνων
Θνητῶν τὴν ἀλήθειαν κατέδειξέ μοι
Ἦ τὴν ἐμὴν φρέν' ἄγουσ' ἐν Παραδείσῳ,
Ὡς ἐν κατόπτρῳ βλέπων τις δαδὸς φλόγα
5 Διαλάμπουσαν ὀπισθ' αὐτοῦ, πρὶν ἔτι
Ὅμματ' ἢ φαντασίαν αὐτοῦ, προσβάλλῃ,
Στρέφει τὰς ὄψεις, ὅπως εἶγ' ἀληθεύει
Ὑαλὸς ἴδῃ, βλέπει δ' ὅτι συνάδει
Ταύτῃ τ' ἀληθές, ὥσπερ ὥδῃ τῷ μέτρῳ·
10 Οὕτω, καθάπερ νῦν διὰ μνήμης ἔχω,
Ἐπραξα βλέπων εἰς τὰς φαιδίμους ὄψεις,
Αἷς ὥσῃ βρόχοις ἔρως ἐδέσμευσέ με.
Ἐπεὶ δ' ἐστράφην, τὰς ὄψεις τ' ἐπληξέ μου
Ὅσ' ἐν ἐλιγμῷ καταφαίνεται κείνῳ

- 15 Τοῖς προσβλέπουσι τὸν γῦρον αὐτοῦ πάντα,
 Στιγμὴν τιν' εἶδον φῶς ἀκτινοβολοῦσαν
 Ὅξ' ὅσοῦτον, ὥστ' ὅψεις, ἅς φωτίζει,
 Βιάξεσθ' ἐκ λάμψεως κλείεσθ' ἀμέτρου.
 Τὸ λίαν μικρότατον παρ' ἡμῖν ἄστρον
 20 Ἐφαίνεται ἂν σελήνῃ, συγκριθέν τούτῳ,
 Ἄστρον πρὸς ἄστρον παρακαθισταμένον.
 Τοσοῦτον ἴσως, ὅσον δοκεῖ πλησίον
 Ἄλως ζωννῦσα φῶς τὸ τήνδ' εἰκονίζον,
 Ὅτ' ἀτμὸς ὁ παράγων πυκνοῦται μᾶλλον,
 25 Ἀπέχων πυρὸς κύκλος τῆς στιγμῆς πέριξ
 Οὕτως ἐστρέφετ' ὠκύς, ὥστ' ἂν ἐνίκα
 Κίνησιν τὴν τὸν κόσμον θᾶσσον ζωννῦσαν.
 Τοῦτον ἕτερος περιεζώννυ κύκλος,
 Καὶ τοῦτον τρίτος, καὶ τέταρτος τὸν τρίτον,
 30 Καὶ πέμπτος τὸν τέταρτον, τὸν πέμπτον δ' ἕκτος,
 Ὑπὲρ τοῦτον δ' ἑβδομος εἶπετο τόσης
 Ἐκτάσεως, ὥστ' οὐκ ἂν Ἀγγελὸς Ἦρας
 Πλήρης οὖς αὐτὸν ἠδύνατο συνέχειν.
 Οὕτως ὄγδοος ἑνατός τε καὶ πάντες

- 35 Βράδιον ἐκινούντο, καθ' ὅσον ἦσαν
 Τὴν τάξιν ἀπέχοντες μᾶλλον τοῦ πρώτου·
 Ἐκεῖνος δ' εἶχε τὴν φλόγα λαμπροτέραν,
 Ὃς ἀπείχ' ἦττον τοῦ καθαροῦ σπινθήρος·
 Νομίζω δ' ὅτι πλέον αὐτοῦ μετεῖχεν.
- 40 Ἡ δ' ἐμὴ Δέσποιν' ὀρώσά μ' ὄντα σύννουν
 Πολυπράγμονά τ' εἶπεν· “Ἐκ στιγμῆς κείνης
 „Ἡρτηται πᾶς οὐρανὸς πᾶσα τε φύσις.
 „Βλέπε τὸν μᾶλλον ἐγγίζοντ' αὐτῇ κυκλον,
 „Καὶ γνῶθι κινούμενον οὕτως ὠκέως,
- 45 „Ὡς ὠθούμενον ὑπ' ἔρωτος ἐμπύρου.”
 Κἀγὼ πρὸς αὐτήν· “Εἰ συνίσταθ' ὁ κόσμος
 „Καθ' ἣν ἐσορῶ τάξιν ἐν σφαίραις κείναις,
 „Τοῖς πρὸ τῶν ἐμῶν ἡρκούμην ἂν ὁμμάτων.
 „Ἀλλ' ἡμῶν ἐν αἰσθητῷ κόσμῳ τις βλέπει
- 50 „Τὰς φορὰς οὕσας τοσούτῳ μᾶλλον θείας,
 „Καθ' ὅσον μᾶλλον ἀπεχούσας τοῦ κέντρου.
 „Εἰ τοίνυν πόθον ἐμὸν ἔχειν δεῖ τέλος
 „Ἐν ἀγγελικῷ ναῷ θαυμαστῷ τῷδε,
 „Ἐρωτα καὶ φῶς ὅρον ἔχοντι μόνον,

- 55 „Γνῶναί με δέον ἔτι, τῷ πρωτοτύπῳ
 „Πῶς τάντίτυπον οὐ βαίνει ταῦτοτρόπως·
 „Πονῶ γὰρ μάτην οὐ κατανοῶν τοῦτο.”—
 “Εἰ δάκτυλοί σοι πρὸς συνάμματος λύσιν
 „Τοιοῦδ’ οὐκ ἐπαρκοῦσιν, οὐ δεῖ θαυμάζειν·
 60 „Οὕτω στερρόν ἔσθ’, ὥστ’ οὐδένα πειρᾶσθαι.”
 Οὕτως ἐμὴ Δέσποινα, εἴτ’ εἶπε· “Πρὸς ὅ σοι
 „Νῦν λέξω, πρόσσches, εἰ βούλει κορεσθῆναι,
 „Καὶ περὶ τοῦτο φρενῶν λεπτότητ’ ἄσκει.
 „Οἱ σωματικοὶ κύκλοι στενοὶ τ’ εὐρεῖς τε
 65 „Εἴς’, ἐφ’ ὅσον ἀρετῆς ἦττον ἢ πλέον
 „Ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτῶν πᾶσιν ἐγχεῖται.
 „Μεῖζον χρηστότης μεῖζον καλὸν παράγει,
 „Καλόν τ’ ἔστ’ ἐν σώματι μεῖζον μεῖζον,
 „Εἴγ’ ἐξ ἴσου τέλει ἔστ’ αὐτοῦ τὰ μέρη.
 70 „Οὗτος ἄρ’, ὅστις σὺν αὐτῷ τᾶκρον Σύμπαν
 „Πᾶν ἔστ’ ἐφέλκων, ἀντιστοιχεῖν δεῖ κύκλῳ
 „Τῷ πλείστον ἀγαπῶντι, πλείστον δ’ εἰδότη.
 „Ἦν οὖν κατὰ νοῦν καλῶς ἀντισταθμύσης
 „Τὴν ἀρετήν, οὐχὶ δὲ μόνον τὴν φάσιν

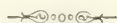
- 75 „Τῶν οὐσιῶν, αἱ φαίνονται σοι τροχώδεις,
 „Ὅφει θαυμαστὴν ἐν οὐρανῶν ἐκάστω
 „Σχέσιν πρὸς τὸν κινοῦντα νοῦν, οὖσαν ὥσπερ
 „Μεῖζον πρὸς πλέον, ἔλαττόν τε πρὸς ἥττον.”
 Οἶον δὲ μένει λαμπρὸν καὶ γαληναῖον
- 80 Τὸν ἀέριον ἡμισφαίριον, ὅτε
 Ἑδυνόοις παρειαῖς Βορέας πνέει,
 Διασκεδαννὺς καὶ λύων τὴν ὁμίχλην
 Τὴν πρὶν ζοφοῦσαν, ὥστ' οὐρανὸν ἐκτάδην
 Διαγελᾶν ταῖς αὐτοῦ καλλοναῖς πάσαις,
- 85 Τοιόσδ' ἐγενόμην, ὅτ' ἠξιώσέ με
 Σαφοῦς ἀποκρίσεως ἡ Δέσποινά μου,
 Τάληθές τ' ἔλαμψ', ὡς ἐν οὐρανοῖς ἄστρον.
 Πausαμένης δὲ τοῦ λέγειν, ἔπειτ' εἶδον,
 Ὡς σπινθῆρας προπέμπει σίδηρος βράζων,
- 90 Ἀποσπινθηρίζοντας τοὺς κύκλους κείνους·
 Εἶποντο δ' οἱ σπινθῆρες οἱ μὲν τοῖς ἄλλοις,
 Τόσοι τ' ἦσαν, ὥστ' ἠϋξοντο χιλιάκις
 Πλεῖν ἢ διπλασιασμὸς ἐν ζατρικίῳ.
 Ἀπὸ χοροῦ δ' εἰς χορὸν Ὡσαννὰ ψάλλειν

- 95 Ἦκουον πρὸς τὴν στεῖρράν στιγμὴν, τὴν τούτους
 Νῦν καὲι τηροῦσαν ἔνθ' αἰέποτ' ἦσαν.
 Ἢ δὲ Βεάτριξ βλέπουσ' ὅσον ἠπόρουν
 Ἐν ἐμαῖς φρεσίν, εἶπεν· "Οἱ πρῶτοι κύκλοι
 ,,Σεραφεῖμ καὶ Χερουβεῖμ κατέδειξάν σοι.
- 100 ,,Ἐπονται δ' αὐτῶν τοῖς δεσμοῖς ὠκέϊς οὕτως,
 ,,Ὅπως, ὅσον δυνατόν, ὁμοιωθῶσι
 ,,Τῇ στιγμῇ, καθ' ὅσονπερ ὑψόθι κεῖνται.
 ,,Ἐρωτες δ' ἄλλοι κεῖνοι βαίνοντες πέριξ
 ,,Θρόνοι τῆς θείας προσόψεως καλοῦνται,
- 105 ,,Ὡς τριαδικὸν τὸ πρῶτον περατοῦντες.
 ,,Δεῖ δέ σ' εἰδέναι πάντας ἐφηδομένους,
 ,,Ὅσον μᾶλλον ὄρασις αὐτῶν εἰσδύνει
 ,,Εἰς τάληθές, ἔνθ' ἡσυχάζει Νοῦς ἅπας.
 ,,Ἐκ τοῦδ' ἔξεστι νοεῖν, πῶς ὀλβιότης
- 110 ,,Ἐν τῇ τοῦ βλέπειν στηρίζεται δυνάμει,
 ,,Οὐχὶ δ' ἐν τῇ τοῦ φιλεῖν, δευτερευούσῃ.
 ,,Τῆς δ' ἀμοιβῆς τοῦ βλέπειν ὑπάρχει μέτρον,
 ,,Ὅπερ ἀγάπη γεννᾷ καὶ θεία χάρις·
 ,,Ἀπὸ βαθμοῦ τ' εἰς βαθμὸν οὕτω προβαίνει.

- 115 „Τὸ δ' ἄλλο τριαδικόν, ὃ δὴ βλαστάνει
 „Τόσον ἐν ἡρί ταειχρονίῳ τῷδε,
 „Ὅπερ ὁ Κριὸς οὐ ποτ' ἀποφυλλίζει,
 „Διηνεκῶς Ὡσαννὰ ψάλλει τριτάταις
 „Σὺν μελωδίαις, ἐν τρισὶν ἀντηχούσαις
- 120 „Τάξεσι χαρᾶς, ἐξ ὧν περ συγκροτεῖται.
 „Τρεῖς θεότητες ἐν τῇδ' Ἱεραρχίᾳ
 „Εἰσὶν· ἡ πρώτη Κυριότητες, εἴτα
 „Δυνάμεις· τρίτη τάξις δ' ἔστ' Ἐξουσίαι.
 „Εἴτ' ἐν τοῖς δυσὶ παρατελεύτοις κύκλοις
- 125 „Ἀρχαί τε κ' Ἀρχάγγελοι περιδινοῦνται·
 „Ἐσχάτη δὲ πᾶσ' ἐστι τέρψις Ἀγγέλων.
 „Πᾶσαι τάξεις αἶδ' ἀτενίζουσ' εἰς τᾶνω,
 „Κάτω τ' ἰσχύουσ', ἅτε πρὸς Θεὸν πᾶσαι
 „Ἐφελκόμεναι κἀφέλκουνσαι τὰς ἄλλας.
- 130 „Μετὰ μεγίστου Διονύσιος πόθου
 „Θεᾶσθ' ἐνεχείρησε τὰς τάξεις ταύτας,
 „Ἄς ὠνόμασεν, ὡς ἐγὼ διακρίνας.
 „Πρὸς αὐτὸν δ' εἴτα Γρηγόριος διέστη·
 „Ἄλλ' εἰς γέλωτα καθ' ἑαυτοῦ προήχθη,

- 135 „Ἄμ' ἐν οὐρανῷ τῷδ' ὀφθαλμοὺς ἀνοίξας.
„Εἰ δ' ἀλήθειαν ἀπορρήτου τοσούτου
„Θνητοῖς ἐδήλωσ', οὐ θέλω σε θαυμάζειν.
„Ὅ γὰρ ὧδ' ἰδὼν ἀνεκάλυψ' ἐκείνῳ
„Σὺν ἀληθέσιν ἄλλοις τῶν γύρων τῶνδε.”

Ω Δ Η Κ Θ'.

Δημιουργία Ἀγγέλων.—Πτώσις Ἐωσφόρου.—Ἀγγελικὴ φύσις.—Πλάναι φιλοσοφικαὶ καὶ θεολογικαί.

- Ὅτ' ἄμφω παῖδες Λητοῦς ὑπὸ τὴν σκέπην
Κριοῦ καὶ Ζυγῶν ἐν ὀρίζοντι ζώνην
Σύναμα ποιούσ', ὅσον ἔστ' ἐκ σημείου,
ἌΟ μεσουρανοῦν καθίστησ' ἰσορρόπους,
10 Μέχρις οὗ τοῦ ζωστήρος ἀποσπασθῶσιν,
Ἑμισφαίριον μεταλλάσσοντες ἄμφω,
Τόσον, ἔχουσα τὴν ὄψιν μειδιῶσαν,
Ἐσίγησε Βεάτριξ, ἀτενὴς πᾶσα
Εἰς τὴν ἀμβλύνουσάν με στιγμὴν ὀρῶσα·
10 Ἐπειτ' εἶπε· “Λέξω σοι, κοῦκ ἐρωτήσω,
,,Ὅπερ εἰδέναι θέλεις· εἶδον γὰρ τοῦτο
,,Ἐνθα κεντροῦται πᾶς τόπος καὶ πᾶς χρόνος,
,,Οὐχὶ πρὸς κτῆσιν ἀγαθοῦ τινος, ὅπερ
,,Δυνατὸν οὐκ ἔστ', ἀλλ' ἴν' αὐτοῦ τὸ φέγγος

- 15 „Δύνηται διαλάμπουν εἰπεῖν ‘ ὑπάρχω.’
 „Δι’ αἰωνιότητος ἐκτός τε χρόνου
 „Ὅριον τ’ ἐκτὸς παντός, ὡς αὐτῷ δόξαν,
 „Νέους ἀνέπτυξ’ ἔρωτας θεῖος ἔρως,
 „Οὐδ’ ὡς ἀεργὸς διέμεινε πρὸ τούτου·
- 20 „Οὔτε γὰρ πρίν, οὔτ’ εἰτ’, ἐπὶ τῶν ὑδάτων
 „Τούτων ἐπεφέρετο τὸ Θεοῦ πνεῦμα.
 „Καθαραὶ καὶ σύναρμοι μορφὴ τε χ’ ὕλη
 „Ἐξῆλθον ἐκ πράξεως ἀδιαπταίστου,
 „Ὡς ἐκ τριχόρδου τόξου βέλεμνα τρία.
- 25 „Ὡς δ’ ἐν ὑάλῳ κρυστάλλῳ τε κηλέκτρῳ
 „Ἀνακλᾷτ’ ἀκτὶς οὕτως, ὥστ’ ἄνευ χρόνου
 „Διαστάσεως ἅμ’ εἰσδῶσ’ ἀναλάμπει,
 „Ὡσαύτως ἡ Κυρίου τρίμορφος πρᾶξις
 „Ἀνέλαμψ’ ἐν ἑαυτῇ σύναμα πᾶσα,
- 30 „Ἄνευ διακρίσεως ἀρχῆς καὶ τέλους.
 „Συνδεδημιούργηται τάξις οὐσίαις,
 „Κορυφὴ δ’ ἐγένοντο τοῦ κόσμου κεῖναι,
 „Ἐν αἷς ἡ πρᾶξις ἀκήρατος παρήχθη.
 „Ἀπλῇ δύναμις ἔχει τάξιν ἐσχάτην.

- 35 „Ἐν τῷ μέσῳ δ' ἐνοῦται δύναμις πράξει
 „Δεσμοῖς τοιοῖσδ', ὥστ' ἀρρήκτους ἀεὶ μένειν.
 „Ἱερώνυμος ἔγραψ' Ἀγγέλων πέρι,
 „Ὡς δημιουργηθέντων πλείστους αἰῶνας
 „Πρότερον τῆς κτίσεως τοῦ λοιποῦ κόσμου.
- 40 „Ἀλλ' ὅπερ εἶπον γέγραπτ' ἐν πολλαῖς βίβλοις
 „Τῶν συγγραφέων τοῦ Πνεύματος Ἁγίου·
 „Καὶ σύγ' ὅψει τοῦτ', ἥν καλῶς ἐπιστήσης·
 „Πρὸς δέ, καὶ λόγος αὐτὸ δείκνυσ' ἔσθ' ὅπως.
 „Οὐ γὰρ ἂν συνείη, πῶς οἱ κινητῆρες
- 45 „Ἀτέλεστοι μένοιεν ἐπὶ τοσοῦτον.
 „Νῦν, ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς ἔρωτες ἔγνωσ
 „Οἷδ' ἐγένοντο, καὶ τῷ σῷ πόθῳ φλόγες
 „Ἀπορίας τρεῖς ἀπεσβέσθησαν ἥδη.
 „Οὐδ' ἀριθμῶν τις εἰς εἴκοσιν ἂν ἤκοι
- 50 „Τόσον τάχος, ὥς μέρος τι τῶν Ἀγγέλων
 „Ἐτάραξε στοιχείων ὑμῶν τὸ κράτος.
 „Θάτερον δ' ἔμειν', ἥρξατό τε τὴν τέχνην,
 „Ἦν διακρίνεις, σὺν χαρμονῇ τοσαύτῃ,
 „Ὡστ' οὔ ποτ' ἐπαύσατο κυκληδὸν βαῖνον.

- 55 „Αἴτιον τῆς πτώσεως ὑπῆρξ' ἡ κείνου
 „Κατάρατος αὐθάδει', ὃν ἐθεάσω
 „Ὑπ' ἄχθη πάντα τοῦ κόσμου τεθλασμένον.
 „Οὐς δ' ὦδε βλέπεις, αἰδήμονες ὑπῆρξαν,
 „Εὐγνωμονοῦντες πρὸς τὴν ἀγαθωσύνην,
 60 „Τὴν πλάσασαν ἀξίους νοὸς τοσοῦτου·
 „Ὅθεν εἶσ' ὑπερφυεῖς αἱ τούτων ὄψεις,
 „Χάριτι φωτιζούσῃ καὐτῶν ἀξία,
 „Θέλησίν τ' ἔχουσ' εὐσταθῇ τε καὶ πλήρῃ.
 „Οὐ θέλω δέ σ' ἀπορεῖν, ἀλλὰ πιστεύειν,
 65 „Ὅτι τὴν χάριν ἔστ' ἄξιον λαμβάνειν,
 „Καθ' ὅσον ἀνέφκται πρὸς αὐτὴν ἔρως.
 „Δύνασαι λοιπὸν ἐν συνεδρίῳ τῷδε
 „Θεᾶσθ' ἀρκούντως, εἶγε τοὺς ἐμοὺς λόγους
 „Συνῆκας, χωρὶς ἐπικουρίας ἄλλης.
 70 „Ἄλλ' ἐπειδὴ δοξάζουσ' ἐν ὑμετέροις
 „Ἐπὶ τῆς γῆς σχολεῖοις τὴν τῶν Ἀγγέλων
 „Φύσιν ἐννοεῖν καὶ μεμνήσθαι καὶ θέλειν,
 „Ἐρῶ σοι πάλιν, ἵνα καθαρὰν βλέπῃς
 „Τὴν ἀλήθειαν, ἣν συγχέουσι κάτω,

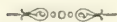
- 75 „Ἀμφίβολ' ἐν τοιαύτῃ λέγοντες ὕλη.
 „Οὐσίαι γοῦν αἴδ', ἐξ οὗ τῆς Θεοῦ θέας
 „Ἡξιώθησαν, οὐκ ἀπέτρεψαν ὄψιν
 „Ἀπ' αὐτῆς, ἀφ' ἧς οὐδὲν κέκρυπται πρᾶγμα.
 „Διὸ τὴν ὄψιν αὐτῶν οὐ διακόπτει
- 80 „Νέον ὑποκείμενον, οὐδέ γε χρεῖαν
 „Ἐχουσι μνήμης ἐπ' ἰδέα διχθάδι.
 „Ὡστ' οὐ καθεύδων ἐν γῇ τις ὀνειρώττει,
 „Νομίζων κοῦ νομίζων ἀληθῇ λέγειν·
 „Ἄλλ' ἐν τῷ πρώτῳ πταῖσμ' αἰσχὸς τ' ἐστὶ πλέον.
- 85 „Ὑμεῖς δ' οὐ διὰ μιᾶς βαίνετε τρίβου
 „Φιλοσοφοῦντες· τοσοῦτον παραφέρει
 „Ἐρως ἐπιδείξεως καὶ φροντὶς ἅμα·
 „Καίτοι γε τοῦτ' ἀνεκτὸν ἐνταῦθ' ἂν εἴη
 „Ἦττον αὐστηρῶς ἥπερ ὅταν ἡ θεία
- 90 „Γραφὴ διαστρέφῃτ', ἣ παραμελῇται.
 „Οὐ σκέπτοντ' ἐκεῖ, πόσον ἔρρευσεν αἶμα,
 „Ἴν' εἰς τὸν κόσμον σπαρῇ, πόσον τ' ἀρέσκει
 „Ὅστις ἂν αὐτῇ ταπεινῶς προσπελάσῃ.
 „Πρὸς ἐπίδειξιν ἕκαστος μηχανᾶται

- 95 „Κενὰ σοφίζόμενος, ἃ σκεδαννῶσι
 „Κήρυκες, σιωπῶντος Εὐαγγελίου.
 „Ὁ μὲν ὀπίσω τραπήναι τὴν σελήνην
 „Ἐν Χριστοῦ πάθει λέγει, παρεντεθεισαν,
 „Ἵνα τῆς γῆς ἀπείρξῃ τὸ φῶς ἡλίου·
- 100 „Ὁ δ' ἀφ' αὐτοῦ κρυβῆναι τὸ φῶς· διόπερ
 „Ἐφάνησαν Ἰσπανοῖς τ' Ἰνδοῖς τ', ἀλλά γε
 „Ἰουδαίοις, σύναμα τοιαῖδ' ἐκλείψεις.
 „Οὐκ ἔχει Φλωρεντία Λάπους καὶ Βίνδους
 „Τόσους, ὅσοι πλασθέντες μῦθοι κατ' ἔτος
- 105 „Κηρύττοντ' ἐπ' ἄμβωνος τῇδε κακέϊσε.
 „Οὕτω τὰ μαθητῶν πρόβατ' ἐπανακάμπτει
 „Ἀπὸ τῆς νομῆς κεκορεσμέν' ἀνέμου,
 „Συγγνώμης δι' ἄγνοιαν ἄξι' οὐκ ὄντα·
 „Οὐκ εἶπε Χριστὸς μαθηταῖς αὐτοῦ πρώτοις,
- 110 „Πορευθέντες κηρύξατ' ἐν κόσμῳ μύθους',
 „Ἀλλ' ἔθετ' αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν βάσιν.
 „Αὕτη δ' οὕτως ἀντήχῃσ' ἐν αὐτῶν λόγοις,
 „Ὡστ' ἐν τῇ πρὸς πίστεως ἑξαψιν μάχῃ
 „Εὐαγγέλιον εἶχον δόρυ κασπίδα.

- 115 „Νῦν δὲ κηρύττουσ' ἀτόπους φλυαρίας·
 „Εἰ δέ γε μόνον γέλωτ' ὄφλουσ', ὀγκοῦται
 „Τὸ καράκαλλον, κούδ' ἐν πλέον ζητεῖται.
 „Ἀλλ' ἐπ' ἄκρας τοῦδ' ὄρνις τις ἐμφωλεύει,
 „Ὅν εἶγ' ὁ χύδην λαὸς ἐβλεπ', ἀφέσεις
- 120 „Οὐκ ἂν ἐδέχετ', εἰς ἃς παρέχει πίστιν.
 „Ἐκ τοῦδ' ἠϋξήσ' ἐπὶ γῆς μωρία τόση,
 „Ὅστ' ἄνευ τινὸς ἐναργοῦς μαρτυρίας
 „Ὅχλος πιστεύει παντοίας ὑποσχέσεις.
 „Ἐκ τοῦδ' Ἀγίου παχύνετ' Ἀντωνίου
- 125 „Ὁ χοῖρος κἄλλοι πολλοὶ τῶν χοίρων χείρους,
 „Τίνοντες νομίσματι σημείου δίχα.
 „Ἀλλὰ παρεκβάσεων ἔσθ' ἡμῖν ἄλιν.
 „Τρέψον νῦν ὄμματ' εἰς τὴν εὐθεῖαν τρίβον,
 „Ἴνα τὴν ὁδὸν βραχύνωμεν τῷ χρόνῳ.
- 130 „ὑπεραύξεται τόσον ἢ φύσις αὕτη
 „Τὸν ἀριθμόν, ὥστ' οὐποτ' ἀνθρώπου λόγος
 „Ἡ διάνοια δύναιτ' ἂν ἐφικέσθαι.
 „Εἰ δὲ θεωρεῖς ὅπερ ἀπεκαλύφθη
 „ὑπὸ Δανιήλ, ὅψει τὰς μυριάδας

- 135 „Αὐτοῦ κρυπτούσας ἀριθμὸν ὠρισμένον.
 „Τὸ πρῶτον φῶς, ὃ πᾶσαν αὐτὴν ἀυγάζει,
 „Γίνεται ἐν αὐτῇ δεκτὸν τοσούτοις τρόποις,
 „Ὅποσαι λάμπεις ὑπάρχουσ', αἷς ἐνοῦται.
 „Ὅθεν, ἐπειδὴ τῇ συλληπτικῇ πράξει
- 140 „Ἐπετ' ἔφεσις, ἔρωτος ἡ γλυκύτης
 „Ἐν αὐτῇ ζέει χλιαίνει τ' ἀλλοτρόπως.
 „Βλέπε τὸ λοιπὸν ὕψος ἅμα καὶ πλάτος
 „Ἰσχύος αἰωνίου, τῆς ποιησάσης
 „Κάτοπτρα τοσαῦτ', ἐν οἷς ἀντανακλᾶται,
- 145 „Καθ' αὐτήν, ὥς πρίν, διαμένουσα μία.”

Ω Δ Η Λ'.

Ὁ δέκατος ἢ ἔμπυρος Οὐρανός.—Ὁ Φωτὸς Ποταμός.—
Αἱ δύο τοῦ Οὐρανοῦ αὐλαί.—Τὸ λευκὸν Ῥόδον τοῦ
Παραδείσου.

- Ἴσως ἐξ Χιλιάδων ὀκτασταδίων
Μακρὰν ἡμῶν ὥρα ἔστιν ἕκτη, καὶ κόσμῳ
Ἡ σκιά σχεδὸν ἐγκλίνεται ἰσοπέδως,
Ὅτ' οὐρανοῦ τὸ μέσον ἡμῶν τοιούτου
5 Ὑψους ἄρχεται γίνεσθ', ὥστε τίν' ἄστρο
Παύουσι λάμποντ' ἄχρι τοῦ βυθοῦ τοῦδε,
Ὅσον θ' ἡ λαμπρὰ θεράπαινα προβαίνει
Ἡλίου, τόσον οὐρανὸς ἐκγυμνοῦται
Ἀστέρος μετ' ἀστέρα μέχρι καλλίστου.
10 Οὐκ ἄλλως ὁ θρίαμβος, ὃς αἰὲ παίζει
Περὶ τὴν στιγμὴν, ἥτις ἐθάμβωσέ με,
Δοκοῦσ' ἐγκλειστος, τὰ πάντ' ἐγκλείουσά περ,
Ἐξ ὧσέ μου βάδην ἐξηφανίσθη.

Διὸ τὸ βλέμμα πρὸς Βεάτρικα τρέψαι

15 Θέας ἔλλειψις ἔρως τ' ἠνάγκασέ με.

Εἰ πᾶν, ὃ μέχρι τοῦδ' ὑπὲρ αὐτῆς εἶπον,

Ἐν ἐνὶ μόνῳ συνεκλείετ' ἐπαίνῳ,

Ἦκιστ' ἐπαρκὲς ἂν ἦν τόγε νῦν ἔχον.

Τὸ κάλλος, ὅπερ τότε εἶδον, ὑπερβαίνει

20 Οὐ μόνον ἡμῶν φαντασίαν, ἀλλ', οἶμαι,

Ἄπλαστῆς αὐτῆς μόνος πᾶν ἀπολαύει.

Ὅμολογῶ τὴν ἦτταν ἐν λόγῳ τῷδε

Μείζον' ἥς ὑπέστη πότ' αἴσθημ' ἐκφράζων

Κωμικὸς ἢ τραγικὸς ποιητὴς ἄλλος.

25 Ὡς γὰρ ἥλιος τὸ τρέμον μάλιστ' ὄμμα,

Οὕτως ἡ μνήμη τερπνῶν μειδιαμάτων

Ἐξαμβλύνει τῆς ἐμῆς φρενὸς τὸ σθένος.

Ἀφ' ἥς πρώτης ἡμέρας τὴν ὄψιν εἶδον

Αὐτῆς, ζῶς ὢν, ἕως τῆς θεάς ταύτης,

30 Ἐξυμνῶν αὐτὴν κᾶδων οὐκ ἐπαυσάμην.

Ἀλλὰ νῦν ἀνάγκη μοι τὴν περὶ κάλλους

Αὐτῆς ποίησιν ἐνταῦθα καταλύσαι,

Ὡς καλλιτέχνη παντὶ τοῦσχατον ἔργον.

- Τοιάδ' οὖσ', οἷαν μείζονι καταλείπω
 35 Ἦχω σάλπιγγος ἐμῆς, ἀπαυδησάσης
 Περὶ τὸ τέλος ἔργου δυσχερεστάτου,
 Φωνῇ καὶ τρόποις ἡγεμόνος προθύμου
 Ἦρξατο. "Τοῦ μείζονος σώματος ἔξω
 „Ἠλθομεν εἰς οὐρανόν, ἀγνὸν φῶς ὄντα,
 40 „Φῶς ἀκραιφνῶς νοερὸν ἔρωτος πληῆρες,
 „Ἐρωτος ἀληθείας χαρὰς ἐμπλέου,
 „Χαρὰς ἡδονὴν ὑπερβαινούσης πᾶσαν
 „Ὡδ' ἰδεῖν μέλλεις στρατιὰς ἀμφοτέρας
 „Τοῦ Παραδείσου, μίαν τ' αὐτῶν ἐν ὄψει,
 45 „Οἷαν ἐν τελευταίᾳ θεάσῃ κρίσει."
 Ὡς δ' αἰφνίδιος ἀστραπὴ παραλύει
 Τὰς ὀπτικάς δυνάμεις, ὥστε τὰς ὀψεις
 Μὴ δύνασθ' ὁρᾶν τὸ μάλ' ὀγκῶδες πρᾶγμα,
 Οὕτω με φῶς ζῶν περιεκύκλωσ' ὅλον,
 50 Καὶ πέπλω τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ τοιούτῳ
 Ἐκάλυψέ μ', ὥστ' οὐδὲν ἐφαίνετό μοι.
 "Ἐρως ἐσαεὶ τόνδ' οὐρανὸν πραΰνων,
 „Δέχετ' ἀσπασμῶ τοιῶδ', ἵν' εἰς τὴν φλόγα

„Αὐτοῦ τὸν κηρὸν εὐθετον καταστήσῃ.”

55 Οὐκ ἔφθην βραχεῖς τούσδε λόγους ἀκούσας,
 Κάνυψούμενον ἑμαυτὸν ἅμ' ἡσθόμην
 Ὑπὲρ ἅς εἶχον ἐν ἑμαυτῷ δυνάμεις.
 Ἀνεφλέχθη δ' ὄρασις ἐν ἑμοὶ νεα
 Τοιάδ', ὥστ' οὐδὲν φῶς καθαρὸν ἔσθ' οὕτως.

60 Ὅπερ ὅμμασιν ἑμοῖς οὐκ ἂν ἀντεῖχον
 Καὶ φῶς εἶδον ἐν εἶδει ποταμοῦ λάμψει
 Ἐπιρρέοντος μεσηγὺς ὀχθῶν δύο,
 Ἐαρι θαυμασίῳ πεποικιλμένων.
 Ἐθρωσκον ἐκ ποταμοῦ σπινθήρες ζῶντες,

65 Σκεδαννύμενοι πανταχόσ' ἐπ' ἀνθέων,
 Ὅσπερ ἐν χρυσῷ διάδετοι λυχνῖται.
 Εἴτ' ἀρωμάτων ὥσανεὶ μεθυσθέντες
 Εἰς τὸ θαυμαστὸν ἐβυθίζοντο ρεῖθρον,
 Ὁ μὲν ἐνδύς, ὁ δ' ἐξαλλόμενος ἔξω.

70 “Πόθος ἄκρος, ὃς νῦν φλέγει σε κἀπείγει
 „Τῇ διανοίᾳ περιλαβεῖν ὃ βλέπεις,
 „Ὅσον αὖξεται, τόσον μᾶλλον με τέρπει.
 „Ἀλλὰ πρέπει σοι πιεῖν ὕδατος τοῦδε,

„Πρὶν ἢ κορεσθῇ τοσοῦτον ἐν σοὶ δίψος.”

75 Οὕτως ἥλιος ἐμῶν ὀμμάτων εἶπεν·

Εἶτα προσεῖπεν· “Ὁ τε ποταμός, οἷ τε

„Ἀλλόμενοι τόπαζοι κείσδύντες, ὅ τε

„Γέλως χλόης, προλέγουσ' αὐτῶν τὴν φύσιν·

„Οὐχ ὥς καθ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐστὶ ταῦτα

80 „Δυσχερὲς ἰδεῖν, ἀλλ' αὐτὸς εἰς αἰτία,

„Ὡς οὐκ ἔχων ἔτ' ὀξυτερκεῖς τὰς ὄψεις.”

Οὐκ ἔστι βρέφος τόσον αἴφνης τὰ χεῖλη

Πρὸς τὸ γάλα προσάγον, εἰ ποτ' ἐξ ὕπνου

Ἀνεγείρεται βράδιον ἢ συνήθως,

85 Ὅσον ἐτάχυν', ἵν' ὄμματ' ἔτι μᾶλλον

Ἐνισχύσω, πρὸς τὸ κῦμ' ἐγκύπτων, ὅπερ

Ῥέει τοῦ γενέσθ' ἡμᾶς ἐκεῖ βελτίους.

Ἄμα δ' ἄκρας βλεφάρων ἐμῶν πιούσης

Ἀπὸ τοῦ ρείθρου, τοῦτό μοι τότε' ἐφάνη

90 Ἐκ προμήκουσ γεγονὸς εὐθὺς στρογγύλον.

Ἐπειτα δ' ὥς τις, ὦν ὑπὸ προσωπίδα,

Φαίνεται' ἄλλος ἢ τὸ πρῖν, ὅταν τὸ κρύπτον

Αὐτὸν ἀλλότριον σχῆμ' ἐκδυθῇ πάλιν,

Οὕτω μετεβλήθησαν εἰς ἀγλαΐας

95 Οἱ σπινθῆρες καὶ τάνθη μείζους· ὥστ' εἶδον

Ἄμφω τὰς αὐλὰς τοῦρανοῦ καταδήλους.

ᾧ σὺ Θεοῦ λαμπρότης, δι' ἧς προσεΐδον

Τὸν ὑψιστον θρίαμβον τάληθοῖς κράτους,

Δὸς σθένος εἰπεῖν ὅπως ἐθεασάμην.

100 Ἔστι φῶς ἄνω τὸ καθιστὰν τὸν Πλάστην

Ὅρατὸν τοῖς πλάσμασι κείνοις, ἃ μόνον

Ἐν τῷ θεωρεῖν αὐτὸν ἔχουσ' εἰρήνην.

Τόσον δ' ἐκτείνετ' εἰς κυκλικὸν σχῆμ', ὥστε

Ἡ περίμετρος αὐτοῦ πάντως ἂν εἴη

105 Ἡλίῳ ζωστήρ εὐρὺς πέρα τοῦ μέτρον.

Αὐτοῦ δὲ πᾶσ' ἡ φάσις ἐστὶν ἀκτίς τις

Ἀνακλῶσ' εἰς τοῦ πρώτου κινουῦντος τᾶκρον,

Τοῦ λαμβάνοντος κείθεν ζωὴν καὶ σθένος.

Ὡς δὲ γήλοφος ἐν ὕδασι κοιλάδος

110 Ἐνοπτρίζεθ', ὡς καλλονὴν αὐτοῦ βλέπων,

Ὅπότ' ἄνθεσι κεκόσμηται καὶ χλόη,

Οὕτω κύπτοντας πρὸς τὸ φῶς πέριξ εἶδον

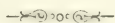
Καὶ κατοπτριζομένους ἐν βαθμοῖς πλείστοις

Πάντας τοὺς ἐκ γῆς ἐπανελθόντας ἄνω.

- 115 Εἰ τάξις κατωτάτη περιλαμβάνει
 Τόσον μέγα φῶς, πόσῃν εὐρύτητ' ἔχει
 Ἐν τοῖς ἐσχάτοις φύλλοις τὸ ρόδον κείνο;
 Ἡ μὴ δ' ὄψις καθ' ὕψος καὶ πλάτος σθένος
 Οὐκ ἀπώλεσεν, ἀλλὰ συνείχεν ἅπαν
- 120 Ποσὸν καὶ ποιὸν τῆς χαρμονῆς ἐκείνης.
 Ἐγγὺς ἐκεῖ καὶ μακρὰν οὐ διαφέρει.
 Ὅπου γὰρ Θεὸς διέπων ἔστ' ἀμέσως,
 Ἀπρακτεῖ πάντως ὁ τῆς φύσεως νόμος.
 Πρὸς τὸ χρυσοῦν δὲ κέντρον τὰ φθίτου ρόδου,
- 125 Πεταννυμένου, πλήθοντος, μῦρ' ἐπαίνων
 Πνέοντος πρὸς ἡλίου τᾶμβροτον ἔαρ,
 Ὡς ἄνθρωπος, ὃς σιωπῶν λαλεῖν θέλει,
 Εἴλκυσε με Βεάτριξ λέγουσα. “Βλέπε
 „Ἡλίκη ἔστιν ἡ στολῶν λευκῶν χορεία!
- 130 „Βλέπε πόσος πόλεως ἡμῶν ὁ κύκλος!
 „Βλέπε τὰς τάξεις ἡμῶν πληθούσας οὕτως,
 „Ὡστ' ὀλίγων τοῦ λοιποῦ χρεία ἔστιν ἄλλων.
 „Ἐπὶ τοῦ θρόνου, πρὸς ὃν νῦν ὄμμα τείνεις,

- „Ὡς τὸν στέφανον ἀφ' αὐτοῦ φέροντ' ἤδη,
 135 „Πρὶν σὺ δειπνήσης ἐν τοῖς νυμφείοις τοῖσδε,
 „Καθεσθήσεται ψυχὴ, Σεβαστὴ κάτω,
 „Ἐρρῖκου μεγάνορος, ὃς Ἰταλία
 „Τάξιν παρέξει, πρὶν ἢ πρὸς τόδ' ἐτοίμη.
 „Πλεονεξίας τυφλῆς αἰ γοητεῖαι
 140 „Ὑμᾶς ποιοῦσι παρομοίους παιδίῳ
 „Θνήσκοντι πείνης, τὴν τίτθην δ' ἀπωθοῦντι.
 „Κὰπὶ τοῦ θείου φόρου προεστὼς ἔσται
 „Τότε τοιόσδ', ὃς βουλῇ κρυπτῇ καὶ δῆλῃ
 „Οὐ βαδίσει μετ' αὐτοῦ τὴν αὐτὴν τρίβον·
 145 „Ἄλλ' ἀνέξεται Θεὸς αὐτὸν μικρόν τι
 „Ἐν ἀξίᾳ τῇ σεπτῇ, κᾶτα κρημνίσει
 „Ἐνθα Σίμων ὁ μάγος, ὡς εἰκός, κεῖται,
 „Τὸν δ' Ἀναγνίας ὠθήσει κατωτέρω.”

Ω Δ Η Λ Α΄.

Ἡ Παραδείσου Δόξα.—Βερνάρδος.

- Ἦδη μὲν ἐν σχήματι λευκόχρου ρόδου
Ἡ σεπτὴ στρατιά μοι δείκνυτο πᾶσα,
Ἡ σύζυγος αἵματι Χριστοῦ κατέστη·
Ἀτέρα δ', ἣ πέτεται, βλέπει τε κᾶδει
5 Κείνου τὴν δόξαν, ὃς ἔρωτ' αὐτῇ πνέει,
Καὶ τὴν μεγαλύνασαν ἀγαθωσύνην,
Ὡσπερ σμήνη μελισσῶν νῦν ἐπ' ἀνθέων
Ἐφιπτάμενα, νῦν δ' ἐπανιόντ' αὖθις,
Ἐνθα τὸ γλυκὺ τεκταίνεται αὐτῶν ἔργον,
10 Κατέβαιν' εἰς τὸ πάμμεγ' ἄνθος, ὃ φύλλοις
Κοσμεῖται τόσοις, κακείθεν ἀνυψοῦτο
Ἐνθ' ἔρως αὐτοῦ πάντοτε διαμένει.
Τὰς ὄψεις εἶχον ἐκ φλογὸς ζωσσης πάσας,
Τὰ πτερὰ χρυσᾶ, καὶ τᾶλλα λευκὰ τόσον,
15 Ὡστε χιῶν οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ὁμοία.

- Ὅτ' ἐκ λευκοῦ εἰς λευκὸν κάτω πρὸς τάνθος
 Κατέβαινον, ἔχον πόθον κ' εἰρήνην,
 Ἦν ἐπεκτῶντο τῇ τῶν πτερῶν ῥιπίσει.
 Ἦ παρένθεσις δ' αὕτη, μεταξὺ τάνθους
 20 Καὶ τῶν ὑπερθεν, τοῦ πετομένου πλήθους
 Οὐκ ἐκώλυε τὴν θέαν καὶ τὴν λάμψιν·
 Τὸ γὰρ θεῖον φῶς εἰς ἅπαν διῖκνείται
 Τὸ σύμπαν, καθ' ὅσον ἔστ' ἄξιον τούτου
 Οὕτως, ὥστ' οὐδὲν αὐτὸ δύνατ' ἀπείργειν.
 25 Τάσφαλές αὐτὸ καὶ χαρμόσυνον κράτος,
 Πλήρες ἀγίων, ἀρχαίων τε καὶ νέων,
 Βλέμμ' ἔρωτά τ' εἶχε πᾶν πρὸς σκοπὸν ἓνα.
 Ὡς τριαδικὸν φῶς, ὅπερ ἀπαστράπτει
 Ἐν ἄστρῳ μοναδικῷ θέλγεις τὰς ὀψεις,
 30 Βλέπε τὴν ἡμῶν θύελλαν ὧδε κάτω!
 Εἴπερ ἐλθόντες βάρβαροί ποτ' ἐκ χώρας,
 Ἦν Ἑλίκη καλύπτει σὺν παιδὶ φίλῳ
 Αὐτῆς παννῆμαρ συμπεριστρεφόμενη,
 Βλέποντες Ῥώμην τὰ λαμπρά τ' αὐτῆς ἔργα,
 35 Ἐμενον μεγαθαμβεῖς, ὅτε πραγμάτων

- Θνητῶν ὑπερεῖχ' ἀπάντων Λατεράνον,
 Ἐμέγ', ὅστις εἰς θεῖον ἐξ ἀνθρωπίνου,
 Εἰς αἰώνιον τ' ἀνῆλθον ἐκ προσκαίρου,
 Ἐκ Φλωρεντίας τ' εἰς λαὸν σωφρονοῦντα,
 40 Τίνος ἄρ' ἐχρῆν κατεμπλησθῆναι θάμβους;
 Βεβαίως μέσον θάμβους καὶ χαρᾶς ἦν μοι
 Ἀρεστὸν τάνηκουστεῖν κᾶφωνον μένειν.
 Ὡς δ' εὐφραίνεται προσκυνητής, ὅποταν
 Περὶ τὸν εὐχῆς αὐτοῦ ναὸν προσβλέπη,
 45 Ἐλπίζων ἐρεῖν ἄλλοις τὰ θεαθέντα,
 Οὕτω τὸ ζῶν φῶς περισκοπῶν προσῆγον
 Ὅφθαλμοὺς ἐμοὺς πρὸς τὰς βαθμίδας πάσας,
 Νῦν ἄνω, νῦν δὲ κάτω, νῦν δὲ κυκλόσει.
 Πρόσωπ' ἐβλεπον παροτρύνοντ' ἀγάπην
 50 Φωτιζόμεν' ἀκτῖσι γέλωτί τ' ἄλλου,
 Ἔργα τ' ἀρεταῖς κεκοσμημένα πάσαις.
 Τὸ γενικὸν δὲ σχῆμα τοῦ Παραδείσου
 Πᾶν ἤδη τοῦμὸν περιέλαβε βλέμμα,
 Εἰς οὐδὲν μέρος ἐρεισθὲν στερρώως ἔτι.
 55 Μετὰ πόθου δ' ἐστράφην ἀναφλεγέντος,

- Ἴνα τὴν ἐμὴν Δέσποιναν ἐρωτήσω
 Περὶ πραγμάτων, ὧν πέρι διηπόρουν.
 Προσεδόκων ἔν, ἀλλ' ἄλλο μοι παρέστη.
 Βεάτρικ' ἰδεῖν ἐλπίζων, γέροντ' εἶδον
 60 Ἐνδεδυμένον ὥς πνεύματ' ἔνδοξ' ἄλλα.
 Τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔμπλεως ἦν καὶ τὴν ὄψιν
 Εὐμενοῦς χαρᾶς, σχῆμα σεμνὸν παρέχων,
 Ὅποῖον πατρὶ φιλοστόργῳ προσήκει.
 Καὶ δὴ· “Ποῦστιν ἐκείνη;” τότ' αἰφνης εἶπον.
 65 Ὁ δέ· “Πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ σοῦ δὴ πόθου
 „Ἐκίνησέ μ' ἐξ ἐμῆς ἔδρας Βεάτριξ.
 „Εἰ δ' εἰς τὸν ἄκρας βαθμίδος τρίτον γῦρον
 „Τὸ βλέμμα τείνεις, αὐτὴν εἰσαῦθις ὄψει
 „Ἐφ' οὐπερ ἔτυχ' ἀρεταῖς αὐτῆς θρόνου.”
 70 Ἀποκρίσεως ἄνευ τὰς ὀψεις ἄρας
 Εἶδον αὐτὴν ἑαυτῆς πέριξ ποιοῦσαν
 Στέμμ' ἐξ ἀκτίνων ἀφθίτων, ἃς ἀνέκλα.
 Ἐκ χώρας κείνης τῆς μάλισθ' ὑψιβρόμου
 Οὐδὲν τοσοῦτον ἀπέχει θνητὸν ὄμμα,
 75 Ἐν οἰφδήποθ' ἐστὼς βυθῶ θαλάσσης,

Ὅσον ἀπείχ' ὁμμάτων ἐμῶν Βεάτριξ.

Ἄλλ' οὐδέν μοι τοῦτ'· εἰκὼν γὰρ αὐτῆς πρὸς με

Οὐ κατήρχετο σύμμικτος ἄλλῳ τρόπῳ.

“ὦ Δέσποιν', ἐν ἧ παᾶς ἐλπὶς ἐμὴ θάλλει,

80 „Ἦτις ἡνέσχου δι' ἐμὴν σωτηρίαν

„Ἐν Ἄδου λιπεῖν τὰ τῶν σῶν ποδῶν ἵχνη,

„Πραγμάτων τόσων, ὅσων ἐθεασάμην

„Τῇ σῇ δυνάμει τῇ σῇ τ' ἀγαθωσύνῃ,

„Χάριν ἔχω σοι καὶ γινώσκω τὸ σθένος.

85 „Ἐλεύθερόν με κατέστησας ἐκ δούλου

„Δι' ὁδῶν πασῶν καὶ κατὰ πάντας τρόπους,

„Δι' ᾧ δυνατὸν τοῦτ' ἐκτελέσαι.

„Τὴν σὴν λαμπρὰν εὐνοίαν διάσωζέ μοι,

„Ὡσθ' ἣν ἰάσω ψυχὴν ἐμὴν γενέσθαι

90 „Ἀρεστήν σοι σώματος ἀπολυθεῖσαν.”

Οὕτως ἠὺξάμην· ἡ δ' ἐφαίνεται ἀρθεῖσα

Ὑψοῦ, καὶ πρὸς μ' ἔτεινε μειδιῶν βλέμμα·

Πρὸς τὴν ἀφθιτον δ' εἶτα πηγὴν ἐστράφη.

Ὁ δ' ἅγιος γηραιός· “Ὅπως τελέσης

95 „Τὴν σὴν πορείαν ὀλοτελῶς, πρὸς ὃ με

- „Δέησις ἔπεμψ' ἅμα θ' ἱερὸς ἔρωσ,
 „Ὅμμασι πέτου περὶ τὸν κῆπον τόνδε·
 „Θεωμένου γὰρ φλεχθήσεται σὸν βλέμμα
 „Πλέον, εἰς ἀκτῖν' ἔν' ἀναβῆς τὴν θείαν.
 100 „Ἡ δ' οὐρανοῦ βασιλὶς, ἧς φλέγει μ' ὅλον
 „Ἐρωσ, ἡμῖν παρέξει πᾶσαν πρὸς τοῦτο
 „Χάριν· αὐτῆς γάρ εἰμι πιστὸς Βερνάρδος.”
 Οἷος ὁ τυχὸν ἐλθὼν ἐκ Κροατίας,
 Τὴν ἡμετέραν ἔν' ἴδῃ Βηρονείκην,
 105 Οὐ κορέννυται χάριν φήμης ἀρχαίας,
 Ἄλλὰ λέγει καθ' αὐτόν, ἐν ᾧ θεᾷται·
 “Δέσποτ' Ἰησοῦ Χριστέ, Θεὸς ὢν ὄντως,
 „Ἡ μορφὴ γοῦν οὕτως ἦν τοῦ σοῦ προσώπου ;”
 Τοιόσδ ἦν καγώ, θεώμενος τὴν ζῶσαν
 110 Ἀγάπην ἀνδρός, ὃς τῆς εἰρήνης κείνης
 Ἐγεύσατ' ἤδη, θεολογῶν ἐν κόσμῳ.
 “ὦ τέκνον τῆς χάριτος, ὄλβιος ἦδε
 „Ὑπαρξις,” ἤρξατ', “οὐ δῆλῃ γένοιτ' ἂν σοι,
 „Ὅμματ' ἔχοντι μόνον νεύοντα κάτω·
 115 „Ἄλλ' εἰς τῶν κύκλων τὸν ἀπώτατον βλέπε,

„Ὅπως ἂν ἴδῃς τὸν θρόνον τῆς Ἀνάσσης,
 „Ἡ τόδ' ὑπείκει κάφωσίωται κράτος.”

Ἦρα τὰς ὄψεις· ὥς δὲ μέρος ἐῶν
 Ὅριζοντος πρωΐας φωτανγὲς μᾶλλον

120 Ἐστὶν ἡ τὸ μέρος, ἔνθ' ἥλιος δύνει,
 Οὕτως, ὥσανεὶ πρὸς ὄρος ἐκ κοιλάδος
 Ὅμμασι βαίνων, εἶδον ἐπ' ἄκρας μέρος
 Ἀπάντων ἄλλων ὑπερτεροῦν τῇ λάμπει.
 Ὡς δ' ἔνθ' ὁ ῥυμός, ὃν ἵθυνε Φαέθων

125 Κακῶς, περιμένεται, μᾶλλον πυρσοῦται,
 Τὸ φῶς τ' ἐλαττοῦτ' ἐντεῦθεν τε κάκεῖθεν,
 Οὕτω χρυσόφλοξ εἰρηνικὴ σημαία
 Κεῖνη περιήστραπτεν ἐν μέσῳ, λάμπεις
 Ἀπωχραίνουσ' ἐπίσης πάντοθεν ἄλλας.

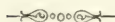
130 Ἐν τῷ μέσῳ δ' ἐκείνῳ πτέρυξιν εἶδον
 Ἀνοικταῖς πλείους μυριάδος Ἀγγέλους,
 Ἐκαστον λάμπειν ἡθὸς τε διαφόρους.
 Ἐκεῖ χορείαις καὶ μολπαῖς αὐτῶν εἶδον
 Προσμειδιώσαν καλλονήν, ἣτις τέρψις

135 Ἦν τοῖς ὅμμασιν ἀγίων ἄλλων πάντων.

Εἴ μοι δ' ἦν ἐν τῷ λέγειν τοσοῦτος ὄλβος,
 Ὅσος ἐν τῷ φαντάζεσθ', οὐκ ἂν ἐτόλμων
 Τοῦλάχιστον τῶν αὐτῆς θελγήτρων φράσαι.
 Βερνάρδος δ', ὥς ἀτενῶς τὰς ἐμὰς ὄψεις

140 Εἶδεν ὁρώσας πρὸς θάλπος αὐτὸν θάλπον,
 Ἐτρεψε πρὸς Ἐκείνην τὰς αὐτοῦ πόθῳ,
 Ὃς ἠϋξήσέ μοι τὸν πόθον τοῦ θεᾶσθαι.

Ω Δ Η Λ Β'.

Οἱ Ἅγιοι τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης.

- Ἀτενὴς πρὸς τὴν αὐτοῦ χαρὰν ὁ θεῖος
Ἀνὴρ ἀνέλαβ' ἀξίαν διδασκάλου,
Καὶ λόγων πανιέρων ἤρξατο τῶνδε.
“Τὴν πληγὴν, ἣν ἔκλεισε Μαρία μύροις
5 „Οὐλώσασ', ἥνοιξ' ἡ νῦν ὑπὸ τοὺς πόδας
„Αὐτῆς γυνὴ κάλλιμος, νύξασα πάλαι.
„Ὑπὸ δὲ ταύτην ἐν τῇ βαθμίδων τρίτῃ
„Τάξει παρακάθηνται Ῥαχὴλ ἐντεῦθεν,
„Ἐκεῖθεν δὲ Βεάτριξ, καθάπερ βλέπεις.
10 „Σάρραν, Ρεβέκκαν, Ἰουδὴθ καὶ προμάμην
„Ψαλμωδοῦ χαρίεντος, ὃς ἐν τῇ λύπῃ
„Δεινοῦ σφάλματος εἶπεν, Ἐλέήσόν με,
„Βλέπεις ἐξ ἔδρας εἰς ἔδραν κατιούσας,
„Ὡς ἐγὼ ταύτας ἐξονομάζων βλέπω,

- 15 „Βαίνων εἰς φύλλον ἀπὸ φύλλον τοῦ ρόδου.
 „Ἀπὸ βαθμοῦ δ' ἐβδόμου κάτω, καθάπερ
 „Μέχρις αὐτοῦ τοῦδ', ἐφέπονθ' Ἑβραῖδες,
 „Μερίζουσαι τὰς κόμας τάνθους ἀπάσας.
 „Καθ' ὃ γὰρ βλέμ' εἰς Χριστὸν ἔτειν' ἡ πίστις,
- 20 „Εἰσὶν αὗται τὸ τεῖχος, ὅπερ χωρίζει
 „Τὰς ἀγίας βαθμίδας ἄνωθεν κάτω.
 „Ἐκ μέρους τοῦδ', ἐνθ' ἐστὶν ὄριμον τάνθος
 „Καθ' ὅλ' αὐτοῦ τὰ φύλλα, ἐδρεύουσ' ὅσοι
 „Χριστὸν ἐλευσόμενον ἔγνωσαν ἤδη.
- 25 „Ἐκ θατέρου δ', ἐνθ' ἴσταντ' ἐν ἡμικύκλοις
 „Κεχωρισμένοις διὰ κενῶν χασμάτων,
 „Εἰσὶν οἱ Χριστὸν ἐλθόντα δεδορκότες.
 „Καθὼς δ' ἐντεῦθεν ὁ πανένδοξος θρόνος
 „Τῆς οὐρανοῦ Δεσποίνης, ὑπ' αὐτόν τ' ἄλλαι
- 30 „Ἐδραι, τοιαύτην διαίρεσιν ποιοῦσιν,
 „Οὕτως ἀντικρὺς ἡ τοῦ τὴν ἐρημίαν
 „Καὶ μαρτύριον, ἄδην τ' ἐπ' ἔτη δύο,
 „Ὑπομείναντος παναγοῦς Ἰωάννου·
 „Ὑπ' αὐτὴν θ' οὕτως ἔλαχον τοῦ χωρίζειν

- 35 „Φραγκίσκος, Βενέδικτος σὺν Αὐγουστίνῳ,
 „Ἄλλοι τε κάτωθ' εἰς κύκλον ἀπὸ κύκλου.
 „Καὶ νῦν θαύμαζε Πρόνοιαν θείαν ἄκραν
 „Ἀμφότεραι γὰρ αἱ τῆς πίστεως ὄψεις
 „Ἐπίσης πληρώσουσι τὸν κῆπον τόνδε.
- 40 „Ἴσθι δ', ὥς ἀπὸ βαθμοῦ κείνου καὶ κάτω
 „Ἐν μέσῳ διαιροῦντος μερίδας ἄμφω,
 „Οὐδεὶς ἐδρεύει δι' ἀξίαν ἰδίαν,
 „Ἀλλὰ διὰ τὴν ἄλλων σὺν ῥητοῖς ὅροις·
 „Πάντα γάρ ἐστι πνεύματ' ἀπολυθέντα,
- 45 „Πρὶν ἢ κάτοχ' ἐκλογῆς ἀληθοῦς ὦσιν.
 „Εὖ δύνασαι τοῦτ' αἰσθάνεσθ' ἐκ προσώπων,
 „Πρὸς δὲ καὶ φρονήσεως νηπιαχῶδους,
 „Εἴγ' αὐτὰ βλέπεις καλῶς, αὐτῶν τ' ἀκούεις.
 „Νῦν ἀπορεῖς καὶ σιγᾶς ἐξ ἀπορίας·
- 50 „Ἄλλ' ἐγὼ τὸ σύναμμα τοῦτό σοι λύσω,
 „Ἐν ᾧ λογισμοὶ λεπτοὶ δεσμεύουσίν σε.
 „Ἐντὸς τῆς εὐρύτητος τοῦ κράτους τούτου
 „Οὐδέν ποτε τυχαῖον συμβὰν ὑπάρχει,
 „Ὡς οὔτε θλίψις, οὔτε δίψ', οὔτε πείνα.

- 55 „Κατὰ νόμον γὰρ αἰώνιον συνέστη
 „Πᾶν ὃ, τι βλέπεις, ὥστ' ἐπ' ἀκριβὲς ᾧδε
 „Ὁ δακτύλιος προσήρμωσται δακτύλῳ.
 „Αἱ ψυχαὶ δ' αὖται, προώρως ἀνελθοῦσαι
 „Εἰς τὸν ἀληθῆ βίον, οὐκ ἄνευ λόγου
- 60 „Πρὸς ἀλλήλας εἶσ' ἔξοχοι μᾶλλον χ' ἦττον.
 „Ἀναξ, δι' οὗ τόδ' ἐπερείδεται κράτος
 „Ἐρωτι τοσῶδ', εὐφροσύναις τοσαῖσδε,
 „Ὡστ' οὐδεμίαν θέλησιν ποθεῖν πλέον,
 „Ἐξ εὐμενείας ἰδίας ψυχὰς πάσας
- 65 „Πλάττων, κατ' ἀρέσκειαν χάριν δωρεῖται
 „Ἀλλοιοτρόπως· τὸ δ' ἔργον ᾧδ' ἀρκείτω.
 „Τοῦτό σοι Γραφὴ θεία σαφῶς ἐμφαίνει,
 „Ἐνθα μνείαν ποιεῖται διδύμων κείνων
 „Τῶν ἐν κοιλίᾳ μητρὸς συνοργισθέντων.
- 70 „Διὸ καθ' ἣν ἔσχηκε χροιάν ἡ κόμη
 „Χάριτος τοιαῦδ', ὕψιστον φῶς ἀξίως
 „Ἀρεσκόμενον ἐπιτίθησι στέμμα.
 „Ἄνευ τοίνυν ἀμοιβῆς ἰδίων ἔργων
 „Ἐτέθησαν εἰς τάξεις διαφερούσας

- 75 „Μόνον τὴν ῥοπήν, ἧς ἔλαχον προτέρως.
 „Οὕτω κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας κείνους,
 „Ἵνα σωθῶσιν, ἐξήρκει τοῖς ἀθώοις
 „Νηπίοις μόνον ἢ πίστις τῶν γονέων.
 „Πληρωθείσης δὲ τῆς πρώτης ἡλικίας,
 80 „Ἐδέησεν ἀρρένων πτεροῖς ἀθώοις
 „Διὰ τῆς περιτομῆς ἰσχὺν παρέχειν.
 „Ἀλλὰ τοῦ χρόνου τῆς χάριτος ἐλθόντος,
 „Ἐντελοῦς βαπτίσματος ἐν Χριστῷ δίχα
 „Κάτω κατείχετ' ἀθώοτης τοιαύτη.
 85 „Βλέπε νῦν εἰς τὴν ὄψιν, ἣ Χριστῷ μᾶλλον
 „Ἐμφερῆς ἐστι, καί σε μόνῃ τῇ λάμπει
 „Δύνατ' εἰς θεῶν Χριστοῦ παρασκευάσαι.”
 Εἶδον ἐπ' αὐτὴν τοσαύτην εὐφροσύνην
 Ὕουσιν, φερομένην ὑπὸ πνευμάτων
 90 Ἀγνῶν, πλασθέντων εἰς πτῆσιν ὕψους κείνου,
 Ὡστ' οὐδὲν ὅσων ἐγὼ μέχρι τότ' εἶδον
 Ἐνεποίησε τοσοῦτον θαυμασμόν μοι,
 Οὗτ' ἔδειξ' ἐμφέρειαν πρὸς Θεὸν τόσην.
 Ὁ δ' ἔρως, ὅστις πρῶτος ἐκεῖ κατηλθεν,

- 95 Ἦδων Χαῖρε Μαρία, χάριτος πλήρης,
 Ἐξέτεινε πτέρυγας αὐτῆς ἀντίον.
 Ἀνταπεκρίθη πρὸς θεῖον ᾄσμα τόδε
 Ἡ μακάριος αὐλὴ πάντοθεν πᾶσα,
 Ἐκάστη τ' ὄψις γέγον' εὐδαιτέρα.
- 100 “ὦ σεπτὲ πάτερ, ὁ δι' ἐμ' ἀξιώσας
 „Κατελθεῖν ἐνθάδ', ἀφείδς τὸν γλυκὺν χῶρον,
 „Ἐν ᾧ καθέζη δι' αἰωνίου κλήρου,
 „Τίς ἔστ' Ἀγγελος οὗτος, ὃς τέρψει τόση
 „Ἀτενίζει πρὸς ὄψεις ἡμῶν Ἀνάσσης,
- 105 „Ἐρωτα πνέων, ὥς δοκεῖν ἔμφλοξ εἶναι ;”
 Οὕτως ἐρωτᾶν προήχθην πάλιν κείνον,
 Ὅστις τῇ λάμψει φωτίζεται Μαρίας,
 Ὡς ἑωσφόρος ταῖς ἀκτίσιν ἡλίου.
 Ὁ δὲ πρὸς ἐμέ· “Τόλμη καὶ χάρις, ὅσην
- 110 „Ἐν Ἀγγέλοις καὶ ψυχαῖς ἔξεσθ' ὑπάρχειν,
 „Ἔστ' ἐν αὐτῷ πᾶσ', ἡμῖν δ' εὐλογον τοῦτο.
 „Οὗτος γὰρ ἦνεγκ' ἐπὶ τῆς γῆς Μαρία
 „Τὸν νίκης κλάδον, ἡνίχ' ὁ Θεοῦ θεῖος
 „Υἱὸς ἠθέλησ' ἡμῶν ἄραι τὸν φόρτον.

- 115 „Ἄλλ' ἔπου μοι νῦν ὄμμασιν, ὥς σοι φράσω
 „Ἀρξομαι, καὶ θεώρει τοὺς πατρικίους
 „Σεπτοὺς εὐσέπτου δικαίου κράτους τοῦδε.
 „Οἱ δύο κείνοι καθήμενοι 'κειθ' ἄνω
 „Μᾶλλον μάκαρες, ὥς ὄντες ἐγγυτέρω
- 120 „Ἀνάσσης, εἴς' ὥς δύο τοῦ ρόδου ρίζαι.
 „Ὁ μὲν ἐξ ἀριστερῶν ἐστὼς ἐκείνης
 „Ὁ πατὴρ ἔσθ', οὗ τῇ παρατόλμῳ γεύσει
 „Πικριῶν τ' ἀνθρώπινον γεύεται φῦλον.
 „Ἐκ δεξιᾶς δὲ τὸν ἀρχαῖον πατέρα
- 125 „Τῆς σεπτῆς Ἐκκλησίας βλέπεις, ᾧ κλείδας
 „Χριστὸς παρέσχεν ἄνθους καλλίμου τοῦδε.
 „Ὁ δὲ τοὺς δεινοὺς ἅπαντας ἰδὼν χρόνους,
 „Πρὶν ἀποθάνῃ, τῆς εὐειδοῦς συζύγου,
 „Κατακτηθείσης τῇ λόγχῃ καὶ τοῖς ἥλοις,
- 130 „Καθέζεται παρ' αὐτόν· κ' ἀγγὺς θατέρου
 „Ἠγέτης, ὑφ' ὃν ἔζησε διὰ μάννα
 „Λαὸς ἀγνώμων, ἄστατος καὶ σκληραύχην.
 „Κατ' ὄψιν Πέτρου βλέπεις ἐστῶσαν Ἄνναν,
 „Τόσον χαίρουσαν ἐπὶ θυγατρὸς θέᾳ,

- 135 „Ὡστ' οὐ κινεῖ βλέμμ', Ὡσαννὰ ψαλμωδοῦσα.
 „Κατέναντι δὲ τοῦ πρωτίστου γενάρχου
 „Ὅρᾳς Λουκίαν, ἥτις τὴν Δέσποινάν σου
 „Ὡτρυν', εἰς φθορὰν κλίνουντός σου τὰς ὄψεις.
 „Ἀλλ' ἐν τῷ λήγειν σῆς ὀπτασίας οὔσης,
- 140 „Ὡδε στῶμεν, ὡς ἱματουργὸς ἐσθῆτα,
 „Καθ' ὅσον ὕφασμ' ἔχει, παρασκευάζει·
 „Καὶ πρὸς τὸν πρῶτον τείνωμεν ἔρωτ' ὄψεις,
 „Ἴνα πρὸς αὐτὸν θεώμενος εἰσδύσης,
 „Ὅσον δυνατόν, εἰς τὴν λάμπουσαν αἴγλην.
- 145 „Ὅπως δὲ κινῶν πτέρυγας εἰς τοῦπίσω
 „Μὴ χωρήσης, νομίζων πρόσω προβαίνειν,
 „Δεήσεσι τὴν χάριν αἰτεῖσθαι δέον,
 „Χάριν τὴν δυναμένην ἐπικουρεῖν σοι.
 „Ἐπου μοι τοίνυν μετ' ἐφέσεως, ὥστε
- 150 „Ἐκ λόγων μου μὴ σὴν καρδίαν ἐκκλίνειν.”
 Εἶτ' ἤρξατο προσευχῆς ἁγίας τῇσδε.

Ω Δ Η Λ Γ'.

Εὐχὴ πρὸς τὴν Ἀγίαν Παρθένον.—Ὁ τριφαῆς κύκλος
τῆς Τριάδος.—Θείας καὶ ἀνθρωπίνης φύσεως μυστήριον.

- “ Παρθένε Μήτηρ, θύγατερ τοῦ παιδός σου,
„Ταπεινὴ, πλὴν ὑψίστη παρὰ πᾶν πλάσμα,
„Ὅριστὸν τέρμα βουλῆς προαιωνίου,
„Σύγ’ εἰς, ἣ φύσιν τὴν ἀνθρώπινον οὕτως
5 „Ἐξηυγένισας, ὥσθ’ ὁ Ποιητὴς ταύτης
„Ποίημ’ οὐκ ἀπηξίωσ’ αὐτῆς γενέσθαι.
„Ἐν τοῖς σοῖς κόλποις ἔρως ἐξήφθη κείνος,
„Δι’ οὗ θερμαινόμενον ἐν αἰωνία
„Εἰρήνῃ τᾶνθος ἀνεβλάστησε τόδε.
10 „Ἡμῖν μὲν ὧδ’ εἰ μεσημβρινὸς ἀγάπης
„Ἥλιος, τοῖς δὲ θνητοῖς ἐν τῇ γῇ κάτω
„Υπάρχεις πηγὴ ζωσα πάσης ἐλπίδος.
„Τόσον μεγάλη καὶ πανσθενὴς εἰς, ὥστε
„Ὁ θέλων χάριν, σοὶ δ’ οὐ προστρέχων, θέλει

- 15 „Τὸν αὐτοῦ πόθον πέτεσθ' ἄνευ πτερύγων.
 „Δέσποιν', οὐ μόνον ἀγαθότης σὴ πᾶσι
 „Βοηθεῖ τοῖς αἰτουῦσιν, ἀλλὰ πολλάκις
 „Πολλὰς αἰτήσεις ἐκούσα προλαμβάνει.
 „Ἐν σοὶ συμπάθει, ἐν σοὶ τὸ φιλοικτίρμον,
- 20 „Ἐν σοὶ τὸ μεγάθυμον, ἐν σοί θ' ἐνοῦται
 „Πᾶν ἐν πλάσμασιν ἀγαθουργὸν ὑπάρχον.
 „Οὗτος οὖν, ὅστις ἐκ βυθοῦ κατωτάτου
 „Τοῦ Σύμπαντος μέχρ' ὧδ' εἶδε τοὺς βίους
 „Τῶν πνευμάτων ἀπάντων ἓνα πρὸς ἓνα,
- 25 „Ἰκετεύει σε χάριτος τυχεῖν, ὅπως
 „Ἀνατεῖναι δυνηθῇ τὰς ὄψεις μᾶλλον
 „Ὑψοῦ πρὸς σωτηρίαν τὴν ἀκροτάτην.
 „Ἐγὼ δ', ὃς πρὸς θεᾶν τήνδ' οὐποτ' ἐφλέχθην,
 „Ὅσον ὑπὲρ αὐτοῦ νῦν, εὐχὰς προσφέρω
- 30 „Πάσας σοι, δεόμενος μὴ κενὰς εἶναι,
 „Ἵνα τῆς θνητότητος αὐτοῦ πᾶν νέφος
 „Διασκεδάσῃς ταῖς σαῖς πρεσβείαις οὕτως,
 „Ὡστ' αὐτῷ τᾶκρον ἀναφανῆναι χάρμα.
 „Πρὸς δέ σου δέομ', Ἀνασσ', ἡ δυναμένη

- 35 „Πᾶν ὅ,τι θέλεις, ὑγιεῖς διασώζειν
 „Ἐφέσεις αὐτοῦ μετὰ τηλίκην θέαν.
 „Βροτείους ὀρμὰς σκέπη σὴ νικησάτω·
 „Βεάτρικ' ἰδὲ καὶ μάκαρας τοσοῦτους
 „Ἐπ' εὐχαῖς ἐμαῖς συμπλέκοντας τὰς χεῖρας.”
- 40 Τὰ δ' ὄμματα, τᾶρεστὰ Θεᾶ καὶ φίλα,
 Εἰς τὸν εὐχέτην βλέποντ' ἔδειξαν, ὅσον
 Εἰσὶν αὐτῇ προσδεκταὶ θερμαὶ δεήσεις.
 Εἴτ' ἐστράφησαν πρὸς τᾶφθιτον φῶς, ἔνθα
 Οὐκ ἔξεστι νομίζειν πλάσματος ἄλλου
- 45 Ὅμμα τόσον βυθίως δύνασθ' εἰσδύναι.
 Ἐν ἐμοὶ δ', ὃς πρὸς πέρας πόθων ἀπάντων
 Ἦγγιζον ἤδη κατὰ φυσικὸν λόγον,
 Τὸ θάλπος ἐφέσεων ἐμῶν ἐσβέσθη·
 Βερνάρδος δὲ μειδιῶν ἐπένευσέ μοι
- 50 Πρὸς τᾶνω τείνειν ὄψεις· ἀλλ' ἔγωγ' ἤδη
 Ἦν ἀπ' ἐμαντοῦ τοιόσδ', ὥς ἐπεθύμει·
 Ἦ μὴ γὰρ ὄψις, ἀκραιφνὴς γενομένη,
 Ἐπὶ μᾶλλον εἰσέδυσ' εἰς τὴν ἀκτῖνα
 Τᾶκρου φωτός, ἀληθοῦς καθ' ἑαυτό ὄντος.

- 55 Ἐκτοτ' ἐγένετ' ὄρασις ἐμὴ μείζων
 Τῶν ἐμῶν λόγων ἡττωμένων τῇ θεᾷ,
 Τῆς μνήμης θ' ἡττωμένης τοιούτῳ θάμβει.
 Οἶος, ὃς εἶδε φάντασμά τι κατ' ὄναρ,
 Εἶτ' ἔντυπον μὲν διατηρεῖ τὸ πάθος,
 60 Ἄλλ' εἰς τὴν μνήμην οὐκ ἐπανήκει τᾶλλα,
 Τοιούτός εἰμι· σχεδόν τι γάρ μου παύει
 Ὀπτασία πᾶσ', ἔτι τ' ἐμῇ καρδίᾳ,
 Οἶαν γλυκύτητ' ἐγέννησεν, ἐνστάζει.
 Οὕτω διατήκεται χιὼν ἡλίῳ,
 65 Οὕτως ἀνέμῳ χαραχθέντες ἐν φύλλοις
 Κούφοις ἐσκεδάννυντο χρησμοὶ Σιβύλλης.
 Ὡ φῶς ὕπατον, ὑψούμενον τοσοῦτον
 Ὑπὲρ λογισμοὺς θνητούς, σῆς λαμπηδόνος
 Μικρόν τι φρεσὶν ἐμαῖς πάλιν ἀνάδος·
 70 Ποίησον γλῶσσαν ἐμὴν ἰσχυρὰν οὕτως,
 Ὡστ' ἂν ἓνα γε σπινθῆρα τῆς σῆς δόξης
 Καταλιπεῖν γενεαῖς ἐπερχομέναις·
 Εἰς μνήμην μοι γὰρ ἐπανιδὸν ἐν μέρει
 Ἀντεπηχοῦν τ' ἐν ἐμοῖς στίχοις μικρόν τι,

- 75 Τὴν σὴν νίκην νοητὴν μάλλον παρέξεις.
 Ὁξύτης, ἣν ὑπέστην, ἀκτῖνος ζώσης
 Ἐκπεπληγμένον καθίστη μ' ἄν, νομίζω,
 Εἴγ' ἀπέτρεπον αὐτῆς τὰς ἐμὰς ὄψεις.
 Μέμνημαι δὲ τολμηρὸς μάλλον γενέσθαι
- 80 Τὴν ἐπιμονήν, ἕως οὗ τοῦμὸν βλέμμα
 Ἐξίκετ' εἰς τὴν θέαν Σθένους ἀπείρου.
 ὦ χάριτος ἀφθόνου, δι' ἧς βυθίσαι
 Τὸ βλέμμ' ἐτόλμησ' εἰς τ' ἄφθιτον φῶς οὕτως,
 Ὡστε τὴν ἐμὴν πᾶσαν ἀνήλωσ' ὄψιν!
- 85 Ἐν τοῖς βάθεσιν αὐτοῦ τὸν ἔρωτ' εἶδον
 Ὡσπερ ἐν ἐνὶ συνδεσμεύοντα τεύχει
 Τὰπὶ τὸ Σύμπαν σκεδαννύμεν', ὥς χάρται.
 Ὑπόστασις, σύμπτωσις, καὐτῶν οἱ τρόποι,
 Πάντα συνείχετ' εἰς τρόπον τοιόνδ', ὥστε
- 90 Ὅ, τι καὶ εἴποιμ' ἔν ἐστιν ἀπλοῦν φέγγος.
 Τὸ τοῦ συνδέσμου τούτου καθόλου σχῆμα
 Ἐωρακέν' οἶομαι ταῦτα γὰρ λέγων
 Αἰσθάνομ' εὐρύτερον ἐν ἐμοὶ χάρμα.
 Μία μοι στιγμή μείζον' ἐμποιεῖ λήθην

- 95 Ἦπερ εἴκοσι καὶ πέντ' αἰῶνες ἔργῳ,
 ἌΟ Ποσειδῶν ἐθαύμασ' ἐν Ἀργοῦς θέα.
 Οὕτως οὐμὸς νοῦς ὦν ὅλος ἐν ἐκστάσει
 Ἐθαύμαζ' ἀτρέμ', ἀτενὴς καὶ προσέχων,
 Καὲὶ θαυμάζων ἐφλέγετ' ἐπὶ μᾶλλον.
- 100 Πρὸς τὸ φῶς κείνο τοιοῦτος γίνεταί τις,
 Ὡστ' ἀπ' αὐτοῦ στραφῆναι πρὸς θεάν ἄλλην
 Ἐστ' ἀδύνατόν ποτε τὸ συναινέσαι.
 Τὸ γὰρ ἀγαθόν, πόθων πάντων ὃν τέλος,
 Ἐγκείται πᾶν ἐν αὐτῷ, κᾶξωθεν τούτου
- 105 Ἐστ' ἐλλιπὲς ὃ τέλειον ἐνυπάρχει.
 Τὸ λοιπὸν οὐμὸς λόγος ὦν μνήμην ἔχω
 Ἐσται βραχίων παρὰ τὸν τοῦ νηπίου,
 ἌΟ τῷ μαστῷ τὴν γλῶσσαν εἰσέτ' ἱκμάζει·
 Οὐχ ὅτι πλεόν μιᾶς μορφῆς ἀκράτου
- 110 Ἦν ἐν ᾧ ζῶντι φωτὶ προσβλέπων ἦμην,
 —Ἀεὶ γὰρ ταῦτόν ἐστιν οἶον καὶ πρόσθεν—,
 Ἀλλ' ὅψεως ἐν ἐμοὶ κρατυνομένης,
 Θεωμένῳ μοι τᾶκρaton μορφῆς ταύτης,
 Ἐφ' ὅσον ἡλλοιούμην, μετηλλοιούτο.

- 115 Ἐν οὐσίᾳ τῇδ' ἀγνῇ τε καὶ βαθείᾳ
 Τᾶκρου φωτὸς τρεῖς ἐφάνησάν μοι κύκλοι
 Τριῶν χροῖων καὶ μιᾶς περιφερείας.
 Ἐδόκουν δ' ὁ μὲν ἀνακλᾶσθ' ἐκ τοῦ πρώτου,
 Ὡς ἐξ Ἰριδος Ἰρις, πῦρ δὲ τὸ τρίτον
- 120 Ἐξ ἴσης ἐμπνέεσθαι παρ' ἀμφοτέρων.
 ὦ, πόσον λιποσθενὴς ἐσθ' οὐμὸς λόγος
 Ἐλάττων τ' ἐμῆς φρενός· ὥς πρὸς δ' ὅσ' εἶδον,
 Τόδ' ὁμολογῶν οὐκ ἂν εἴποι τις ἄλλος.
 ὦ φῶς ἄφθιτον, ἐν σαυτῷ μόνον μένον,
- 125 Αὐτὸ μόνον ἐννοοῦν, ἀπὸ σαυτοῦ τε
 Νοούμενον καὶ νοοῦν, σαυτῷ τε χαῖρον!
 Ἡ κύκλησις ἥδ', ἥπερ ἐν σοὶ φυεῖσα
 Ἐφαίνεθ' ὥς φῶς ἀνακλώμενον πέριξ,
 Ὑπ' ὁμμάτων πως τῶν ἐμῶν ὀρωμένη,
- 130 Ἐν αὐτῇ γραπτὴν ἔδοξέ μοι παρέχειν
 Τὴν εἰκόν' ἡμῶν δι' ἰδίων χρωμάτων,
 Οὐνεκ' ἐμὸν βλέμμ' ἐν αὐτῇ πᾶν εἰσέδου.
 Οἷος δὲ γεωμέτρης ἐσθ', ὃς σπουδάζων
 Κύκλον τετραγωνίζειν οὐκ ἀνευρίσκει,

- 135 Ἀναλογιζόμενος, βάσιν, ἥς χρήζει,
 Τοιόσδ' ἦν ἐν ἐκείνῃ τῇ νέᾳ θέᾳ.
 Ἦθελον ἰδεῖν, πῶς ἦν συνηνωμένη
 Εἰκὼν κύκλῳ, πῶς τ' ἦν ἐκεῖ τεθειμένη·
 Ἀλλ' οὐκ ἦν μοι πρὸς τοῦτο πτέρ' ἐπαρκοῦντα,
 140 Εἰ μὴ γ' ἐμὸν νοῦν ἐξέπληττ' αἴφνης λάμψις,
 Ἦπερ τὸν ἐμὸν ἐξεπλήρωσε πόθον.
 Σθένους ᾧδ' ἄκρα ἵστέρητο φαντασία·
 Ἀλλ' ἔστρεφ' ἤδη πόθον καὶ θέλησίν μου,
 Οἷός τις τροχὸς κινούμενος ἐξ ἴσου,
 145 Ἐρως ὁ κινῶν ἥλιον καὶ τὰλλ' ἄστρον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

Εἰς Ὠδὴν Α΄.

4. Εἰς τὸν ἀκρότατον τῶν οὐρανῶν, τὸν καὶ Ἐμπύριον καλούμενον (Empyreum), ὅς ἐστι, κατὰ τὸν ποιητήν, ἡ ἄμεσος ἔδρα, ἡ ὁρατὴ Παρουσία τοῦ Θεοῦ.

7. Προσπελάζων τῷ πρὸς ὃν τείνει πόθῳ· δηλαδὴ τῷ τέλει ἀπάντων πόθων, τῷ Ἀκρῷ Ἀγαθῷ, ὅ ἐστιν ὁ Θεός.

20. Μαρσύας ἐρίσας Ἀπόλλωνι περὶ αὐλωδίας καὶ νικηθεὶς ἐξεδάρη ὑπὸ τοῦ θεοῦ πρὸς τιμωρίαν τῆς τόλμης.

21. Ἐξεῖλες τοῦ κολεοῦ τῶν μελῶν Δάντειος μεταφορὰ ἀντὶ τοῦ ἐξέδειρας.

34. . . . “Πολλὰν δ’ ὄρει πῦρ ἐξ ἑνὸς

Σπέρματος ἐνθορόν ἀΐστωσεν ὕλαν.”

Πίνδ. Πυθ. Γ΄, 36.

36. Κίρρα, πόλις Φωκίδος παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Κίρφεως, ἀκρωτηρίου τοῦ Παρνασοῦ, οὕσα δὲ ἐπίγειον τῶν Δελφῶν καὶ ἱερὸς χῶρος τοῦ Ἀπόλλωνος.

38-39. Ὁ κόσμος λαμπτήρ· ὁ ἥλιος, ἀνατέλλων κατὰ τὴν ἰσημερίαν ἐξ ἐκείνης τῆς θύρας ἣτοι σημείου τοῦ ὀρίζοντος, ἔνθα οἱ ἐν τῇ κατὰ τὸν Πτολεμαῖον κρικωτῇ σφαίρα τρεῖς κύκλοι, Ἰσημερινός, Ζῳδιακὸς καὶ Ἰσημερινὸς Κόλουρος, συμμηνύμενοι σχηματίζουνσι μετὰ τοῦ ὀρίζοντος τρεῖς σταυρούς.

68. Ὁ Γλαῦκος, γευσάμενος θαλασσίας βοτάνης, μετεβλήθη εἰς θαλάσσιον θεόν. Ὁβιδ. Μεταμ. ΙΓ', 945. "Ορα καὶ Ἀθήναιον Ζ', μή. Ἐννοεῖ δὲ ὁ ποιητὴς ὅτι, ὡς ὁ Γλαῦκος, γευσάμενος θαλασσίας βοτάνης, ἐξ ἀλιέως μετεβλήθη εἰς θαλάσσιον θεόν, οὕτω καὶ ἡ ἀνθρώπινος ψυχὴ ἢ γευσασμένη τῶν θείων πραγμάτων γίνεται θεία.

73. Εἰ ἤμην μόνον πνεῦμα. "Εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ Θεὸς οἶδε." 2 Κορινθ. ΙΒ', 2-3.

92. Τὸν αὐτοῦ χώρον ἤτοι τὴν Σφαῖραν τοῦ Πυρός, τὸν φυσικόν χώρον τῶν ἀστραπῶν.

99. Τῆς Σφαίρας τοῦ Ἀέρος καὶ τῆς Σφαίρας τοῦ Πυρός.

122. Τὸν οὐρανὸν πραῖνεν τοῦτ' ἔστιν ἡρεμίζει, Ὁ Ἐμπύριος οὐρανὸς μένει ἀκίνητος· ἀλλὰ περιλαμβάνει πάντας τοὺς ἄλλους οὐρανοὺς, ἔχων ἐγγὺς αὐτοῦ τὸ Πρῶτον Κινοῦν (Primum Mobile), οὕτω καλουμένου τοῦ ἐσχάτου τῶν κατὰ τὸν Πτολεμαῖον Κρυσταλλίνων ἤτοι διαφανῶν καὶ ὁμοκέντρων οὐρανῶν. Ὁ δὲ Κρυστάλλινος οὗτος οὐρανός, ὢν ἀπώτατος τῶν ἄλλων, ἐστὶν ἡ ταχίστη τῶν κινουμένων σφαιρῶν.

Εἰς Ὠδὴν Β'.

8-9. Ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ὡς ἄνεμος, ὁ δὲ Ἀπόλλων ὡς πηδαλιούχος, αἱ δὲ ἐννέα Μοῦσαι ὡς ναυτικὴ πυξίς.

16. Ὁ νοῦς. Οἱ εἰς Κόλχους πλεύσαντες ἔνδοξοι Ἀργοναῦται οὐκ ἐθαύμασαν τοσοῦτον, ὅτε εἶδον τὸν Ἰάσονα ἀροτριῶντα καὶ σπεύροντα τοὺς ὀδόντας τοῦ

δράκοντος, ἐξ ὧν ἐφύοντο ἔνοπλοι ἄνδρες, ὅσον θαυμάσετε ὑμεῖς, ἀκούοντες ἅπερ διηγῆσομαι θαυμασμοῦ ἄξια.

30. Τὸ πρῶτον ἄστρον, τὴν Σελήνην, ἣ πρῶτον οὐρανόν, ὃν νέμονται αἱ ψυχαὶ ἐκείνων, οἵτινες ὑπέσχοντο πρὸς Θεὸν βιώσεσθαι βίον μοναστικόν, ἀλλὰ παρέβησαν ἄκοντες, βία ἄλλων, τὴν τῆς εὐχῆς ἐκπλήρωσιν.

45. Ἀληθὲς πρῶτον· τὸ μὴ χρῆζον ἀποδείξεως. Ὁ Πλάτων ἐν τῷ ἔκτῳ περὶ Πολιτείας διαλόγῳ ἀποφαίνεται ἀνωτάτην ἢ πρῶτην ἀλήθειαν εἶναι τὴν ἱκανῶς ἥδη πρὸς τὴν ὑπαρξιν τῶν πραγμάτων ἔχουσαν καὶ οὐδεμιᾶς περαιτέρω ζητήσεως ἢ ἀποδείξεως δεομένην, τὴν ἔχουσαν δηλαδὴ τάξιν ἀξιώματος.

50. Ὁ Κάϊν φέρων ἀκάνθας. Ὅρα Ἀδ. Κ', 125 καὶ Σημ.

64. Ὁ οὐρανὸς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων.

71. Ἀρχὴ κατ' εἶδος ἐστὶ, κατὰ τὴν σχολαστικὴν φιλοσοφίαν, ἢ κατ' εἶδος διαφορὰ μεταξὺ ὑποκειμένων παραγομένων ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης.

71. Ἐκτὸς μιᾶς· δηλαδὴ τῆς τοῦ ἀραιοῦ καὶ πυκνοῦ μόνης.

112. Ἐν τῷ Ἐμπυρίῳ οὐρανῷ.

112. Σῶμα ἐμπεριστρέφεται· ἦτοι τὸ Πρῶτον Κινούμεν, ὁ ἔσχατος τῶν κρυσταλλίνων οὐρανῶν, περιστρεφόμενος ἐντὸς τοῦ Ἐμπυρίου καὶ μεταδιδούς τὴν κίνησιν τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν ἄλλοις οὐρανοῖς. Περὶ δὲ τῆς Ἱεραρχικῆς τάξεως αὐτῶν, ὅρα Παραδ. ΚΗ', 77. Σημ.

115. Ὁ οὐρανὸς τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων.

118. Αἱ σφαῖραι τῶν πλανητῶν τῆς Πτολεμαϊκῆς ἀστρονομίας, δηλαδὴ αἱ σφαῖραι τοῦ Κρόνου, Διός, Ἄρεος, Ἡλίου, Ἀφροδίτης, Ἑρμοῦ καὶ Σελήνης.

139. Ἀλλοῖαι δὲ δυνάμεις: “Ἀλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.” 1 Κορινθ. ΙΕ', 41. Φησὶ δὲ καὶ Πλάτων ἐν Ἐπινομίδι, ἣς νομίζεται συγγραφεύς· “Ἰστε ὁκτὼ δυνάμεις τῶν περὶ ὅλον οὐρανὸν γεγονυίας ἀδελφὰς ἀλλήλων, ὧν καθεώρακα ἐγώ. καὶ οὐδὲν μέγα διαπέπραγμαι· ῥᾶδιον γὰρ καὶ ἐτέρῳ. τούτων δ' εἰσὶ τρεῖς αὐται, μία μὲν ἡλίου, μία δὲ σελήνης, μία δὲ τῶν πλανητῶν ἄστρον, ὧν ἐμνήσθημεν.” . . .

147. Ἡ ἀρχὴ ἢ διδοῦσα ὑπαρξιν πᾶσι τοῖς δημιουργηθεῖσι πράγμασιν.

Εἰς Ὠδὴν Γ'.

1. Ἡ Βεάτριξ.

17. Πλάνη ἀντιθέτω· τῇ τοῦ Ναρκίσσου, ὃς ὑπέλαβε τὴν σκιὰν ὡς οὐσίαν, ἐν ᾧ ὁ Δάντης ὑπέλαβε τὰς οὐσίας ὡς σκιάς.

49. Πικάρδα, μοναχὴ τοῦ Τάγματος τῆς Ἀγίας Κλάρας, καὶ ἀδελφὴ Κόρσου Δωνάτου, ὃς ἀπαγαγὼν αὐτὴν βιαίως ἐκ τοῦ μοναστηρίου ἔδωκεν εἰς γάμον Ῥωσσελίνῳ Δελλατώσῃ. Κατὰ τοὺς συναξαριστάς, ἐδείχθη τοῦ Θεοῦ θανεῖν ἢ εἰς νόσον ἐμπεσεῖν, ἵνα διατηρήσῃ τὴν παρθενικὴν εὐχὴν· μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀπέθανεν ἐκ λέπρας.

98. Τὴν Ἀγίαν Κλάραν, τὴν συστήσασαν τὸ ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς μοναστικὸν Τάγμα. Ἐγεννήθη ἐν Αἰσίῳ τῷ 1193, ἀπέθανε τῷ 1253.

118. Κωνσταντία, θυγάτηρ Ῥουγείρου, βασιλέως Σικελίας, ἐγένετο μοναχὴ ἔτι νέᾳ. Δι' ἑλλειψιν δὲ ἀρρένων

κληρονόμων τοῦ στέμματος ἐξήχθη τοῦ μοναστηρίου καὶ συνεξεύχθη τῷ Αὐτοκράτορι Ἐρρίκῳ τῷ Ε', υἱῷ τοῦ Βαρβαρόσσα καὶ πατρὶ Φρεδερίκου τοῦ Β'.

119. Ἐξ ἀνέμου δευτέρου Σοηβίας· ἐκ τοῦ δευτέρου τῶν Αὐτοκρατόρων τῶν ἐκ τοῦ οἴκου Σοηβίας, ὃν πρῶτος ἦν ὁ Βαρβαρόσσας, δεύτερος Ἐρρίκος ὁ Ε', καὶ τρίτος Φρεδερίκος ὁ Β', τελευταῖος τῆς Σοηβίου δυναστείας. Ἀποκαλεῖ δὲ ὁ ποιητὴς τοὺς τρεῖς τούτους Αὐτοκράτορας ἀνέμους, ὡς ἀναστατώσαντας κατ' ἐξοχὴν τὴν Ἰταλίαν· ἐμιμήσατο δὲ ἐν τῇ μεταφορᾷ τοὺς προφήτας Ἰερεμίαν καὶ Ἐζεκίην, σημήναντας τὸν Ναβουχοδονόσορα διὰ τοῦ ὀνόματος ἀνεμος.

Εἰς Ὠδὴν Δ'.

1.—“Si aliqua dico sunt penitus aequalia, non magis movetur homo ad unum quam ad aliud; sicut famelicus, si habet cibum aequaliter appetibilem in diversis partibus, et secundum aequalem distantiam, non magis movetur ad unum quam ad alterum.” *Θωμᾶς Ἀκονίνας*.

6. “Tigris ut, auditis, diversâ valle duorum,
Extimulatâ fame, mugitibus armentorum,
Nescit, utro potius ruat, et ruere ardet utroque.”

Ὁβιδ. *Μεταμ.* Ε', 166.

13. Ἐξηγήσας τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος.

24. “Ἐυστήσας δὲ τὸ πᾶν διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς ἄστροις, ἐνειμέ θ' ἐκάστην πρὸς ἕκαστον. . . . Καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν προσήκοντα χρόνον βιούς, πάλιν εἰς τὴν τοῦ ξυννόμου πορευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα καὶ

συνήθη ἔξοι.” Πλάτων ἐν Τιμαίῳ. (Ἐκδ. Διδώτου Τ. Β'. σελ. 212. 12-37.)

34. Τὸν Ἐμπύριον οὐρανόν.

42. Δόγμα τῶν Περιπατητικῶν, ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ νῷ, ὃ οὐ πρῶτον ἐν τῇ αἰσθήσει.

48. Ὁ Ἀγγελος Ῥαφαήλ. Τωβίτ, Γ', 17. IB', 14. Σημειώτεον δὲ ὅτι ὁ ἰαθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀγγέλου Ῥαφαήλ ἦν ὁ Τωβίτ, οὐχὶ δὲ ὁ Τωβίας.

49. Ἀποδίδωσιν ὁ ποιητὴς τὴν περὶ ψυχῶν καὶ ἄστρον δόξαν τῷ Τιμαίῳ, διότι οὗτος ἀποφαίνεται αὐτὴν ἐν τῷ διαλόγῳ τοῦ Πλάτωνος, τῷ ἐπιγραφομένῳ Τίμαιος.

51. Διότι δοκεῖ δοξάζειν κατὰ γράμμα, καὶ οὐχὶ κατ' εἰκονολογίαν.

58-60. Ὁ νοῦς· εἰ ἐννοεῖ, ὅτι αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν ἀποτελέσματα τῆς ἐπιρροῆς καὶ ἐνεργείας τῶν ἄστρον, καὶ ὅτι ἡ ἐκ τούτων τιμὴ καὶ μέμψις ἀποδοτέα τοῖς ἄστροις, ἴσως εὐρίσκεται κατὰ τινὰ τρόπον ἐντὸς τῆς ἀληθείας.

83. Ὁ Ἅγιος Λαυρέντιος, ἐορταζόμενος παρ' ἡμῶν τῇ 10ῃ Αὐγούστου, ὑπέστη κατὰ τὴν τρίτην ἑκατονταετηρίδα ἐπὶ Οὐαλεριανοῦ τὸν διὰ πυρὸς ἐπὶ ἐσχάρας θάνατον, οὐ θελήσας ὁμολογήσαι τῷ Ἐπάρχῳ τὸν τόπον, ἔνθα ἦσαν ἐγκεκρυμμένοι οἱ ἐμπιστευθέντες αὐτῷ θησαυροὶ τῆς Ἐκκλησίας.

84. Ἴδου τί περὶ Μουτίου ἢ Μουκίου Σκαιόλου ἱστορεῖ ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Ποπλικόλα, ΙΖ', 3 κφξ:

“Τὸ δὲ περὶ Μούκιον εἴρηται μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρως· λεκτέον δέ, ἥ μάλιστα πιστεύεται, καὶ ἡμῖν. Ἦν ἀνὴρ εἰς πᾶσαν ἀρετὴν ἀγαθός, ἐν δὲ τοῖς πολεμικοῖς ἄριστος· ἐπιβουλεύων δὲ

τὸν Πορσίαν ἀνελεῖν προσῆλθεν εἰς τὸ στοτόπεδον Τυρρήνιδα φορῶν ἐσθῆτα καὶ φωνῇ χρώμενος ὁμοίᾳ. Περιελθὼν δὲ τὸ βῆμα τοῦ βασιλέως καθεζομένου, καὶ σαφῶς μὲν αὐτὸν οὐκ εἰδώς, ἐρέσθαι δὲ περὶ τούτου δεδιώς, ὧν ὥθη μάλιστα τῶν συγκαθεζομένων ἐκείνον εἶναι, σπασάμενος τὸ ξίφος ἀπέκτεινεν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ συλληφθεὶς ἀνεκρίνετο· καὶ τινος ἐσχαρίδος πῦρ ἐχούσης, μέλλοντι τῷ Πορσίᾳ θῦναι κεκοσμημένης, ὑπερσχὼν τὴν δεξιὰν χεῖρα, καιομένης τῆς σαρκός, εἰστίκει πρὸς τὸν Πορσίαν ἀποβλέπων ἰταμῷ καὶ ἀτρέπτῳ τῷ προσώπῳ, μέχρις οὗ θαυμάσας ἀφῆκεν αὐτόν, καὶ τὸ ξίφος ἀποδιδὼς ὥριξεν ἀπὸ τοῦ βήματος· ὃ δὲ τὴν εὐώνυμον προτείνας ἐδέξατο. Καὶ διὰ τοῦτο φασὶν αὐτῇ γινέσθαι τὸν Σκαϊόλαν ἐπὶ κλησιν, ὅπερ ἐστὶ Λαιόν.”

103. Περὶ Ἀλκμαίωνος ὅρα Καθαρτ. IB', 50.

118. Πρώτης Φιλότητος· τοῦ Θεοῦ.

Εἰς Ὡδὴν Ε'.

1. Ἐν τῇ ὥδῃ ταύτῃ περιγράφεται ἡ ἄνοδος εἰς τὸν Ἑρμῆν, τὸν δεύτερον οὐρανόν, ὃν νέμονται αἱ ψυχαὶ ἐκείνων, οἱ πόθῳ φήμης κατεχόμενοι ἐξετέλεσαν μεγάλας πράξεις.

33. Μνηστέον ἐνταῦθα τοῦ ἐξῆς γαλλικοῦ ἐπιγράμματος :

“C'est un homme d'honneur, de piété profonde,

Et qui veut rendre à Dieu ce qu'il a pris au monde.”

49. Ὅρα Λευῖτ. Κεφ. IB' καὶ KZ'.

57. Ὅρα Καθαρτ. Θ', 117-118.

66. “Καὶ ἠΐξατο Ἰεφθάε εὐχὴν τῷ Κυρίῳ, καὶ εἶπεν· Ἐὰν διδοὺς δῶς μοι τοὺς υἱοὺς Ἀμμὼν ἐν τῇ χειρί μου, καὶ ἔσται ὁ ἐκπορευόμενος, ὅς ἂν ἐξέλθῃ ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ οἴκου μου εἰς

συνάντησίν μου ἐν τῇ ἐπιστρέφειν με ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ νύκτων Ἀρμίων, καὶ ἔσται τῇ Κυρίῳ, ἀνοίσω αὐτὸν ὁλοκαύτωμα . . . Καὶ ἦλθεν Ἰεφθαὲ εἰς Μασσηφά εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ ἰδὼν ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξεπορεύετο εἰς ὑπάντησιν ἐν τυμπάνοις καὶ χοροῖς· καὶ αὕτη ἦν μονογενὴς αὐτῇ· οὐκ ἦν αὐτῇ ἕτερος υἱὸς ἢ θυγάτηρ.” Κριταί, ΙΑ', 30 κφξ.

69. Τὸν Ἀγαμέμνονα.

75. “Οὐχὶ ἀγαθὸς Ἀβανὰ καὶ Φαρφάρ, ποταμοὶ Δαμασκοῦ, ὑπὲρ πάντα τὰ ὕδατα Ἰσραήλ; οὐχὶ πορευθεὶς λούσομαι ἐν ἀποτοῖς, καὶ καθαρισθήσομαι;” 4 Βασιλ. Ε', 12.

82. Λουκρήτιος, *Natura Rerum*, Β', 317-320.

“Num saepe in colli, tondentes pabula laeta,
Lanigeræ reptant pecudes, quo quamque vocantes
Invitant herbae gemnantes rore recenti;
Et satiatei agnei ludunt, blandeque coruscant.”

87. Πρὸς τὸν Ἑμπύριον οὐρανόν.

121. Τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

128. Τῆς σφαίρας τοῦ Ἑρμού, ἦπτον ὄρατοῦ τῶν ἄλλων πλανητῶν, ὡς ἐγγύτερον ὄντος τοῦ ἡλίου· ἀλλ' ὁ ποιητὴς οὐκ ἐνόμιζε τὴν ἐγγύτητα ταύτην εἶναι τὴν ἀληθῆ αἰτίαν· τίθησι γὰρ τὴν Ἀφροδίτην μεταξὺ Ἑρμού καὶ Ἡλίου.

Εἰς Ὡδὴν ΣΤ'.

1. Διὰ τῆς μεταθέσεως τῆς ἑδρας τοῦ κράτους ἐκ Ῥώμης εἰς Βυζάντιον ὁ Κωνσταντῖνος ἤγαγε τὸν αἰτόν, τὸ αὐτοκρατορικὸν σύμβολον, ἐκ τῆς δύσεως εἰς τὴν ἀνατολήν, ἐναντίον τῆς φορᾶς τοῦ ἡλίου, ἧ εἶπετο ὁ Αἰνείας, ὅτε φέρων τὸ σύμβολον τοῦτο μετέβη ἐκ Τροίας εἰς

Ἰταλίαν, ἔνθα ἔθετο τὰ θεμέλια τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας.

4. Πλέον τῶν διακοσίων ἐτῶν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἔτους 324, ὅτε μετηνέχθη ἡ ἔδρα τοῦ κράτους εἰς Κωνσταντινούπολιν, μέχρι τοῦ ἔτους 527, ὅτε ἤρξατο ἡ βασιλεία Ἰουστινιανοῦ.

12. Ὑπαινίττεται ὁ ποιητὴς τὰς νομικὰς μετάρρυθμίσεις τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

14. Κατὰ τινες τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱστοριογράφων, ὁ Ἰουστινιανὸς ἡσπάζετο ἐπὶ τινα χρόνον τὴν αἵρεσιν τῶν Εὐτυχιανῶν, ἀρνούμενων τὴν ἐν Χριστῷ ἀνθρώπινον φύσιν, ἕως οὗ ἀπηλλάγη τῆς πλάνης ὑπὸ Ἀγαπητοῦ, Πάπα Ῥώμης.

36. Πάλλας, υἱὸς Εὐάνδρου, ἀποσταλεὶς εἰς ἐπικουρίαν Αἰνείου, καὶ φονευθεὶς ὑπὸ Τύρνου. Αἰνειάδος Ι'.

37. Ἀλβα, πόλις Λατίου κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀσκανίου, υἱοῦ Αἰνείου, παρὰ τὴν Ἀλβανίδα λίμνην. Ἡ περίοδος τῶν τριακοσίων ἐτῶν ἐστὶ παραδόσιμος, οὐχὶ δὲ ἱστορική.

39. Ὀράτιοι καὶ Κουριάτιοι.

47. Κύντιος ὁ Κινκινᾶτος (Cincinnatus, ὃ μεταφράσαι τις ἂν ἐλληνιστὶ ἀνχμηροκόμης), οὕτως ἐπονομασθεὶς ὡς φέρων ἄκοσμον καὶ ἄτακτον τὴν κόμην.

53. Τῷ λόφῳ Φαισούλων ὑπερκειμένῳ τῆς Φλωρεντίας, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Δάντης. Ἡ πόλις Φαισούλων κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς δοῦσα καταφύγιον Κατιλίᾳ καὶ τοῖς συνωμόταις.

69. Ἐπ' ὀλέθρῳ Πτολεμαίου· ἀφ' οὗ ὁ Καῖσαρ ἀφελὼν ἔδωκε τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου τῇ Κλεοπάτρᾳ.

73. Ἀγχιστος φορεὺς τοῦ Ἀετοῦ, ὁ δεύτερος Καῖσαρ

Ὁκταΐιος Αὐγουστος, ὃς νικήσας ἐν Φιλίπποις τὸν Βρούτον καὶ Κάσσιον ἐξεδίκησεν Ἰούλιον Καίσαρα, οὗ ἦν ἀνεψιός.

75. Ἐνεκα τῆς ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις γενομένης μεγάλης σφαγῆς ἐπὶ τῶν κατὰ Μάρκου Ἀντωνίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Λουκίου μαχῶν.

81. Ὁ Αὐγουστος ἔκλεισε τὰς πύλας τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰάνου ὡς ἔνδειξιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, κατὰ τὸ ἔτος τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως.

86. Τρίτος Καῖσαρ ὁ Τιβέριος, ἐφ' οὗ ἐσταυρώθη ὁ Χριστός.

92. Εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ.

94-96. Ὅτε ἡ Ἐκκλησία προσεβλήθη ὑπὸ τῶν Δογγοβάρδων, οὓς ὑπέταξε Κάρολος ὁ Μέγας.

101. Ξανθὰ κρίνα· τὸ σύμβολον τῆς Γαλλικῆς Μοναρχίας, Fleur-de-lis. Οἱ Γουέλφοι, συμμαχοῦντες τοῖς Γάλλοις, ἀντέκειντο πρὸς τοὺς Γιβελίνους· οὗτοι δὲ ἰδιοποιοῦντο τὴν αὐτοκρατορικὴν σημαίαν δι' ἰδίους σκοπούς.

103. Κάρολος ὁ Β', βασιλεὺς Νεαπόλεως, υἱὸς Καρόλου Ἀνδεγαυέων.

111. Ἀλλάσσειν τὸν αὐτοκρατορικὸν ἀετὸν ἀντὶ τῶν κρίνων τῆς Γαλλίας.

112. Ὁ Ἑρμῆς ἐστὶν ὁ μικρότατος τῶν πλανητῶν, ὃν ἐκκαιδεκάκις μικρότερος τῆς γῆς.

128. Ἴδου πῶς διηγοῦνται οἱ τοῦ μεσαιῶνος χρονογράφοι τὰ κατὰ τὸν Ῥωμαῖον τοῦτον. Πένης τις Ἰταλὸς ὁδοιπóρος, μεταβαίνων εἰς Ῥώμην ἐκ Καλλαϊκῶν (Galizia, Galice) ἐν Ἰσπανίᾳ, καὶ γνωστὸς γενόμενος ὑπὸ τὸ ἐθνικὸν ὄνομα Ῥωμαῖος, ὅπερ ἐδόθη αὐτῷ ὡς κύριον,

ἐπεσκέψατο καθ' ὁδὸν τὴν αὐλὴν τοῦ Ῥαμούνδου Βελλιγγιέρου (Ramondo Bellinghieri), Κόμητος Προβιγκίας, ὃς δεξάμενος τὰς προτάσεις καὶ ἐπαγγελίας τοῦ ὁδοιπόρου ἐνεπίστευσεν αὐτῷ τὴν διαχείρισιν τῆς ὅλης αὐτοῦ περιουσίας, κακῶς ἐχούσης. Ὁ Ῥωμαῖος οὐ μόνον ἀπέτισε τὰ χρέη τοῦ Κόμητος καὶ ὑπερηύξησε τὴν ἐτήσιον πρόσδοον, ἀλλὰ κατῴρθωσε δι' εὐστόχων τρόπων, ὅπως αἱ τέσσαρες αὐτοῦ θυγατέρες νυμφευθῶσιν, ἡμὲν πρώτη τῷ Ἀγίῳ Λουδοβίκῳ, βασιλεῖ Γαλλίας, μετ' αὐτὴν δὲ ἡ δευτέρα Ἐρρίκῳ τῷ Γ', βασιλεῖ Ἀγγλίας, ἡ δὲ τρίτη Ριχάρδῳ βασιλεῖ Ῥωμαίων, καὶ ἡ τετάρτη Καρόλῳ Ἀνδεγαυέων, βασιλεῖ Νεαπόλεως καὶ Σικελίας. Ἄλλ' ὁ Ραμούνδος, καίτοι εὐγνωμονῶν, ἐνδοὺς ὅμως ἐπιβούλοις εἰσηγήσεσι τῶν φθονούντων αὐλικῶν, ἡτήσατο παρὰ τοῦ Ῥωμαίου λόγον τῆς διαχειρίσεως. Ὁ δὲ βλέπων τὴν ἀχαριστίαν ἔδωκε μὲν ἀκριβῆ λόγον τῆς τε διαχειρίσεως καὶ τῶν ἐπωφελῶν αὐτοῦ ὑπουργήσεων, ἀλλὰ κατέλιπε τὴν αὐλὴν τοῦ Κόμητος, καίτοι παρακαλοῦντος ἵνα μένῃ παρ' αὐτῷ, καὶ προσφέροντος μεγάλας ἀνταμοιβάς, καὶ ἀνεχώρησε πένης ὥς πρότερον, παραλαβὼν μόνον ὃν εἶχεν ἡμίονον καὶ ἃ ἔφεριν ἱμάτια, ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ῥαμούνδου.

Εἰς Ὡδὴν Ζ'.

1. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ οἱ τρεῖς πρῶτοι στίχοι τῆς ὥδης ταύτης ἐκφέρονται λατινιστί, ὡς ἐφεξῆς :

Osanna, Sanctus Deus Sabaoth,
Superillustrans claritate tua
Felices ignes horum malahoth !

5. Ἡ οὐσία ἐκείνη· ἡ ψυχὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐφ' ἧς, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Βοκακκίου, ἐνοῦται ἡ διπλῇ δόξα τῶν νόμων καὶ τῶν ὅπλων, ἣ κατ' ἄλλους ἡ δόξα τῶν νόμων καὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος.

26. Ὁ Ἀδάμ, ὃς οὐκ ἐτέχθη, ἀλλ' ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

64-75. “Λέγωμεν ἐν, ἐν ἥντινα αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν τόδε ὁ ξυμίστὰς ξυνέστησεν. Ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος· τοῦτου δ' ἐκτὸς ὦν πάντα ὅτι μάλιστα γενέσθαι ἐβουλήθη παραπλήσια ἑαυτῷ.” Πλάτων, *Τίμαιος* (Ἐκδ. Διδώτου, Τ. Β', σελ. 105, 12).

142. Ὅρα Καθαρτ. ΙΣΤ', 85, καὶ ΚΕ', 70.

147. Δηλαδὴ ἐκ τῆς ἀμέσου ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ.

Εἰς Ὠδὴν Η'.

9. *Αἶν. Α'*. 717-722:

... “Haec oculis, haec pectore toto
Haeret; et interdum gremio foveat; inscia Dido,
Insidat quantus miserae deus! At memor ille
Matris Acidaliae, paullatim abolere Sychaeum
Incipit, et vivo tentat praevertere amore
Jam pridem resides animos desuetaque corda.”

Μετάφρασις Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως:

... “Ἡ δ' ὄψει τε, στέρνοις τε
Ἰσχε, μέσην γ' τε οἷς κόλποις Διδὼ περιθάλλειν,
Ἀγνώσσουσα τάλαινα, ὅσος παρὰ οἱ θεὸς ἔσκεν.
Ἀλλ' ὅγ' Ἀκιδάλις ἐν μνήμων μνητρὸς ἐφετμῶν,
Καββραχὺν Συχχαίου ἔχνη τὰ πρόσθ' ἀπαλείφειν
Ἀρχετο, καὶ προάγειν πειρήτο ἔρωτι ζῶντι,
Εὐνασθὲν πάθος, αὐτὰρ ἀήθισθὲν πάρος ἦτορ.”

765-771.

11. Ἡ Ἀφροδίτη, ὅτε μὲν ἑωσφόρος, ὅτε δὲ ἔσπερος ἀστήρ.

21. Καθ' ὃν βαθμὸν ἀπολαύει ἐκάστη τῆς θείας θέας.

27. Ἡ δίνη τοῦ Πρώτου Κινούντος ἄρχεται, πηγάζει ἀπὸ τῶν Σεραφεϊμ· ἡ δὲ κίνησις αὐτοῦ μεταδίδοται διὰ τῶν ἄλλων σφαιρῶν τῇ Ἀφροδίτῃ.

34. Ἡ ἐφορεία τῆς τρίτης σφαίρας, δηλαδὴ τῆς Ἀφροδίτης, δέδοται ταῖς Ἀρχαῖς τῆς οὐρανίας Ἱεραρχίας. Κατὰ τὴν θεολογίαν τοῦ Δάντου, αἱ οὐράνιαι σφαῖραι ἐφορεύονται ὑπὸ τῶν Ἀγγέλων κατὰ τάξιν Ἱεραρχικὴν, περὶ ἧς ὅρα Παραδ. ΚΗ'. 77 κφξ καὶ Σημείωσιν.

37. Αἱ Ἀρχαί. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ :

“ Voi che intendendo il terzo ciel movete.”

πρῶτος στίχος τοῦ ἐν Συμποσίῳ (convito) τοῦ Δάντου πρώτου ἄσματος. Σημειωτέον ὅτι ὁ Δάντης σχολιάζων τὸν στίχον τοῦτον τοῦ Συμποσίου λέγει, ὅτι κινηταὶ τῆς Ἀφροδίτης εἰσὶν οἱ Θρόνοι, ἐν ᾧ παρίστησιν ἐν τῷ ποιήματι τῆς Κωμωδίας ὡς κινήτας αὐτῆς τὰς Ἀρχάς, τοὺς δὲ θρόνους ἀνωτέρας ἄλλης σφαίρας, τοῦ Κρόνου. Ἡ δὲ λέξις Ὑμεῖς σημαίνει, ὑμεῖς οἱ Ἀγγελοι, ὄνομα διδόμενον ἀπὸ κοινοῦ πάσαις ταῖς οὐρανίαις Ἱεραρχικαῖς τάξεσιν.

49. Ἡ λάμψις αὕτη ἦν τὸ πνεῦμα Καρόλου Μαρτέλλου, φίλου καὶ εὐεργέτου τοῦ Δάντου. Ἦν δὲ νιῖδουὺς Καρόλου Ἀνδεγυνέων, καὶ υἱὸς Καρόλου τοῦ Β', βασιλέως Νεαπόλεως, ἐκ τῆς θυγατρὸς καὶ κληρονόμου Στεφάνου τοῦ Ε', βασιλέως Οὐγγρίας· ἐνυμφεῦθη δὲ Κλημεντία, θυγατρὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ροδόλφου, καὶ ἐστέφθη βασιλεὺς Οὐγγρίας, ἔτι ζῶντος τοῦ πατρός, ἀλλ' ἀπέθανε πρὸ τούτου τῷ 1295, καθ' ὃ ἔτος ἦν ἐν Φλωρεντία, ἔνθα

πιθανῶς ἐγένετο αὐτῷ γνωστὸς ὁ Δάντης. Περιγράφει δὲ ὁ ποιητὴς κατωτέρω τὰ κράτη ὧν ἔμελλεν ἄρχειν εἰ ἔζη, τοῦτ' ἔστι Προβιγκίαν, Νεάπολιν, Οὐγγρίαν καὶ Σικελίαν.

62. Τρεῖς πόλεις ἀποτελοῦσαι τὰ παράλια ὅρια τῆς Ἀυσονίας, ἦτοι, τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως.

67. Τρινάκρια, ἡ Σικελία καλυπτομένη μεταξὺ Παχύνου καὶ Πελώρου ὑπὸ τῶν ἀτμῶν τῆς Αἴτνης, ὑφ' ἣν κατείρχθη ὁ Τυφῶν ὑπὸ τοῦ Διός. Ὁβιδ. Μεταμ. Ε', 346.

75. Κατὰ τὸν Σικελικὸν Ἑσπερινὸν τῷ 1282.

76. Ῥοβέρτος, Δουξ Καλαβρίας, τρίτος υἱὸς Καρόλου τοῦ Β', καὶ νεώτερος ἀδελφὸς Καρόλου Μαρκέλλου. Ἦν βασιλεὺς Νεαπόλεως ἀπὸ τοῦ 1309 ἄχρι τοῦ 1343. Ἐτύγχανεν ὁμηρεύων ἐπὶ τινα χρόνον ἐν Καταλαύνῃ, καὶ ψέγεται ὡς ἀγαγὼν ἐκεῖθεν ἀγέλην πενομένων καὶ ἀπόρων ἀξιοματικῶν.

124-126. Ὁ Νομικός, ὁ Μαχητής, ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Τεχνίτης ἐκτυποῦνται ἐνταῦθα ἐν τῷ Σόλωνι, τῷ Ξέρξῃ, τῷ Μελχισεδέκ καὶ τῷ Δαιδάλῳ.

131. Τὸν Κυρῖνον, Ῥώμυλον, ὃς ὦν εὐτελοῦς καταγωγῆς ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων Κυρῖνος ἀπὸ τῆς Σαβινικῆς λέξεως *curis*, αἰχμὴ, ἢ κατ' ἄλλους *quiris*, δόρυ, θελόντων διὰ τοιούτου ὀνόματος δοξάσαι αὐτὸν ὡς γεννηθέντα ἐξ Ἀρεως.

Εἰς Ὠδὴν Θ'.

3. Κάρολος Ῥοβέρτος, ἡ Καροβέρτος, υἱὸς Καρόλου Μαρκέλλου, ἀπεκλείσθη τῆς νομίμου διαδοχῆς τοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Ῥοβέρτου.

29. Μικρὰ φλόξ· Ἀζελὴν ὁ τύραννος Τρενῳγιάνου ἡ Τριβιγιάνης (Trenvigliano) — Ἀδ. IB', 110 —, ὃς ἦν ἀδελφὸς Κουνίσσης. Ὁ πύργος τοῦ Ῥωμανοῦ, ἐνθα κατῴκει ἡ πατριὰ τοῦ τυράννου, ἔκειτο ἐπὶ λόφου μεταξὺ Ἐνετίας (ἦν ὑπαινίττεται ὁ ποιητὴς διὰ τοῦ ὀνόματος Ῥιάλτου, κυριωτέρας ἐν αὐτῇ κώμῃ,) καὶ τῶν Ἀλπείων ὀρέων, τῶν χωριζόντων τὴν Ἰταλίαν τῆς Γερμανίας. Περὶ Κουνίσσης ὅρα Σημείωσιν Καθαρτ. ΣΤ', 74.

37. Ἀδάμαντος· τοῦ πνεύματος Φόλκου Μασσαλιώτου, περιφήμου ῥαψωδοῦ (troubadour), ἔπειτα δὲ Ἐπισκόπου Μασσαλίας, κατ' ἄλλους Τολώσης (Toulouse).

43. Οἱ κάτοικοι Τρενῳγιάνου.

46-48. Προλέγονται αἱ ἦτται τῶν Παταουῖνων ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Κυνός (Can Grande), ἀρχηγοῦ τῆς συμμορίας τῶν Γιβελίνων, ἐν Βικεντία, τῷ 1314, καὶ δις ὕστερον. Τὸ δὲ ἔλος, οὗ τὸ τῶν ὑδάτων χρῶμα μεταβληθήσεται αἵματι, ἐστὶ τὸ τοῦ ποταμοῦ Τογισόνου (Bacchiglione).

50. Ὁ Ῥικάρδος Καμίνου, κύριος Ταρβησίου, δόλω φονευθεὶς τῷ 1312.

53. Τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πόλεως Φέλτρου, παραδόντος εἰς θάνατον ταῖς ἐν Φερῤῥάροις στρατιωτικαῖς ἀρχαῖς τοῦ Πάπα φνυγάδας τινὰς Φερῤῥαίους, οὓς πρὶν ὑπεδέξατο ὑποσχόμενος αὐτοῖς προστασίαν.

54. Μάλτα ἢ Μάρτα, δεσμωτήριον παρὰ τὴν Οὐολσί-
νειον Λίμνην (Lago di Bolsena), ἔνθα ἐφυλακίζοντο οἱ
ἐπὶ κακουργήμασι κακαδικαζόμενοι ἱερεῖς

58. Ὁ δωρήσεται πρόφρων ἱερεὺς οὗτος· εἰρωνικὸς
ψόγος, σημαίνων ὁ Χριστιανικοῦ αἵματος μεγαλόδωρος
οὗτος ἱερεὺς.

59. Τοιαῦτα δῶρα, οἶον ἡ προδοσία καὶ σκληρότης,
σύμφωνί ἐστι τοῖς ἤθεσι τῶν Φελτρίνων.

78. Τὰ Σεραφεῖμ. Ἡσαΐας, ΣΤ', 2: “Καὶ Σεραφὶμ
εἰστήκεσαν κύκλῳ αὐτοῦ, ἐξ πτέρυγες τῷ ἐνί, καὶ ἐξ
πτέρυγες τῷ ἐνί· καὶ ταῖς μὲν δυσὶ κατεκάλυπτον τὸ
πρόσωπον· ταῖς δὲ δυσὶ κατεκάλυπτον τοὺς πόδας· καὶ
ταῖς δυσὶν ἐπέταντο.”

87. Κατὰ τοὺς Γεωγράφους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ
ἐκτασις τῆς Μεσογείου μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς,
ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἐνομιζέτο ἐνενῆκοντα βαθμῶν
μήκους, ἐν ᾧ κατὰ τοὺς νεωτέρους ἐστὶν ἐλάσσων τῶν
πεντήκοντα.

88-93. Ἡ Μασσαλία κεῖται κατ' ἴσην ἀπόστασιν
ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰβηρος ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ τῆς
Μάκρας ἐν Ἰταλίᾳ· ἔχει δὲ τὸν αὐτὸν μεσημβρινὸν τῇ
Βουγίᾳ (Bugia) ἐν τῇ ἀντιθέτῳ ἀκτῇ τῆς Ἀφρικῆς. Τὴν
ἐν τῷ λιμένι Μασσαλίας σφαγὴν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ
Καίσαρος περιγράφει Λουκανός. Φαρσ. Γ', 572.

97. Θυγάτηρ Βήλου· ἡ Διδώ.

98. Παρὰ τισι καὶ παρὰ Βιργιλίῳ Συχαῖος, παρ' ἄλλοις
Σιχαῖος καὶ Σικχαῖος, παρ' Εὐγενίῳ Βουλγάρει Συγ-
χαῖος.

100. Φυλλίς, βασίλισσα Θράκης, καλουμένη Ῥοδόπεια

ἐκ τοῦ ὄρους Ῥοδόπης, οὗ ἐγγὺς ἔζη, ἐγκατελείφθη ὑπὸ τοῦ ἑραστοῦ Δημοφῶντος, υἱοῦ Θησεῶς.

101. Ὁ Ἡρακλῆς, ἑρασθεὶς τῆς Ἰόλης, ἐκαθέσθη παρ' αὐτῇ κλωθοῦσῃ ἔξ ἡλακᾶτης.

116. Πρὸς Ἑβραίους, ΙΑ', 31: "Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασι, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης."

118. Ὁ Πτολεμαῖος ἐπεκτείνει τὴν ἐκ τοῦ Ἡλίου γινομένην κωνικὴν σκιὰν τῆς Γῆς ἄχρι τῆς Ἀφροδίτης.

123. Ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις καθηλωθείσαις ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.

126. Οὐ φροντίζων ὑπὲρ τῆς ἀνακτήσεως τῆς Ἱερουσαλήμ.

127. Ἡ Φλωρεντία, ἣν ὁ ποιητὴς ἀποκαλεῖ ἐνταῦθα βλάστημα τοῦ Σατανᾶ, ἐτέθη, καθ' ὃν ἐκτίσθη καιρόν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀρεως ("Ορα Ἀδ. ΙΓ', 143. καὶ Σημ.)· κατὰ δὲ τοὺς Χριστιανούς, οἱ δι' εἰδώλων λατρεύοντες θεοὶ τῶν Ἐθνικῶν νομίζονται καταχθόνιοι δαίμονες.

130. Τὸ κατάρατον ἄνθος· τὸ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῆς Φλωρεντίας ἐκτυπωθὲν κρίνον, τὸ ποιῆσαν λύκον τὸν ποιμένα, Βονιφάκιον τὸν Η', καὶ ἀποπλανήσαν τὸ ποίμνιον.

133-135. Παραμεληθείσης τῆς μελέτης τῶν Γραφῶν καὶ τῆς θεολογίας χάριν τῶν βίβλων τῶν παπικῶν ἐκκλησιαστικῶν Κανόνων.

138. Προφητεύεται ὁ θάνατος τοῦ Βονιφακίου τῷ 1303, καὶ ἡ μετάθεσις τῶν Παπῶν εἰς Ἀνενίωνα τῷ 1305.

Εἰς Ὠδὴν Ι'.

1. Τὸν Τέταρτον Οὐρανόν, τὸν τοῦ Ἑλίου, νέμονται αἱ ψυχαὶ τῶν θεολόγων καὶ Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

9. Ὁ ἥλιος κατὰ τὴν ἰσημερίαν εὐρίσκεται ἐν θέσει, ἔνθα, ἐν τῇ κινήσει τῶν πλανητῶν, ὁ κύκλος τῆς Ἐκλειπτικῆς διακόπτει τὸν Ἰσημερινόν.

14. Ὁ λοξὸς κύκλος· λοξίας, ὁ κύκλος τῆς Ἐκλειπτικῆς ἢ Ζωδιακός. Τοῦτο δὲ σημαίνει, ὅτι ὁ ἥλιός ἐστιν ἐν τῷ Κριῷ ἢ ἐν τοῖς Ζυγοῖς.

16-18. Εἰ μὴ ἦν λοξὴ ἡ κυκλοφορία τῶν πλανητῶν, οὐκ ἂν προσήγγιζεν ὁ ἥλιος ὅτε μὲν ἐνί, ὅτε δὲ ἄλλῳ μέρει τῆς γῆς, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπιδρᾶν ἀπ' εὐθείας, καθ' ὠρισμένους καιρούς, πρὸς ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτῆς, ἐπέδρα ἂν πρὸς ἓν μόνον, καὶ μάταιον ἀπέβαινε τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεως τοῦ οὐρανοῦ. Τοῦτο δὲ συνάδει τῇ γνώμῃ Ἀριστοτέλους. "Ορα περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, Βιβλ. Β'. κεφ. Ι'.

28. Ὁ ἥλιος.

31. Μετὰ τοῦ μέρους τοῦ οὐρανοῦ ἢ τοῦ Ζωδιακοῦ, οὗ ἐγένετο μνεῖα ἀνωτέρω, στίχ. 9, ἔνθα ὁ ποιητὴς ὑπαινίττεται τὸν ὑπερισμὸν τοῦ Κριοῦ, ὅντα τὸ σημεῖον, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος εὐρίσκεται κατὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν.

33. Ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου πρωϊαίτερον καθ' ἐκάστην ἡμέραν μετὰ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν.

49-50. Τετάρτη πατριὰ τοῦ Ὑψίστου Πατρὸς καλοῦνται ἐνταῦθα αἱ ψυχαὶ αἱ κατοικοῦσαι ἐντὸς τῆς σφαίρας τοῦ ἡλίου, ὄντος, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον, τετάρτου πλανήτου ἀπὸ τῆς γῆς.

51. Δεικνὺς τοῖς θεολόγοις κατοίκοις τοῦ ἡλίου, πῶς ὁ Υἱὸς γεννᾶται, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς.

69. Τὴν ἄλω τῆς Σελήνης.

82. Ἐνὸς λέγοντος· τοῦ Θωμᾶ Ἀκουίνου, διασήμου θεολόγου τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, γεννηθέντος τῷ 1224 καὶ ἀποθανόντος τῷ 1274.

98. Ἀλβέρτος, ὁ μέγας ἐπιλεγόμενος, διδάσκαλος Θωμᾶ Ἀκουίνου, φιλόσοφος καὶ θεολόγος, ἀπέθανε τῷ 1280.

104. Γρατιανός, ἀκμάσας κατὰ τὴν IB' ἑκατονταετηρίδα, συνέγραψε περὶ ἀστικοῦ καὶ κανονικοῦ δικαίου, συμβιβάζων τοὺς δύο νόμους.

107. Πέτρος Δομβάρδος, συγγραφεὺς τῆς Βίβλου τῶν Γνωμῶν, ἣ Πραγματείας Σχολαστικῆς Θεολογίας. Ἐν τῷ προοιμίῳ τοῦ συγγράμματος παραβάλλει ἑαυτὸν τῇ πενιχρᾷ χήρᾳ τῇ βαλούσῃ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῶν δώρων τοῦ Θεοῦ δύο λεπτά, ἅπαντα αὐτῆς τὸν θησαυρόν, ἧς γίνεται μνεία ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ Λουκᾶ, ΚΑ', 2-4. Ἀπέθανε τῷ 1164.

109-111. Ὁ Σολομών, οὗ τὸ ἄσμα τῶν Ἀσμάτων ἐμπνέει ἐμπαθῇ ἔρωτα, καὶ δι' οὗ ἐν γῇ ἐπόθουν μαθεῖν, εἰ ἐσώθη, ὥς ὑπάρχοντος ζητήματος περὶ τούτου μεταξὺ τῶν θεολόγων.

112-114. 3 Βασιλειῶν Γ', 112: “Ὡς σὺ οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἀναστήσεται ὅμοιός σοι.”

115-117. Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης (Πράξεις, ΙΖ', 34), ᾧ ἀποδίδεται τὸ σύγγραμμα περὶ Οὐρανίας Ἱεραρχίας. Περὶ τῶν κατὰ τῆς γνησιότητος τοῦ συγγράμματος προβαλλομένων ἐνστάσεων, ὅρα Φωτίου Μυριόβιβλον, Α'.

119. Παῦλος Ὀρώσιος, ἀκμάσας κατὰ τὴν Ε' ἑκατονταετηρίδα, συγγραφεὺς ἑπτὰ βιβλίων Ἱστοριῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἄχρι τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ. Νέος ὢν, ἐπεσκέψατο τὸν ἱερὸν Αὐγουστῖνον ἐν Ἀφρικῇ, ὃς ἔγραψεν ἐπαίνους περὶ αὐτοῦ, καὶ ἡρανίσατο ἐκ τῶν ἱστοριῶν τοῦ Ὀρωσίου πολλὰ γεγονότα ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ πονήματι περὶ τῆς Πόλεως τοῦ Θεοῦ (De Civitate Dei).

125. Βοήθιος, συγγραφεὺς τῆς Παραμυθίας τῆς Φιλοσοφίας, ὑπέστη σκληρὸν θάνατον κατὰ διαταγὴν Θεοδώρικου τῷ 525, καὶ ἐτάφη ἐν Τικίνῳ (Παυία, Pavia), ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀγίου Πέτρου, καλουμένῳ Οὐρανόχρυσον Ciel d'Oro (παρὰ τῷ ποιητῇ Cieldauro).

131. Ἰσίδωρος, Ἀρχιεπίσκοπος Ἰσπάλεως (Seville), ἀπέθανε τῷ 636.

131. Βέδης (Beda), μοναχὸς Βρεττανός, ἐγεννήθη τῷ 672, ἀπέθανε τῷ 735.

131. Ῥιχάρδος, ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἀγίου Βίκτορος ἐν Παρισίοις, θεολόγος μυστικός, ἀπέθανε τῷ 1173.

166. Σιγίερος (Sigier, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Sigieri), καθηγητὴς Λογικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Παρισίων, τότε κειμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ Rue du Fouarre, ἣ ὁδὸς τῶν ἀχύρων.

Εἰς ᾠδὴν ΙΑ'.

5. Ὁ δ' ἀφορισμοῖς Ἱπποκράτους, δηλαδὴ τῇ σπουδῇ τῆς ἱατρικῆς.

16. Τοῦ Θωμᾶ Ἀκουίνου.

25. Παραδ. ᾠδ. Γ', 96.

26. Παραδ. Ὠδ. Ι', 113-114.

32 Ἡ Ἑκκλησία. Λουκάς, ΚΓ', 46. "Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐξέπνευσεν."

34. Ῥωμ. Η', 38: "Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε Ἀρχαί, οὔτε Δυνάμεις, οὔτε ἐνεστῶτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε ὑψωμα, οὔτε βάθος, οὔτε κτίσις ἐτέρα δυνησεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν."

37. Ὁ Φραγκίσκος.

38. Ὁ Δομινικός.

43. Τὸ Αἴσιον περιγράφεται ὡς κείμενον μεταξὺ τῶν ποταμῶν Τουπίνου καὶ Κλασίου (Chiassi) βλύζοντος ἐγγὺς Ἰγουίου (Gubbio), οὗ Οὐβάλδος ἦν Ἐπίσκοπος, καὶ ὡς ἔχον πρὸς δυσμὰς μὲν τὴν Περουσίαν, πρὸς βορρᾶν δὲ τὴν Νουκρίαν (ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Nocera) καὶ τὸ Βάλιδον (ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Gualdo).

46. Πύλη Ἡλίου, ἡ ἀνατολικὴ πύλη τῆς Περουσίας.

68. Ἀμύκλας, ὁ πτωχὸς ἄλιεὺς ὁ διαβιβάσας τὸν Ἰούλιον Καίσαρα ἐξ Ἡπείρου εἰς Ἰταλίαν. "Οῦρα Λουκαν. Φαρσ. Ε'. 527.

79. Βερνάρδος Κοϊντανάλλης (di Quintavalle), ὁ πρῶτος μαθητὴς καὶ ὁπαδὸς τοῦ Φραγκίσκου.

83. Σίλβεστρος καὶ Αἰγίδιος, ἄλλοι πρῶτοι μετὰ τὸν Βερνάρδον μαθηταὶ τοῦ Φραγκίσκου.

87. Ὁ σχοῖνος, ᾧ ζώννυνται οἱ τοῦ Τάγματος τῶν Φραγκισκανῶν, καλούμενοι διὰ τοῦτο Σχοινῖται (Cordiglieri).

89. Πέτρος Βερναρδώνης (Pietro Bernardone), ἐριο-
πώλης τις Αἰσίου, πατὴρ Φραγκίσκου.

98. Ὁ Πάπας Ὀνώριος ὁ Γ' ἐπεκύρωσε τὴν καθιέρωσιν,
ἣν ἀπένειμε τῷ Τάγματι τοῦ Φραγκίσκου ὁ Πάπας
Ἰννοκέντιος ὁ Γ'.

106. Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἀλβερνίας (Alvernia), ἐν τοῖς
Ἀπεννίνοις πλησίον Κλουσίου ἐν Κασεντίνῳ, ἔνθα ὁ
Φραγκίσκος προσευχόμενος ἔλαβε πρὸ τοῦ θανάτου ἐπὶ
τῶν χειρῶν, τῶν ποδῶν καὶ τοῦ στήθους τὰ στίγματα τοῦ
Χριστοῦ, ἥτοι τὰς πληγὰς τῶν ἡλῶν καὶ τῆς λόγχης τῆς
σταυρώσεως, τελευταίαν τοῦ Τάματος σφραγίδα.

138. Ὁ Βυρσινίτης (Correggier), ὁ Δομινικανός, (οὕτω
καλούμενος, ἅτε ζωννυμένων βύρση τῶν τοῦ Τάματος τοῦ
Δομινικοῦ, ὡς σχοίνῳ τῶν τοῦ Φραγκίσκου,) ἐννοήσει,
τί σημαίνει ἡ περὶ τῆς διαστροφῆς τοῦ Τάματος αὐτοῦ
ἐπίπληξις. "Ορα Παραδ. Γ', 96.

Εἰς Ὠδὴν ΙΒ΄.

3. Ἐν τῇ περιγραφῇ ταύτῃ παρίστησιν ὁ ποιητὴς τὴν
κύκλησιν τῶν πνευμάτων στρεφομένην πλαγίως, ὡς μύλη,
οὐχὶ δὲ κατὰ κάθετον.

10-11. Ἐζεκιήλ, Α', 28: "Ὡς ὅρασις τόξου ὅταν ᾗ
νεφέλη ὑετοῦ, οὕτως ἡ στάσις τοῦ φέγγους αὐτοῦ."

12. Τὴν Ἱριν, τὴν ἄγγελον τῆς Ἡρας.

14. Τῆς νύμφης Ἠχοῦς. Ὁβιδ. Μεταμ. Γ', 398.

16-17. Γενέσ. Θ', 13: "Τὸ τόξον μου τίθημι ἐν τῇ
νεφέλῃ, καὶ ἔσται εἰς σημεῖον διαθήκης ἀνὰ μέσον ἐμοῦ
καὶ τῆς γῆς."

31. Ὁ ἀρξάμενος λέγειν ἐστὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Βονανεν-
τούρα, Φραγκισκανοῦ.

34. Ὡς ἐν Παραδ. Ὡδ. IA', 40-42.

46. Πρὸς δυσμὰς τῆς Εὐρώπης, δηλαδὴ ἐν Ἰσπανίᾳ.

52. Ἡ πόλις Καλαγουρέων, πατρὶς Δομινικοῦ, κεῖται
ἐν τῇ Ἰσπανικῇ Ἐπαρχίᾳ τῆς Παλαιᾶς Καστιλίας, χώρα
τῶν παρὰ Πτολεμαίῳ Καστελλανῶν. Περιγράφεται δὲ
ὡς οὕσα πρὸς τὸ μέρος τῆς δύσεως, ἔνθα ἐξ Ἰταλίας
ὁ ἥλιος ὀρᾷται δύων ἐν ὥρᾳ θέρους, ὅτε ἡ ὑπὲρ τὸν ὀρί-
ζοντα διάβασις αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μακροτέρα. Ἐν τῷ βασι-
λικῇ παρασήμερ τῆς Καστιλίας, ἔχοντι σχῆμα μεγάλης
ἀσπίδος διηρημένης εἰς τεταρτημόρια, παρίστανται δύο
λέοντες καὶ δύο πύργοι, ἐντετυπωμένοι ἐναλλάξ καὶ δια-
κριδὸν εἰς λέων ὑπὸ ἓνα πύργον καὶ εἰς πύργος ὑπὸ ἓνα
λέοντα.

57. "Βαρεῖαν ἐχθοροῖς καὶ φίλοισιν ἐνμενῇ."

Εὐρ. Μηδ. 809.

60. Κατὰ τοὺς συναξαριστάς, ἡ μήτηρ τοῦ Δομινικοῦ
εἶδε κατ' ὄναρ ὅτι ἔτεκε κύνα μέλανα καὶ λευκόν, φέροντα
ἐν τῷ στόματι δᾶδα ἀνημμένην, ὅπερ ἐσήμαινε τὸ ἔνδυμα
τοῦ Δομινικανοῦ Τάγματος καὶ τὸν διάπυρον ζῆλον τοῦ
Ἰδρυτοῦ.

64-66. Κατὰ τοὺς αὐτοὺς συναξαριστάς, ἡ ἐπὶ τοῦ
βαπτίσματος αὐτοῦ ἀνάδοχος εἶδε κατ' ὄναρ, ὅτι εἶχεν ἐπὶ
τοῦ μετώπου αὐτοῦ καὶ ὀπισθεν τοῦ αὐχένος ἀστέρα μέλ-
λοντα φωτίσαι τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν.

70. Δομινικός, λέξις λατινικὴ σημαίνουσα κυριακός,
ἀνήκων εἰς τὸν Κύριον.

75. Ματθ. ΙΘ', 21: "Ὑπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς."

81. Ἰωάννης σημαίνει ἐβραϊστὶ Θεοῦ χάρις.

83. Ὁ Καρδινάλις Ὡστιανός, ὑπομνηματιστὴς τῶν Ἀντιγραφῶν (Rescriptorum) ἢ Διαταγμάτων τῶν Παπῶν, καὶ ὁ Θαδδαῖος, ἱατρὸς ἐν Βονωνίᾳ, εἰσὶν οἱ τύποι τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν Νομικῶν καὶ Ἱατρῶν.

88. Τῆς ἔδρας τοῦ Παπικοῦ θρόνου.

93. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὁ στίχος οὗτος ἐκφέρεται λατινιστί, ὡς ἐφεξῆς :

Non decimas, quae sunt pauperum Dei.

96. Οἱ θεολόγοι, ὧν γίνεται μνεῖα ἐν ᾠδῇ Γ' καὶ ἐν τῇ ᾠδῇ ταύτῃ.

124. Οἱ Φραγκισκανοὶ διηρέθησαν, ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τοῦ κανόνος τοῦ Τάγματος, εἰς αὐστηροὺς καὶ μετρίους, καὶ ἀρχηγὸς μὲν τοῦ σχίσματος, τῶν αὐστηρῶν ἦν ὁ ἐν Κασάλῳ (Casale) φραγκισκανὸς Φρα—Οὐβερτίνος, τοῦ δὲ τῶν μετρίων ὁ Στρατηγὸς τοῦ Τάγματος, Καρδινάλις Ἀκκασπάρτας, λαβὼν τὴν ἐπὶ κλησιν ἐκ τῆς πόλεως Aequa-sparta.

127. Βοναυεντούρας ἦν Στρατηγὸς τῶν Φραγκισκανῶν. Ἐγεννήθη τῷ 1221· ἀπέθανε τῷ 1274.

130. Ἰλλουμινᾶτος καὶ Αὔγουστίνος, δύο τῶν πρώτων ὀπαδῶν τοῦ Φραγκίσκου.

133. Πολυμαθὴς θεολόγος ἐκ Παρισίων· ἀπέθανε τῷ 1140.

134. Πέτρος Μαγκιαδῶρος (Manciadore), καλούμενος λατινιστί καὶ Comestor (Καταφαγᾶς), ἱστοριογράφος ἐκκλησιαστικός· ἀπέθανε τῷ 1198.

134. Ἴσπανὸς Πέτρος, χειροτονηθεὶς Πάπας ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάννης ὁ ΚΑ'. Ἀπέθανε τῷ 1277.

136. Ὁ Προφήτης Νάθαν, ὁ γενναίως ἐπιτιμήσας τῷ Δαυὶδ τὴν ἁμαρτίαν.

136–137. Ὁ Μητροπολίτης Χρυσόστομος, ὁ παρ' ἡμῖν Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

137. Ἀνσέλμιος, Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας (Canterbury). ἀπέθανε τῷ 1109.

137. Αἴλιος Δωνᾶτος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος. Ἦν διδάσκαλος τοῦ ἱεροῦ Ἱερωνύμου· κατέστη δὲ περίφημος ἐξ ἧς συνετάξατο λατινικῆς Γραμματικῆς, οὔσης ἔτι ἐν χρήσει ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ Μεσαιῶνος.

139. Ῥαβανὸς Μαῦρος, Ἀρχιεπίσκοπος Μακοντιακοῦ (Mayence), μέγας ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς τῆς ἐνάτης ἑκατονταετηρίδος.

140. Γνωστὸς καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀββάτης Ἰωακείμ Φλώρας (Abate Gioachino di Flora). ἤκμασε κατὰ τὴν δωδεκάτην ἑκατονταετηρίδα.

Εἰς Ὠδὴν ΙΓ'.

1. Φαντασθήτω ὁ ἀναγνώστης δεκαπέντε τῶν μεγίστων ἄστρον, προστιθέμενα τοῖς ἑπτὰ τῆς Ἀμάξης καὶ τοῖς δυσὶν ἐσχάτοις ἄστροις τῆς Μικρᾶς Ἀρκτου, καὶ ἀποτελοῦντα οὕτω τὸν ἀριθμὸν εἰκοσιτέσσαρα, καὶ ταξάτω αὐτὰ εἰς δύο ὁμοκέντρους κύκλους στρεφομένους πρὸς φορὰς ἀντιθέτους, καὶ ἔξει τὴν εἰκόνα, ἣν περιγράφει ὁ ποιητής.

7. “Ἄρκτον θ', ἣν καὶ Ἀμαξαν ἐπὶ κλησιν καλέουσιν,
 ἥ τ' αὐτοῦ στρέφεται, καὶ τ' Ὠρίωνα δοκεύει,
 Οἷη δ' ἄμμορός ἐστι λοετρῶν Ὠκεανοῖο.”

Ἰλιάδ. Σ, 487.

10. Ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὸν ἀστερισμὸν τῆς Μικρᾶς Ἄρκτου, ὁμοιάζοντα κέρατι παριστάντι ἄρκτον. Τοῦ κέρατος τούτου ὁ πολικὸς ἀστήρ σχηματίζει τὸ ἐλάχιστον ἄκρον, τὸ στόμιον.

14. Ἡ Μίνως θυγάτηρ ἡ Ἀριάδνη, ἥς τὸ στέμμα ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ Βάκχου εἰς ἀστερισμόν. Ὀβιδ. Μεταμ. Η', 177.

23. Κλάνις (Chiama), ποταμὸς ἐκχεόμενος εἰς τὸν Ἄρνον πλησίον Ἀρρῆτιου. Ἐπὶ Δάντου ῥύαξ ἦν βραδυκίνητος, λιμνάζων ἐν τενάγῃσιν. Ὅρα Ἀδ. ΚΘ', 48. Σημ.

23-24. Τὸ Πρῶτον Κινοῦν.

34. Ἡ πρώτη ἀπορία τοῦ Δάντου ἦν ἡ περὶ τῆς ἐν Ὠδῇ Ι', 96. φράσεως :

“Ἐνθ' εὖ πιαίνετ', εἰ μὴ περιπλανᾶται,”

ἣν ἐξηγήσατο Θωμᾶς Ἀκουῖνας. Ἡ δευτέρα δέ, ἣν προτίθεται νῦν διασαφῆσαι, ἐστὶν ἐν Ὠδῇ Ι', 113-114 :

... “εἰδὼς τόσ' οὐκ ἦρθη

... . εὐύτερος ἄλλος,”

δι' ἧς ὑπαινίττεται τὸν Σολομῶντα, ὥς ὄντα ἀσύγκριτον τὴν σοφίαν.

37-38. Ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀδάμ, ὅθεν ἐξήχθη ἡ Εὐα.

40. Ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Χριστοῦ.

48. Ὁ Σολομών.

52-54. Τὰ πάντα θνητά τε καὶ μὴ οὐκ ἔστιν εἰ μὴ

ἀπόρρροια τοῦ θείου νοός, ὃς ἐδημιούργησεν αὐτὰ ἐξ ἀγάπης.

55. Τὸ ζῶν φῶς, ὁ Λόγος, προῖον ἐκ τοῦ Πατρός, ἐστὶν ἀχώριστον αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἑρωτος, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

58. Αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ συγκεντροῦνται ἐν τοῖς ἐννέα χοροῖς τῶν Ἀγγέλων, διεπόντων τοὺς ἐννέα οὐρανοὺς, ἐνταῦθα καλουμένους οὐσίας κατὰ τὸν ὀρισμὸν Θωμᾶ Ἀκουῖνου.

61. Ἐκ τῶν ἐννέα τούτων οὐρανῶν κατέρχεται εἰς τὰ στοιχεῖα, τὰς κατωτέρας δυνάμεις, ἄχρις ὅτου παράγει βαθμιδὸν βραχείας, φθαρτὰς καὶ ἐπικήρους συμπτώσεις, δηλαδὴ ζῶα, φυτὰ καὶ τὰ τοιαῦτα, γινόμενα διὰ τῆς ἐπιρρόης τῶν πλανητῶν ἐκ σπερμάτων, ἣ καὶ ἄνευ σπέρματος, ὡς ἐνομίζοντο ἐπὶ Δάντου ἔντομά τινα καὶ φυτά.

67. Οὔτε τῆς ὕλης αὐτῶν οὔτε τῆς ἐπιρρόης τῶν πλανητῶν οὔσης ἀμεταβλήτου, ὁ τύπος τῆς θεότητος φαίνεται ἐν αὐτοῖς μᾶλλον ἢ ἦττον ἐναργής· ὅθεν προκύπτουσιν αἱ ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις διάφοροι μορφαί.

73. Εἰ ἦν ἡ ὕλη ἐντελής καὶ ἡ οὐράνιος ἐπιρρόη ἐν τῇ ὑψίστῃ αὐτῆς δυνάμει, ἐντελὲς ἂν ἦν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα· ἀλλ' ὥς ἐκ τῆς διὰ τῶν πλανητῶν διαπομπῆς ἡ ἐνέργεια τῆς ἐπιρρόης καθίσταται μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐλλιπής· ἡ γὰρ χεὶρ τῆς φύσεως τρέμει, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἀποβαίνει ἀτελές.

79. Εἰ ὁ Ἑρως (τὸ Ἁγιον Πνεῦμα) καὶ τὸ Ὄμμα (ὁ Υἱός), προερχόμενα ἐκ τοῦ Πρώτου Σθένους (τοῦ Πατρός), ἐνεργοῦσιν ἅπ' εὐθείας, τότε τὸ ἔργον ἐστὶ

τέλειον, ὡς ἐν Ἀδὰμ καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει τοῦ Χριστοῦ.

89. Ὁ Σολομών.

93. 3 Βασιλ. Γ'. 5 : “ Καὶ ὤφθη Κύριος τῷ Σαλωμών ἐν ὕπνῳ τὴν νύκτα, καὶ εἶπε Κύριος πρὸς Σαλωμών, αἶτησαί τι αἶτημα σεαυτῷ. Καὶ εἶπε Σαλωμών : . . . Δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν ἀκούειν καὶ διακρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ . . . ὅτι τίς δυνηθήσεται κρίνειν τὸν λαόν σου τὸν βαρὺν τοῦτον ; καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον Κυρίου, ὅτι ᾗτήσατο Σαλωμών τὸ ῥῆμα τοῦτο. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτόν, ἀνθ' ὧν ᾗτήσω παρ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ οὐκ ᾗτήσω σεαυτῷ ἡμέρας πολλάς, καὶ οὐκ ᾗτήσω πλοῦτον, οὐδὲ ᾗτήσω ψυχὰς ἐχθρῶν σου, ἀλλ' ᾗτήσω σεαυτῷ τοῦ συνιεῖν καὶ εἰσακούειν κρίμα, Ἰδοὺ πεποίηκα κατὰ τὸ ῥῆμά σου· ἰδοὺ δέδωκά σοι καρδίαν φρονίμην καὶ σοφίην ὡς σὺ οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σέ οὐκ ἀναστήσεται ὅμοιός σοι.”

100. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ὁ στίχος οὗτος ἐκφέρεται λατινιστί, ὡς ἐφεξῆς :

Non, si est dare primum motum esse.

106. Παραδ. Γ', 113.

116. “Τῶν γὰρ ἄρτι δεινότερα ἂν τις ὁμολογήσειε μὴ προσέχων τοῖς ῥήμασι τὸν νοῦν, ἢ τὸ πολὺ εἰθίσμεθα φάναι τε καὶ ἀπαρνέσθαι.” Πλάτ. Θεαίτ. (Ἐκδ. Διδώτου Τ. Α'. σελ. 126, 34).

125. Ἀναφέρονται ὡς παραδείγματα ἀρχαίων φιλοσόφων πρεσβευόντων ἐσφαλμένας δόξας. Παρμενίδης, Ἐλεατικός φιλόσοφος, μαθητὴς Ξενοκράτους· Μέλισσος Σάμιος, ὁπαδὸς Παρμενίδου· Βρύσων ἀξιῶν εὐρηκέναι τὸν τετρα-

γωνισμὸν τοῦ κύκλου. Τούτων ποιεῖται μνείαν ἐπιμεμφόμενος ὁ Ἀριστοτέλης.

127. Παραδείγματα Αἰρετικῶν.

139. Βέρτα καὶ Μαρτῖνος, ὀνόματα χυδαῖα, οἷς χρήται ὁ ποιητής, θέλων ὑποδείξαι τὴν εὐήθειαν καὶ τὰς φλυαρίας τούτου ἢ ἐκείνου τῶν κοινῶν ἀνθρώπων.

Εἰς Ὡδὴν ΙΔ'.

1. Πέμπτος οὐρανός, ἢ ὁ τοῦ Ἄρεως, ὃν νέμονται αἱ ψυχαὶ τῶν Μαρτύρων καὶ Σταυροφόρων τῶν ἀγωνισαμένων ὑπὲρ Πίστεως.

1-8. Ἡ παραβολὴ αὕτη εἰκονίζει τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀμοιβαίων λόγων τοῦ τε Θωμᾶ Ἀκουίνου ὄντος ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ κύκλου, καὶ τῆς Βεάτρικος οὔσης μετὰ τοῦ Δάντου ἐν τῷ κέντρῳ.

35. Τὴν φωνὴν τοῦ Σολομῶντος.

88. Λαλιᾷ πᾶσιν ὁμοφώνῳ. Λαλιὰ κοινὴ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἐστὶν ἡ γλῶσσα τῆς ψυχῆς, τὸ αἶσθημα τῆς καρδίας.

89. Ὁλοκαυτώσεις, θυσίας· ἐνταῦθα σημαίνει εὐχάς, εὐχαριστίας.

99. Ὁ ποιητής ὑπαινίττεται τὰς διαφόρους περὶ Γαλαξίου θεωρίας καὶ ὑποθέσεις τῶν φιλοσόφων. Ὁ Δημόκριτος ἐνόμιζε τὸν Γαλαξίαν κύκλον συναναγκασμὸν εἶναι πολλῶν καὶ μικρῶν καὶ συνεχῶν ἀστέρων συμφωτισμένων ἀλλήλοις διὰ τὴν πύκνωσιν. Πλουτ. Περὶ τῶν ἀρεσκόντων τοῖς φιλοσόφοις. Γ'. α', 8.

101-102. Τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, ὃ διαγράφεται ἐν

κύκλῳ τετμημένῳ ὑπὸ δύο διαμέτρων εἰς τέσσαρα ἴσα μέρη, καὶ σχηματίζοντι τέσσαρας ὀρθὰς γωνίας, εἴτε γνώμονας συναπτομένους ἀλλήλοις ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κύκλου.

Εἰς Ὠδὴν ΙΕ'.

25. Αἶν. ΣΤ', 680 κφξ.

28-30. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ οἱ τρεῖς οὗτοι στίχοι ἐκφέρονται λατινιστί, ὡς ἐφεξῆς :

O sanguis meus, o super infusa
 Gratia Dei! sicut tibi, cui
 Bis unquam cœli janua reclusa?

50. Τῆς σεπτῆς βίβλου τοῦ Θείου Νοός, ἐν ᾗ τὰ γεγραμμένα μένει ἀμετάβλητα.

56. “ Πάντων ἄρα τὸ ἐν πρώτον γέγονε τῶν ἀριθμὸν ἐχόντων.” Πλάτ. Παρμεν. (Ἐκδ. Διδώτου Τ. Α'. σελ. 646. 34.)

91. Ἀλιγιέρης (Alighieri), πατὴρ Βελλιγκιῶνος, πατρὸς τοῦ πατρὸς Δάντου.

98. Τὸ δημόσιον ὥρολόγιον, τὸ κροῦον τὰς ὥρας καὶ ὑπάρχον εἰσέτι ἐπὶ Δάντου ἐντὸς τῶν ἀρχαίων τειχῶν τῆς Φλωρεντίας.

109-111. Μοντέμαλον, ἢ Montemario (Μάριον ὄρος), λόφος ἐστίν, ὅθεν ὁ ἐκ Βιτερβίνου (Viterbo) ἐρχόμενος ὁδοιπόρος καθορᾷ τὴν Ῥώμην· τὸ δὲ Οὐκέλλατον (Uccellatoio) λόφος ἐστίν, ἐξ οὗ ὁ ἀπὸ Βονωνίας ἐρχόμενος θεᾶται τὴν Φλωρεντίαν. Ὁ ποιητής, ἐννοῶν διὰ τῶν δύο τούτων λόφων τὴν ἐπὶ ἡμερῶν αὐτοῦ κατάστασιν τῶν δύο πόλεων, ἀποφαίνεται ὅτι, καθὼς ἡ νῦν Φλωρεντία ἐν τῇ

ἀναβάσει, δηλαδή τῇ προόδῳ καὶ αὐξήσει αὐτῆς, νικᾷ τὴν νῦν Ῥώμην ὡς πρὸς τὴν λαμπρότητα τῶν οἰκοδομῶν, οὕτως ἐν τῇ καταβάσει καὶ διαφθορᾷ αὐτῆς ἡττηθήσεται ἕνεκα τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν.

112. Βελλιγκιὼν Βέρτης (Bellincion Berti), πατὴρ Γουαλδράδας (Ἰδ. ΙΣΤ', 37). Ἀναφέρεται ἐνταῦθα ὡς τύπος τῆς ἀρχαίας Φλωρεντείου εὐγενείας, ὡς καὶ αἱ δύο πατριαὶ αἱ μνημονευόμεναι ἐν στίχῳ 115.

128. Κιαγκέλλα, μεταγενεστέρα γυνὴ Φλωρεντίνη, εὐγενοῦς μὲν οἰκογενείας, ἀλλ' ἀκολάστων ἡθῶν.

128. Λάπος Σαρτερέλλος (Lapo Sarterello), Φλωρεντῖνός τις κακοῦ χαρακτήρος, ἄσωτος καὶ περικοσμούμενος, πάντῃ ἀνόμοιος τῷ Κινγκινάτῳ, ὡς ἡ Κιαγκέλλα τῇ Κορνηλίᾳ.

133. Ἡ Ἀγία Παρθένος Μαρία, ἣν ἐπεκαλέσατο ἡ μήτηρ τοῦ Κασσαγίδου ἐν ταῖς ὥδισι τοῦ τοκετοῦ.

137. Ἡ οἰκογένεια τῶν Ἀλιγιερῶν ἦν ἐκ Φεῤῥαρίας ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Πιάδου. Ὁ δὲ Κασσαγίδας (Cacciaguida) ἐνυμφεύθη κόρῃ τινὶ τῆς οἰκογενείας ταύτης, ἐξ ἧς ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Ἀλιγιέρης ὁ υἱὸς αὐτοῦ, πατὴρ Βελλιγκιώνος, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, Σημ. 91.

139. Ὁ Αὐτοκράτωρ Κορράδος ὁ Γ' ἐκ Σοηβίας, θεῖος Φρεδερίκου Βαρβαρόσσα, ἡγεῖτο μετὰ Λουδοβίκου τοῦ Ζ', βασιλέως Γαλλίας, τῆς δευτέρας Σταυροφορίας. Ἀπέθανε τῷ 1152 μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἐκστρατείας ἐπιστροφὴν.

140. Ὁ Αὐτοκράτωρ Κορράδος ἀπένειμε τῷ Κασσαγίδᾳ τὴν ἀξίαν ἱππότου.

148. Ὡς φονευθεὶς ἐν τινι συμπλοκῇ τῆς στρατείας ἐκείνης.

Εἰς Ὠδὴν ΙΣΤ'.

10. Τὸ πληθυντικὸν Ὑμεῖς ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ Σὺ, ὡς δεῖγμα σεβασμοῦ, ἤρξατο εἶναι ἐν χρήσει περὶ τὰ τέλη τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους.

13-15. Ἡ Βεάτριξ ἐμειδίασε σκώπτουσα δῆθεν τὸν πρὸς τὸν Κασσαγίδαν κολακευτικὸν τρόπον τοῦ λέγειν τοῦ Δάντου, ὡς ἐν τῷ μυθιστορήματι τοῦ Λαγκελώτου ἢ θεραπαίνῃς τῆς βασιλίσσης Γουῖνευείρας (Ginevra, γαλλιστὶ Guinevere) ἔβηξε χλευαστικῶς, ὅτε εἶδε τὴν βασίλισσαν φιλοῦσαν τὸν Λαγκελώτον (Ἄδ. Ε', 128 Σημ.).

33. Οὐχὶ διαλέκτῳ ἰταλικῇ, ἀλλὰ λατινιστί.

37-39. Ὁ Πέτρος Δάντης, υἱὸς τοῦ ποιητοῦ καὶ σχολιαστῆς τοῦ ποιήματος, ὑπολαμβάνων, ὡς καὶ ἄλλοι ἀστρονόμοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅτι ὁ πλανήτης Ἄρης συμπληροῖ ἐντὸς δύο ἐτῶν τὴν κυκλικὴν αὐτοῦ περιφορὰν ἀπὸ τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Λέοντος ἄχρι τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ζῳδιακὸν σημεῖον ἐπανόδου, ἐξάγει ὅτι, ἐκπληρώσαντος τοῦ πλανήτου 553 ἀνακυκλήσεις ἀπὸ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ Κασσαγίδου, οὗτος ἐγεννήθη τῷ 1106. Ἄλλοι σχολιασταί, ἐπιστηριζόμενοι εἰς τὴν ἀληθὴ περίοδον τοῦ Ἄρεως, οὖσαν ἐλλιπῇ τῶν δύο ἐτῶν, παραδέχονται τὴν γραφὴν τὴν ἀναφέρουσαν πεντακοσίας πεντήκοντα καὶ τριάκοντα, ἥτοι 580, περιφοράς. Ἀλλ' ἐγὼ προέκρινα ἦν παρεδέξαντο γραφὴν ὅ,τε υἱὸς τοῦ ποιητοῦ καὶ ἡ Κρουσκικὴ Ἀκαδημία.

40-42. Οἱ Ἑλισαῖοι, πρόγονοι τοῦ Δάντου, κατῴκουν ἐν τῇ ἐνορίᾳ τῆς Πύλης Ἀγίου Πέτρου (Porta San

Pietro), οὕση τὸ ἀνατολικώτερον τῶν ἑξ τμημάτων τῆς Φλωρεντίας. Παρὰ τὴν πρὸς δυσμὰς ἄκραν τοῦ τμήματος τούτου ἔκειτο τὸ Στάδιον, ἔνθα ἐγίνετο ὁ ἀγὼν τῆς πεζοδρομίας ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

47. Μεταξὺ τοῦ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς γεφύρας ἀγάλματος τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ Βαπτιστηρίου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

48. Τῷ 1300, ἦτοι ἐπὶ Δάντου, ἡ Φλωρεντία εἶχεν ἑβδομήκοντα χιλιάδας κατοίκους, ἐπὶ δὲ Κασσαγίδου δεκατέσσαρας χιλιάδας, ἦτοι τὸ πέμπτον, ἀλλὰ γνησίους πολίτας, οὐχὶ δὲ συμμίκτους μετοίκους ἄλλοδαποῖς.

56. Ἀγούγλων καὶ Σίγνα (Aguglione καὶ Signa), γειτονικαὶ πόλεις τῆς Φλωρεντίας ἐν Τουσκίᾳ.

58–63. Εἰ ἡ μάλλον ἐκπίπτουσα ἐν τῷ κόσμῳ φυλὴ (Κλῆρος, Πάπαι, Καρδινάλεις, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι) μὴ ἀντέκειτο τῷ Αὐτοκράτορι, διακειμένη πρὸς αὐτὸν ὡς μητρὶς ἀντὶ μητρός, καὶ γενομένη αἰτία τῆς διαιρέσεως τῶν πολιτῶν εἰς Γουέλφους καὶ Γιβελίνους, ἡ πόλις ἀπηλλαγμένη ἂν ἦν τῆς παρουσίας τινὸς τῶν λεγομένων καὶ μὴ γνησίων Φλωρεντίνων, τῶν μετερχομένων τὸ ἐπάγγελμα καπήλων καὶ κολλυβιστῶν· οὗτος δὲ ἐτρέπετο καὶ διέτριβεν ἂν εἰς Σιμιφόντην (πολύχριον κατακτηθὲν ὑπὸ τῶν Φλωρεντίνων τῷ 1202), ἔνθα ὁ πάππος αὐτοῦ μετήρχετο τὸν ἐπαίτην. Ἀγνοεῖται δὲ τίνα ὑπαινίσσεται ὁ ποιητής.

64. Μοντεμουρλον (Montemurlo), πύργος ἀνήκων εἰς τοὺς Κόμητας Γουῖδους καὶ πωληθεὶς τῇ Φλωρεντίᾳ τῷ 1209.

70. Τυφλὸς ταῦρος καὶ τυφλὸς ἀμνός. Διὰ τῆς

ὁμοιώσεως ταύτης ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ, ὅτι ὅσῳ μείζων ἡ τετυφλωμένως καὶ ἄνευ νοῦ κυβερνωμένη πόλις, τοσούτῳ ἢ πτωσις αὐτῆς βλαβερωτέρα. “Καὶ γὰρ παισὶ καὶ θηρίοις αἱ φυσικαὶ ὑπάρχουσιν ἔξεις, ἀλλ’ ἄνευ νοῦ βλαβεραὶ φαίνονται οὔσαι. Πλὴν τοιοῦτον ἔοικεν ὀράσθαι, ὅτι, ὥσπερ σώματι ἰσχυρῷ ἄνευ ὀψέως κινουμένῳ συμβαίνει σφάλλεσθαι διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὄψιν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα· ἐὰν δὲ λάβῃ νοῦν, ἐν τῷ πράττειν διαφέρει.”
 Ὑλιστ. Ὑθικ. Νικομ. ΣΤ'. ιγ', 4.

94. Τῆς Πύλης Ἀγίου Πέτρου, ἔνθα κατῴκουν οἱ Κέρκοι (Cerehi), ἀρχηγοὶ τῶν Λευκῶν Γουέλφων.

102. Ὑμβλῆματα εὐγενείας.

103. Ὑ Δίχρους Στήλη, (Στήλη Βάρου, Colonna del Vajo), παράσημον τῆς ἰσχυρᾶς πατριᾶς τῶν Πίγλων, ἡ κατ’ ἄλλους Βίγλων (Pigli ἢ Bigli), ἐν ᾧ ἐπὶ ἐδάφους ἐρυθροῦ ἦν στήλη ἐν ταινίαις χρώματος δέρματος σκιούρου, ἰταλιστὶ Vajo, ἐκ τοῦ λατινικοῦ Varius (ποικίλος), διότι τὸ ζῷον τοῦτο ἔχει δέρμα δίχρουν, ἄνωθεν μὲν ἐπὶ νῶτα φαιόν, κάτωθεν δὲ ἐπὶ τὴν κοιλίαν λευκόν· τὰ δύο δὲ ταῦτα χρώματα παρίστησι, κατὰ τὴν Σηματογραφίαν (Blason), τὸν ἄργυρον καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα (azur).

105. Οἱ Κλαραμοντήσιοι (Chiararamontesi), οἵτινες ἐρυθριῶσιν, ὡς ἐνὸς αὐτῶν, Κὺρ Δουράντου (Ser Durante) τοῦνομα, ὑπαλλήλου τοῦ τελωνείου, νοθεύσαντος τὸ μέτρον. ὙΟρα Σημ. Καθαρθ. ΙΒ', 102.

109. Τοὺς Οὐβέρτους (Uberti), ἐξ ὧν ἦν Φαρινάτης. ὙΟρα Ἀδ. Ι', 32 καὶ Σημ.

110. Αἱ χρυσαῖ σφαῖραι, παράσημα τῆς πατριᾶς τῶν

Λαμβερτῶν (Lamberti), εἰς ἣν ἀνήκεν ὁ Μόσκας Λαμβέρτης. "Ορα Ἀδ. ΚΗ', 106 καὶ Σημ.

112. Οἱ Οὐῖσδομινοί, Τοσίγχοι καὶ Κορτιγιανοί (Visdomini, Tosinghi καὶ Cortigiani), οἵτινες, ὄντες ἀπόγονοι τῶν θεμελιωτῶν τοῦ Ἐπισκοπικοῦ θρόνου τῆς Φλωρεντίας, ἦσαν φύλακες καὶ ἐπίτροποι τῶν προσόδων τῆς Ἐπισκοπῆς· ὅσάκις δὲ ἐχίρηνεν ὁ θρόνος, ἐπιαίνοντο ἀπολαύοντες αὐτοὶ τῶν προσόδων ἄχρι τῆς ἀναγορεύσεως τοῦ νέου Ἐπισκόπου.

115. Τὸ ἀγέρωχον γένος, οἱ Ἀδιμάραι. Εἰς τῆς οἰκογενείας ταύτης, ὁ Βοκάκκιος Ἀδιμάρης, ἐγένετο κάτοχος τῶν ἐν Φλωρεντίᾳ κτημάτων τοῦ Δάντου ἐξορισθέντος, καὶ ἀνθίστατο ἔκτοτε τῇ καθόδῳ αὐτοῦ.

119. Οὐβερτῖνος Δωνᾶτος (Ubertino Donato), εὐπατρίδης Φλωρεντῖνος, ἐνυμφεύθη θυγατρὶ τῆς πατριᾶς τῶν Ραυῖγνανῶν (Ravignani), καὶ ἡγανάκτει ἐπὶ τῷ γάμῳ τῆς ἀδελφῆς ταύτης μετὰ τινος τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀδιμαρῶν ὄντων ἀγενοῦς καταγωγῆς.

121. Οἱ Καπονσάκκοι (Caponsacchi) κατέκουν ἐν τῇ Παλαιᾷ Ἀγορᾷ (Marcato Vecchio). Μία τῶν θυγατέρων τῆς οἰκογενείας ταύτης ἦν ἡ σύζυγος τοῦ Φόλκου Πορτινάρου καὶ μήτηρ τῆς Βεάτρικος.

124. "Ἐγὼ σοι ἐρῶ, ὦ Σώκρατες, ἄπιστον μὲν νῆ τοὺς θεοὺς, ἀληθὲς δέ." Πλάτ. Θεάγ. ("Ἐκδ. Διδώτου Τ. Α', σελ. 101, 46.)

126. Τὸ ἄπιστον μὲν, ἀληθὲς δὲ πρᾶγμα τοῦτό ἐστιν, ὅτι οὐχ ὑπῆρχε φθόνος μεταξὺ τῶν πολιτῶν τῆς Φλωρεντίας, ὡς ἀνεχομένων ὅπως μία τῶν πυλῶν τῆς πόλεως, δι' ἧς ὁ λαὸς εἰσῆρχετο εἰς τὸν μικρὸν κύκλον, τὴν πλατεῖαν

τῆς Ἀγίας Φλωρεντίας (Piazza di Santa Firenze), καλῆται Πύλη Πέρα (Porta Pera) εἰς τιμὴν τῆς οὕτως ὀνομαζομένης πατριᾶς.

128. Ὁ κλεινὸς Βαρὼν ἦν ὁ Μαρκίων Οὐγος ὁ Βρανδεβούργου (Baron Ugo ἢ Marquis Hugo de Brandebourg), διορισθεὶς αὐτοκρατορικὸς Τοποτηρητὴς Τουσκίας ὑπὸ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ὁθωνος τοῦ Γ'. Ἀπέθανε καὶ ἐτάφη τῷ 1006 ἐν Φλωρεντίᾳ, ἔνθα ἐτελεῖτο τὰ μνημόσυνα αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐτήσιον ἑορτὴν τοῦ Ἀγίου Θωμᾶ. Ἐξηγγένισε πολλὰς οἰκογενείας, ἐπιτρέπων αὐταῖς φέρειν τὰ ἴδια αὐτοῦ παράσημα κατὰ διαφόρους τρόπους. Ὁ Γίανος τῆς Βέλλας (Giano della Bella), ὃν ὑπαινίττεται ὁ ποιητὴς ἐν τῷ στίχῳ 132, ἔφερεν αὐτὰ ἐν ζώνῃ χρυσοῦς ταινίας.

134. Τὸ Βόργον (Borgo) ἢ κώμη τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἦν ἂν ἡσυχαιότερον, εἰ μὴ μετέβαινον ἐκεῖ οἱ Βονδελμόνται ἐξ Ὀλτράρνου (Oltrarno).

136. Ὁ οἶκος τῶν Ἀμιδαίων, ὧν ἡ κατὰ τοῦ Βονδελμόντου δικαία ἐκδίκησις ἐγένετο αἰτία θρήνων καὶ ὀλέθρων τῇ Φλωρεντίᾳ, διαιρεθείση εἰς Γουέλφους καὶ Γιβελίνους. Ὅρα Ἀδ. ΚΗ', 106. Σημ.

140-141. Ὁ Βονδελμόντης διέβρῃξε τὴν μετὰ τῆς Ἀμιδαίας μνηστείαν ταῖς προτροπαῖς τῆς μητρὸς τῆς γυναικός, ἣν ἔγνημεν.

143. Ἐμα (Ema), ποτάμιον ῥέον μεταξὺ Φλωρεντίας καὶ Μοντεβόνου (Montebuono), ἔνθ' ἦν ἡ κατοικία τῶν Βονδελμοντῶν.

145. Ὁ ὑβριστὴς Βονδελμόντης ἐφονεύθη παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἐπὶ τῆς παλαιᾶς γεφύρας πεπηρωμένου ἀγάλ-

ματος τοῦ Ἀρεως. "Ορα Ἀδ. ΙΓ', 145 καὶ ΚΗ', 106 Σημ.

153-154. Οὐκ ἂν ἦν τῆς Φλωρεντίας ἀνεστραμμένη μὲν ὥς ἡττηθεῖσα ἢ σημαία, καθημαγμένον δὲ τὸ παράσημον, ὅπερ συνίστατο πρότερον ἐκ κρίνου λευκοῦ ἐπὶ ἐδάφους ἐρυθροῦ, ἀλλ' ἔπειτα μετεβλήθη ὑπὸ τῶν Γιβελίνων εἰς κρίνον ἐρυθρὸν ἐπὶ ἐδάφους λευκοῦ.

Εἰς Ὠδὴν ΙΖ'.

1. Ὁ Φαέθων ἀκούσας παρὰ τοῦ Ἐπάφου, ὅτι οὐκ ἦν υἱὸς τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος, προσήλθε τῇ μητρὶ Κλυμένη, ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀληθείας. Ὁβιδ. Μεταμ. Α', 716.

2-3. Ἡ καταστροφή, ἣν ὑπέστη ὁ Φαέθων διφρηλατῶν τοὺς ἵππους τοῦ Ἀπόλλωνος, διδάσκει τοὺς πατέρας μὴ ἐνδιδόναι ταῖς ἐφέσεσι τῶν ἰδίων παιδων.

5. Σεπτοῦ φωτός, τοῦ Κασσαγίδου.

22. "Ορα Ἀδ. Ι', 79. καὶ ΙΕ', 133—Καθαρτ. Η', 133. καὶ ΙΑ', 141.

24. Τετράγωνος, τέλειος, στερρός, γευναῖος, μεταφορὰ ἐν ᾧσματί τινι Σιμωνίδου τοῦ Κείου. "Λέγει γάρ που Σιμωνίδης πρὸς Σκόπαν, τὸν Κρέοντος υἱὸν τοῦ Θετταλοῦ, ὅτι Ἄνδρα ἀγαθὸν μὲν ἀλαθέως γενέσθαι χαλεπόν, χερσὶ τε καὶ ποσὶ καὶ νόφ' τετράγωνον, ἄνευ ψόγου τετυγμένον." Πλάτ. Πρωταγ. ("Ἐκδ. Διδώτου Τ. Α'. σελ. 254, 15.)—" Καὶ τὰς τύχας οἷσει κάλλιστα καὶ πάνυ ἐμμελῶς ὅγ' ὥς ἀληθῶς ἀγαθὸς καὶ τετράγωνος ἄνευ ψόγου." Ἀριστ. Ἠθικ. Νικομ. Α'. ι. 11.—" Λέγω δὲ πρὸ ὁμμάτων ταῦτα ποιεῖν ὅσα ἐνεργοῦντα

σημαίνει· οἶον τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα φάναι εἶναι τετράγωνον μεταφορά· ἄμφω γὰρ τέλεια, ἀλλ' οὐ σημαίνει ἐνέργειαν.”
Ἀριστ. Ῥητορ. Γ'. ιγ'. 2.

31. Τοῖς χρησιμοῖς, οἷς ἐξηπατῶντο οἱ ἐθνικοὶ πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ.

46—47. Ὡς ὁ Ἰππόλυτος ἐξωρίσθη τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ ταῖς στυγεραῖς καὶ ψευδέσι κατηγορίαις τῆς μητριᾶς Φαίδρας, οὕτω δεῖ καὶ σὲ ἐξορισθῆναι τῆς Φλωρεντίας ἐπὶ συκοφανταῖς ἐπίσης ψευδέσι καὶ ἐπιβούλοις.

51. Ἐν Ῥώμῃ, ἔνθα ὁ Βονιφάκιος ἦν τεκταίνων κατὰ τὸ 1300 τὴν ἐξέλασιν τοῦ Δάντου.

71. Μέγας Δομβάρδος, Βαρθολομαῖος τῆς Σκάλας ἢ Ἀναβάθρας (Bartolomeo della Scala), κύριος Βονωνίας, οὗ τὸ παράσημον παρίστη αἰτὸν ἐπὶ ἀναβάθρας.

76. Πρόρρησις τοῦ μέλλοντος μεγαλείου τοῦ ἰσχυροῦ Λυκοθήρα (Veltro), τοῦ Μεγάλου Κυνοῦ τῆς Σκάλας (Can grande della Scala). Ὅρα Ἀδ. Α', 101 καὶ Σημ.

83. Βάσκων, ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Ε', πρῶτον Ἀρχιεπίσκοπος Βουρδιγάλης ἐν Βασκωνίᾳ, ὁ ὑποστηρίξας Ἐρρίκον τὸν Λουξεμβούργου ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς Αὐτοκράτορος τῷ 1308, ἀλλ' ἔπειτα ἐχθρὸς αὐτῷ γενόμενος.

Εἰς Ὠδὴν ΙΗ'.

1. Τὸν Ἑκτον Οὐρανόν, ἢ τὸν τοῦ Διός, νέμονται αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων Βασιλέων καὶ Ἀρχόντων.

25. Τῆς Κασσαγίδου.

28. Πέμπτος κλάδος τοῦ δένδρου ἐστὶν ὁ πέμπτος οὐρανὸς τοῦ Παραδείσου, ὁ πλανήτης Ἄρης.

38. Τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ, ἀρχηγοῦ τῶν Ἰσραηλιτῶν, ᾧ εἶπεν ὁ Θεὸς μετὰ τὴν τελευταίην Μωϋσέως: “Καὶ ὥσπερ ἤμην μετὰ Μωϋσῆ, οὕτως ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω σε, οὐδ’ ὑπερόψομαί σου.” Ἰησοῦς Ναυῆ, Α', 5.

40. Ὁ σεμνὸς Μακκαβαῖος ἦν Ἰούδας ὁ Μακκαβαῖος, ὃς “ἐπλάτυνε δόξαν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ἐνεδύσατο θώρακα ὡς γίγας, καὶ συνεζώσατο τὰ σκεύη αὐτοῦ τὰ πολεμικά· καὶ συνεστήσατο πολέμους σκεπάζων παρεμβολὴν ἐν ῥομφαίᾳ. Καὶ ὡμοιώθη λέοντι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ὡς σκύμνος ἐρευγόμενος εἰς θήραν.” Μακκαβ. Α', γ', 3.

42. Βέμβιξ, ὁ ξύλινος στρόμβος, ἡ στρόβιλος, ὃν μάστιγι στρέφουσιν οἱ παῖδες. Ὁ Σουίδας, ἐν τῇ λέξει Βέμβιξ, ἀναφέρει τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ παρὰ Διογένει Λαερτίῳ (Α', δ'.) μνημονευομένου ἐπιγράμματος τοῦ Καλλιμάχου εἰς Πιπτακόν:

“Οἱ δ' ἄρ' ὑπὸ πληγῇσι θαὰς βέμβικας ἔχοντες
Ἐστρέφον εὐρείῃ παῖδες ἐνὶ τριόδῳ.”

Ἐπιτυχὴς δὲ καὶ ἡ ὑπὸ Βιργιλίου περιγραφὴ τοῦ παιγνίου, ἔχουσα οὕτω:

Ceu quondam torto volitans sub verbere turbo,
Quem pueri magno in gyro vacua atria circum
Interiti ludo exercent; ille actus habena
Curvatis fertur spatiis; stupor inscia supra,
Impuberque manus, mirata volubile buxum;
Dant animos plagae.”

Αἰν. Ζ', 378-383.

Μετάφρασις Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως :

“Ὡς ὅτε δὴ πληγαῖς στρομβουμένη ἔπατο βέμβιξ,
 Τὴν παῖδες γυρόθην πλατύχωρα κατ’ αὖλια κύκλῳ
 Παίοντες σοβέωσ’ ἢ δ’ ὡς ἀχθεῖσ’ ὑφ’ ἰσμάσθλης,
 Φέρεται δινωτῆς τροχιῇσ’, ἄγυρις δὲ τέθηπε
 Νηπιάχων, ὅτε πύξον εὐστροφον εἰσορόωνται,
 Πληγαὶ δ’ ἐμψυχοῦσι.” Αἰν. Ζ’, 404-409.

46. Γουέλμος καὶ Ῥηνάλδος (Guilermo καὶ Rinoaldo, γαλλιστὶ Renouard,), Παλατῖνοι Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

47. Γοττιφρέδης (Gottifredi, γαλλιστὶ Godefroi de Bouillon), Δούξ Λοθαριγκίας (Lorraine). Ἐγεννήθη τῷ 1061· ἀπέθανε βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλὴμ τῷ 1109.

48. Ῥοβέρτος Γισκάρδος (Ἰδ. ΚΗ’, 14), Δούξ Καλαβρίας, θεμελιωτῆς τοῦ βασιλείου Ἀπουλίας ἢ Νεαπόλεως, ὁ ἔκτος τῶν δώδεκα υἱῶν τοῦ Βαρῶνος Ταγκρέδου de Hauteville· ἐγεννήθη τῷ 1015, ἀπέθανε τῷ 1085.

64-69. Διὰ τῆς μεταλλαγῆς, περὶ ἧς λέγει ὁ ποιητής, ἐννοεῖ, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐρυθροῦ φωτὸς τοῦ Ἄρεως ἀνῆλθεν ἐν μεγίστῃ ταχύτητι εἰς τὸ λευκὸν φῶς τοῦ Διός, καλουμένου ὑπὸ τῶν ἀστρολόγων “ὁ εὐκραῆς ἀστήρ,” ὡς κειμένου μεταξὺ τῆς θερμότητος τοῦ Ἄρεως καὶ τοῦ ψύχους τοῦ Κρόνου.

78. Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ γέγραπται “or D, or I, or L,” τῶν τριῶν τούτων γραμμάτων ὄντων τῶν τριῶν ἀρκτικῶν στοιχείων τοῦ λατινικοῦ κειμένου τοῦ ῥήτου “Diligite qui judicatis terram” (Σοφ. Σολομ. Α’, 1), λατινιστὶ μνημονευομένου ἐν τοῖς στίχοις 91 καὶ 93. Ἄλλ’ ἐγὼ προκρίνας τὸ ἐλληνικὸν κείμενον τῶν Ἐβδομήκοντα

“Ἀγαπήσατε δικαιοσύνην οἱ κρίνοντες τὴν γῆν,” ἀντὶ τῶν γραμμάτων D, I καὶ L, ἐχρησάμην τοῖς ἑλληνικοῖς A, Γ καὶ A. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἑλληνιστὶ μνημονευόμενον ἐν τῇ μεταφράσει μου ῥητὸν (στίχ. 91 καὶ 93) σύγκειται, ὡς καὶ τὸ λατινιστὶ ἐκ τριάκοντα πέντε στοιχείων καὶ πέντε λέξεων, τῆς μόνης διαφορᾶς οὔσης ὅτι τὸ λατινιστὶ λήγει εἰς M, τὸ δὲ ἑλληνιστὶ εἰς N.

132. Θεία Πηγάσις· ἡ Μοῦσα Καλλιόπη, ἣν ἐπεκαλέσατο ὁ ποιητὴς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Καθαρητηρίου.

134. Πρὸς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, οὗ ἡ εἰκὼν ἦν ἐντετυπωμένη εἰς τὰ νομίσματα τῆς Φλωρεντίας, καὶ ὁ ὑπαινιττόμενος ἅγιος ἐκλαμβάνεται ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ νομίσματος.

186. Οὐδ’ Ἀλιέα· οὐδὲ τὸν Πέτρον.

Εἰς ᾠδὴν ΙΘ΄.

28. Ἐν τοῖς Θρόνοις τῆς οὐρανίου Ἱεραρχίας. Ὅρα Παραδ. Θ’, 61 καὶ ΚΗ’, 104.

46. Ἀλαζὼν ὁ πρῶτος· ὁ Ἐωσφόρος.

106. Ματθ. Ζ’, 21: “Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ’ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.”

109. Ματθ. ΙΒ’, 41: “Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν.”

113. Ἀποκαλ. Κ’, 12: “Καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ

βιβλία ἡνεόχθησαν· καὶ βιβλίον ἄλλο ἡνεόχθη, ὃ ἐστὶ τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.”

115. “Ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλβέρτος εἰσέβαλεν εἰς Βοημίαν τῷ 1303. “Ὁρα Καθαρτ. Ζ’, 97 κφξ.

120. Φίλιππος ὁ Καλός, ὁ νοθεύσας τὸ γαλλικὸν νόμισμα, ἵνα ἐκτίσῃ τὰς δαπάνας τοῦ Φλανδρικοῦ πολέμου. Ἐφονεύθη ἐν κυνηγεσίᾳ τῷ 1314, ἐκ πτώσεως ἀπὸ τοῦ ἵππου, προσβληθεὶς καὶ δηχθεὶς ὑπὸ συάγρου.

122. Ἀγγλον, Ἐδουάρδον τὸν Α’, καὶ Σκῶτον, Ῥοβέρτον Βρούτιον (Robert Bruce).

125. Τοῦ τῶν Ἰσπανῶν, πιθανῶς Φερδινάνδου τοῦ Δ’, βασιλέως Καστιλίας (1295–1312).

125. Τοῦ τῆς Βοημίας· Βεγκέσλα τοῦ Δ’, βασιλέως Βοημίας. “Ὁρα Καθαρτ Ζ’, 101.

127. Καρόλου τοῦ Β’, βασιλέως Νεαπόλεως καὶ Ἱερουσαλήμ. Ἐκαλεῖτο δὲ Ciotto ἢ ὁ Χωλός.

128. Τὸ Ι καὶ Μ σημεῖά ἐστὶν ἀριθμητικὰ τῶν Ῥωμαίων, σημαίνοντα τὸ πρῶτον ἕν, τὸ δ’ ἕτερον χίλια, ἑλληνιστὶ δὲ ἓν καὶ μύρια.

131. Τοῦ Φρεδερίκου, βασιλέως ἢ ἄρχοντος Σικελίας, καλουμένης νήσου τοῦ πυρὸς ἕνεκα τῆς Αἴτνης. Ἦν δὲ υἱὸς Πέτρου τοῦ Γ’, βασιλέως Ἀραγωνίας.

137. Ἰακώβου, βασιλέως τῶν Βαλιαρίδων νήσων (Majorca καὶ Minorca — Μείζονος καὶ Ἐλάσσονος) καὶ Ἰακώβου τοῦ Β’, βασιλέως Ἀραγωνίας.

139. Ὁ Δίνις, ἢ Διονύσιος, βασιλεὺς Λυσιτανίας ἢ Πορτογαλλίας (1279–1325), καὶ ὁ βασιλεὺς Νερίγουν ἢ Νορβηγίας, πιθανῶς ὁ καλούμενος Ἀσκίνος (Haskin).

140. *Εἰς τῶν ἡγεμόνων Ῥασκίας ἢ Ῥαγούσης* (Rascia ἢ Ragusa) ἐνόθευσε τὸ Ἑνετικὸν νόμισμα. Κατὰ τὴν δεκάτην τρίτην καὶ δεκάτην τετάρτην ἑκατονταετηρίδα ὑπῆρχεν ἀνεξάρτητον Σκλαβωνικὸν βασίλειον Ῥασκίας.

144. Τὸ περίξ ὄρος ἐστὶ τὰ Πυρηναῖα.

146. Ἀμμόχωστος καὶ Λευκωσία (ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Famagosta καὶ Nicosia), πόλεις ἐν Κύπρῳ, ἐκλαμβανόμεναι ἐνταῦθα ἀντὶ τῆς ὅλης νήσου, κυβερνωμένης τυραννικῶς ὑπὸ τὴν δυναστείαν τῶν Λουσινιανῶν (Lusignan).

Εἰς Ὠδὴν Κ'.

9. Τὸ σύμβολον τοῦ κόσμου καὶ ἀνάκτων, ὁ Ἀετός.

37-39. Ὁ Δαυΐδ, ὁ ἀναγαγὼν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἐξ οἴκου Ἀμιναδάβ τοῦ ἐν τῷ βουνῷ εἰς οἶκον Ἀβεδδάρ τοῦ Γεθαίου, κατέκειθεν εἰς Ἱερουσαλήμ. 2 Βασ. ΣΤ'.

44. Τραϊανός. Ὅρα Καθαρτ. Ι', 75 καὶ Σημ.

49. Ἐζεκίας. “Καὶ ἐβόησεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης πρὸς Κύριον, καὶ ἐπέστρεψεν ἡ σκιὰ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς εἰς τὰ ὀπίσω δέκα βαθμούς.” 4 Βασ. Κ', 11. Ὅρα καὶ Ἡσαΐαν ΔΗ'.

55. Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας γεγευνὸς ἔλλην διὰ τῆς μεταθέσεως εἰς Βυζάντιον τῆς ἑδρας τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους, καὶ παραχωρήσας δῆθεν τὴν Ῥώμην τῷ Πάπῃ Σιλβέστρῳ. Ἀδ. ΚΒ', 115 καὶ Σημ.

62. Γουέλμος ὁ Β', βασιλεὺς Ἀπουλίας καὶ Σικελίας, καλούμενος ὁ Ἀγαθός (1167-1189).

68. Ῥιφεύς, Τρῳός, καλούμενος ὑπὸ τοῦ Βιργιλίου ὁ δικαιοτάτος τῶν Τρώων :

“Et Ripheus justissimus unus
Qui fuit in Teucris, et servantissimus aequi.”

Αἰν. Β'. 426-427.

Μετάφρασις Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως :

“Ριφεὺς ἐπὶ πίπτειν,
Ὅς τίεσκ' ἰσότητα ἀπάντων ἔζοχα Τεύκρων.”

94. Ματθ. ΙΑ', 12: “Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἄρπάζουσιν αὐτήν.

100. Ὁ Τραϊανὸς καὶ ὁ Ῥιφεύς.

105. Ὁ μὲν Ῥιφεὺς πρὸ τῆς καθηλώσεως τῶν ποδῶν τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ Τραϊανὸς ὕστερον.

106. Ὁ Τραϊανός.

118. Ὁ Ῥιφεύς.

127. Αἱ τρεῖς γυναῖκες· αἱ τρεῖς θεολογικαὶ Ἀρεταί, Πίστις, Ἐλπίς καὶ Ἀγάπη. Καθαρτ. ΚΘ', 121.

146. Τὸν Ῥιφέα καὶ Τραϊανόν.

Εἰς ᾠδὴν ΚΑ'.

1. Τὸν Ἑβδομον Οὐρανόν, ἣ τὸν τοῦ Κρόνου, νέμονται αἱ ψυχαὶ τῶν Θεωρητικῶν βίον βεβιωκότων.

6. Σέμέλη, θυγάτηρ Κάδμου, θνητὴ οὔσα, ᾗτήσατο προτροπῇ τῆς Ἥρας τὸν ἐραστὴν αὐτῆς Δία ἐλθεῖν πρὸς αὐτήν ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ δόξῃ· τοῦ δὲ θεοῦ ἐνδόντος τῇ αἰτήσῃ κατετεφρώθη ἐκ τῶν προσβολῶν τῶν ἀστραπῶν καὶ τῆς φλογὸς τοῦ κεραυνοῦ. Ὁβιδ. Μεταμ. Γ'.

15. Ὁ πλανήτης Κρόνος ἐστὶ νῦν ἐν τῷ Λέοντι, τὸ δὲ ψῦχος αὐτοῦ μετριάζεται ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἀστερισμοῦ τούτου, ἐνισχυομένης οὕτω τῆς ἐπιρροῆς αὐτοῦ.

26. Ἄνακτος φίλου τοῦ Κρόνου, βασιλέως τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος.

43. Τὸ ἐγγύτερον στὰν φῶς· τὸ πνεῦμα Πέτρου Δαμιανοῦ.

46. Ἐκείνη, ἡ Βεάτριξ.

61-63. Τὸ σὸν θνητὸν οὓς οὐ δύναται ὑποστῆναι τὸν ἦχον τῶν ἡμετέρων ᾠσμάτων, ὥς οὔτε τὸ σὸν θνητὸν ὄμμα τὸ μειδίαμα τῆς Βεάτρικος.

106. Μεταξὺ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλπου καὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους.

109. Κατρία, ὄρος ἐν τοῖς Ἀπεννίνοις μεταξὺ Ἰγουίου καὶ Περτίας (Pergola), παρ' οὗ τὰς κατωφερείας ἵστατο τὸ ἀσκητήριον τοῦ Ἁγίου Σταυροῦ τῆς Ἀβελλανῆς Κρήνης (Santa Croce della Fonte Avellana), ἡσυχαστήριον τοῦ Πέτρου Δαμιανοῦ. Οὗτος ἐγένετο τῷ 1057 Καρδινάλις, ὥς ὑπαινίττεται ὁ ποιητὴς ἐν στίχῳ 125· ἀπέθανε δὲ τῷ 1080. Ὁ δὲ Πέτρος ἀμαρτωλός, ὃν συγχέουσιν ἐνίοτε μετὰ τοῦ Πέτρου Δαμιανοῦ, ἦν κτήτωρ τοῦ μοναστηρίου τῆς Ἁγίας Μαρίας τοῦ Αἰμένος (Santa Maria del Porto), ἐγγὺς Ῥαβέννης. Κατὰ τινὰς σχολιαστάς, ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ, ὅτι ὁ Πέτρος Δαμιανός, ὁ ἡσυχάζων ἐν τῷ παρὰ τοὺς πρόποδας Κατρίας ἀσκητηρίῳ, εἰθὺς δὲ καλεῖν ἑαυτὸν Πέτρον ἀμαρτωλόν, οὐκ ἦν Πέτρος ὁ ἀμαρτωλός, ὁ μονάζων ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῆς Ἁγίας Μαρίας παρὰ τὸν Ἀδριατικὸν κόλπον.

127. Κηφᾶς, ὁ Ἅγιος Πέτρος. Ἰωάν Α', 43.

127. Τὸ μέγα σκεῦος τοῦ θείου Πνεύματος, τὸ Σκεῦος τῆς Ἐκλογῆς, ὁ Ἅγιος Παῦλος. "Ορα" Ἀδ. Β', 28, Σημ.

129. Δουκᾶς, Ι', 7: "Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίουντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι."

Εἰς Ὠδὴν ΚΒ'.

37. Τὸ ὄρος Κασσῖνον ἢ Κάσσιον (Cassino), τὸ παρὰ τὴν κλιτὺν ὑψηλοῦ ἄλλου ὄρους, κεῖται κατ' ἴσην ἀπόστασιν μεταξὺ Ῥώμης καὶ Νεαπόλεως. Ἐπ' αὐτοῦ ἵστατο ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὃν καθεῖλε Βενέδικτος, ἀνεγείρας ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τὸ πρῶτον Μοναστήριον τοῦ Τάγματος αὐτοῦ.

40. Ὁ Ὅσιος Βενέδικτος, ἐορταζόμενος παρ' ἡμῖν τῇ ιδ' Μαρτίου, ἐγεννήθη ἐν Νουρσίᾳ (Noreia-Nuesia) τῆς Ἐπαρχίας Σπολητίου (Spoleto-Spoletium) τῷ 480, καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ ὄρους Κασσίνου τῷ 543.

49. Ὁ Ὅσιος Μακάριος, ὁ Αἰγύπτιος ἀναχωρητὴς τῆς τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, ἰδρυτὴς ἐν Ἀνατολῇ Τάγματος ὁμοίου τῷ τῶν Βενεδικτίνων ἐν Δύσει. Ἐορτάζεται παρ' ἡμῖν ἡ μνήμη αὐτοῦ τῇ ιθ' Ἰανουαρίου.

49. Ῥωμούαλδος ἢ Ῥωμᾶλδος, ἰδρυτὴς τοῦ Τάγματος τῶν Καμαλδολιτῶν, ἀκμάσας περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης πρώτης ἐκατονταετηρίδος.

70-72. Γεν. ΚΗ', 12: "Καὶ ἐνυπνιασθῇ καὶ ἰδοὺ κλῖμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῇ, ἣς ἡ κεφαλὴ ἀφικνέιτο εἰς τὸν οὐρανόν· καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον ἐπ' αὐτῇ."

94. Ψαλμ. ριγ', 5 : "Τί σοί ἐστι θάλασσα ὅτι ἔφυγες ; καὶ σὺ Ἰορδάνη ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω ;" Ὁ νοῦς· ἡ θεία δύναμις ἡ ποιήσασα τηλικαῦτα ὑπὲρ φύσιν θαύματα, δύναται ἔτι μᾶλλον θεραπεῦσαι τὴν διαφθορὰν τῆς Ἐκκλησίας, καίτοι δυσεφίκτου φαινομένης τῆς θεραπείας.

111. Τὸ μετὰ τὸν Ταῦρον ζώδιον· τοὺς Διδύμους. Ἐπικαλεῖται δὲ ὁ ποιητὴς τὸν ἀστερισμὸν τοῦτον, καὶ λέγει, ὅτι γινώσκει τὴν ἑαυτοῦ ἀξίαν, ὡς γεννηθεὶς ὅτε ὁ ἥλιος ἦν ἐν τῷ ζῳδίῳ τούτῳ, δηλαδὴ τῇ 14^ῃ Μαΐου 1285. Ὁ Δάντης ἀνέβη νῦν εἰς τὸν ὄγδοον Οὐρανόν, ἢ τὸν τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων.

116. Ὁ πατήρ πάντων θνητῶν ζώντων· ὁ ἥλιος. Τὸν ἥλιον Ἀριστοτέλης καὶ πρὸ αὐτοῦ Ἀναξαγόρας πατέρα προσηγόρευον.

139. Τὴν Σελήνην.

141. Παραδ. Β', 60.

143. Τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὑπερίωνος, τοῦ Ἥλιου.

144. Μαῖα, μήτηρ τοῦ Ἑρμοῦ· Διώνη, μήτηρ τῆς Ἀφροδίτης, τεθεῖσαι ἐνταῦθα ἀντὶ αὐτῶν τούτων τῶν πλανητῶν.

146. Ὁ πλανήτης Ζεὺς, ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν ἀστρολόγων εὐκραῆς ἀστήρ, κεῖται μεταξὺ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Κρόνου καὶ τοῦ υἱοῦ Ἄρεως.

153. Ὁ ποιητής, δυνάμενος καθορᾶν πάντας τοὺς κατοίκους τῆς γῆς, ἐστὶν ἄρα ἄνω τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ, κειμένης κατὰ τοὺς γεωγράφους τῶν χρόνων ἐκείνων ἐπὶ τοῦ κέντρου τῆς γῆς. Ὁρα Παραδ. ΚΖ', 79.

Eis 'Ωδὴν ΚΓ'.

11. Πρὸς νότον· ὁ ἥλιος φαίνεται κινούμενος βραδύτερον, ὅτε προσεγγίζει τῷ μεσημβρινῷ.

25. “Ὡς δ' ὅτ' ἐν οὐρανῷ ἄστρα φαεινὴν ἀμφὶ σελήνην
Φαίνεται ἀριπρεπέα, ὅτε τ' ἔπλετο νήνεμος αἰθήρ·
Ἐκ τ' ἔφανον πᾶσαι σκοπιαί καὶ πρόωνες ἄκροι
Καὶ νάπαι· οὐρανόθεν δ' ἄρ' ὑπερῤῥάγη ἄσπετος αἰθήρ·
Πάντα δ' εἶδετα ἄστρα· γέγηθέ τε φρένα ποιμήν.”
Ἰλ. Θ, 555-559.

26. Τριοδίτις· λατινιστὶ καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ Trivīa, ἐπὶ κλησὶς τῆς Ἑκάτης, δοθεῖσα αὐτῇ ὡς ἐφόρῳ τῶν τριόδων· ἔστι δὲ ἡ Σελήνη, καλουμένη ἐν οὐρανῷ Ἀρτεμις, ἐν γῇ Ἑκάτη καὶ ἐν Ἄδου Περσεφόνη. Μνημονευτέον δ' ἐν ταῦθα τὸ ἐξῆς λατινικὸν δίστιχον :

“Terret, lustrat, agit Proserpina, Luna, Diana,
Ima, suprema, feras, sceptro, fulgore, sagittâ.”

26. Καθαρτ. ΑΑ', 106 :

“Ὡδ' ἐσμέν νύμφαι, καὶ οὐρανοῖς ἀστέρες.”

29. Τὸν Χριστόν.

30. Ὡς ὁ παρ' ἡμῶν ἥλιος φωτίζει (κατὰ τὸ ἐπὶ Δάντου ἀστρονομικὸν σύστημα) οὗς ὑπεράνω ἡμῶν βλέπομεν ἀστέρας.

46. Βεάτριξ ἐστὶν ἡ φθεγγομένη.

70. Ἡ Βεάτριξ ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον.

73. Ῥόδον ἡ Παρθένος Μαρία.

74. Τὰ κρίνα· οἱ Ἀπόστολοι.

90. Μέγιστον πῦρ· ἡ Παρθένος.

92. Ζῶν ἀστήρ κφξ· προσηγορίαι ὡσαύτως τῆς Παρθένου.

94. Ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ.

112. Τὸ Πρῶτον Κινοῦν· ὁ ἔσχατος κρυστάλλινος ἡ ἔνατος οὐρανός.

135. Ἐκεῖ αἱ ψυχαί, αἱ ὀλιγορήσασαι χρυσοῦ ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῆς Βαβυλῶνος, μεταφορικῶς ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ γηίνῳ αὐτῶν βίῳ, ἀπολαύουσι τοῦ θησαυροῦ, οὗ ἐγένοντο ἄξιαί.

139. Ὁ Ἅγιος Πέτρος σὺν τοῖς ἄλλοις ἁγίοις τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης.

Εἰς Ὠδὴν ΚΔ'.

1. Ἀποκαλ. ΙΘ', 9: "Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἁγίου κεκλημένοι."

20. Τὸν Ἅγιον Πέτρον.

26. Πτυχαί, παρὰ τῷ ποιητῇ *pieghe*, μεταφορὰ ἀπὸ τῆς ζωγραφικῆς, ἐν ᾗ ἡ παράστασις τῶν πτυχῶν τῶν ὑφασμάτων δεῖται χρωμάτων λίαν ἐντέχνων. Χρῆται δὲ τοιαύτῃ μεταφορᾷ καὶ Πίνδαρος:

. . . "πέποιθα δὲ ξένον

μή τιν', ἀμφοτέρα καλῶν τε ἴδριν, ἀλλὰ καὶ δύναμιν κυριώτερον, τῶν γε νῦν κλυταῖσι δαιδαλωσέμεν ὕμνων πτυχαῖς."

Ὅλ. Α', 103-105.

28. Ὁ Ἅγιος Πέτρος φθέγγεται πρὸς τὴν Βεάτρικα.

46. Ἐν ἀγῶνι, ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῶν ἐπιστημονικῶν σχολῶν πρὸς ἐπίτευξιν στεφάνου δάφνης (*baccalaureat*).

62. Τοῦ Ἁγίου Παύλου.

64. Πρὸς Ἑβραίους, ΙΑ', 1: "Ἔστι δὲ πίστις, ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων."

93. Ἐν τῇ Παλαιᾷ καὶ Νέᾳ Διαθήκῃ.

126. Ὁ Ἰωάννης προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθε πρῶτος εἰς τὸν Τάφον· ἀλλ' ὁ Πέτρος εἰσῆλθε πρῶτος. Ἰωάν. Κ', 4-6.

137. Δι' ὑμῶν δηλαδὴ διὰ σοῦ τε καὶ ἄλλων Ἀποστόλων, τῶν γραφάντων, ἐπεὶ ἐπλήσθησιν Πνεύματος Ἁγίου ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς.

Εἰς Ὠδὴν ΚΕ'.

5. Γλυκὺ ποιμνιον, ἡ Φλωρεντία.

12. Ὅρα τὴν προηγουμένην ὁδὴν, στίχ. 152.

17-18. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος, δι' ὃν οἱ ἐν τῇ γῇ ἀπέρχονται εἰς Καλλαϊκὴν (Galizia) πρὸς προσκύνησιν τοῦ τάφου αὐτοῦ, κειμένου ἐν Φλανϊονίᾳ (Compostella), πόλει Καλλαϊκῶν ἐν Ἰσπανίᾳ.

29. Ἰακ. Α', 5: "Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος· καὶ δοθήσεται αὐτῷ." Καὶ αὐτόθι, 17: "Πᾶσα δόσις ἀγαθή, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἐνὶ παραλλαγῇ ἢ τροπῇς ἀποσκίασμα."

33. Ὁ Πέτρος, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἐθεάσαντο μόνοι τὴν Μεταμόρφωσιν, ὡς καὶ τὸ θαῦμα τῆς ἄγρας τῶν ἰχθύων (Λουκ. Ε', 4), καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ θυγατρίου Ἰαείρου (Μάρκ. Ε', 37)· ὡς ἐκ τούτου δὲ προσ-

ωποποιούσι παρὰ τῷ ποιητῇ Πίστιν, Ἑλπίδα καὶ Ἀγάπην.

34. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος προσφθέγγεται τὸν Δάντην.

40. Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος ἐπαναλαμβάνει τὸν λόγον.

49. Ἡ Βεάτριξ.

56-57. Ἐκ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν.

67. Ὁ ὀρισμὸς οὗτος τῆς Ἑλπίδος ἐστὶ Πέτρου Δομ-
βάρδου, Βιβλ. Γνωμῶν Γ', 26: "Est spes certa ex-
pectatio futurae beatitudinis, veniens ex Dei gratiâ, et
meritis precedentibus."

73. Ψαλμ. Θ', 10: "Καὶ ἐλπισάτωσαν ἐπὶ σέ οἱ
γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου."

91-93. Ἡσαΐας, ΞΑ', 7: "Οὕτως ἐκ δευτέρας κληρο-
νομήσουσι τὴν γῆν, καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς
αὐτῶν." Αὐτόθι, 10: "Ἐνέδυσσε γάρ με ἱμάτιον σωτη-
ρίου, καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης."

95. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἐν Ἀποκαλύψει, Ζ', 9: "Μετὰ
ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν
οὐδεὶς ἡδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ
γλωσσῶν ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ
ἀρνίου, περιβεβλημένοι στολὰς λευκάς· καὶ φοίνικες ἐν
ταῖς χερσὶν αὐτῶν."

100. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης.

101. Εἰ ὁ Καρκίνος, ὃς χειμῶνος ἀνατέλλει κατὰ τὴν
δύσιν τοῦ ἡλίου, εἶχε τοιαύτην λάμψιν, οἷαν τὸ μέσον τῶν
χορῶν πάντων λάμψαν φῶς (τὸ παριστὰν τὸν Ἅγιον
Ἰωάννην), ἡ νύξ μετετρέπετο ἂν εἰς ἡμέραν, καὶ ὁ τοῦ
Καρκίνου μὴν ἐγίνετο ἂν ἡμέρα μία.

106. Τὸν Ἅγιον Ἰωάννην.

107. Πρὸς τὰλλα δύο· τὸν Ἅγιον Πέτρον καὶ τὸν Ἅγιον Ἰάκωβον.

112. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ (Ἰωάν. ΙΓ', 25 καὶ ΚΑ', 20).

113. Πελεκάν· ὁ Χριστός, ᾧ δέδοται συμβολικῶς τὸ ὄνομα τοῦτο, διότι κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐνομίζετο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ὅτι ὁ πελεκάν κεντεῖ τῷ ἰδίῳ ῥάμφει τὰ πλευρά, ἵνα διὰ τοῦ ἐκρέοντος αἵματος ἀναζωώσῃ τοὺς δηχθέντας ὑπὸ ὀφews νεοσσούς.

114. Ἰωάν. ΙΘ', 27 : “ Εἴτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδου ἡ μήτηρ σου· καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.”

126. Ἔως οὗ πληρωθῇ ὁ προωρισμένος ἀριθμὸς τῶν ἐκλεκτῶν. Ἀποκαλ. ΣΤ', 11 : “ Καὶ ἐδόθησαν ἐκάστοις στολαὶ λευκαί, καὶ ἐβρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως οὗ πληρώσονται καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς καὶ αὐτοί.”

127. Σὺν δυσὶ στολαῖς· δηλαδὴ τῇ δόξῃ τῆς ψυχῆς καὶ τῇ μετὰ τὴν ἀνάστασιν δόξῃ τοῦ σώματος, ἧς ἀπολαύουσι μόνοι ὁ Χριστὸς καὶ ἡ ἀναληφθεῖσα Παρθένος πρὸ τῆς γενικῆς ἀναστάσεως.

132. Ἡ τριφωνία τοῦ Ἁγίου Πέτρου, τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

Εἰς Ὠδὴν ΚΣΤ'.

12. Ἀνανίας, ὁ ἐν Δαμασκῷ μαθητής, ὁ ἰασάμενος τοὺς ὀφθαλμοὺς Σαύλου τῇ ἐπιθέσει τῆς χειρός. Πράξ. Θ', 17 : “ Ἀνῆλθε δὲ Ἀνανίας, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν·

καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, εἶπε· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέ με (Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἡ ἡρχου), ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς Πνεύματος ἁγίου. Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὥσεί λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε παραχρήμα· καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη.”

18. Ἐρως, ἐνταῦθα ἡ Χριστιανικὴ Ἀγάπη.

38. Πιθανῶς ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸν Πλάτωνα, ὅς φησιν ἐν Συμποσίῳ: “Πολλαχόθεν ὁμολογεῖται ὁ Ἐρως ἐν τοῖς πρεσβυτάτοις εἶναι. Πρεσβύτατος δὲ ὢν μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίος ἐστιν.” (Ἐκδ. Διδώτου T. Α', 662, 52.)

42. Ἐξόδ. ΑΓ', 19: “Καὶ εἶπεν· Ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου τῇ δόξῃ μου, καὶ καλέσω τῷ ὀνόματί μου, Κύριος ἐναντίον σου· καὶ ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω, ὃν ἂν οἰκτειρῶ.”

44. Ἰωάν. Α', 1: “Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.” . . . “Καὶ ὁ Λόγος, σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. . . πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.”

53. Ἐν ταῖς Χριστιανικαῖς εἰκόσιν ὁ αἰετός ἐστι τὸ σύμβολον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου.

69. Ἡσαΐας, ΣΤ', 3: “Καὶ ἐκέκραγεν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ ἔλεγον, Ἁγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ.”

83. Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀδάμ.

106. Ἀληθεὺς Κάτοπτρον ὁ Θεός.

107. Ὁ παρήλιος, παραδείγματος χάριν, ἐστὶν ἀτελής τις εἰκὼν τοῦ ἡλίου, γινομένη ἐκ τῆς ἐν νεφέλαις ἀντανεκλάσεως κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ, ὅτι πᾶν

πρᾶγμα ἔστι τοιαύτη τις ἀντανάκλασις τῆς θεότητος· ἄλλ' ὁ Θεὸς οὐδενός ἐστιν ἡ ἀντανάκλασις.

110. Αὕτη, ἡ Βεάτριξ.

124-126. Κατὰ τὸν ποιητὴν, ἡ γλῶσσα, ἣν ἐλάλει ὁ Ἀδάμ, ἀπεσβέσθη καὶ πρὸ τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν ἐν Βαβυλῶνι.

134. Παρὰ τῷ ποιητῇ I, ὅπερ τινὲς τῶν σχολιαστῶν ἐκλαμβάνουσιν ἀντὶ τῆς λέξεως Ἰεχοβά, ὁ Θεός, οὔσης δῆθεν ἐπὶ Ἀδὰμ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Ἐγὼ δὲ ἐχρησάμην ἀντὶ τοῦ I τῷ ὁμοφώνῳ μονοσυλλάβῳ EI, τῷ ἐπιγεγραμμένῳ ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ σημαίνουντι κατὰ τινας Θεός; περὶ οὗ ἔγραψε Πλούταρχος.

136. Ἡλί, τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ κατὰ Ματθαῖον ΚΖ', 46· Ἐλὼν δὲ κατὰ Μάρκον ΙΕ', 34.

130-142. Διαιρουμένης εἰς τέταρτα τῆς περὶ τὴν γῆν ἡμερουσίου φορᾶς τοῦ ἡλίου, οὗτος ἀλλάσσει τέταρτον καθ' ἐκάστην ἐξάδα ὥρων· ὥστε, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἀκολουθοῦντα παραδίδει ἀρχαία, ὁ Ἀδάμ, ὃς ἐπλάσθη τὴν πρώτην ὥραν τῆς ἡμέρας, διέμεινεν ἐν τῷ ἐπιγεῖῳ Παραδείσῳ ἄχρι τῆς ἐπομένης τῇ ἕκτῃ ὥρᾳ, ἥτοι ὥρας ἑπτά.

Εἰς Ὡδὴν ΚΖ'.

10. Οἱ τέσσαρες λαμπτήρες· Ἅγιος Πέτρος, Ἅγιος Ἰάκωβος, Ἅγιος Ἰωάννης καὶ Ἀδάμ.

14-15. Εἰ ὁ λευκὸς πλανήτης Ζεὺς ἐγένετο ἐρυθρός, ὥς ὁ Ἄρης.

22. Ὁ Πάπας Βουφάκιος ὁ Η'. "Ορα Ἀδ. Γ', Σημ. 59· καὶ ΙΘ', Σημ. 53.

25. Τὸν ἐν Οὐατικανῷ λόφῳ, ἔνθα μετεκομίσθη τὸ σῶμα τοῦ Ἀγίου Πέτρου ἐκ τῶν ὑπογείων νεκρῶνων (Catacombes).

36. Λουκᾶς, ΚΓ', 44 : "Καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν. . . . καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος."

41. Αἶνος ἦν ὁ ἄμεσος διάδοχος τοῦ Ἀγίου Πέτρου ὡς Ἐπίσκοπος Ῥώμης, Κλήτος δὲ Αἰνὸν ἐμαρτύρησαν δὲ ἀμφότεροι ἐν τῷ πρώτῳ τῆς Ἐκκλησίας αἰῶνι.

44. Πάπαι μαρτυρήσαντες κατὰ τὸν δεύτερον καὶ τρίτον αἰῶνα τῆς Ἐκκλησίας.

46-47. Ἐκ δεξιῶν μὲν τοῦ Πάπα ἐδρεύειν τοὺς εὐνοουμένους Γουέλφους, ἐξ εὐωνύμων δὲ τοὺς καταδιωκομένους Γιβελίνους.

50. Τῆς παπικῆς σημαίας φερούσης ὡς σύμβολον τὰς κλεῖδας.

51. "Ορα Ἀδ. ΚΖ', 85 κφξ.

53. Αἱ πιπρασκόμεναι ἀφέσεις ἦσαν σεσημασμένοι τῇ παπικῇ σφραγίδι, φερούση ἐν εἰκόνι τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀγίου Πέτρου.

55. Ματθ. Ζ', 15 : "Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἄρπαγες."

57. Ψαλμ. ΜΓ', 23 : "'Εξεγέρθητι, ἵνα τί ὑπνοῖς Κύριε ;"

58. Ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Ε' (1305) ἦν Βάσκων· Ἰωάννης δὲ ὁ ΚΓ' (1316) ἐκ Καούρης.

69. Ὅτε ὁ ἥλιός ἐστιν ἐν Αἰγύκερῳ ἀπὸ μέσων Δεκεμβρίου ἄχρι μέσων Ἰανουαρίου.

79. Παραδ. ΚΒ΄, 133.

81. Τὸ πρῶτον κλίμα ἐστὶν ἡ Διακεκαυμένη ζώνη, ἡ πρώτη ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Τὸ δὲ ἐκ μέσου πρὸς τὸ τέλος σημαίνει ἀπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ εἰς τὸν ὀρίζοντα. Ὁ Δάντης ἦν ἄρα τότε ἕξ ὥρας ἐν Διδύμοις, τοῦτ' ἐστὶν ἐν τῷ οὐρανῷ τῶν Ἀπλανῶν ἀστέρων.

82-83. Ὡν νῦν ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Γαδείρων, ὁ Δάντης ἐβλεπε πρὸς μὲν δυσμὰς τὸν πλοῦν τοῦ Ὀδυσσέως, περὶ οὗ ὅρα Ἄδ. ΚΣΤ', 90 κφξ., πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὴν Φοινικικὴν ἀκτὴν, ὅθεν ἡ Εὐρώπη, θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Ἀγήνορος, διαπλεύσασα ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Διός, λαβόντος μορφὴν ταύρου, μετεκομίσθη εἰς Κρήτην. Ὁβιδ. Μεταμ. Β΄.

87. Ὁ ἥλιος ἦν ἐν Καρκίνῳ, δύο σημεῖα πέραν τῶν Διδύμων, ἔνθα ὦν τότε ὁ Δάντης οὐκ ἠδύνατο καθορᾶν ὁλόκληρον τὴν γῆν, φαινομένην δῆθεν ἕνεκα τῆς ἐπιπροσθήσεως τῶν δύο ζῳδίων ὡς ἡ σελήνη ἡμέρας τινας μετὰ τὴν πανσέληνον.

91. Καθαρτ. ΛΑ΄, 49.

98. Ἐκ τῆς φωλεᾶς τῆς Αἴδας, ἐκ τοῦ ζῳδίου Διδύμων, ἦτοι Κάστορος καὶ Πολυδεύκους, υἱῶν τῆς Αἴδας, πρὸς ἣν ἦλθεν ὁ Ζεὺς ἐν μορφῇ κύκνου.

103. Ὁ Δάντης ἐπόθει γινῶναι, ἐν τίνι μέρει ἦν τοῦ οὐρανοῦ.

109. Τὸ Πρῶτον Κινοῦν ἢ ὁ ἕνατος καὶ ἔσχατος Κρυστάλλινος οὐρανὸς ἔχει μόνος τὸν Θεῖον Νοῦν. Παραδ. Β΄, 131, καὶ Σημ. 112 αὐτόθι.

113. Διὰ τοῦ περιβόλου τούτου ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὸν Ἐμπύριον Οὐρανόν, τὸν περιλαμβάνοντα τὸ Πρῶτον Κινοῦν καὶ τοὺς κατωτέρους ἄλλους οὐρανοὺς·

117. Οἱ μείζονες ἀριθμοὶ παράγουσι καὶ μετροῦσι τοὺς ἐλάσσονας, ὡς ὁ δέκα παράγει καὶ περιλαμβάνει τὸν πέντε δις καὶ τὸν δύο πεντάκις.

137. Τῆς καλῆς κόρης· τῆς Ἡοῦς, θυγατρὸς τοῦ Ἥλιου.

143. Ὁ Δάντης πρὸ τῆς κατὰ τὸ 1582, ἐπὶ Πάπα Γρηγορίου τοῦ ΙΓ', γενομένης μεταρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου, ἐγίνωσκε τὸ πλημμελὲς τοῦ ἐπὶ Ἰουλίου Καίσαρος κανονισθέντος, καθ' ὃ ὑπετέθη ὡς συγκεείμενον ἐξ ἡμερῶν 365 καὶ ὥρων 6 τὸ μῆκος τοῦ ἀστρονομικοῦ ἔτους, ὅπερ ἐστὶν ἀληθῶς ἔλαττον κατὰ κλίσμα τι, καλούμενον ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἑκατοστήν· διὸ καὶ ἀποφαίνεται ἐνταῦθα, ὅτι ἔνεκα τῆς παραμελήσεως τῆς κλασματικῆς ταύτης διαφορᾶς ἐλεύσεται καιρὸς, ὅτε ὁ Ἰανουάριος μὴν ἔσται ἐκτὸς τοῦ χειμῶνος. Ἡ καθ' ἡμᾶς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀποφεύγουσα τὴν διατάραξιν τῶν ὀρισμένων ἐνιαυσίων ἐορτῶν, ἐμμένει εἰσέτι ἐν τῇ διατηρήσει τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου· ἀλλ' ἐὰν τοῦτο παραταθῇ ἐπ' ἄπειρον, οἷον ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτι αἰῶνας, ἐπαληθεύσει δι' ἡμᾶς ἡ τοῦ Δάντου προφητεία. Πρὸς ἀποφυγὴν ὅμως τοῦ τε ἀτοπήματος τούτου καὶ τῆς διαταράξεως τῶν ἐορτασίων ἡμερῶν, ἔξεστι παραλείψαι τὴν ἐμβόλιμον δίσεκτον ἡμέραν ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη, ὅσα ἀπαιτεῖται μέχρι τῆς ἐπανόδου εἰς τὸν ἀκριβῆ κανόνα τῶν ὥρων τοῦ ἔτους.

145. Ὁ ποιητὴς προλέγων τὴν ὡς θύελλαν προσδοκωμένην ἔλευσιν τοῦ σωτῆρος τῆς Ἰταλίας (Ἄδ. Α', 106),

καὶ θέλων ὑποδείξαι, ὅτι ἡ τοσοῦτον ποθουμένη μεταβολὴ τελεσθήσεται οὐκ εἰς μακράν, εἰρωνικῶς ὥρισε πρὸς τοῦτο ἐποχὴν ἀπέραντον.

Εἰς Ὠδὴν ΚΗ'.

14. Ἐν τῷ ἐνάτῳ οὐρανῷ, τῷ Πρώτῳ Κινοῦντι.

16. Στιγμὴν τὸ φῶς τῆς θεότητος, παριστάμενον διὰ στιγμῆς πρὸς ἔνδειξιν τῆς ἀδιαιρέτου αὐτῆς ἐνότητος.

32. Ἀγγελος Ἦρας ἡ Ἴρις.

42. “Ἐκ τοιαύτης ἄρα ἀρχῆς ἡρτηται ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ φύσις.” Ἀριστοτ. Μετὰ τὰ Φυσικά, ΙΒ', 7.

51. Ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ, τῆς γῆς οὔσης ἐν τῷ κέντρῳ, αἱ μᾶλλον τοῦ κέντρου τούτου ἀπέχουσαι σφαῖραί εἰσιν αἱ θειότεραι· ἀπορεῖ τοίνυν ὁ Δάντης, πῶς ἐν τῷ Παραδείσῳ συμβαίνει τὸ ἀνάπαλιν, πῶς δηλαδὴ ἐν τῇ Ἀγγελικῇ Ἱεραρχίᾳ ἡ πηγὴ τῆς Δυνάμεως ἵσταται ἐν τῷ κέντρῳ, ἡ δὲ ἀνωτέρα τάξις τῶν Ἀγγέλων ἐστὶν ἡ πλησιεστέρα τοῦ κέντρου τούτου.

64. Οἱ σωματικοὶ κύκλοι· τὰ ὑλικά σώματα τῶν οὐρανίων σφαιρῶν.

70. Ὁ ἕνατος οὐρανός, τὸ Πρῶτον Κινοῦν, ἐν ᾧ εἰσι νῦν ὁ Δάντης καὶ ἡ Βεάτριξ.

77. Ὅσῳ ἐγγύτερον τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ κύκλος, τοσοῦτῳ μείζονα κέκτῃται δύναμιν. Ἐνθεν ὁ ἐξώτατος τῶν περὶ τὴν γῆν στρεφομένων οὐρανῶν ἀντιστοιχεῖ τῇ ἐγγυτέρᾳ τῶν περὶ τὸν Θεὸν στρεφομένων Ἀγγελικῶν Τάξεων. Πρὸς πλείονα δὲ κατάληψιν ἐκτίθενται ἐνταῦθα αἱ τρεῖς

Τριάδες τῶν Ἀγγέλων καὶ οἱ Οὐρανοί, οἷς ἀντιστοιχεῖ
ἐκάστη αὐτῶν, ὡς ἐφεξῆς :

Σεραφεῖμ Πρῶτον Κινοῦν, ἣ ὁ ἔσχατος Κρυστάλλινος οὐρανός,
Χερουβείμ Ἀπλανεῖς Ἀστέρες,
Θρόνοι Κρόνος·

Κυριότητες Ζεύς,
Δυνάμεις Ἄρης,
Ἐξουσίαι Ἥλιος·

Ἀρχαὶ Ἀφροδίτη,
Ἀρχάγγελοι Ἑρμῆς,
Ἀγγελοι Σελήνη.

80. “Ac velut Edoni Boreae quum spiritus alto
Insonat Aegaeo, sequiturque ad litora fluctus,
Qua venti incubuere, fugam dant nubila coelo.”

Αἶν. IB', 365-367.

Μετάφρασις Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως :

“Ὡς δὲ θρηϊκίου πνοιῇ Βορέας ἀέντος,
Πόντον ἀν' Αἰγαῖον κατὰ ἀκτὰς κύμα καλύπτει,
Οἱ ῥιπὴ βέβριθε, νέφη δὲ φνυγόντα κεῖάσθη.” 381-383.

89. Ὁ ποιητὴς χρῆται τῇ αὐτῇ παραβολῇ, ὡς καὶ
Παραδ. Α', 59-60.

93. Ὁ ποιητὴς ὑπαινίττεται τὴν γνωστὴν ἀμοιβήν, ἣν
ῥήτησατο παρὰ τοῦ βασιλέως Περσίας ὁ εὐρέτης τοῦ
παιγνίου τοῦ Ζατρικίου, προτείνας ὅπως δοθῇ αὐτῷ εἰς
κόκκος σίτου ἐπὶ τοῦ πρώτου τετραπέδου τοῦ ἄβακος, δύο
ἐπὶ τοῦ δευτέρου, τέσσαρες ἐπὶ τοῦ τρίτου, καὶ οὕτως ἐφ-
εξῆς, διπλασιαζόμενου κατὰ γεωμετρικὴν ἀναλογίαν τοῦ
ποσοῦ ἐκάστου τετραπέδου μέχρι τοῦ τελευταίου· ἀμοιβήν,

ἦν ὅλος ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπάρχων σῖτος οὐκ ἂν ἐξήρκει πληρῶσαι.

100. Ὁ Θεὸς ἔρωσ ὁ δεσμοῖς συνέχων αὐτοὺς ἀπρίξ τῇ κεντρικῇ Στιγμῇ. Ἰώβ, ΑΗ', 31: "Συνῆκας δὲ δεσμὸν Πλειάδος, καὶ φραγμὸν Ὠρίωνος ἡνοίξας."

104. Παραδ. Θ', 61.

117. Ἐγγίζοντος τοῦ ψύχους περὶ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν, ὅτε ὁ ἥλιός ἐστιν ἐν Ζυγοῖς, τὸ ἀντίθετον ζώδιον Κριὸς προίσταται τῆς νυκτός, καθ' ὃν χρόνον τὰ δένδρα ἀποβάλλει τὰ φύλλα.

130. Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐν τῷ περὶ Οὐρανίας Ἱεραρχίας συγγράμματι (Παραδ. Ι', 115-117). Ἦν δὲ εἰς τῶν ἐν Ἀθήναις προσηλύτων τοῦ Ἀγίου Παύλου. Πράξ. ΙΖ', 34: "Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ (τῷ Παύλῳ) ἐπίστευσαν ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης."

133. Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος, ὁ ἐπιλεγόμενος Μέγας, διάφορως ἔχει τῷ Διονυσίῳ περὶ τῶν Τάξεων τῶν Ἀγγέλων.

138. Ὁ Ἅγιος Παῦλος, ὃς (2 Κορινθ. ΙΒ', 4) "ἡρπάγη εἰς τὸν Παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι."

Εἰς Ὠδὴν ΚΘ'.

1. Παῖδες Αἰητοῦς εἰσιν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἦτοι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη.

2. "Ὅτε ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη εἰσὶν ἀντιθέτως καὶ ἰσορρόπως ἐν τῷ Κριῷ καὶ τοῖς Ζυγοῖς, ἡ μὲν ἀνατέλλουσα, ὁ δὲ δύνων, οὐ μένουσι συγχρόνως ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, εἰ μὴ μίαν μόνην στιγμὴν.

11. "Οπερ ὁ Δάντης ποθεῖ εἰδέναι ἐστί, ποῦ, πότε καὶ πῶς ἐδημιουργήθησαν οἱ Ἄγγελοι.

12. Πᾶς τόπος καὶ πᾶς χρόνος· ἐν τῷ πρωτοτύπῳ :
ogni ubi col ogni quando, πᾶν ποῦ καὶ πᾶν πότε.

14. Ἰώβ, ΛΗ', 7 : "Ὅτε ἐγεννήθησαν ἄστρα, ἤνεσάν ἐν φωνῇ μεγάλη πάντες Ἄγγελοί μου." Καὶ αὐτόθι 35 :
"Ἀποστελεῖς δὲ κεραυνούς καὶ πορεύσονται ; ἐροῦσι δέ σοι, τί ἐστι ;"

20. Τοῦτ' ἔστιν, ἀχρόνως.

21. Γεν. Α', 2 : "Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος."

23. Ἡ δημιουργία περιγράφεται ὡς γενομένη ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἀδιαπταίστως. Γεν. Α', 31 : "Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδὸν καλὰ λίαν."

33. Οἱ Ἄγγελοι ἀνέκουσιν εἰς τὴν ἀκήρατον, τὴν καθαρὰν πρᾶξιν, ἡ ὕλη ἢ τὰ στοιχεῖα εἰς τὴν ἀπλὴν, τὴν καθαρὰν δύναμιν, καὶ ἡ ζωϊκὴ καὶ ἔμφυχος δημιουργία, ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὴν δύναμιν ἠνωμένην τῇ πράξει.

36. Οἱ δεσμοὶ οἱ ἐνοῦντες τὴν ψυχὴν τῷ σώματι, καίτοι διαπανόμενοι ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἐπαναληφθήσονται κατὰ τὴν κοινὴν ἀνάστασιν καὶ μενοῦσιν αἰωνίως ἄρρηκτοι.

37. Ὁ Ἱερὸς Ἱερώνυμος, ὁ μέγιστος τῶν Λατίνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, συγγραφεὺς τῆς Λατινικῆς μεταφράσεως τῶν Γραφῶν, γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα "Βουλγάτα" (Vulgata), ἐγεννήθη ἐν Δαλματίας τῷ 342, καὶ ἀπέθανεν ἐν Παλαιστίνῃ τῷ 420. Ἐδόξαζε δέ, ὅτι οἱ Ἄγγελοι ἐδημιουργήθησαν πλείστους αἰῶνας πρὸ τοῦ ὑλικοῦ κόσμου. Ἀλλ' ὁ Θωμᾶς Ἀκουῖνας ἦν διαφόρου

γνώμης, ἣν παραδέχεται καὶ ὁ ποιητὴς ὡς ἀληθῆ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι οἱ Ἄγγελοι ὄντες οἱ κινητῆρες τῶν οὐρανῶν οὐκ ἠδύνατο μένειν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ἐλλιπεῖς τῆς ἰδίας αὐτῶν τελειότητος.

56. Ἡ αὐθάδεια τοῦ Ἑωσφόρου, κειμένου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς,

“Ἐφ’ ὅπερ ῥέπει πανταχόθεν τὰ βάρη.” Ἀδ. ΛΔ’, 111.

103. Λάποι καὶ Βίνδοι, κοινότατα καὶ συνήθη ἐν Φλωρεντία ὀνόματα, χυδαίως ἐπιτετμημένα, τὸ μὲν Λάπος ἀντὶ τοῦ Jacopo, Ἰάκωβος, τὸ δὲ Βίνδος ἀντὶ τοῦ Albino, Ἀλβίνος, ἢ κατ’ ἄλλους Aldobrandino, Ἀλδοβρανδίνος.

118. Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ, ὅτι ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ καρακάλλου ἐμφωλεύει δαιμόνιον τι.

124. Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος παρίσταται ἐν ἀρχαίαις δυτικάῃς εἰκόσιν ἔχων παρὰ τοὺς πόδας χοῖρον πρὸς ἐνδειξιν τῆς νίκης αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ Διαβόλου. Ἀλλ’ ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τοὺς διεφθαρμένους ὁπαδοὺς τοῦ Τάγματος τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, οἵτινες ἐπέτρεπον ἀγέλαις χοίρων περιέρχεσθαι τὰς ὁδοὺς τῶν πόλεων, ἵνα τρέφονται ὑπὸ τῶν τυχόντων πρὸς δόξαν τοῦ Ἁγίου, ἐφ’ οὗ τῷ ὀνόματι ἐπαχύνοντο καὶ αὐτοί, ἀπαιτοῦντες ἐράνους καὶ ἀνταμειβόμενοι τοὺς δωρητὰς ὑποσχέσεσι ματαίαις καὶ ἀφέσεσιν, ὡς ὁ ποιητὴς ἀποκαλεῖ νόμισμα σημείου δίχα.

134. Δανιήλ, Ζ’, 10: “Χίλιαι χιλιάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ μύριαι μυριάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ.”

Εἰς Ὠδὴν Α'.

1. Ὁ ποιητὴς θέλων παραστήσαι τὴν ἐκ τῆς ὁράσεως αὐτοῦ βαθμιαίαν ἐξαφάνισιν τοῦ ἀγγελικοῦ Θριάμβου παραβάλλει αὐτὴν τῇ τῶν ἀστέρων ἅμα τῷ διανυγάζειν. Περιγράφει δὲ τὴν ἀπόσβεσιν αὐτὴν τῶν ἀστέρων ὡς ἀρχομένην γίνεσθαι ἐν τῷ παρ' Ἰταλοῖς μέρει τοῦ κόσμου, ὅτε ἐν χώραις ἀπεχούσαις ἕξ χιλιάδας περίπου ὀκταστάδια, δηλαδὴ τὸ τέταρτον τῆς περιμέτρου τῆς γῆς, οὔσης ὀκτασταδίων εἰκοσιτεσσάρων χιλιάδων, ἐστὶν ἕκτη ὥρα, ἥτοι μεσημβρία, ἣ δὲ σκιὰ ἐγκλίνεται ἐν Ἰταλίᾳ ἰσπεδῶς, ἥτοι κατὰ γραμμὴν σχεδὸν παράλληλον τῷ ὀρίζοντι.

7. Ἡ ἡώς.

38. Ἐκ τοῦ ἐνάτου οὐρανοῦ εἰς τὸν Ἐμπύριον.

45. Οἱ Ἄγγελοι οὐχ ὑφίστανται μεταβολήν, ἀλλὰ ὀφθίσκονται ἐν τῇ τελευταίᾳ Κρίσει, οἳ ἦσαν καὶ πρότερον.

61. Δανιήλ, Ζ', 10: “Ποταμὸς πυρὸς εἶλκεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ.” Καὶ Ἀποκαλ. ΚΒ', 1: “Καὶ ἔδειξέ μοι καθαρὸν ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου.”

136. Ψυχὴ Σεβαστῆ· ψυχὴ ἀνδρὸς ἐσομένου Σεβαστοῦ, δηλαδὴ Αὐγουστοῦ, Καίσαρος, Αὐτοκράτορος.

137. Οὗτός ἐστιν Ἐρρίκος Δουξεμβούργου, ὃν ὁ Δάντης τῷ 1300 ἤλπιζεν ἔσεσθαι ἐπανορθωτὴν τῆς Ἰταλίας. Ἀνηγορεύθη Αὐτοκράτωρ τῷ 1308, καὶ ἀπέθανε τῷ 1311, δέκα ἔτη πρὸ τοῦ Δάντου.

142. Θεῖος φόρος· ἡ Παπικὴ Αὐλή, Curia Romana.

143. Ὁ Πάπας Κλήμης ὁ Ε' (Ἀδ. ΙΘ', 82, καὶ Παραδ. ΙΖ', 82).

148. Ὁ Πάπας Βονιφάκιος ὁ Η', γεννηθεὶς ἐν Ἀναγνία, νῦν Anagni.

Εἰς Ὠδὴν ΛΑ'.

1. Τὸ Λευκὸν Ῥόδον τοῦ Παραδείσου.

4. Ἡ στρατιὰ τῶν Ἀγγέλων.

7. “Ἡὕτε ἔθνεα εἴσι μελισσάων ἀδινάνων,

Πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομένων.

Βοτρυδὸν δὲ πέτονται ἐπ' ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν·

Αἱ μὲν τ' ἔνθα ἅλῃς πεποτήγεται, αἱ δέ τε ἔνθα.”

Ἰλιάδ. Β. 87-90.

32. Ἡ Ἑλίκη (Καθαρτ. ΚΕ', 131), ἣ καὶ Καλλιστώ, θυγάτηρ Λυκάονος βασιλέως Ἀρκαδίας, μία τῶν νυμφῶν Ἀρτέμιδος, διωξάσης αὐτὴν ἕνεκα τῶν μετὰ τοῦ Διὸς ἐρωτικῶν σχέσεων, μετεβλήθη ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν Μεγάλην Ἄρκτον τὴν συμπεριστρεφομένην ἐν τῷ βορείῳ πόλῳ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ἀρκάδος, μεταβληθέντος εἰς τὴν Μικρὰν Ἄρκτον.

34. Βλέποντες τὰς ἐν Ῥώμῃ λαμπρὰς οἰκοδομάς, ὅτε ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ 1300 πρώτου Ἰωβιλαίου πάντες πανταχόθεν, καὶ οἱ βάρβαροι αὐτοί, ἔσπευδον ἀθρόως εἰς τὸ Λατεράνιον τευξόμενοι τῆς μεγάλης ἀφέσεως.

59. Ὁ γέρων οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τοῖς Δυτικοῖς περίφημος ἀσκητῆς Βερνάρδος, γεννηθεὶς τῷ 1091, ἀποθανὼν τῷ 1153.

73. Ἐκ τῆς ὑψίστης χώρας τῶν μετεώρων εἰς τὸν κατώτατον βυθὸν τῆς θαλάσσης.

104. Τὴν Βηρουείκην (ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Veronica, ὃ παράγουσί τινες ἐκ τοῦ νερα, ἀληθίης, καὶ εἰκῶν), τὸ παρ' ἡμῖν Ἅγιον Μανδύλλιον (χειρεκμαγεῖον ἢ καψιδρώτιον), φέρον ἔντυπον τὴν εἰκόνα τοῦ προσώπου τοῦ Σωτῆρος, ἣν, κατὰ τινας παραδόσεις, ἐπορίσατο ἑαυτῇ ὡς ἐκ θαύματος Βερενίκη τις, ἀνεψιὰ τοῦ Πιλάτου, ἢ κατ' ἄλλους σύζυγος Ζακχαίου, προσεπνεγκούσα χειρόμακτρον τῷ Χριστῷ ἀπαγομένῳ εἰς τὸν σταυρὸν πρὸς ἀπόμαξιν τοῦ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἰδρώτος. Τοιοῦτο χειρόμακτρον διατηρεῖται ἐν Ῥώμῃ ἐν τῇ ναῷ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων. Ἀλλ' ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς διηγεῖται ἄλλως τὰ περὶ τῆς ἐπὶ χειρομάκτρον εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἀπομαξάμενος τὸ πρόσωπον ἔδωκε τὸ χειρόμακτρον τοῖς πρέσβεσιν Ἀβγάρου βασιλέως Ἐδέσσης. Περὶ τῆς εἰκόνος τῆς Ἐδέσσης πολὺς γίνεται λόγος παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς Ἱστοριογράφοις.

116. Ἀνάσσης· τῆς Παρθένου Μαρίας.

124. Ὁ ῥυμός· ὁ δίφρος τοῦ ἡλίου συνεκδοχικῶς.

127. Χρυσόφλοξ, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ Oriflamma, Oriflamme, ἐκ τοῦ λατινικοῦ aurea flamma, ἣν ἡ πορφυρὰ φλογοειδὴς πολεμικὴ σημαία τῶν ἀρχαίων βασιλέων Γαλλίας, ἣν παρεδέξαντο καὶ ἄλλοι λαοί. Καλεῖ δ' ἐνταῦθα αὐτὴν ὁ ποιητὴς εἰρηνικὴν, εἰς ἀντίθεσιν τῆς πολεμικῆς, ἵνα σημύνη, ὅτι ὁ Θρίαμβος τῆς Παρθένου τελειοῦται ἐν εἰρήνῃ, διὰ τῆς Ἀγάπης.

Εἰς Ὠδὴν ΑΒ'.

5. Ἡ Εὐα. Ὁ Ἱερὸς Ἀγγουστίνος φησιν ἐν τῇ περὶ τῶν Ἀγίων ΙΗ' ὁμιλίᾳ: "Illa percussit, ista salvavit."

"Ἐκείνη ἔπληξεν, αὕτη ἰάσατο."

10. Ρούθ, τὴν προμάμμην τοῦ Δαυίδ.

12. "Ἐλέησόν με"· εἰσὶν αἱ πρῶται λέξεις τοῦ Πεντηκοστοῦ Ψαλμοῦ ἐπιγραφομένου: "Ψαλμὸς τῷ Δαυίδ, ἐν τῷ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Νάθαν τὸν προφήτην."

24. Οἱ ἅγιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

27. Οἱ ἅγιοι τῆς Νέας Διαθήκης.

31. Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς κατεῖχεν ἐν τῷ κατὰ τὸν ποιητὴν μυστικῷ Ῥόδῳ ἔδραν κειμένην ἀντικρὺ τῆς Παρθένου. Ἀποθανὼν δύο ἔτη πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ἔμεινε δύο ἔτη ἐν τοῖς Προπυλαίοις τοῦ Ἱεροῦ.

68. Τοῦ Ἰακώβ καὶ Ἡσαΐ (Γεν. ΚΕ', 22 κφξ), ὧν μνείαν ποιεῖται ὁ Ἅγιος Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῇ, Θ', 10 κφξ, πρὸς διασάφησιν τοῦ περὶ θείας ἐκλογῆς δόγματος.

94. Ὁ Ἀγγελος Γαβιήλ. Λουκ. Α', 28: Καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἀγγελος πρὸς αὐτήν, εἶπε, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί."

120. Ἀνάσσης· τῆς Παρθένου.

122. Ὁ πατήρ· Ὁ Ἀδάμ.

124. Τὸν Ἅγιον Πέτρον.

127. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής.

131. Ὁ Μωϋσῆς.

137. Ἀδ. Β', 97.

Εἰς Ὠδὴν ΛΓ'.

66. *Αἶν. Γ', 442 κφξ.**Μετάφρασις Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως :*

“ Εὖτε τ' ἐκεῖ κατάρης ἐπὶ Κόμης θ' ἴξαι ἄστυ,
 Καὶ θείας λίμνας, καὶ Ἄορν' ὕλαις ἐρήχα,
 Μαινάδα Μαντιπόλον θεάσῃ γλαφυρῇ ὑπὸ πέτρῃ,
 Ἦ τ' ἄδει τὰ πέπρωται, ἀτὰρ πετάλοισι χαράσσει.
 Ὅσσα δ' ἔπη γράψαι κεν παρθενικὴ ἐνὶ φύλλοις,
 Εὖ ῥα ῥυθμίζει, ἄντρον τ' ἐντὸς κατακλείει,
 Λύτὰ δ' ἐκείθι μένει, τῶν δ' οὐδὲν τάξιν ἀμείβει.
 Ἄλλ' εὖτ' ἂν στροφέος καμφθέντος, κοῦφος ἀήτης
 Ἐμπνεύσας θυρέτροισι τέρεϊνα πέτηλα ταράξῃ,
 Οὐ τὰ γ' ἔπειτα λαβεῖν διὰ κοίλου πτήμενα ἄντρον,
 Οὐδέ τ' ἀναστιχίσαι, καὶ ἔπη συνθέσθ' ἀλεγύνει·
 Οἱ δ' ἀπίασιν ἄβουλοι, ἔχει δ' ὀχθοῦσι Σιβύλλης.”

465—476.

76—78. Δουκάς, Θ', 62: “ Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.” Ὅρα καὶ Καθαρτ. Θ', 132.

94—96. Ὁ ποιητὴς προτίθεται ὀρίσαι ἐνταῦθα τὸν χρόνον τῆς αὐτοῦ ὀπτασίας, ἥτοι τὸ ἔτος 1300, ἐποχὴν τοῦ ποιήματος αὐτοῦ, τιθεὶς αὐτὴν εἰς τὸ τέλος τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου αἰῶνος ἀπὸ τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἀργοναυτῶν, ἥτις ὑπολαμβάνεται γενέσθαι τῷ 1200 πρὸ Χριστοῦ.

103. “ Πρῶτον μὲν οὖν ἰδεῖν δεῖ, ὅτι πάσης ἐπιστήμης καὶ

ἐνδυνάμειός ἐστί τι τέλος, καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν· οὐδεμία γὰρ οὐτ' ἐπιστήμη οὔτε ἐνέργεια ἔνερκεν κακοῦ ἐστίν. Εἰ οὖν πασῶν τῶν ἐνδυνάμειων ἀγαθὸν τὸ τέλος, ὁῦλον ὡς καὶ τῆς βελτίστης βέλτιστον ἂν εἴη." Ἀριστ. Ἠθικ. Μεγ. Α', 1.

116. Τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἀγίας Τριάδος· ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

118. Ἰρις ἐξ Ἰριδος· τὸ οὐράνιον τόξον καὶ τὸ κατ' ἀντανάκλασιν φαινόμενον, φῶς ἐκ φωτός.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ.

54

LI

D192d

GPm4

Dante Alighieri. Divina Commedia.
Paradiso, trans. into Greek verse by M. Pasha.

1794

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO., LIMITED

